

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Jazyky zemí Asie a Afriky

Blanka Ferklová

Onomatopoeie a mimetika v korejštině

Korean Onomatopoeia and Mimesis

Disertační práce

vedoucí práce – PhDr. Alena Oberfalzerová, Ph.D.

konzultant – Doc. PhDr. Vladimír Pucek, Csc.

2010

Chci vyjádřit své díky zejména vedoucí této práce PhDr. Aleně Oberfalzerové, PhD. a svému konzultantovi panu docentu PhDr. Vladimíru Puckovi, Csc., za cenné rady a konzultace, které velmi přispěly k formulaci této práce. Své díky musím vyjádřit i profesoru Pak Tong-gŭnovi, působícímu v současnosti na Konkuk Univerzity v Soulu, za laskavé poskytnutí výzkumných materiálů i všeobecnou podporu. Chci poděkovat také nakladatelství Talpress, konkrétně panu Vlastimíru Talašovi, za poskytnutí originálů korejských komiksů k analýze a svolení k otištění částí přeložených komiksů v této práci. V neposlední řadě chci vyjádřit své díky korejským přátelům, kteří mi pomáhali s mnohdy nelehkým úkolem vyjádřit význam korejských onomatopoií a mimetik v češtině. Nakonec chci poděkovat své rodině, bez jejíž podpory a pomoci by tato práce nemohla vzniknout.

Prohlašuji, že jsem disertační práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Bela R'.

Abstrakt

V této práci jsou analyzována korejská onomatopoeie a mimetika, pro něž je užíván zastřešující termín slova zobrazující. Po definici onomatopoií a mimetik jsou posouzeny hlavní argumenty jejich rozdílné klasifikace jako slovního druhu. Jsou zde tři hlavní možnosti, a to zařazení do příslovcí, citoslovcí či vytvoření samostatného slovního druhu. Základní rysy, jež vymezují slova zobrazující v korejštině, jsou hlásková symboličnost, reduplikace, specifická slovtvorba a typické syntaktické vlastnosti spolu s omezenou kompatibilitou. Pokud slovo splňuje alespoň dvě z těchto podmínek, je klasifikováno jako slovo zobrazující.

Dále je zkoumána otázka početnosti onomatopoií a mimetik v korejštině a češtině. Korejšťina patří k jazykům s velmi rozvinutými slovy zobrazujícími, což potvrdila i excerpce velkého korejského slovníku. Jednou z příčin jejich vysokého počtu je prokazatelně větší a systémovější variabilita.

Formální stránka korejských onomatopoií a mimetik je prezentována podle jednotlivých rysů, kterými se vymezují. Hlásková symboličnost je zkoumána u vokálů i konsonantů, její projevy jsou doloženy příklady. Reduplikace jsou podrobněji klasifikovány na reduplikace úplné a částečné. Slovtvorba zahrnuje možnosti odvozování onomatopoií a mimetik i odvozování sloves a v menší míře také příslovcí a jmen. Syntaktické vlastnosti odlišují onomatopoeie a mimetika do jisté míry od příslovcí. Omezená kompatibilita často s jedním nebo několika slovesy či jmény opět odlišují slova zobrazující od příslovcí.

V praktické části analyzuji rozdíly mezi korejskými a českými onomatopoiemi a mimetiky, a to zejména z hlediska možností překladu. Na příkladech čtyř slovníků jsou ilustrovány problémy s vyjádřením přesného významu onomatopoií a mimetik. Jedná se jednak o výběr variant do slovníku a jejich uspořádání, jednak o formulování přesné definice jejich významu. K analýze textů byly zvoleny korejské povídky a komiksy, které byly do češtiny přeloženy. U obou typů textů byla provedena srovnávací analýza z hlediska překladu a jeho možností. Tyto různé strategie překladu je možno shrnout jako překlad (přímým ekvivalentem, tedy českou onomatopoií), substituce (opis, náhrada vhodným slovesem, příslovcem, jménem, frází apod.), transkripce (jež je však využívána minimálně) a vynechání.

Klíčová slova: onomatopoeie, mimetika, slova zobrazující, hlásková symboličnost (expresivita), reduplikace, slovník, překlad, komiks

Abstract

In this thesis the onomatopoeias and mimeses in Korean are analyzed. The question of a classification of onomatopoeia and mimeses as some part of speech is discussed after the definition of onomatopoeias and mimeses. In Korean, onomatopoeia and mimeses are mostly considered as adverbs, while in Czech as interjections. The last approach is to create a new part of speech of onomatopoeias and mimeses only. There are four specific conditions of Korean onomatopoeias and mimeses, which is a sound symbolism, reduplications, a specific word formation and typical syntactical functions and a limited compatibility. At least two of the conditions should meet to classify a word to be onomatopoeia or mimesis in Korean.

Afterwards the question of quantity of onomatopoeia and mimeses in Korean is presented on an excerpt from Korean and Czech dictionary. It was observed, that the quantity of Korean onomatopoeia and mimeses is based especially on its variability.

The main formal features of Korean onomatopoeias and mimeses are presented with several examples. The sound symbolism of vowels and consonants, the various kinds of reduplication, the word forming processes and the syntactical functions are discussed respectively.

In the other part the question of distribution of onomatopoeias and mimeses in Korean compare to Czech is discussed. Four Korean dictionaries are analyzed to present various possibilities of selecting variants and its treatment in the dictionary. Afterwards, the literary texts and comics are analyzed to show the difference between the function and distribution of Korean and Czech onomatopoeia and mimeses. The translations of Korean short stories a Korean Comics into Czech shows some common point in translation, that can be summarize as follows: a) translation (with a direct onomatopoetic or mimetic equivalent), b) substitution (with a suitable adverb, an adjective, a verb, phase etc.), c) transcription (using the same or similar sounds), d) elision.

Keywords: onomatopoeia, mimesis, symbolic words, sound symbolism, reduplication, dictionary, translation, comics

Obsah

Úvod	1
1 Slova zobrazující jako součást jazykového systému	3
1.1 Vymezení onomatopoií a mimetik.....	3
1.2 Klasifikace slov zobrazujících jako slovního druhu	11
1.2.1 Srovnání gramatických vlastností slov zobrazujících a příslovcí	11
1.2.2 Klasifikace slovního druhu slov zobrazujících v různých dílech.....	13
1.3 Množství slov zobrazujících v korejštině a češtině.....	22
1.3.1 Množství slov zobrazujících v různých jazycích	23
1.3.2 Porovnání počtu slov zobrazujících v češtině a korejštině.....	31
1.4 Shrnutí	35
2 Forma, funkce a význam slov zobrazujících v korejštině.....	37
2.1 Hlásková symboličnost.....	37
2.1.1. Dekret Hunmindžongŭm a první popis hláskové symboličnosti v korejštině. 41	
2.1.2 Symboličnost vokálů	43
2.1.3 Symboličnost konsonantů	50
2.1.4 Spolupůsobení symboličnosti vokálů a konsonantů.....	54
2.2 Reduplikace	58
2.2.1 Druhy reduplikací.....	60
2.2.2. Reduplikace a tvorba variant slov zobrazujících	66
2.3 Tvoření nových slov	66
2.3.1 Odvozování slov zobrazujících.....	67
2.3.2 Odvozování od slov zobrazujících.....	69
2.3.3 Skládání	80
2.3.4 Jazyková tvořivost a neologismy	82
2.4 Syntaktické vlastnosti a kompatibilita slov zobrazujících.....	84
2.4.1 Syntaktické vlastnosti slov zobrazujících	84
2.4.2 Kompatibilita slov zobrazujících	89
2.5. Shrnutí	101
3 Slova zobrazující v textech.....	103
3.1 Slova zobrazující ve slovnících	103
3.1.1 Výběr variant pro vytvoření hesel	106
3.1.2 Definice hesla	110
3.2 Slova zobrazující v literárních textech a jejich překlad	119
3.2.1. Východiska překladu slov zobrazujících z korejštiny do češtiny.....	120

3.2.2 Slova zobrazující v povídkách a jejich překlad	122
3.3 Slova zobrazující v komiksu.....	132
3.3.1 Teoretické otázky komiksu	132
3.3.2 Překlad zvukových efektů.....	142
3.4 Shrnutí.....	154
Závěr	156
Bibliografie.....	159
Seznam příloh	165

Úvod

V této práci jsou zkoumána onomatopoeie a mimetika, jinými slovy slova zobrazující zvuky – zvukomalebná, a slova zobrazující vzhled a další vjemy – slova obrazomalebná v korejštině.

V první kapitole budou nejprve definovány obě skupiny slov na základě několika reprezentativních děl nejen literatury koreanistické, ale pokusím se o širší pohled na základě děl obecně lingvistických a bohemistických. Z korejských autorů se opírám o práce současných badatelů v oblasti korejských onomatopoií a mimetik, a to zejména monografii Čchä Wana a řadu studií Pak Tong-güna a Kim Hong-böma. Z českých autorů využívám přínosu monografie Jana Matěje Kořínka, jež přes vzdálenou dobu vzniku představuje jedno z neucelenějších děl, které téměř vyčerpávajícím způsobem pojednává o soudobém stavu znalostí o onomatopoií a poskytlo mi k této práci řadu velmi cenných podnětů. Následně se soustředuji na dvě otázky, jež dosud nejsou jednoznačně zodpovězeny. Je to jednak otázka zařazení onomatopoií a mimetik k určitému slovnímu druhu, jež bude uvedena konkrétním přehledem rysů, jež jsou pro toto zařazení důležité. Druhou otázkou, jíž se budu zabývat, je početnost slov obrazných v korejštině. Velké množství slov obrazných je pro některé jazyky příznačné a takovým jazykem je i korejšтина. Pokusím se nejprve vymezit teoreticky hranice onomatopoií a mimetik tak, aby bylo možno jejich množství relevantně posoudit. Dále srovnám excerpce onomatopoií a mimetik z korejského a českého slovníku a pokusím se výsledky interpretovat.

V druhé kapitole budou postupně představeny jednotlivé rysy onomatopoií a mimetik v korejštině, jež jsou pro jejich vymezení oproti dalším slovním druhům, zejména příslovcím, považovány za závazné. Jsou to principy hláskové symboličnosti, reduplikace, specifická slovtvorba a nakonec typické syntaktické funkce ve spojení s omezenou kompatibilitou. Tyto rysy budou ilustrovány na příkladech z korejštiny, pokusím se však pro názornost rovněž o srovnání s češtinou zejména v případě hláskové symboličnosti a reduplikací.

Ve třetí kapitole se na základě analýzy dvou typů textů, jež do určité míry mohou reprezentovat psanou a mluvenou formu jazyka, zaměřím na distribuci onomatopoií a mimetik v korejštině. Pokusím se opět o určité srovnání s češtinou, a to analýzou

možností překladu a převodu onomatopoií a mimetik z korejštiny do češtiny. Nejprve budu analyzovat možnosti vyjádření přesného významu slov obrazných v několika současných slovnících. Tímto úvodem chci ilustrovat, jaké rozdíly se vyskytují mezi onomatopoiemi a mimetiky v korejštině a češtině a jaké problémy vyvstávají při potřebě překladu z korejštiny do češtiny, v níž jsou onomatopoeie a mimetika oproti korejštině mnohem méně zastoupena, jak je ilustrováno v kapitole 1. Následně budu zkoumat možnosti překladu onomatopoií v literárních textech, jež byly v minulosti do češtiny přeloženy, a v přímých překladech korejských komiksů do češtiny, zejména v oblasti tzv. zvukových efektů.

Korejské příklady uvádím v originále, který je transkribován českou vědeckou transkripcí proloženým písmem a přeložen do češtiny. V řadě případů uvádím v závorce za překladem ještě doslovný překlad či spíše vysvětlení významu dané onomatopoeie nebo mimetika. Tyto překlady byly ve většině případů konzultovány s rodilými mluvčími korejštiny. Příklady užití v této práci byly získány vlastní excerpcí korejských textů, prací s korpusem korejského jazyka nebo v menší míře ze slovníků. Jména korejských autorů transkribuji českou vědeckou transkripcí a řadím abecedně.

1 Slova zobrazující jako součást jazykového systému

1.1 Vymezení onomatopoií a mimetik

V této práci jsou rozlišována ve shodě s koreanistickou tradicí slova zvukomalebná neboli pravé onomatopoeie,¹ které jsou motivované zvukem, a slova tvaromalebná případně pohyboválně neboli mimetika, která jsou motivována vjemy ostatních smyslů kromě sluchu, jako dva typy slov spadajících pod zastřešující kategorii, pro niž v této práci používám termínu slova zobrazující.²

Na počátku této práce je potřeba nejprve definovat a přesně vymežit oblast jazyka, která zde bude zkoumána. Prostřednictvím srovnání definic onomatopoií a mimetik korejských i zahraničních lingvistů hodlám dospět ke konkrétní představě o onomatopoiích a mimetikách. K přehledu definic z několika reprezentativních zdrojů připojuji poznámky a postřehy, které považuji za důležité jak pro osvětlení vzájemných vztahů obou skupin slov, tak pro upozornění na některé problematické otázky a sporná místa, která budou diskutována následovně. Jedná se o klasifikaci slov zobrazujících jako slovního druhu v korejštině, na kterou není zcela jednotný názor, a početnost slov zobrazujících v různých jazycích a korejštině.

Definice korejských onomatopoií a mimetik z několika děl budou prezentovány souběžně s několika monografiemi z bohemistické literatury, které se týkají zejména onomatopoií v češtině. Dosud se ve zdrojích, jež jsou v této práci využívány, vyskytují pouze analýzy se srovnávacími aspekty onomatopoií a mimetik v korejštině a dalším asijském jazyce,³ zatím však nebylo pravděpodobně učiněno hlubší srovnání korejských slov zobrazujících s onomatopoeiemi v jazyce evropském (zde v češtině). Srovnávací hodnocení korejštiny a evropských jazyků se většinou omezuje na stručné obecné formulace, jak uvádí například korejský lingvista specializující se na slova zobrazující Čchä Wan (2003): „(...) v indoevropských jazycích nejsou onomatopoeie a mimetika rozvinuta tolik jako v korejštině...“ (Čchä Wan 2003, str. 5). Na jiném místě zdůrazňuje

¹ Pro termín onomatopoeie existují v češtině dvě možné normy skloňování, z nichž v této práci užívám skloňování počestěné, tedy jako femininum.

² Termín slova zobrazující byl zvolen podle vzoru řídce používaného termínu, neboť onomatopoeie a mimetika lze do jisté míry chápat jako jazykové obrazy, zobrazení jistých vjemů – akustických, zrakových i dalších.

³ Existuje například několik studií zabývajících se srovnáním japonských a korejských slov zobrazujících.

výjimečnost bohatosti korejských mimetik oproti jiným jazykům i poukazem na užívanou terminologii: „Existuje také mnoho jazyků, ve kterých kategorie mimetik neexistuje odděleně. V angličtině nebo ve francouzštině neexistuje ani zvláštní termín pro mimetika.“ (Čchä Wan 2003, str. 74). Domnívám se, že srovnání s češtinou pomůže ilustrovat a objasnit některé otázky, které se pojí ke korejským slovům zobrazujícím, a proto hodlám v této práci využívat českých příkladů na uváděné jevy a využít i českých materiálů pro bližší seznámení se situací onomatopoií v češtině.

Protože to neumožňuje rozsah této práce, je stranou ponechána diskuze o původu jazyka a vzniku řeči obecně, která má k teorii slov zobrazujících respektive onomatopoií velmi blízko, jak dokládají již samotná pojmenování některých teorií.⁴ V některých pracích se objevují v rámci zejména etymologických výzkumů náznaky, které se zdají mít souvislost s těmito teoriemi,⁵ tato zkoumání však již přesahují záměr této práce, jež se soustřeďuje především na synchronní charakteristiku slov zobrazujících v korejštině.

1.1.1 Vymezení onomatopoií a mimetik v přístupech různých autorů

Pro oblast jazyka, kterou zde hodlám zkoumat, neexistuje dosud ustálená terminologie, a to u autorů korejských ani zahraničních. Pro onomatopoeie a mimetika jsou v korejštině užívané nejčastěji termíny 상징어 *sangdžingö* slova symbolická, 흉내말 *hjungnämäl* slova imitující, 의성의태어 *üisöngüitchäö* slova napodobující zvuk a vzhled, jako termíny referující k celé skupině slov zobrazujících, a 의성어 *üisöngö* slovo napodobující zvuk, 의태어 *üitchäö* slovo napodobující vzhled, a jejich možné podkategorie 몸짓흉내말 *momdžithjungnämäl* slovo imitující pohyb a 모양흉내말 *mojanghjungnämäl* slovo imitující vzhled. Termíny zahraničních badatelů jsou nejčastěji onomatopoeie, mimesis, phonomimes (pro onomatopoeie), phenomimes (pro mimetika), iconopeia (pro obrazomalebna), ideofon (pro onomatopoeie), slova zvukomalebna aj.

V bohemistické tradici jsou onomatopoeie tradičně řazeny do slovního druhu citoslovce (interjekce), společně s dalšími druhy citoslovci, jako jsou kontaktové výrazy, emocionálně zabarvená zvolání apod. O mimetikách jako samostatné skupině slov

⁴ Např. teorie „haf haf“ nebo „fuj fuj“ apod. Tato označení jsou do jisté míry nadsázkou, která generalizuje, na který jazykový aspekt klade daná teorie největší důraz a vysvětluje jím motivaci vzniku jazyka – nápodoba zvuků, zvolání na základě citového pohnutí atd. Viz Bloomfield (1965), str. 5, podrobněji také Čchä Wan (2003), str. 3.

⁵ Odkazuji zde na rozsáhlou argumentaci J. M. Kořínka, který např. předestírá i otázku onomatopoického původu slovesa být. Viz Kořínek (1934), str. 253-4.

nenajdeme zpravidla žádnou informaci, jak dokládá následující definice: „Onomatopoeia – část interjekcí (onomatopoií) odrážející víceméně věrně svou formou zvuky reálného světa, citoslovce zvukomalebná“ (Čermák 2001, str. 267). Tato stručná definice je typickým příkladem, který ukazuje hodnocení onomatopoií jako slov napodobujících zvuky, tedy slov přímo motivovaných zvukem, bez zmínky o mimetikách.

V následující poznámce z lexikologické práce autorské dvojice Filipec a Čermák⁶ je zřejmé oproti výše uvedené obecné definici určité rozšíření a zkonkrétnění: „Od všech uvedených slov se liší citoslovce jako slova s větnou platností, tzv. větné ekvivalenty. Proto se od nich často odvozují slovesa (např. bácnout, prásknout, capat, kukat). Jde o slova s lexikálním významem povahy pragmatické (vyjadřují city, pocity, apel), napodobují zvuky (slova onomatopoeická, zvukomalebná) a naznačují pohyby.“ (Filipec, Čermák 1985, str. 77-78). V této poznámce, která jinak co se týče onomatopoií obsahově odpovídá první definici, je nutno upozornit na závěrečná slova: „(...) naznačují pohyby.“ Jak jsme viděli výše, korejšťi a zčásti i zahraniční badatelé v oblasti korejských slov zobrazujících snižují v evropských jazycích význam mimetik, jež hodnotí zpravidla jako několik výjimečných výrazů.⁷ Výše uvedená poznámka Filipce a Čermáka nás však přivádí k první pochybnosti o tom, jaká je podstata onomatopoií, a otázce, jaká slova vlastně onomatopoeie zahrnují, a potažmo též k uvědomění si existence vztahu mezi zvukem a pohybem, respektive dějem.

Co vše onomatopoeie zahrnují, zkoumá podrobně ve své monografii Jan Matěj Kořínek (1934), který vedle onomatopoií, jež napodobují zvuky, vymezuje ještě tzv. hlasové obrazy. Nejedná se však o přímou paralelu termínu mimetika, jak vidíme z následující definice: „(Hlasové obrazy) Zpravidla se tímto názvem označují interjekcionální útvary, vyjadřující představu rozmanitých mimomluvních činností jistých částí mluvidel, na př. představu jedení, ssání, mlaskání, vzlykání, smíchu, foukání atd., nebo i činností jiných, které lze mimomluvních činností jistých částí mluvidel napodobit (mimicky naznačit, vyjádřit), na př. představu radosti, smutku, pohrdání, ošklivosti atd., a to tak, že expresivní účinek hláskových prvků příslušných sémantémů je spojen s jistým stupněm fyziologické příbuznosti mezi artikulací těchto hláskových prvků a onou mimomluvních činností mluvidel, k jejímuž vyjádření daný výraz slouží.“ (Kořínek 1934, str. 148). Na otázku, zda lze i tyto výrazy zahrnout do

⁶ FILIPEC, Josef, ČERMÁK, František, *Česká lexikologie*. Academia, Praha 1985.

⁷ Tento názor se objevuje např. v novém překladovém slovníku korejských slov zobrazujících, viz I Ki-wŏn (2007), str. 1-2.

onomatopoií, odpovídá Kořínek kladně. Zároveň však upozorňuje na důležitý rozdíl, který představuje významnou pomoc pro přesnější porozumění podstaty onomatopoií. Uvádí doslova: „Ale od skutečných onomatopoických útvarů (...) liší se hlasové obrazy zřetelně tím, že při onomatopoji jde o napodobení především přírodních zvuků samých, a teprve jejich prostřednictvím i činností, ke kterým se ty zvuky druží, a to o napodobení přímo lidským hlasem, kdežto při hlasových obrazech jde o napodobení především příslušných činností samých, a to napřed pohybem vhodných částí mluvidel, a teprve sekundárně přidruženými prvky hláskovými.“ (Kořínek 1934, str. 149). Z uvedeného vyplývá jednak, že onomatopoeie mohou označovat i činnost spojenou s daným napodobovaným zvukem, nejen pouze napodobovat zvuk samotný,⁸ jednak že hlasové obrazy označují určité činnosti primárně a zvuky teprve sekundárně. Termín onomatopoeie se tak rozšiřuje od původního vymezení jako slova, jež zachycuje určitý zvuk, na slova, jež může označovat zároveň určitou činnost, kterou zvuk provází, a to i v prvním plánu.

Přestože kategorii onomatopoií takto rozšíříme, tedy k „pravým“ onomatopoiím, tvořeným jako nápodoba určitého zvuku, připojíme hlasové obrazy, tvořené jako nápodoba určitých činností mimomluvních, zůstávají vně této kategorie ještě mnohá další slova, jež se nedají zahrnout ani do jedné skupiny, ale přesto formálně vykazují rysy shodné s onomatopoiemi a hlasovými obrazy. Kořínek uvádí proto doplňující pojednání o dalším typu onomatopoií, a to onomatopoií „napodobujících“ jiné vjemy než sluchové, což velmi přesně odpovídá našemu chápání termínu mimetika: „Pojetí onomatopoeie jako přímého napodobení přírodních zvuků lidským hlasem nevyklučuje ostatně, že některé onomatopoické základy mohly vzniknout nikoli napodobením objektivní zvukové skutečnosti, nýbrž pouhého sluchového klamu. Při vnímání jistých neaktustických, zejména optických jevů může totiž vyniknout sdružená s nimi představa akustická tak silně, že způsobuje dojem, jako by šlo o jev zároveň akustický.“ (Kořínek 1934, str. 142). Kromě zrakových vjemů Kořínek uznává i možnou motivaci vjemy ostatních smyslů, jako je hmat, čich apod. Kořínek tak jinými slovy připouští jako onomatopoeie i slova, jež nejsou přímo motivována zvuky, tedy vjemy sluchovými, které onomatopoeie napodobuje, ale i vjemy zrakovými a menší míře i dalšími.

Souhrnně řečeno, onomatopoeie jsou v Kořínkově pojetí vymezeny jako slova napodobující zvuk, ale přeneseně i vjemy dalších smyslů, do kterých náleží ještě skupina

⁸ Je to zřejmé i z jejich syntaktické funkce, kdy např. v češtině mohou onomatopoeie fungovat i jako větný predikát.

tzv. hlasových obrazů, což jsou slova, která napodobují zvukem činnosti, která souvisí s určitou činností mluvidel.⁹ Za důležité lze považovat rovněž explicitní rozšíření významu onomatopoií respektive hlasových obrazů o význam určité činnosti, která se s daným zvukem pojí.¹⁰

Z hlediska tradičního koreanistického přístupu, který v této práci přijímám, jsou klasifikovány dvě skupiny slov zobrazujících, a to onomatopoeie a mimetika. Kategorie hlasových obrazů potom spadá jak mezi onomatopoeie (např. zvuky jedení), ale bezpochyby by některá slova spadala spíše mezi mimetika (např. v korejštině hojná mimetika úsměvů). Existence hlasových obrazů a mimetik jako zvláštní skupiny onomatopoií je v bohemistické literatuře velmi málo reflektována, o čemž svědčí i to, že se pro účely této práce - kromě uvedené Kořínkovy monografie - nepodařilo nalézt dílo, které by se těmito skupinami slov hlouběji zabývalo.

Nyní budou zkoumány různé přístupy vymezující onomatopoeie a mimetika v korejštině. Nejrůznějších definic slov zobrazujících je velké množství,¹¹ a proto jsou zde uváděna pouze ta pojetí, která hodnotí onomatopoeie a mimetika pokud možno z různých úhlů, aby bylo dosaženo co nejkompaktnějšího obrazu a bylo možno na různých pojetích ukázat některá problematická místa různých přístupů.

V korejštině jsou onomatopoeie a mimetika i v základních gramatických příručkách korejských i zahraničních autorů prezentována často jako jeden ze specifických rysů korejštiny. Protože jsou onomatopoeie jakožto slova napodobující zvuky ve většině jazyků známa a popsána, přesouvá se v koreanistické lingvistické literatuře důraz spíše na mimetika. Typickým příkladem zdůraznění kategorie slov zobrazujících, zejména mimetik v korejštině, je následující citát z monografie Vladimíra Pucka: "Zvláštností korejštiny jsou slova zvaná 의태어 (*ũitchhãö*, doslova slova tvaromalebna),¹² která např. lingvista 허웅 (Hö Ung) dělí na 모양 흉내말 (*mojang hjungnãmal*, dosl. slova imitující tvar) a 몸짓 흉내말 (*momdžit hjungnãmal*, dosl. slova imitující pohyb), tj. slova, která navozují vizuální vjem, jaký má člověk při pohledu na tvar, vzhled nějakého objektu, anebo na jeho pohyb." (Pucek 1997, str. 78). Mimetika

⁹ Ostatně Kořínek (1934) následně polemizuje s tvrzením, zda zde není možná souvislost hlubší - na úrovni hláskové symboličnosti, zda tedy expresivní příznak určité hlásky nesouvisí s její artikulací.

¹⁰ V případě korejštiny dokonce někteří badatelé, např. Mazur (2001) vyčleňují na základě této vlastnosti jako třetí kategorii slov zobrazujících slova, která jsou z hlediska významu zároveň onomatopoeie i mimetika, vyjadřují tedy zároveň určitý zvuk i děj s daným zvukem spjatý.

¹¹ Například Čchã Wan (2003) uvádí celkem šest různých definic. Viz str. 17.

¹² V tomto významu používám termín mimetikum.

jsou zde hodnocena jako zvláštnost, jako výjimečný až jedinečný rys korejštiny. Odkaz na pohyb objektů, který je jedním z hlavních významových rysů mimetik v korejštině (přestože existují i další kategorie a možná členění) se nachází i u výše uvedené definice Filipce a Čermáka. Pokračování citátu se týká onomatopoií, kde Pucek zdůrazňuje zejména jejich značný slovtvorný potenciál: „Mezi korejské onomatopoeie (zvaná též někdy souhrnně 상징어- slova symbolická) patří především slova zvukomalebná (의성어, 소리 흉내말), která napodobením sluchového vjemu pojmenovávají denotáty, které daný zvuk vydávají, příp. odvozují další slova (citoslovce, onomatopoická příslovce, slovesa dějová i kvalitativní aj.). Vedle už zmíněných příkladů uveďme např. 기러기 (*kirŏgi* divoká husa - od 기러기력 *kirŏkkirŏk* hlas husy), 까옥까옥 *kkaokkkaok*, 짹짹 *kkakkkak* krákorání (깍하다 *kkakhada*, 까옥거리다 *kkaokkŏrida*, 까옥대다 *kkaoktŏda* krákorat), 팽과리 *kkwŏnggwari* činele užívané ve vesnické kapele, 날나리 *nallari* druh bambusové píšťaly, 북 *puk* buben, 솔솔 *solsol* jemné šumění vody, deště aj.“ (Pucek 1997, str. 78).

Další přístup k vymezení slov zobrazujících představuje definice českého koreanisty Aloise Pultra: „Slova obrazná¹³ a zvukomalebná (onomatopoeie). Napodobují se jimi hlasy lidí, zvířat nebo zvuky věcí, nebo opisem se jimi vyjadřují děje a stavy.“ (Pultr 1978, str. 204). Rozdíl můžeme vnímat u vymezení mimetik, kdy jsou oproti dřívějšímu přístupu uváděny významy děje narozdíl od pohybu, či stavu narozdíl od vzhledu, což poskytuje univerzálnější prostor pro představu šíře významu mimetik, ale v zásadě se shoduje s výše uvedenou definicí Puckovou.¹⁴

Obdobně stručná, ale do značné míry konkrétnější, je definice Andre Fabera, který slovům zobrazujícím v korejštině věnoval velkou pozornost, přesto se ve své práci o problematice vymezení onomatopoií a mimetik zmiňuje jen velmi málo: „Onomatopoeie jsou slova, která napodobují zvuky objektů. Mimetika jsou slova, která vyjadřují vzhled objektů, jejich stav nebo pohyb.“ (Fabre 1967, str. 41-42). Tato definice, až na odlišnost termínů, odpovídá dřívější Pultrově definici, avšak zejména co se týče mimetik je o něco specifitější.

¹³ Zde ve významu mimetika.

¹⁴ Domnívám se, že označení „stav“ odpovídá charakteristice mimetik lépe než „vzhled“, protože, jak již bylo řečeno, mimetika mohou mít význam nejen zrakového vjemu, jenž odpovídá označení vzhled, ale i význam pocitu při dotyku, tedy vjemu hmatového, také čichového, chuťového atd.

Jiný přístup představuje definice Samuela E. Martina: „Mimetika¹⁵ jsou řetězce fonémů zvolené (nebo domněle zvolené) tak, aby označovaly bezprostřední reakci na zvuk, vzhled nebo pocit v určité situaci.“ (Martin 1992, str. 340). Martin zde opouští koncept nápodoby, který je funkční u onomatopoií, ale důsledné uplatnění u mimetik možné není,¹⁶ a nahrazuje jej představou reakce na určitý podnět či pocit. Zdůrazňuje tak zejména přímou motivaci slov zobrazujících, jež vznikají bezprostředně na základě určitého vjemu – zvuku, vzhledu či pocitu.

Další podrobnější vymezení onomatopoií a mimetik je vybráno z velké korejské encyklopedie, která zde reprezentuje oficiální stanovisko: „Onomatopoe (의성어 *uisŏngŏ*) - slova imitující zvuky věcí nebo zvuky vydávané lidmi. Onomatopoe sice zvuky imitují, nejedná se však o imitaci přímou. V každém jazyce tato slova vznikají tak, že dochází k procesu symbolizace.“ (Hanguk mindžok tǎbǎkkwa sadžŏn (한국 민족 문화 대백과 사전) [Encyklopedie korejského národa] 1992, str. 589). Tato definice velmi stručně vymezuje onomatopoe jako slova imitující zvuky a upozorňuje na problematičnost jejich motivace poukazem na fakt, že onomatopoe mají v každém jazyce jinou hláskovou skladbu. Tato otázka souvisí do jisté míry s hláskovou symboličností, které se věnuji podrobněji v podkapitole 2.1.¹⁷ Další definice ze stejné encyklopedie se týká mimetik: „Mimetika (의태어 *ŭitchǎŏ*) - slova zobrazující tvar, postoj či pohyb lidí a předmětů. Spolu se slovy, která napodobují zvuky vydávané předměty či lidmi - onomatopoiemi, spojují se do skupiny slov symbolických.¹⁸ Ač to neplatí absolutně, mimetika jsou skupinou tvořenou slovy, která zobrazují tvar a postoj symbolicky bez přímého vztahu a vyčleňují se oproti skupině slov napodobujících zvuky. Ale tím, že onomatopoe a slova zobrazující mají z morfologického i syntaktického hlediska téměř identickou formu, je tendence je spojovat.“ (Hanguk mindžok tǎbǎkkwa sadžŏn (한국 민족 문화 대백과 사전) [Encyklopedie korejského národa] 1992, str. 646 - 647). Tato definice do jisté míry narušuje chápání korejských onomatopoií a mimetik jako slov jedné stejnorodé skupiny slov zobrazujících se stejným původem i vlastnostmi, jak jsou obvykle vnímány v koreanistické lingvistické tradici. Ze synchronního pohledu

¹⁵ Zde ve významu slova zobrazující.

¹⁶ V případě mimetik totiž neexistuje zvukový vzor, který by byl napodobován, ale pouze určitý vjem, který nemusí mít akustickou povahu. Jak je uvedeno výše, Kořínek sice chápe mimetika jako nápodoby zvuku způsobeného sluchovým klamem při jiném vjemu než akustickém, domnívám se však, že mohou existovat i vysvětlení jiná.

¹⁷ Více o tom také Kořínek (1934), str. 35-6.

¹⁸ Zde ve významu termínu slova zobrazující.

musíme připustit skutečný rozdíl mezi onomatopoiemi, ve kterých je jejich přímá motivovanost zřejmá a tedy jako prakticky jediná se vymykají Saussurovu postulátu o arbitrarnosti všech jazykových znaků,¹⁹ a mezi mimetiky, která tuto motivovanost postrádají. Z Kořínkova pojetí však vyplývá, je tuto motivaci je možno přeneseně chápat i u mimetik.

Shrneme-li výše uvedené definice a jejich pozadí, můžeme konkretizovat konečné vymezení slov zobrazujících. Onomatopoeie na základě výše uvedených definic a poznámek pojmám jako slova imitující či napodobující zvuky vydávané jak živými bytostmi (lidmi, zvířaty), tak neživými předměty, nebo zvuky vznikající při nejrůznějších činnostech (při práci, hře na hudební nástroj atd.), jež mohou do jisté míry též označovat. Mimetika pojmám jako slova, která zvukem zachycují – „zobrazují“ – vzhled, tvar, postoj, pohyb či další smyslově vnímané vlastnosti osob a předmětů. Nejobvyklejší je „zobrazování“ vjemů zrakových, nicméně existují i méně početné skupiny mimetik s významem čichovým, hmatovým, chuťovým apod. V korejštině jsou obě skupiny slov charakterizovány komplexností významu, obrazností a velkou formální variabilitou zejména u mimetik.

Na základě výše uvedených definic je možno předestřít některé otázky, které budou předmětem následujících diskuzí. Nejprve se zaměřím na diskusi o slovnědruhové příslušnosti slov zobrazujících a přehledu nejobvyklejších přístupů i přístupu do značné míry alternativního, který představuje pojetí J. M. Kořínka (1934). Jako další bude diskutována otázka početnosti a poměrného zastoupení slov zobrazujících v korejštině a češtině. Teoretická diskuze bude doplněna analýzou slovníkového materiálu korejského a českého a následně se pokusím o interpretaci výsledků. Přestože sporných oblastí či oblastí, které jsou vnímány velmi odlišným způsobem, se zdá být v kontextu slov zobrazujících mnoho a jejich řešení vyžaduje mimořádnou pozornost a důkladnou analýzu, domnívám se, že uvedenou analýzou je možno částečně osvětlit a ilustrovat některé obecné rysy slov zobrazujících a poukázat na specifika, která se vážou ke slovům zobrazujícím v korejštině.

¹⁹ Viz Čermák (2001), str. 27.

1.2 Klasifikace slov zobrazujících jako slovního druhu

Slova zobrazující se nyní pokusím analyzovat z hlediska jejich slovnědruhové příslušnosti, jak je obvykle pojmána v korejštině. Následující diskuze se bude týkat zejména příslovcí, do nichž jsou slova zobrazující v korejštině nejčastěji zahrnována, v menší míře pak také citoslovcí, do nichž jsou onomatopoeie zahrnována v češtině. Se slovnědruhovým zařazením slov zobrazujících přímo souvisí otázka samotného vymezení slovních druhů v korejštině a možných odlišností od českého pojetí. Přestože je možno nalézt řadu rozdílů v pojmání slovních druhů mezi oběma jazyky, příslovce i citoslovce existují v korejštině i češtině jako zavedené kategorie slovního druhu, které se odlišují z morfologického i syntaktického hlediska od sebe navzájem i od dalších slovních druhů, zejména jmen a sloves.

V českém kontextu jsou onomatopoeie, jak dokládají i výše uvedené definice z bohemistické literatury, pojímány tradičně jako součást slovního druhu citoslovcí. Nenašli bychom zřejmě odlišné stanovisko, pokud se jedná o slovnědruhové zařazení této skupiny slov v češtině. V korejském kontextu můžeme pozorovat obdobné tradiční pojetí, které je však od českého odlišné. Onomatopoeie a mimetika jsou téměř vždy pojímána jako součást příslovcí a jsou mezi ně řazena zpravidla jako jeden z jejích druhů. Nejprve zde uvedu konkrétní rysy, kterými se příslovce a slova zobrazující v korejštině shodují a liší, následně na několika reprezentativních gramatických pracích týkajících se korejštiny od zahraničních i korejských lingvistů budu ilustrovat různá pojetí a přístupy ke slovnědruhové klasifikaci slov zobrazujících v korejštině. Do souboru analyzovaných prací bylo zahrnuto i několik prací severokorejských, které jsou ve velké většině při posuzování slov zobrazujících ve shodě s přístupem badatelů jihokorejských. Přesto se objevují odlišnosti, jak v detailech, jakými jsou například pojmenování druhu příslovcí, pod která jsou onomatopoeie a mimetika zahrnuta, až po zásadní rozdíly, jako je vyčlenění onomatopoií a mimetik jako samostatného slovního druhu.

1.2.1 Srovnání gramatických vlastností slov zobrazujících a příslovcí

Nejčastěji se v analyzovaných pracích vyskytuje tradiční přístup, totiž že slova zobrazující náleží do slovního druhu příslovcí. Uvádím proto nyní hlavní styčné body spojující onomatopoeie a mimetika s příslovcí a rovněž body rozdílné, jež obě skupiny

slov odlišují. K tomuto výčtu je připojen o soubor podmínek, jež jsou považovány za závazné pro označení určitého slova jako slovo zobrazující.

A. Rysy společné:

- 1) Ze syntaktického hlediska příslovce i onomatopoeie a mimetika rozvíjejí nejčastěji sloveso, zpravidla pak větný predikát,²⁰např.:

그가 더듬더듬 묻는다.

kŭga tŏdŭmtŏdŭm munnŭnda

Zeptal se koktavě (dosl. zadržává se v řeči).

- 2) Ze sémantického hlediska je význam onomatopoií a zejména mimetik blízký příslovcím způsobu. Navíc díky jemnému rozlišení významu pomocí prostředků hláskové symboličnosti a reduplikací řada těchto slov může zároveň vyjadřovat do určitého stupně i míru.

B. Jako rozdílné mohou být uvedeny následující rysy, z nichž některé nemají sice univerzální platnost, ale ukazují specifické jemné rozdíly mezi příslovcí a slovy zobrazujícími:

- 1) Z fonetického hlediska se u slov zobrazujících výrazně projevuje hlásková symboličnost, která se u příslovcí prakticky neprojevuje.
- 2) Charakteristickým rysem slov zobrazujících jsou reduplikace, jež se u příslovcí téměř neprojevují.²¹
- 3) Z hlediska slovo tvorby se výrazně projevuje možnost odvozování sloves od slov zobrazujících, která mohou fungovat jako větný predikát, což u příslovcí možné není.
- 4) Ze syntaktického hlediska fungují ve větě slova zobrazující nejen jako příslovečná určení rozvíjející sloveso, ale mohou rozvíjet i podstatné jméno ve

²⁰Na rozdíl od příslovcí je však kompatibilita se slovesy značně omezena. Pro úplnost je nutno dodat, že některá slovesa mají shodný nebo téměř shodný význam jako slovo zobrazující, které je rozvíjí. Podrobněji viz podkapitola 2.4.

²¹Reduplikace se sice projevuje i u některých příslovcí a podstatných jmen, jsou to však případy řídké, nikoliv systémové, jako je tomu u slov zobrazujících.

funkci subjektu či objektu, nebo po spojení se slovesem vytvářet větný predikát, což u příslovcí možné není.²²

- 5) Ke slovům zobrazujícím nelze připojovat pomocné partikule, zatímco u některých příslovcí to v malé míře možné je.
- 6) Význam slov zobrazujících je natolik komplexní, že je nelze rozvíjet dalším příslovcem či jiným výrazem, což u mnoha příslovcí možné je.

Korejský lingvista Kim Hong-böm (1995) definuje čtyři základní podmínky, jež odlišují slova zobrazující od ostatních slov. Jsou to:

- 1) hlásková symboličnost
- 2) reduplikace
- 3) omezená kompatibilita se slovesy a jmény
- 4) bohaté syntaktické funkce

Dodává však, že mnohá slova zobrazující nesplňují všechny čtyři tyto podmínky, některá např. netvoří fonetické varianty na základě hláskové symboličnosti, u jiných se neprojevují reduplikace atd. Proto, aby bylo určité slovo klasifikováno jako slovo zobrazující, musí podle Kim Hong-böma splňovat minimálně dvě z výše uvedených podmínek.²³ Tím lze ze slov zobrazujících vyloučit např. případy reduplikovaných podstatných jmen nebo příslovcí, neboť u nich nelze nalézt žádné další výše uvedené rysy považované za závazné pro slova zobrazující. Jak jsou tyto rozdílnosti i shody reflektovány v reprezentativních gramatických dílech, bude ukázáno v následujícím textu.

1.2.2 Klasifikace slovního druhu slov zobrazujících v různých dílech

V této části práce není naším cílem kompletní historické zmapování přístupů k slovům zobrazujícím korejských i západních lingvistů, ale spíše přehled přístupů možných, jež jsou uplatňovány ve vztahu k slovům zobrazujícím v základních gramatických dílech o korejštině. Tento přehled zahrnuje i historické hledisko, nečiní si však nároky na úplnost. Na tomto místě je třeba upozornit na historické pozadí korejského lingvistického bádání. Rozvoj moderní lingvistiky na vědecké úrovni

²² Pouze u určité skupiny příslovcí označujících čas lze spojit tato příslovce se sponou, čímž se vytváří větný predikát. Tato slova však již ve spojení se sponou nejsou zpravidla chápána jako příslovce, ale jako podstatná jména, tento jev je tedy posuzován jako projev slovnědruhové homonymie (obdobně i v češtině např. příslovce večer, zítra, dnes v opozici k podstatným jménům večer, zítřek, dnešek atp.)

²³KIM Hong-böm (1995), str. 221.

můžeme v Koreji spatřovat od konce 19. a počátku 20. století. Tyto snahy byly do značné míry potlačovány i ovlivňovány během japonské koloniální nadvlády v období od roku 1910 až do konce druhé světové války roku 1945, kdy byla Korea osvobozena. Do této doby můžeme chápat vývoj lingvistického bádání jako jeden proud, který se však po rozdělení Koreje na dva vzájemně si uzavřené státní celky již před, ale definitivně po ničivé Korejské válce (1950-1953) rozdvojuje. Lingvisté z obou rozdělených státních celků ztratili navzájem kontakt a lingvistické bádání probíhá nadále odděleně. Tím mohlo dojít ke vzniku rozdílů v chápání řady jevů, mimo jiné i kategorizace slov zobrazujících. Rozdíly se však vyskytují i v pojetí lingvistů ze stejného státního celku bez ohledu na vývoj ve státě druhém.

Výčet přístupů k slovům zobrazujícím uvedu reprezentativní prací korejského lingvisty Ri Kü-bä (1988). Tato práce nepřináší sama o sobě vlastní pojetí, ale je souhrnem nejstarších historických přístupů prvních korejských gramatických prací z konce 19. a počátku 20. století. Jelikož však nejsou slova zobrazující v těchto pracích zpravidla do hloubky zkoumána a nejsou ani vyčleněna jako samostatný slovní druh, je nutno konstatovat, že slova zobrazující byla v těchto pracích tradičně chápána jako součást příslovčí.²⁴

Avšak již podle nejstarší práce, ke které se v této části odvolávám, díla *A Korean Grammer* Gustava Johna Ramstedta (1951), jsou slova zobrazující vyčleněna mimo příslovce jako samostatná skupina slov, respektive slovní druh. Ramstedt však vzápětí uvádí, že je možné chápat slova zobrazující rovněž jako součást příslovčí.²⁵ Konkrétní důvody tohoto členění sice explicitně neuvádí, ale navazuje zřejmě na soudobou tradici či obvyklé chápání slov zobrazujících jako součásti příslovčí, vymezuje je však samostatně, pravděpodobně na základě jejich specifických rysů, jež slova zobrazující nesou a jež byla zřejmě pro nekorejského lingvistu dostatečně odlišující. Nemůžeme opomenout ani hledisko zaměření na určitého cílového čtenáře. V případě této gramatiky se nejedná o Korejce, ale o zahraniční čtenáře, pro které představují slova zobrazující vcelku homogenní, avšak od běžných příslovčí značně odlišnou skupinu slov, což zřejmě rovněž motivovalo vyčlenění slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu, ovšem s komentářem o přípustnosti jejich chápání rovněž jako příslovčí.

²⁴ Ri, Kü-bä (리귀배), *Čosŏnŏ munbŏpron* (조선어문법리론) [*Teorie gramatiky korejštiny*]. Peking 1988. Tento autor nepůsobí v Koreji, ale v Číně v autonomní oblasti Jen-pien.

²⁵ RAMSTEDT, Gustav John, *A Korean Grammar*. Izdatelstvo inostrannej literatury, Moskva 1951 (původní vydání Helsinky 1939).

Opačný přístup, tedy zařazení slov zobrazujících do příslovcí a zároveň připouštění možnosti jejich vymezení mimo příslovce jako samostatného slovního druhu, nalézáme ze zkoumaných zdrojů v Mluvnici korejštiny Aloise Pultra (1978), jež v mnoha rysech přejímá členění soudobé normativní gramatiky vydané v Korejské lidově demokratické republice. Alois Pultr uvádí: „Obrazná slova²⁶ a onomatopoeie se sice řadí mezi adverbia způsobu, ale svými fonetickými i sémantickými zvláštnostmi, syntaktickou funkcí, slovotvornou strukturou aj. mají řadu odlišných vlastností a je tedy možné je brát i za samostatný druh slov.“ (Pultr 1978, str. 204).

U dalších zkoumaných zdrojů jsou slova zobrazující vesměs zařazována do slovního druhu příslovcí. I zde se však projevují značné rozdíly ve spojování obou skupin slov či naopak ve vnímání rozdílných rysů jako relevantních pro více méně samostatné členění. V příručce Alexandra A. Cholodoviče (1954) jsou slova zobrazující zařazena bez bližšího komentáře mezi příslovce, neboť v této práci je bráno za rozlišující slovotvorné hledisko, tedy jedná-li se o příslovce neodvozená (jež jsou dále členěna na prostá a složená), či odvozená. Slova zobrazující ve své prosté podobě nejsou explicitně zmíněna, ale v reduplikované podobě jsou řazena jako významný zástupce skupiny příslovcí neodvozených složených.²⁷

Velká gramatická práce Samuela E. Martina (1992) představuje další významný přístup ke slovům zobrazujícím. Martin nejprve aplikuje čistě morfologické hledisko na rozlišení pouhých tří slovních druhů, a to na slova podléhající flexi – slovesa, a na ostatní slova, jež rozděljuje podle jejich funkce na jména a partikule. Podrobně je systém zakreslen na schématu, kde jsou adverbia a interjekce řazena mezi jména. Explicitní vyjádření o slovech zobrazujících zde chybí, ovšem z tohoto pojetí vyplývá jako jediné možné řazení mezi jména.²⁸ V závěru své práce Martin věnuje slovům zobrazujícím zvláštní oddíl, kde je sice posuzuje odděleně od příslovcí, nicméně uvádí doslova: „V korejštině existuje asi tisíc „impresionistických příslovcí.““ (Martin 1992, str. 340). Přestože je výraz impresionistická příslovce dán do uvozovek, odkazuje opět k tradičnímu vnímání slov zobrazujících jako součásti nebo jedné z kategorií příslovcí. Blíže se Martin o slovnědruhové příslušnosti slov zobrazujících již nezmiňuje.

²⁶ Zde ve významu mimetika.

²⁷ CHOLODOVIČ, Alexandr A., *Očerk gramatiki korejskovo jazyka (Nárys gramatiky korejského jazyka)*. Moskva 1954.

²⁸ MARTIN, Samuel Elmo, *A Reference Grammar of Korean*. Tuttle Publishing, Tokio 1992, str. 90-91.

Velmi přínosné je pojetí gramatické práce významného korejského jazykovědce Sŏ Čong-sua (1994), v níž je věnován slovům zobrazujícím značný prostor. Jsou analyzována jako jeden z druhů příslovcí, a to nejprve podle formálních znaků, tedy složenosti či nesloženosti, následně i z hlediska syntaktické funkce. Sŏ Čong-su zdůrazňuje sice na několika místech rysy, kterými se slova zobrazující odlišují od ostatních příslovcí, nevyčleňuje však pro slova zobrazující žádnou zvláštní kategorii a pojímá je jako příslovce způsobová. Pozoruhodné je však vymezení jiného slovního druhu, a to citoslovcí. Velmi podrobný popis s řadou příkladů ukazuje, že některá onomatopoeie, zejména slova napodobující smích případně další zvuky vydávané lidmi při různých citových pohnutích, jež odpovídají do značné míry Kořínkovu termínu hlasových obrazů, jsou řazena mezi citoslovce.²⁹ Tento přístup připomíná klasifikaci českou, nicméně Sŏ Čong-su nezařazuje mezi citoslovce všechny onomatopoeie, jak je tomu v češtině, ale pouze výše uvedená slova. Jinými slovy, Sŏ Čong-su přiřazuje hlasové obrazy, které v češtině odpovídají do jisté míry emocionálním citoslovcím, k citoslovcím v korejštině, nicméně naprostou většinu onomatopoií, potažmo slov zobrazujících řadí ve shodě s korejskou lingvistickou tradicí mezi příslovce, a to příslovce způsobu.

Přístup do jisté míry blízký klasifikaci Sŏ Čong-sua lze spatřovat v díle Sohn Homina (1990), jenž zahrnuje slova zobrazující do skupiny tzv. atributivních příslovcí (spolu s příslovcí, jež vyjadřují okolnosti slovesného děje jako čas, místo, způsob atd.). Zvláštní třídu přisuzuje příslovcím záporným, modálním, spojovacím a diskursivním. Z našeho hlediska jsou zajímavá i tato diskursivní příslovce, neboť jak Sohn uvádí, jedná o výrazy, jež uvozují věty a naznačují jejich modalitu, jež v české tradici odpovídají výrazům citoslovečným,³⁰ které jsou v češtině vyčleňované jakožto citoslovce do samostatného slovního druhu. Hledisko, jež je zde uplatněno, je výrazně syntaktické, a ač je diskutabilní zejména vytvoření třídy příslovcí diskursivních, umožňuje tento přístup oproti jiným nahlédnout do hloubky na nejednotnou a komplikovanou povahu slovního druhu příslovcí v korejštině. Ukazuje se, že slova zobrazující nejsou jediným problematickým bodem příslovcí, ale že rozdíly v chápání tohoto slovního druhu mohou zasahovat i dále, v tomto případě do citoslovcí. Sohnův přístup se však značně odchyľuje

²⁹ Viz Sŏ Čong-su (서정수), *Kugŏ munbŏp* (국어 문법) [*Gramatika korejštiny*]. The Deep-Rooted Tree Publishing House, Seoul 1994, str. 1280.

³⁰ Viz SOHN, Ho-min, *The Korean Language*. Cambridge University Press, Cambridge 1999.

od tradičního pojetí, které citoslovečné výrazy pojímá vně slovního druhu příslovcí. S nadsázkou je možno říci, že tam, kde tradice váhá nad možným vyčleněním korejských slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu, postupuje Sohn opačným směrem a do příslovcí zahrnuje nejen slova zobrazující (přičemž o zařazení mimetik do příslovcí panuje obecně mnohem větší shoda než u onomatopoií), ale i další citoslovce, která tradičně jsou vyčleňována jako zvláštní slovní druh.

Další přístup k slovům zobrazujícím představuje gramatická práce lingvisty Lee Hansola (1989). Slova zobrazující nevyčleňuje jako samostatný druh, jsou opět zahrnuta do příslovcí. Jeho pojetí této slovní kategorie je vedeno hlediskem syntaktickým, funkcí příslovcí v syntagmatech a větách. Příslovce člení na procesivní (modifikující zpravidla dějová slovesa, kam spadají zejména příslovce způsobu a také většina slov zobrazujících), deskriptivní (modifikující hlavně kvalitativní slovesa a příslovce, spadají sem zejména příslovce míry), procesivně-deskriptivní (příslovce, jež mohou modifikovat jak slovesa dějová, tak deskriptivní, ovšem s významovým posunem, sem spadá jen několik příslovcí a žádná slova zobrazující) a mimo tato příslovce, jež modifikují slovesa, jsou vymezena funkčně příslovce tázací, větná a spojovací.³¹ Tato funkčně-syntaktická klasifikace však nepostihuje veškeré syntaktické funkce slov zobrazujících, které budou popsány podrobněji dále v podkapitole 2.4.

Poněkud odlišný přístup ukazuje pojetí slov zobrazujících v rámci slovního druhu příslovcí, nicméně s tím, že je jim přisouzen status samostatné příslovečné třídy. Tento přístup je uplatněn v gramatické příručce pro studenty korejštiny *Korean Grammar for International Learners*³² nebo v gramatické práci dvojice korejských jazykovědců Nam Ki-sima a Ko Jöng-küna (1997). V první ze zmíněných monografií je uvedeno: „Mimetická příslovce³³ jsou příslovce, která vyjadřují vnější vzhled, postoj, pohyb nebo zvuky předmětů nebo lidí. V korejské gramatické terminologii se obvykle rozlišují dva hlavní typy mimetických příslovcí: slova tvaromalebná neboli phenomimes, což jsou příslovce, která se snaží přiblížit zvukem řeči nějaký děj či postoj. Slova zvukomalebná neboli phonomimes jsou příslovce, která se pokouší zachytit zvukem lidské řeči zvuky zvířat a zvuky přirozeného světa. Třída slov tvaromalebných sice zahrnuje i podstatná jména a kvalitativní slovesa, ale příslovce jsou nejpočetnější.“ (Ihm, Hong, Chang 2001,

³¹ Viz LEE, Hansol, *Korean Grammar*. School of Oriental and African Studies, New York 1989.

³² IHM, Ho Bin, HONG, Kyung Pyo, CHANG, Suk In, *Korean Grammar for International Learners*. Yonsei University Press, Seoul 2001.

³³ Ve významu slova zobrazující.

str. 137). Třída mimetických příslovcí je zde vyčleněna oproti třídám příslovcí spojovacích, tázacích, odvozených a neodvozených (tyto dvě skupiny zahrnují všechna ostatní příslovce, jež jsou podrobněji členěna na příslovce místa, času, míry a frekvence). Tato práce neuvádí explicitně specifika slov zobrazujících, jež jsou důvodem k relativně samostatnému vyčlenění v rámci příslovcí, což ovšem lze přičíst omezenému rozsahu a praktickému účelu této příručky, jež je zaměřena na zahraniční čtenáře a studenty korejštiny, obdobně jako u gramatiky Ramstedtovy. Závěrečná poznámka o příslušnosti podstatných jmen a kvalitativních sloves do třídy slov tvaromalebných je diskutabilní. Toto vymezení, ač zdánlivě zohledňuje bohaté slovtvorné možnosti slov zobrazujících respektive mimetik, kdy je možno vnímat vysokou míru expresivity i u slovesných či jmenných odvozenin, se kříží s morfologickým hlediskem, jež je tradičně bráno za závazné při posuzování slovních druhů. Výše uvedený výrok značí, že ve slovním druhu příslovcí jsou zahrnuta i podstatná jména a kvalitativní slovesa. Tento přístup, tedy zahrnování do slov zobrazujících i odvozenin napříč slovními druhy, můžeme vnímat jako chápání slov zobrazujících v širším smyslu, ovšem v tomto případě je takové chápání v rozporu s formální charakteristikou příslovcí.

Do větší hloubky je propracována práce autorů Nam Ki-sima a Ko Jöng-küna (1997). Kombinují přístup syntaktický – členění příslovce na větná a členská – a významový, kdy jako jednu ze tří hlavních skupin příslovcí vyčleňují příslovce zvukomalebná a tvaromalebná.³⁴ V podstatě lze říci, že v této a předchozí práci mají slova zobrazující, ač zahrnuta do příslovcí, v rámci tohoto slovního druhu přisouzeno zvláštní samostatné postavení, které odpovídá jejich rozdílnosti ve srovnání s ostatními příslovci, a můžeme je vnímat jako hraničící s možností vyčlenění slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu.

Dalšími, pro srovnání důležitými zdroji, jsou reprezentativní mluvnice a gramatické práce severokorejské, jejichž zkoumání a srovnání s jihokorejskými mluvicemi by mohlo odhalit rozdílnost přístupů i k mnoha dalším lingvistickým otázkám. Již výše byla zmíněna normativní Gramatika korejštiny vydaná v Pchjongjangu v roce 1960, z níž do značné míry čerpá Alois Pultr (1978). Nyní budou stručně popsány přístupy severokorejských gramatik mladšího data, od sedmdesátých let po devadesátá léta.

³⁴Viz NAM Ki-sim, KO Jöng-gün (남기심, 고영근), *Pchjodžun kugö munböbron* (표준 국어 문법론) [Teorie standardní gramatiky korejštiny]. Tchapčhulpchansa, Soul 1997.

Jako první z těchto gramatik bylo zkoumáno hodnocení slov zobrazujících v gramatice Munhwaŏ haksŭp čchamkosŏ (문화어 학습참고서) [Příručka ke studiu kulturní řeči].³⁵ V této práci jsou slova zobrazující vyčleněna opět jako jeden z druhů příslovcí, nazývaný příslovce symbolická. Jsou zde uvedeny příklady, příkladové věty a také rozdíly a specifika, kterými se tato skupina vyhraňuje oproti jiným příslovcím. Oddíl věnovaný slovům zobrazujícím obsahuje i poučení o základních pravidlech hláskové harmonie a symboličnosti a informuje i o rozdílech v syntaktické funkci slov zobrazujících a běžných příslovcí. Velmi zběžně informuje také o slovotvorbě, o reduplikacích se však nezmiňuje.

Další severokorejskou prací je o tři roky mladší Čosŏn munhwaŏ munbŏp kjubŏm (조선문화어문법규범) [Standarty gramatiky korejské kulturní řeči] z roku 1973.³⁶ Ač je rozsahem srovnatelná s gramatikou předchozí, věnuje slovům zobrazujícím pouze několik řádek. Shodně jako Munhwaŏ haksŭp čchamkosŏ (문화어 학습참고서) [Příručka ke studiu kulturní řeči] vyčleňuje slova zobrazující jako zvláštní skupinu příslovcí – jako příslovce symbolická. Podává však velmi málo informací o této skupině slov i o důvodech jejich vyčlenění jako samostatného druhu příslovcí. Je zde uváděno jen obecné poučení, že se jedná o slova vyjadřující zvuk či vzhled a dále jsou zmíněny některé rozdíly v syntaktické funkci oproti ostatním příslovcím, konkrétně možnost vazby ke jménu. Pojednání o slovech zobrazujících je v této práci velmi stručné, avšak jasně opět vyplývá hlavní tendence řazení slov zobrazujících mezi příslovce.

Další práce Čosŏn ōhak karon (조선어학개론) [Úvod do gramatiky korejštiny]³⁷ opět shodně s předcházejícími řadí slova zobrazující mezi příslovce, ovšem pojednává o specifických vlastnostech slov zobrazujících podrobněji a dokládá teze na příkladech. Zmiňuje se stručně o hláskové symboličnosti, reduplikacích, syntaktické funkci a jiných specifikách. Slova zobrazující jsou opět ve shodě s předchozími monografiemi nazývána příslovce symbolická.

Přístup poslední zkoumané severokorejské příručky Munbŏpron : Čosŏn ōhakkwajong (문법론 : 조선어학과용) [Gramatika korejštiny pro účely výuky] z roku

³⁵ MUNHWAŎ HAKSŬP ČCHAMKOSŎ (문화어 학습참고서) [Příručka ke studiu kulturní řeči]. Pchjongjang 1973.

³⁶ KIM Hang-njŏn (김학련), Čosŏn munhwaŏ munbŏp kjubŏm (조선문화어문법규범) [Standarty gramatiky korejské kulturní řeči]. Pchjongjang, 1976.

³⁷ ČCHŎ Čŏng-hu (최정후), Čosŏn ōhak karon (조선어학개론) [Úvod do gramatiky korejštiny]. Pchjongjang, 1983.

1990³⁸ se od předchozích tří prací výrazně odlišuje. Slova zobrazující, respektive symbolická, což je termín pro slova zobrazující užívaný v této práci, jsou vyčleněna jako samostatný slovní druh. Jsou dále členěna podle významu na slova vyjadřující vjemy sluchové (onomatopoeie) a zrakové, čichové, hmatové a chuťové (mimetika). Autoři uvádějí, že vlastnosti slov zobrazujících jsou natolik odlišné od vlastností jiných slovních druhů a že slov zobrazujících je takové množství, že konstituují samostatný slovní druh. Slova odvozená od slov zobrazujících do tohoto slovního druhu zahrnuta nejsou, jsou uváděna jako podstatná jména či slovesa podle své povahy. Zvláštní podkapitola je věnována rozdílům příslovcí a slov zobrazujících, uvedeny jsou rozdíly fonetické, významové i syntaktické.

Tato poslední zkoumaná práce zaujímá mezi zde uvedenými díly výjimečné postavení. Ve většině případů jsme pozorovali jasnou tendenci jak v pracích západních autorů, tak v pracích jihokorejských i severokorejských autorů začleňovat slova zobrazující do příslovcí, obvykle je vyčlenit jako samostatný druh příslovcí s více či méně podrobným uvedením důvodů a rozdílů. Na hranici této skupiny je několik gramatik, jež připouštějí i možnost vyčlenění slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu. Poslední zkoumaná práce však jako jediná uvádí slova zobrazující zvlášť jako samostatný slovní druh slov symbolických a obsahuje i svého druhu obranu tohoto vyčlenění v podobě podkapitoly pojednávající o rozdílech mezi příslovcem a slovy zobrazujícími. Jelikož se jedná o nejmladší práci ze severokorejských gramatik, které jsem měla k dispozici, můžeme se jen domnívat, zda se tento přístup stává či stal normou posuzování slov zobrazujících v Severní Koreji, čemuž napovídá i samotný název knihy, a tak, v jistém slova smyslu, vzdálil vnímání této skupiny slov od tradičního pojetí i od převažujícího pojetí zahraničního i jihokorejského. Je také zajímavé, že i v případě, že jsou slova zobrazující vyčleněna jako samostatný slovní druh, nejsou do nich zahrnovány jejich četné odvozeniny.

Jako protiklad téměř zcela jednotnému pojetí korejských i zahraničních badatelů, podle něž je místo slov zobrazujících hledáno v rámci systému slovních druhů zavedenému dlouhou tradicí, nyní chci ukázat zcela odlišné pojetí, které sice nebylo přijato jako normativní přístup ke klasifikaci slovní zásoby, ale nabízí možnost nového hodnocení výše uvedených přístupů tradičních. Toto pojetí popisuje monografie Jana

³⁸ RĴŎM Čong-njul, KIM Jöng-hwang (림종률, 김영황), *Munböpron : Čosön öhakkwajong* (문법론 : 조선어학과용) [*Gramatika korejštiny pro účely výuky*]. Pchjongjang, 1990.

Matěje Kořínka (1934). Kořínek odkazuje na práci lingvisty Louise Hjelmsleva a prezentuje svoje chápání onomatopoeie s kritickým odstupem od samotného principu členění slov na tzv. slovní druhy. Uvádí doslova: „Tradiční pojetí interjekce³⁹ jako jedné z t. zv. částí řeči nebo tříd slovních⁴⁰ (...) netřeba vyvracet; souhlasný názor všech těch badatelů, kteří v této věci stojí na úrovni moderního bádání vědeckého, jest ten, že je to pojetí zcela pochybené.“ (Kořínek 1934, str. 5). Pojetí, které Kořínek navrhuje, v určitém smyslu připomíná funkční rozčlenění Samuela E. Martina, které jde napříč slovními druhy a jako hlavní hledisko posuzování bere morfologické hledisko (možnost flexe u sloves) a funkci ve větě (vyčlenění partikulí) (Martin 1992). Kořínek jako hlavní uplatňuje hledisko významové, a to míru expresivity. V tomto pojetí jsou slova rozdělena do dvou skupin, a to na slova s převahou nociónální, pro která v dalším textu užívá (poněkud zavádějící) termín slova normální, a slova s převahou emocionální, pro které stanoví termín interjekcionální oblast jazyka.

Kořínkovo pojetí považuji pro posuzování slov zobrazujících v určitých směrech za výhodné, zejména proto, že se tímto způsobem daří teoreticky spojit oblast slov zobrazujících a jejich odvozenin, o což se snaží např. výše uvedená příručka *Korean Grammar for International Learners* (2001) poněkud nesystémovým způsobem. Je zde zřejmá snaha sdružovat slova symbolická a jejich odvozeniny do stejné slovní skupiny, avšak vede k tomu, že jsou do slovního druhu příslovce explicitně zahrnuta i podstatná jména a kvalitativní slovesa od nich odvozená. Kořínkův přístup naproti tomu poskytuje prostor pro posuzování odvozenin od slov zobrazujících, ať už je jejich morfologická charakteristika jakákoliv, podobnými parametry, jako samotná slova zobrazující: „(...) vedle soustavy částí řeči existuje v každém jazyce, a v jazyce vůbec, ještě zvláštní soustava kategorií slov nebo přesněji příslušných sémantémů podle toho, je-li jejich význam převahou nociónální či převahou emocionální, při čemž zase tyto dvě veliké oblasti mohou obsahovat podřaděné oblasti podle stupně významové nociónality nebo emocionality příslušných útvarů, a v jistém smyslu je také přechodné pásmo mezi oběma oblastmi hlavními.“ (Kořínek 1934, str. 6). Toto přechodové pásmo mezi oblastí slov normálních a interjekcionální oblastí jazyka nabízí prostor pro posuzování velice hojných odvozenin od slov zobrazujících, zejména od mimetik, a to slovesných, která v korejštině vlivem jejich morfologických rysů a průzračnosti slovtvorné formy

³⁹ Pod termín interjekce zahrnuje Kořínek (1934) kromě interjekcí i slova zobrazující, zvláště onomatopoeie i další výrazy.

⁴⁰ V dnešním významu termínu slovní druh.

můžeme vnímat jako bližší „interjekcionální oblasti jazyka“, i jmenných, které naproti tomu můžeme posuzovat jako bližší „oblasti slov normálních“. Další konkrétní příklady a hodnocení budou podrobně prezentovány v podkapitole 2.4.

Shrneme-li dosavadní přístupy, je zřejmé, že v odborné literatuře koreanistické nepanuje jednotný názor na slovnědruhové zařazení onomatopoií a mimetik. Korejští autoři jsou však vesměs jednotní v tom, že pojmají onomatopoeie a mimetika jako jednu sourodou skupinu.⁴¹ Hlavní dvě tendence slovnědruhového zařazení slov zobrazujících, jak jsme viděli výše, spočívají buď v pojímání jako druhu příslovčí vzhledem k formě a syntaktické funkci, a to zpravidla příslovčí způsobových, nebo ve vyčlenění slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu.

Ustanovení slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu sice zohledňuje mnohé relevantní odlišující vlastnosti, skrývá však mnohé problémy. Specifičnost onomatopoií a mimetik a řada rozdílů (mnoho variantních forem, možnost reduplikace základu, množství odvozenin, větné funkce překračující funkce příslovčí atd.), kterými se liší od příslovčí, mluví pro jejich vyčlenění jako samostatného slovního druhu, avšak otevřená zůstává otázka odvozenin od slov zobrazujících, jež jsou velmi hojné. Pokud jsou slova zobrazující chápána v širším smyslu, zahrnují nejen prosté a reduplikované podoby onomatopoií a mimetik, ale rovněž slovesa nebo příslovce od těchto základů vytvořená.⁴² Pojetím v širším významu se ovšem narušují morfologická i syntaktická kritéria, která jsou při konstituování slovního druhu obvykle považována za relevantní, neboť k formám morfologicky neměnným a s určitými syntaktickými funkcemi, jakými jsou slova zobrazující v užším smyslu, tedy onomatopoeie a mimetika, se připojují slovesa, jež jsou ohebná a jež mají zcela jiné syntaktické vlastnosti. V případě, že by se slova zobrazující konstitovala jako samostatný slovní druh, bylo by tedy nutno rovněž lingvisticky vymezit hranice a kritéria, co vše lze do tohoto slovního druhu zahrnout. Dosavadní pojetí však na konstituci samostatného slovního druhu považuje např. lingvista Čchä Wan (2003) za nedostatečné.

1.3 Množství slov zobrazujících v korejštině a češtině

V této části bude diskutována otázka množství slov zobrazujících zejména v korejštině na pozadí situace v češtině. Povědomí o značném množství slov

⁴¹ Až na ojedinělý případ gramatiky Sö Čöng-sua (1994), viz výše.

⁴² Naproti tomu však velké množství odvozenin jmenných se do slov zobrazujících obvykle nezahrnuje.

zobrazujících do jisté míry charakterizuje některé jazyky, jako je například korejština, ale i japonština, mongolština a další. Nejprve přistoupím k teoretické diskuzi a pokusím se uvést objektivní faktory, které ovlivňují různá hodnocení, jež se množství slov zobrazujících v jazyce týkají.

Následně se pokusím o srovnání počtu slov zobrazujících v korejštině a češtině na základě analýzy slovníkového materiálu. Jsem si vědoma, že tato analýza nemůže podat dostatečně vyčerpávající srovnání korejštiny a češtiny v oblasti slov zobrazujících, protože zde nepracuji s reálnými texty psanými a mluvenými, jež jsou pro takový výzkum nezbytně nutné. Výzkum frekvence v reálných textech by vyžadoval důkladnou analýzu velkého množství textů psaných, jež je možno realizovat i na korpusech daného jazyka, a textů mluvených, z nichž by bylo možno posoudit skutečnou míru užívání slov zobrazujících v korejštině, tedy potažmo i jejich početnost. Přesto se však domnívám, že výsledky srovnání slov zobrazujících v korejském a českém slovníku mohou ukázat do jisté míry početnost a další jevy, jako jsou např. specifika slovo tvorby slov zobrazujících v obou jazycích. Analýzami reálných textů se zabývám v kapitole 3, kde je důraz kladen zejména na možnosti překladu a převodu korejských slov zobrazujících do češtiny, čímž je rovněž ilustrován nepoměr množství slov zobrazujících v korejštině a češtině.

1.3.1 Množství slov zobrazujících v různých jazycích

Základní otázkou, kterou je nutno si nejprve položit, je, zda je možné, aby v různých jazycích bylo různé množství slov zobrazujících, když zejména v oblasti onomatopoeie by každý jazyk měl zachycovat přibližně stejný repertoár zvuků. Nicméně u mimetik není situace už takto jednoznačná. Jako první se zde nabízí vysvětlení, že sice není znám důvod, proč by jeden jazyk měl být bohatší na slova zobrazující než jiný, ale že se jedná o empirický fakt, jak naznačuje následující citace ze studie o slovech zobrazujících v mongolštině: „Mongolské jazyky (stejně jako turkické a mandžuskotunguzské jazyky) uchovaly řadu zvláštních (a nápadných) lingvistických fenoménů, které mají pravděpodobně původ na samém počátku lidské existence. Není snadné najít správnou odpověď na otázku, proč byly tyto fenomény uchovány právě v některých jazycích. Samozřejmě, že stopy těchto lingvistických prostředků mohou být nalezeny v každém jazyce, ale málokdy se objevují v takové míře jako v mongolštině.“ (Oberfalzerová 2009, str. 29). Oberfalzerová vnímá slova zobrazující jako jeden z fenoménů týkající se vzniku jazyka vůbec a poukazuje na rozdíly, které se projevují u slov zobrazujících v současných jazycích, se zdůrazněním velkého počtu slov

zobrazujících v mongolštině jakožto projevu uchování tohoto dávného fenoménu. Na základě tohoto citátu si jako pomocný konstrukt můžeme představit určitou skupinu onomatopoií a mimetik existující v dobách „na samém počátku lidské existence“.⁴³ Tato slova se postupně měnila v průběhu jazykového vývoje, byla od nich odvozována další slova, jejichž onomatopoický či mimetický původ byl v řadě případů postupně zastřen různými, zejména hláskovými změnami. Takový vývoj můžeme předpokládat v češtině, respektive v indoevropských jazycích, kde jsou hláskové změny velmi dobře popsány a na příkladech z řady jazyků dokumentovány a rekonstruovány hluboko do historie. Můžeme se domnívat, že situaci korejštiny a pravděpodobně i zmiňované mongolštiny byla odlišná v tom, že v průběhu jazykového vývoje tato původní slova zobrazující i slova od nich odvozená nedoznala tak zásadních změn, či přesněji jejich základy nebyly proměněny hláskovými a dalšími změnami tak, aby se jejich původ zastřel a stal se ze synchronního hlediska nezřetelným,⁴⁴ právě naopak, došlo k procesům, které počet slov zobrazujících v jazyce zvýšily.⁴⁵ Původní onomatopoické a mimetické kořeny tak zůstaly v některých jazycích jako v korejštině či mongolštině stále zřejmé a zachované a vztah odvozených slov k původnímu slovu zobrazujícímu je stále zřejmý, včetně přítomnosti expresivity, jež zpravidla slova zobrazující doprovází.⁴⁶ Toto vysvětlení vychází z předpokladu, že množství onomatopoických a mimetických kořenů v různých jazycích mohlo být přibližně stejné a teprve vlivem jazykového vývoje byl jejich počet zredukován, nebo naopak navýšen, přestože je možné, že již v „dobách na samém počátku lidské existence“ byl počet slov zobrazujících u různých jazyků odlišný. Dokázání takovéto hypotézy a nalezení adekvátního vysvětlení tohoto stavu by ovšem

⁴³ OBERFALZEROVÁ, Alena, *Onomatopoeia and iconopeia – as a means of expressing expressivity in Mongolian*. In: *Mongolo – Tibetica Pragensia* 09. Karolinum, Praha 2009, str. 29n.

⁴⁴ Hláskové změny se podle Kořínka (1934) vyhýbají skutečným onomatopoiím a mimitikům, ale slova, která jsou od nich odvozena, protože spadají již do oblasti slov – řečeno Kořínkovým termínem – normálních, případně do přechodového pásma mezi slovy normálními a interjekcionální oblastí jazyka, takovým změnám již podléhají. Proto postupným přesouváním onomatopoií a mimetik z oblasti interjekcionální do oblasti slov normálních (tedy změnami jejich syntaktické funkce, morfologickými změnami atd.) mohlo docházet k hláskovým změnám původních kořenů tak, že je do dnešní doby bez znalosti diachronní lingvistiky a zákonitostí jazykového vývoje a změn jejich původní onomatopoická nebo mimetická povaha již nezřetelná. V korejštině však evidujeme i u odvozených slov značně průzračnou slovo tvornou formu, kdy většina odvozenin obsahuje původní onomatopoický či mimetický kořen prakticky nezměněný. Viz str. 8n.

⁴⁵ O procesech, které mají vliv na vznik variant slov zobrazujících v korejštině, pojednává podrobně podkapitola 2.3.

⁴⁶ Etymologický výzkum korejštiny je mimo jiné omezen nepřítomností srovnávacího jazyka či jazyků, jako je to v případě jazyků indoevropských, kdy lze sledovat stopy určitých slov či hláskových změn hluboko do historie před vznik písemných památek v daném zkoumaném jazyce. Korejšťina je však závislá na vlastních psaných zdrojích, které se objevují až kolem 7. - 10. století v prvních písemných památkách jako jsou básně *hjangga*, které ovšem neposkytují dostatečné množství výzkumného materiálu.

vyžadovalo důkladné diachronní a etymologické výzkumy v oblasti slov zobrazujících nejen v korejštině, ale i v řadě dalších jazyků.⁴⁷

Zajímavý náhled na historii problematiky hodnocení početnosti slov zobrazujících v určitém jazyce poskytuje monografie Jana Matěje Koříneka (1934). Kořínek cituje studie onomatopoií v různých jazycích od několika badatelů v oblasti slovanských, germánských i románských jazyků. Jejich výsledky se shodují v tom, že v daném zkoumaném jazyce (ukrajinštině, angličtině, francouzštině, baskičtině atd.) je shodně nalezen velký počet onomatopoií, jež autoři studií hodnotí jako vyšší než u jazyků jiných. Kořínek však práce přímo necituje a pouze shrnuje: „Vidět, že definitivní závěry toho druhu jsou ještě předčasné. Ne že by tu rozdíly vůbec nemohly být – naopak je pravděpodobné, že v jazycích primitivních národů jsou po té stránce jiné poměry než v jazycích národů kultivovaných.“ (Kořínek 1934, str. 17). Jako důvody rozdílů v množství slov zobrazujících uvádí Kořínek tedy různou úroveň vývoje,⁴⁸ avšak pro tuto diskuzi důležitější je následující zmínka týkající se funkčního užívání slov zobrazujících. Kořínek následně uvádí jako příklad i rozdíly mezi dětskou řečí a řečí dospělých, mezi kterými je, jak obecně známo, co do frekvence slov zobrazujících velký nepoměr. Také připomíná, že existují rozdílné tendence k využití „onomatopoií“ v knižním jazyce, který je v daných studiích zpravidla hlavním zdrojem analyzovaných textů. Tato rozdílná míra využití slov zobrazujících v knižním jazyce však nemusí přímo souviset s početností slov zobrazujících jako takových v daném jazyce, neboť se vztahuje jen k jedné jeho formě a nezohledňuje další faktory, jako je užívání slov zobrazujících v mluvené komunikaci nebo hledisko stylistické. Kořínek doslova uvádí: „Ale v mnoha jazycích je bohatství interjekcionálního živelu⁴⁹ dosud skryto, a mimoto je poznání skutečného stavu věcí komplikováno tím, že interjekcionální živel je v knižním jazyce některých národů silnější než jinde (např. právě v knižní ukrajinštině)“ (Kořínek 1934, str. 17). Shrňeme-li, výsledky různých badatelů, kteří evidují velké množství onomatopoií v různých evropských jazycích, Kořínek relativizuje zejména poukazem na různou míru tendence k užívání onomatopoií v psané formě daného jazyka, což podle jeho slov je příliš

⁴⁷ Výsledky různých badatelů do jisté míry naznačují, že původní onomatopoeie se mohla během jazykového vývoje významově rozštěpit, a dát vzniknout jak onomatopoi, tak mimetiku, což můžeme ilustrovat příklady sloves odvozených od mimetik v češtině jako bublat, bimbat atd. Přesto není vyloučena ani motivace opačná, jak připouští Kořínek (1934).

⁴⁸ Ačkoliv toto hledisko bylo později zpochybněno např. Skaličkou.

⁴⁹ Kořínek (1934) ve své studii o onomatopoi používá termínů interjekcionální živel v jazyce či interjekcionální slova a pod tento termín zahrnuje nejen „pravé“ onomatopoeie, interjekce v dnešním slova smyslu, ale i slova, která jsou od nich odvozená, jak je zřejmé z výroku: „...základem interjekcionálních slov je určitá interjekce...“, ale také tzv. hlasové obrazy a mimetika. Viz, str. 12.

jednostranné kritérium pro hodnocení množství onomatopoií v daných jazycích. Pro naši diskuzi je však podstatné, že zájem o onomatopoeie a hodnocení jejich početnosti v nejrůznějších jazycích má svou dlouhou historii.

Z výše uvedených citátů mohou být nastíněny hlavní problematická místa posuzování početnosti slov zobrazujících v různých jazycích. Jako první a nejdůležitější faktor, o kterém se zmiňuje Oberfalzerová (2009), je možno chápat rozdílnost v uchování slov zobrazujících v jazyce, tedy hledisko diachronní. Dalším faktorem je oblast slovtvorby, tedy podílu slov zobrazujících na tvorbě odvozenin, jež v širším smyslu můžeme chápat jako součást slov zobrazujících. Jak bude ukázáno dále, kritéria vymezení slov zobrazujících, tedy chápání v užším smyslu bez jejich odvozenin a širším smyslu včetně odvozenin se mohou stát příčinou rozporných tvrzení týkajících se konkrétního počtu slov zobrazujících. Pro ilustraci, do jaké míry může zahrnutí odvozenin do slov zobrazujících ovlivnit jejich početnost, je možno uvést příklad Vladimíra Pucka (1997). Uvádí příklad mimetika 빙긱 *pinggūt* jemně a mlčky se usmívat, které se všemi svými variantami a odvozenými slovesy čítá ve velkém slovníku korejštiny Uri mal kchŭn sadžŏn (우리 말 큰 사전) [Velký slovník korejštiny] (1992) celkem 18 výrazů. Toto chápání slov zobrazujících v širším smyslu zahrnující i odvozeniny slovesné tedy představuje tedy výrazné zvýšení jejich počtu.

Dalším klíčovým faktorem je způsob užívání slov zobrazujících v komunikaci, jejich frekvence a stylové hodnocení. Jedná se o spojené otázky, a to jednak, zda jsou slova zobrazující užívána v psaném i mluveném jazyce a mají u jedné či druhé formy stejnou nebo rozdílnou frekvenci, jednak stylistické hodnocení, tedy zda jsou slova zobrazující hodnocena jako prostředky řeči dětské, hovorové, vysokého stylu atp., což má rovněž významný vliv na jejich frekvenci podle typu analyzovaného textu. V korejštině jsou slova zobrazující součástí běžných promluv, stejně jako jsou frekventovaným literárním prostředkem. Jak výše uvádí Kořínek (1934), řada badatelů v oblasti slov zobrazujících byla zaměřena na knižní jazyk, který představuje jen jednu formu jazyka a poměry zde nalezené se nemusí shodovat s poměry v mluveném jazyce. K důkladnému výzkumu frekvence slov zobrazujících by byla v současnosti nevhodnější práce s jazykovými korpusy, v oblasti mluveného jazyka je pak nevhodnějším prostředkem dlouhodobý terénní výzkum. Jak se projevují tyto faktory v hodnocení slov zobrazujících, bude ukázáno v následujících příkladech.

Reprezentativní doklad tvrzení o značné početnosti slov zobrazujících v korejštině je výrok Andre Fabera (1967). Přestože se Faberova práce nezabývá obecně lingvistickými charakteristikami slov zobrazujících a cele se soustřeďuje na analytickou práci a její prezentaci, uvádí Fabre již v první větě resumé: „Jednou z hlavních vlastností korejského jazyka je to, že je bohatý na onomatopoeie a slova expresivní.⁵⁰“ (Fabre 1967, str. 1). Početnost slov zobrazujících se týká korejštiny, avšak pro potřebu následujícího srovnání je možno učinit obecný závěr, že některé jazyky mají větší množství slov zobrazujících než jazyky jiné.

Na druhou stranu totiž existuje názor opačný, který reprezentuje Ferdinand de Saussure:⁵¹ „(Onomatopoeie) Jejich počet je ostatně mnohem menší, než se má za to.“ (Saussure 2009, str. 99). Saussurův výrok se netýká přímo korejštiny, ale jazyka jako takového, což ovšem nesnižuje jeho relevantnost. Přestože je to výrok značně nekonkrétní, neboť je bez dalšího vysvětlení těžko možno posoudit, k jakému zdroji či údajům se ve svém výroku Saussure vztahuje, může být brán jako východisko následující diskuze.

Na tomto místě je nutno si nejprve ujasnit terminologicky, zda se výše uvedené výroky týkají stejné skupiny slov, tedy jazykové oblasti vymezené stejnými hranicemi. Jednoznačně v tomto ohledu můžeme posoudit výroky Saussura, který své závěry o malém množství onomatopoií vztahuje na „skutečné onomatopoeie“ (Saussure 2008, str. 99), tedy ve smyslu slova imitující zvuky. Jak vidět i v dále uvedených výrociích, Saussure vylučuje výslovně z onomatopoií slova odvozená: „Navíc, jakmile byla (onomatopoeie) jednou do jazyka zavedena, zapojují se víceméně do fonetického, morfologického a dalšího vývoje, který postupují ostatní slova (srovnej francouzské *pigeon* „holub“ pocházející z vulgárně latinského *pio pio*, jež je samo odvozeno od onomatopoeie): je to zřejmý důkaz toho, že cosi ze své původní povahy ztratila, aby mohla obecně nabýt povahu jazykového znaku, který je nemotivovaný.“ (Saussure 2008, str. 99). Saussure zde upozorňuje na hledisko diachronní, které však podle mého názoru vzhledem k různorodosti jazyků a různé míry uchování onomatopoií a mimetik, nelze takto jednoznačně hodnotit, neboť mezi jazyky evropskými, z nichž ve své práci Saussure uvádí příklady, a jazyky jako je mongolština, korejština apod. existují v této oblasti velké rozdíly, jak uvádí Oberfalzerová (2009).

⁵⁰ Zde ve významu mimetika.

⁵¹ SAUSSURE, Ferdinand, *Kurz obecné lingvistiky*. Academia, Praha 2008.

Výše byl uveden příklad Vladimíra Pucka týkající se odvozenin mimetika 빙긔 *pinggūt* jemně a mlčky se usmívat, který ilustroval, do jaké míry může narůst počet slov zobrazujících, pokud jsou chápána v širším smyslu, tedy jsou-li do nich zahrnuty i jejich četné odvozeniny. Následující příklad je ze stejné sémantické oblasti, a to v korejštině mimořádně hojných slov zobrazujících smíchu. Ve studiích týkajících se těchto slov zobrazujících⁵² uvádí Pak Tong-gŭn (2000) jejich výčet, z čehož je 57 onomatopoií a 225 mimetik. Do celkového počtu jsou zahrnuta pouze slova zobrazující bez slov od nich odvozených, tedy varianty i reduplikované tvary. V následném přehledu rozděluje Pak tato slova zobrazující do pěti skupin, z nichž čtyři obsahují slova zobrazující, která jsou odvozovaná od jediného základového slova.⁵³ Např. u skupiny typu 깔깔 *kkaal kkaal* smát se nahlas jsou uvedena další slova zobrazující jako:

꺽꺽 *kkŏl kkŏl* smát se nahlas zvonivě

낄낄 *kchil kchil* chichotat se, vyprsknout smíchy

키득키득 *kchidŭk kchidŭk* zasmát se tak, že zadržovaný smích se prodere lehce na rty

까르르 *kkarŭrŭ* smát se z plna hrdla, zejména děti

캐득캐득 *kchädŭk kchädŭk* (zadržovaný smích se prodere silně na rty) atd.

Pokud se tedy nedržíme jen synchronních charakteristik a zaměříme se na slovotvorné a etymologické vztahy mezi slovy zobrazujícími, může docházet k velmi významným redukcím jejich počtu.⁵⁴ Takové redukce však již nevypovídají o skutečném soudobém stavu množství slov zobrazujících v korejštině. Zdá se však, že tento přístup by mohl odpovídat do jisté míry Saussurovu stanovisku, jenž tím pádem eviduje skutečně jen malé množství „skutečných“ onomatopoií.

Andre Fabre (1967) ve své práci podrobněji nespecifikuje, co vlastně považuje za slova zobrazující, uvádí jen velmi obecnou a stručnou definici vycházející z korejské lingvistické tradice, která rozlišuje v korejské onomatopoií dvě velké skupiny, a to

⁵² PAK Tong-gŭn (박동근), „Usŭmpchjohjŏn hjungnämäl“ūi ūimi kisul“ („웃음표현 흉내말“의 의미 기술) [Formování významu u slov zobrazujících smíchu]. Hangŭl 2000, číslo 247, str. 159 – 189.

⁵³ Pátou je ovšem skupina tvořená slovy „ostatními“, která do prvních čtyř skupin nelze zahrnout. Přesto při porovnání úplného výčtu konkrétních slov zobrazujících smíchu je zřejmé, že tato skupina ostatních onomatopoií mimo slova odvozená od hlavních čtyř základů obsahuje pouze kolem dvou desítek slov zobrazujících.

⁵⁴ Samuel E. Martin (1992) také připouští, že řada slov zobrazujících je odvozena od slov „normálních“. Viz str. 340-341.

zvukové onomatopoeie: „Onomatopoeie jsou slova, která napodobují zvuky objektů.“ (Fabre 1967, str. 41) a mimetika: „Mimetika jsou slova, která vyjadřují vzhled objektů, jejich stav nebo pohyb.“ (Fabre 1967, str. 42). Z této definice vyplývá, že Andre Fabre nezahrnuje do slov zobrazujících slova od nich odvozená.⁵⁵ Jinými slovy Fabre zastává stanovisko potvrzující velkou početnost slov zobrazujících vymezených v užším slova smyslu, tedy slov zobrazujících nezahrnujících odvozeniny.

Přestože jsou vyloučeny odvozeniny a Faberův výrok o velké početnosti se tedy vztahuje jen na „skutečná“ slova zobrazující, z následujícího srovnání konkrétních výsledků analýz počtu slov zobrazujících v korejštině uváděných u různých autorů můžeme vidět, že ani vymezení v užším smyslu není zcela jednoznačné. Fabre ve své práci udává počet přes tři a půl tisíce slov zobrazujících.⁵⁶ Vyšší počet uvádějí Kim Hong-böm a Pak Tong-gün (2001)⁵⁷ a to 5000 slov zobrazujících. Proti tomu Samuela E. Martin udává počet mnohem nižší, a to přibližně tisíc slov zobrazujících.⁵⁸ Tento rozpor může mít dvě možné motivace. Jednak jsou to analyzované zdroje, jež se u autorů různí, jednak je nutno uplatnit hledisko slovtvorné, jak uvidíme dále.

Andre Fabre (1967) výslovně uvádí, že k počtu slov zobrazujících došel analýzami literárních textů, Kim Hong-böm a Pak Tong-gün uvádí jako svůj zdroj velký slovník korejštiny, Martin se o zdroji svých údajů nezmiňuje. Můžeme předpokládat, že rozdíly v počtu vznikly jak růzností výchozích jazykových materiálů, což však nelze přesně zjistit. Druhý faktor, který mohl mít vliv na rozdílné počty slov zobrazujících, je předpoklad rozdílného chápání slov zobrazujících a jejich odvozenin v tzv. užším a širším symslu. Je možné, že všichni badatelé zvolili rozdílné hranice a parametry pro vymezení skupiny slov zobrazujících, přestože jejich definice nijak nenaznačují, že by jejich vnímání bylo odlišné. Podívejme se podrobněji na jejich příklady.

Fabre (1967) uvádí příklady od jednoslabičných onomatopií a mimetik až po sedmislabičné, z nichž velké množství (zejména se sudým počtem slabik), jsou slova zobrazující tvořená reduplikací, tedy opakováním stejného základu. Mnoho korejských

⁵⁵ Avšak v příkladových větách, které používá ve své práci, je v několika případech uvedeno i onomatopoeie či mimetikum spojené s verbalizujícím sufixem, tedy ve formě, kterou sám Fabre (1967) označuje na jiném místě jako sloveso odvozené od slova zobrazujícího. Pak ovšem vyvstává otázka, zda dané slovo zobrazující opravdu samostatně existuje a je možno je zahrnout do celkového počtu slov zobrazujících. Protože se však jedná jen o zcela zanedbatelné množství uvedených dokladů, můžeme jeho pojetí chápat jako vymezení slov zobrazujících v užším slova smyslu, tedy jako skupinu slov nezahrnující slovesné odvozeniny.

⁵⁶ Konkrétní výsledek je 3664 slov. Viz Fabre (1967), str. 44.

⁵⁷ Viz KIM Hong-böm, PAK Tong-gün (2001), str. 347 – 352.

⁵⁸ Viz Martin (1992), str. 340

slov zobrazujících totiž existuje v řadě variant a tyto varianty mohou být také reduplikovány.⁵⁹ Fabre tedy do slov zobrazujících zahrnuje jako samostatná slova zobrazující, tak jejich varianty a reduplikované formy, ovšem bez slovesných odvozenin. Kim Hong-böm a Pak Tong-gŭn (2001) podle příkladů, které uvádějí, zahrnují do celkového počtu rovněž varianty a reduplikované formy slov zobrazujících. Vyšší počet než u Fabera může být způsoben motivací práce, kterou byla spolupráce na přípravě velkého slovníku korejštiny a pravděpodobně využívání jiných, různorodějších zdrojů než jaké užíval Fabre.⁶⁰ Samuel E. Martin (1992) oproti tomu ani odvozená slova, ale ani reduplikované formy ve svých příkladech neuvádí a popisuje jen různé varianty⁶¹ základních slov zobrazujících.

Shrňme-li, tři různé počty slov zobrazujících v korejštině se vztahují všechny ke slovům zobrazujícím v užším smyslu, tedy bez odvozenin, ovšem v jednom přístupu nejsou do celkového počtu započítávány ani tvary reduplikované. Z výše uvedeného vyplývá, že mnoho slov zobrazujících v korejštině je produktem velmi rozsáhlých slovotvorných možností, jež se u slov zobrazujících objevují, nejedná se tedy o zcela sémanticky odlišné jednotky, ale o varianty. Tyto varianty se mohou vzájemně lišit jen málo, a to přidáním jistého sémantického rysu či zdůrazněním určité vlastnosti.⁶²

Pokud by nebyly ani tyto varianty a reduplikované formy do počtu slov zobrazujících započteny, což ilustruje příklad redukce desítek slov zobrazujících na čtyři skupiny, již provedl Pak Tong-gŭn (2000), bylo by pravděpodobně opodstatněné hodnocení Saussurovo, jenž hovoří o malém množství „skutečných“ onomatopoií. Vyvstává zde do jisté míry i otázka primárnosti či sekundárnosti slov zobrazujících, o čemž svědčí i výrok Samuela E. Martina: „(Impresionistická příslovce) Zdá se, že mnoho z nich má vztah, etymologický nebo morfologický, k uznávanějším výrazům ve sloní zásobě (jako např. běžná slovesa a adjektiva), ale některá se zdají být čistým produktem mimetické hry.“ (Martin 1992, str. 340). Martin zde potvrzuje sekundárnost řady slov zobrazujících v korejštině,⁶³ jež by pravděpodobně při důsledném uplatnění

⁵⁹ Zároveň se mohou tyto varianty a jejich reduplikované formy stát základem slovesa. Oblast slov odvozených od slov zobrazujících, a to zejména sloves, je v korejštině slovotvorně velmi průzračná. U většiny slovesných odvozenin je velmi silná tendence neměnit kořen slova zobrazujícího, zatímco u odvozování jmen už k jistým změnám dochází častěji. Více o tom v podkapitole 2.3.

⁶⁰ Kim Hong-böm a Pak Tong-gŭn (2001) mimo jiné zmiňují práci s jazykovými korpusy.

⁶¹ Martin rozlišuje mezi variantami vokalickými, pro něž užívá termínu izotop, a pro varianty konsonantické, pro které užívá termínu varianta.

⁶² Konkrétní prostředky, které se na vytváření variant podílejí, a jejich významová specifika, jsou podrobně popsány v podkapitole 2.1 a 2.2.

⁶³ Odvozování slov zobrazujících od sloves bude podrobně popsáno v podkapitole 2.3.

diachronního hlediska nemohla být rovněž chápána jako „skutečná“ onomatopoeie⁶⁴ jak naznačuje Saussure: „Slova jako francouzské *fouet* „bič“ nebo *glas* „umíráček“ mohou znít některým uším se sugestivní zvučností; avšak k poznání, že tuto svou povahu nemají od samého začátku, se stačí vrátit k jejich latinské podobě (*fouet* je odvozeno z latinského *fagus* „buk“ a *glas* z *classicum* „zatroubení“); kvalita jejich dnešního znění či spíše znění, které jim připisujeme, je náhodným výsledkem fonetického vývoje.“ (Saussure 2008, str. 99). Domnívám se však, že tato polemika již zabíhá do oblasti historické jazykovědy a slovtvorby a neodráží současný stav. Ze synchronního hlediska je nejpřijatelnější vymezení slov zobrazujících buď v užším smyslu (včetně jejich variant a reduplikovaných forem), nebo v širším smyslu (včetně jejich odvozenin, zejména slovesných), pokud se zaměříme zejména na jejich sémantiku a opustíme čistě morfologické hledisko.

Shneme-li, bylo jako zásadní pro posuzování počtu slov zobrazujících v daném jazyce vymezeno jednak hledisko diachronní, jež představuje přístup Oberfalzerové (2009) a Saussura (2008), hledisko slovtvorné, jež se výrazně promítá do hodnocení Saussurova a je pravděpodobnou příčinou rozporů v hodnocení počtu slov zobrazujících v korejštině u Andre Fabra (1967), Samuela E. Martina (1992) a Kim Hong-böma a Pak Tong-güna (2001). Hledisko frekvenční se do jisté míry pokusím ukázat na následující analýze slovníků korejštiny a češtiny, přestože jsem si vědoma, že toto srovnání je pouze ilustrativní a neodráží skutečný stav užívání a frekvence slov zobrazujících v reálných textech.

1.3.2 Porovnání počtu slov zobrazujících v češtině a korejštině

Nyní se pokusím o srovnání množství slov zobrazujících v širším smyslu, tedy včetně jejich odvozenin ze synchronního hlediska, a to v korejštině a češtině, na současných slovníkových materiálech.

Z korejštiny jsem díky profesorovi Pak Tong-günovi získala excerpce z Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny], jež zahrnuje slova zobrazující v širším smyslu. Tento slovník je v současnosti jedním z největších výkladových slovníků korejštiny (rozsah cca 500 000 hesel), který má tištěnou i elektronickou formu.⁶⁵ Z českých materiálů jsem zvolila k excerpce Český etymologický

⁶⁴ S tímto tvrzením ovšem polemizuje Kořínek (1934) poukazem na rovnocennost primárních a sekundárních onomatopoií.

⁶⁵ Počítačové zpracování slovníku umožnilo technicky provedení této excerpce.

slovník (Rejzek 2001), který obsahuje informace o onomatopoickém případně mimetickém původu slova, a excerpce z něj může tak být relevantním protějškem excerpce korejské. Běžné slovníky spisovné češtiny obsahují zpravidla jen informaci o slovním druhu, tedy u onomatopoií je uvedeno, že se jedná o citoslovce. Velké množství slov odvozených od onomatopoií v češtině však již ztratilo původní expresivitu nebo povědomí o slovotvorné motivaci. Tyto odvozeniny od onomatopoií lze tedy odhalit nejlépe právě v etymologickém slovníku, kde je uvedena explicitní informace o původu slov. Pro získání materiálu srovnatelného s excerpčí korejskou bylo tedy nutné využít slovníku etymologického. Hesla Českého etymologického slovníku navíc obsahují další odvozeniny, které v rozsahem omezeném slovníku (cca 11 000 hesel) nebyly uvedeny jako samostatná hesla.

V Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny] bylo nalezeno celkem 29 015 slov, jež jsou označena jako slova zobrazující. Do excerpt jsou zahrnuty všechny vokalické i konsonantické varianty slov zobrazujících, reduplikované tvary, i odvozená slovesa a příslovce. Při celkovém počtu hesel slovníku, (přibližně 500 000 hesel) se jedná o téměř 6% všech hesel.

V Českém etymologickém slovníku bylo při excerpci nalezeno celkem 546 hesel onomatopoií, mimetik a slov od nich odvozených, což představuje zhruba 5% hesel. Při započtení odvozenin, jež jsou u hesel uváděny, se uvedený počet zvýšil na 1989 slov zobrazujících v češtině.

Při bližším porovnání obou souborů excerpt bych ráda upozornila na několik rozdílů. Především nejsou do korejské excerpce na rozdíl od české zahrnuta jména odvozená od slov zobrazujících, což bylo způsobeno technickými podmínkami excerpce. V českých excerptech se zase vyskytují velmi málo „skutečná“ onomatopoeie, jež nemají v tomto slovníku zpravidla vlastní heslo a nebyla ani uváděna v definiční části hesel. Přehledy výsledků excerpce uvádím v příloze 1 a 2.

Jak vidno z uvedených čísel, zastoupení hesel ve slovnících je zhruba stejné, což může naznačovat, vzhledem k nepoměrně menšímu zdroji českému, možnou vyšší frekvenci slov zobrazujících v češtině. Konečné počty slov zobrazujících v obou jazycích však jasně ukazují převahu počtu slov zobrazujících v korejštině nad češtinou, a tak potvrzují obvyklé hodnocení slov zobrazujících v korejštině jako velmi početných. Uvedme například slova zobrazující s významem šustění:

Korejština:⁶⁶

바삭 *pasak* „šust“, zašustění

바삭바삭 *pasakpasak* šustění (opakované nebo trvající)

바삭하다 *pasakhada* šustit, zašustit

바삭거리다 *pasakkorida* šustit, zašustit

바삭대다 *pasaktäda* šustit, zašustit

바삭바삭하다 *pasakpasakhada* šustit

a další varianty např.

바사삭 *pasasak* „šust“, zašustění

바사삭바사삭 *pasasakpasasak* šustění

바사삭하다 *pasasakhada* šustit

바사삭바사삭하다 *pasasakpasasakhada* šustit

바사삭거리다 *pasasakkorida* šustit

바사삭대다 *pasasaktäda* šustit

Čeština:⁶⁷

Šustit

šustnout se

šustot

šustivý

Ze srovnání těchto excerpt se potvrzuje předpoklad, jenž byl uveden výše, a to, že onomatopoeie respektive slova zobrazující v různých jazycích prošla různým vývojem a jejich původ mohl jako v korejštině zůstat zřejmý, případně u odvozenin slovotvorně průzračný,⁶⁸ avšak v češtině vlivem hláskovým změn a gramatikalizace se povědomí o onomatopoickém původu již v řadě případů vytratilo, společně s expresivním příznakem, který však přesto u některých slov zůstal v různé míře zachován.

Dalším zajímavým rozdílem je fakt, že v češtině jsou jako onomatopoická uváděna mnohá slovesa mluvení a produkce řeči včetně jejich četných odvozenin, což v korejštině

⁶⁶ Konkrétní rozdíly, jež se vyskytují mezi zde uváděnými variantami, budou podrobně vysvětleny v podkapitole 2.1 a 2.2.

⁶⁷ Samotná onomatopoeie „šust“ nebyla uvedena.

⁶⁸ Podrobněji viz podkapitolu 2.3.

nepozorujeme, pouze u případů různě patologických, jako je koktání, jež však patří do slov zobrazujících jak v češtině, tak v korejštině. Např. u slovesa mluvit je uvedeno 28, u slovesa říci pak 22 odvozenin:

Mluvit – mluvení, mluvící, mluvňý, mluvňí, mluva, mluvka, mluvčí, mluvnice, mluvnický, mluvidla, mluvítko, domluvit (se), omluvit (se), omluva, smluvit (se), smlouva, přemluvit, promluvit, přimluvit se, přímluva, přímlovce, zamluvit, namluvit si, odmlouvat, vymlouvat se, pomlouvat, pomluva, pomlouvačný

Říci (ie. kořen *-rek) – říkat, řečený, říkanka, říkadlo, pořekadlo, nařknout, naříkat, nářek, odříci/odřeknout, odříkat si, podřeknout se, prořeknout se, přeřeknout se, přeřeknutí, uřknout, vyřknout, vyříkat si, výrok, zříci se/zřeknout se, zařeknout se

U těchto sloves však není vazba na původní onomatopoický kořen zřetelná a neprojevuje se ani na úrovni expresivity. Expresivní potenciál však v řadě dalších českých slov odvozených zůstal zachován, a to často i z důvodu zvláštního hláskového skladu (např. funět, cmrndat, blábolit, škemrat, trajdat atd.).⁶⁹

Co se týče slovotvorných možností, jak bylo ukázáno ve výše uvedených příkladech, v korejštině a češtině jsou využívány odlišné prostředky, kterými jsou slova od slov zobrazujících odvozována a jež budou pro korejštinu popsány podrobněji v podkapitole 2.3. Ze stručného srovnání však vyplývá, že v korejštině ve většině případů pozorujeme variace v kořeni, reduplikace a velmi pravidelnou slovotvorbu zejména sloves, jež nepůsobí výraznější změny samotného onomatopoického základu či ztrátu jeho expresivity. U češtiny se projevují výraznější změny onomatopoického kořene, výrazná prefixace i sufixace doprovázená změnami kořene, jež způsobily ztrátu povědomí o onomatopoickém původu odvozenin a v mnoha případech i ztrátu expresivity.

Při analýze slovníkových materiálů byl srovnán poměr zastoupení slov zobrazujících v češtině a korejštině, stejně jako jevy, jež mají vliv na vnímání slov zobrazujících jako početné skupiny v korejštině ve srovnání s češtinou a jež obě skupiny slov zobrazujících od sebe odlišují. Ze slovníkové analýzy však není možno získat jasnější představu o skutečném užívání slov zobrazujících v daném jazyce, o jejich

⁶⁹ K hláskové symboličnosti viz podrobněji podkapitolu 2.1.

frekvenci v psaném a mluveném jazyce, jež, jak se domnívám, vypovídá nejvíce o skutečném současném stavu užívání slov zobrazujících. Jak uvádí i Kořínek (1934), otázky skutečného užití či neužití slov zobrazujících v komunikátech mohou značně ovlivnit vnímání velké či menší početnosti slov zobrazujících v daném jazyce. Objektivní srovnání různých jazyků však není nemožné, a to zejména za pomoci tzv. národních jazykových korpusů, jež zachycují nejrůznější komunikáty daného jazyka, a souboru mluvených textů, jejichž srovnání by mohlo podat řadu cenných informací k této problematice.

1.4 Shrnutí

V této kapitole jsem se pokusila vymezit terminologicky onomatopoeie a mimetika, pro něž používám zastřešujícího termínu slova zobrazující. Na základě srovnání různých definic a zejména na základě práce Jana Matěje Kořínka (1934) byla definována slova zobrazující jako souhrnná skupina slov, jež napodobuje zvukem vjemy lidských smyslů, zejména sluchové – onomatopoeie, ale i zrakové a v menší míře i čichové, hmatové a další - mimetika.

Dále byla zkoumána klasifikace slov zobrazujících v korejštině z hlediska příslušnosti k určitému slovnímu druhu. Tato klasifikace není jednoduchá, jak vyplývá z přehledu analyzovaných gramatických prací. Existují dva základní přístupy, a to zaprvé tradiční zařazení do příslovcí,⁷⁰ jež se v mnohém shodují s vlastnostmi slov zobrazujících. Zadruhé mohou být slova zobrazující vyčleněna z příslovcí jako samostatný slovní druh, a to na základě vlastností, jež je od příslovcí odlišují. Tento přístup je důsledně uplatněn z analyzovaných děl v novější gramatice severokorejské, dá se tedy uvažovat o tom, že hodnocení slov zobrazujících z hlediska jejich příslušnosti k určitému slovnímu druhu je jedním z bodů, jež odlišují navzájem jihokorejské a severokorejské chápání slovních druhů.

Druhá otázka, na kterou jsem se zaměřila, je otázka velké početnosti slov zobrazujících v korejštině. Korejšтина je jedním z jazyků, u nichž se tradičně uvádí, že je v nich velký počet slov zobrazujících. Proto jsem se pokusila z tohoto hlediska o srovnání s češtinou na základě excerpce slovníku korejského a českého. Přestože se nejedná o skutečné texty psané a mluvené, domnívám se, že tato excerpce poskytuje alespoň

⁷⁰ Příslovce jsou v korejštině slovním druhem jasně vymezeným proti např. jménům svými morfológickými i syntaktickými vlastnostmi.

přibližné informace o početnosti slov zobrazujících v obou jazycích. Pokusila jsem také naznačit některé konkrétní odlišnosti mezi češtinou a korejštinou z hlediska počtu odvozenin slov zobrazujících, hláskové expresivity apod.

2 Forma, funkce a význam slov zobrazujících v korejštině

Formální stránka slov zobrazujících v korejštině je velmi pevně spjata s jejich významem a užíváním v jazykové komunikaci. V následujícím textu budou zkoumány jednotlivé formální rysy, kterými jsou slova zobrazující v korejštině charakterizována. Jedná se o principy hláskové symboličnosti, reduplikace, specifickou slovtvorbu a nakonec o typické vlastnosti syntaktické.

Na základě principů hláskové symboličnosti a reduplikací vznikají početné varianty, jež jsou odlišeny často jen jemnými významovými nuancemi. Tak početné a do značné míry pravidelně tvořené varianty není možno v češtině nalézt, přesto se pokusím o určité srovnání s podobnými jevy v češtině. Slovtvorba slov zobrazujících disponuje specifickými prostředky, jež jsou ve velké míře pro tato slova typické. Syntaktické vlastnosti a funkce slov zobrazujících budu zkoumat ve spojení s jejich značně omezenou sémantickou kompatibilitou. Souhrn těchto jednotlivých rysů charakterizuje korejská slova zobrazující, avšak jak bylo uvedeno v kapitole 1.2, pro označení určitého slova jako slovo obrazné není nutné zastoupení všech čtyř rysů, avšak pouze dvou.⁷¹ Pokusím se nyní představit tyto rysy na základě jak teoretických poznatků, tak typických příkladů.

2.1 Hlásková symboličnost

Hlásková symboličnost neboli hlásková expresivita⁷² je jev, jenž má řadu zastánců i odpůrců, kteří jej dokazují či popírají nejrůznějšími vědeckými a statistickými důkazy. Přestože se jedná o stále diskutovaný jazykový jev, na který není dosud vytvořen jednotný názor, v případě slov zobrazujících se diskuzi o vztahu zvuků jazyka a jejich významu nemůžeme vyhnout. Slova zobrazující, nebo také řečeno Kořínkovým termínem interjekcionální oblast jazyka, která vykazuje vysokou míru emocionality a expresivity, je přirozeným polem působení hláskové symboličnosti, což ovšem nemusí

⁷¹ Některá slova zobrazující netvoří např. varianty na základě hláskové symboličnosti, u jiných neexistují reduplikované varianty, jiné netvoří slovesné odvozeniny. Jako nejuniverzálnější je možno brát hledisko syntaktické, zejména omezenou kompatibilitu, jež však nutně musí být doplněno ještě dalším rysem nebo rysy. Existují pochopitelně i slova zobrazující, u nichž se vyskytují všechny čtyři zde zmíněné rysy.

⁷² Přestože oba termíny zdůrazňují jiný aspekt, domnívám se, že je možné v tomto kontextu považovat je za synonymní. Nadále budu užívat termín hlásková symboličnost.

platit absolutně i pro oblast slov normálních. V korejštině se ve větší míře některé jevy hláskové symboličnosti projevují i u slov označujících barvy, která jsou zpravidla odvozena od kvalitativních sloves daného významu a je možno je proto chápat také jako slova zobrazující.⁷³

Vladimír Pucek (1997) popisuje hláskovou symboličnost neboli expresivitu následovně: „Expresivita hlásková se projevuje neobvyklou hláskovou stavbou slova s využitím souhlásek, které působí v kombinaci s určitými samohláskami expresivně (srov. v češtině *ť, ň, j, č, ch, f, j* ve slovech *hňup, ňouma, čučet, jektat, chrchlat, chrnět, frčet, frflat* aj.). Někdy se projevuje i příznak zvukomalebný.“ (Pucek 1997, str. 78). Hlavní rysy hláskové symboličnosti spatřuje v neobvyklosti využití některých konsonantů a jejich kombinací tak, že působí expresivním dojmem, a jako druhý rys je uvedena zvukomalba, tedy nápodoba zvuků. Tato stručná definice umožňuje sice základní představu o tomto jevu, pokusím se ji však rozšířit o podrobnější výklad Kořínkův.

Jak již bylo uvedeno výše, Kořínek (1934) používá termín interjekcionální oblast jazyka pro slova s funkcí expresivní, jako jsou onomatopoeie, interjekce, hlasové obrazy⁷⁴ a další. K hláskové symboličnosti interjekcionální oblasti jazyka uvádí: „Interjekcionalita jakožto sémantická funkce záleží v tom, že v jazykovém povědomí příslušníků jistého jazyka je význam jistého slova spojen na jistou dobu s jistým emocionálním zabarvením. Toto emocionální zabarvení je pak zpravidla sdruženo s pocitem zvláštní vhodnosti hláskového skladu daného sémantému k vyjádření příslušné představy, s pocitem zvláštní výstižnosti a výraznosti základových hlásek interjekcionálních útvarů vzhledem k významovému jádru těchto útvarů. Obecně se tento zjev označuje termínem *expressivita hláskových prvků v interjekcionálních výrazech*.“ (Kořínek 1934, str. 34). Zvláštnost jistých hláskových skupin, jak uvádí Pucek, ve většině příkladů u slov s onomatopoickým základem, tedy podle Kořínka v interjekcionální oblasti jazyka, vyčleňuje Kořínek jako jednu ze základních vlastností této oblasti. Tuto zvláštnost považuje dokonce za jedno ze dvou základních pravidel, kterými se v jeho pojetí interjekcionální oblast jazyka neboli oblast slov s povahou emocionální, vymezuje oproti oblasti tzv. slov normálních, neboli slov, u kterých oproti emocionální převažuje funkce

⁷³ Viz podkapitola 2.3.

⁷⁴ Hlasovými obrazy označuje Kořínek (1934) onomatopoeie, která souvisí s pohybem mluvidel při různých činnostech (jedení, smích, vyjádření radosti apod.) Podrobněji viz podkapitola 1.1.

nocionální. Tímto prvním pravidlem je „nezávislost interjekcionálních základů na normálním⁷⁵ hláskovém habitu příslušného jazyka“.⁷⁶

Kořínek vysvětluje podrobněji dále: „Nezávislost ta záleží ve zjevu, že vedle hlásek a hláskových skupin, které náleží ke hláskoslovné struktuře normálních slov jistého jazyka, mohou základy slov oblasti interjekcionální obsahovat stejně často také hlásky a hláskové skupiny, které do této struktury nenáležejí.“ (Kořínek 1934, str. 25). Zároveň však dokazuje, že přes prokazatelnou nezávislost hláskového skladu slov interjekcionální oblasti není hláskový charakter této oblasti náhodný: „Nutno si uvědomit, že hláskoslovný charakter daného jazyka vůbec, tedy ve všech jeho oblastech semantických, je vázán na obecné artikulační schopnosti a možnosti jeho příslušníků.“ (Kořínek 1934, str. 26). Kořínek zde nepřímou poskytuje odpověď i na otázku, proč jsou onomatopoeie - tedy slova napodobující reálné zvuky - v každém jazyce odlišná, neboli mají rozdílný hláskový sklad, přestože napodobují stejný zvuk. U onomatopoií se podle jejich definice jedná o nápodobu či imitaci zvuku, nikoliv o přesný záznam daného zvuku,⁷⁷ je proto pochopitelné, že každý jazyk použije k této nápodobě různých hlásek, které odpovídají obecným artikulačním možnostem jeho mluvčích. V češtině tedy například nebude užíváno aspirovaných či intenzivních konsonantů jako v korejštině, tónů jako v čínštině či vietnamštině apod., ale pouze hlásek, které jsou mluvčí češtiny schopni artikulovat, přestože se často jedná o hlásky a hláskové skupiny nezvyklé nebo velmi málo frekventované. Stejným způsobem jsou pochopitelně tvořena i mimetika. Do jisté míry potvrzuje toto tvrzení i následující výrok Saussurův (2008): „Pokud jde o skutečná onomatopoeia (typu *bimbam, tiktak* atd.), jsou nejen málo početná, ale i jejich volba je již do jisté míry arbitrární, protože jsou jen pouhou přibližnou a již polokonvenční imitací určitých zvuků (srovnejme francouzské *ouaoua* a německé *wauwau*, tj. „hafhaf“).“ (Saussure 2008, str. 99). Saussure sice zpochybňuje ikoničnost pravých onomatopoií, avšak shodně s Kořínkem uvádí jako hlavní princip jejich vzniku nápodobu, jež však podléhá konvenci v daném jazyce.

Nutno doplnit ještě několik poznámek. Kořínek vzhledem ke svému zaměření nezkoumá hláskovou expresivitu mimo oblast interjekcionální, která je hlavním

⁷⁵ V Kořínkově smyslu, používáno v opozici k interjekcionální.

⁷⁶ Druhým pravidlem je „hlásková neměnnost příslušných základů“, tedy nepodléhání běžnému hláskovému vývoji, který je příznačný pro oblast slov normálních. Viz Kořínek (1934), str. 8.

⁷⁷ Takový záznam je ovšem jazykovými prostředky nemožný, neboť každá jednotlivá realizace určitého zvuku by vyžadovala vlastní přesný záznam. Jazyk zde aproximuje daný zvuk do jeho průměrné či nejvíce frekventované podoby.

předmětem jeho zájmu. Z Puckovy definice však jasně vyplývá, že expresivita hlásková se projevuje i ve slovech, která do oblasti interjekce nepatří, tedy ve slovech normálních. Kořínek naproti tomu zohledňuje i diachronní hledisko hláskové symboličnosti, která se může v průběhu jazykového vývoje a historie měnit, stejně tak, jako zmiňuje její rozdílnost u různých jazyků. Kořínek také upozorňuje, že termín „pocit zvláštní vhodnosti“ by mohl zavádět k domněnce, že jakékoliv emoční hnutí, které pociťujeme při vjemu určitého jazykového výrazu, je obecně platnou hláskovou symboličností. Zdůrazňuje proto, že se musí jednat o pocit kolektivní, tedy hlásková symboličnost má obecnou platnost, „když existuje v jazykovém povědomí jistého celku mluvících“ (Kořínek 1934, str. 36).

Výše uvedená tvrzení se ve značné části opírala o konsonantický sklad slov zobrazujících. K jejich vokalizmu a dalších specifických rysech slov zobrazujících respektive onomatopoií v češtině se vztahuje následující citát Miloše Dokulila: „Vznik slov nápodobou zvuků přírodních i neartikulovaných lidských je charakteristický jen pro specifickou oblast onomatopoií (srov. krá, syk, sss, kní, kuku, kykyryký; cink, bác, plesk; huhňat, huhňat se, chrchlat apod.). Onomatopoeia tvoří v jazyce samostatný systém, charakterizovaný řadou specifických rysů (srov. např. řady založené na zvláštních alternacích samohlásek nebo souhlásek: tik tak, bim-bam-bum; ric-pic, láry-fáry).“ (Dokulil 1962, str. 27). Dokulil zde upozorňuje mimo jiné na jeden z jevů příznačných pro onomatopoeie respektive slova zobrazující, kterým je střídání vokálů v kořeni slova v češtině, viz příklad bim-bam-bum. Tento jev se však neomezuje jen na češtinu, můžeme jmenovat řadu příkladů např. z angličtiny a dalších jazyků. Kořínek (1934) dává dokonce střídání vokálů v onomatopoických základech do souvislosti se vznikem indoevropského ablautu,⁷⁸ který podle jeho tvrzení mohl vzniknout na základě analogie se „střídnicemi“ onomatopoickými.⁷⁹

Nyní se zaměřím na hláskovou symboličnost a její projevy u korejských slov zobrazujících, zejména na vokalické a konsonantické střídání a jejich význam. V korejštině byla pravděpodobně poprvé hlásková symboličnost popsána v královském dekretu Hunmindžöngüm (훈민정음) [Systém správných hlásek pro vzdělání lidu] roku 1443, který představil nové korejské hláskové písmo, jež mělo nahradit pro korejštinu

⁷⁸ Termínu ablaut, ovšem v uvozovkách, používá i Samuel E. Martin (1992) při popisu střídání vokálů v korejských slovech zobrazujících.

⁷⁹ K těmto závěrům přispívá i nápadná podobnost některých onomatopoických řad, srov. bim - bam - bum a ablautu např. v paradigmatu anglického slovesa sing - sang - sung atp. Kořínek je však sám v závěru své studie poněkud zdrženlivý k jednoznačnému vyjádření svého názoru.

málo vyhovující písmo čínské.⁸⁰ Ve spisu jsou konsonanty rozděleny podle místa tvoření a teorie pěti prvků, vokály jsou vztaženy k filozofické představě tzv. tří mohutností všehomíra. Toto usouvzažnění konsonantů a vokálů s filozofickým základem je dnes považováno za popis hláskové symboličnosti, neboť zejména u konsonantů byly vlastnosti jednotlivých prvků, k nimž konsonanty náležejí, přisouzeny i příslušným konsonantům. Podrobněji to nastíním v následujícím textu.

2.1.1. Dekret Hunmindžöngüm a první popis hláskové symboličnosti v korejštině

Státní útvary na Korejském poloostrově užívaly zhruba od 4. století našeho letopočtu k zápisu hlavně čínské logografické písmo a ovšem i čínský jazyk jako jazyk oficiální, tzv. hanmun. Postupem času vznikaly různé systémy, které se pokoušely o přiblížení psaného jazyka (čínštiny) a mluveného jazyka (korejštiny), z nichž nejvýznamnější je tzv. úřednické čtení – idu,⁸¹ jež využívá čínských znaků k zachycení korejského jazyka. Různé druhy idu – ričchal a kukjöl⁸² se používaly až do konce 19. století, avšak pro zápis korejštiny nebyly příliš vhodné. Pro složitou fonetickou strukturu korejštiny, jež umožňuje vytvořit v současnosti přibližně 3000 různých slabik,⁸³ nebyl vhodný sylabografický systém, který se v daných systémech formoval.⁸⁴ Proto roku 1443 vydal král Sedžong dekret Hunmindžöngüm,⁸⁵ kterým ustanovil nové korejské hláskové písmo. V dekretu uvádí: „Řeč naší země se liší od čínštiny, a proto ji čínskými znaky nelze dobře zapsat...“⁸⁶ Vydání dekretu a ustanovení nového korejského hláskového písma má mnoho aspektů, mimo jiné i nacionální, jež se naplno projevily při konečném prosazení písma jako oficiálního na konci 19. století. Roku 1446 byl zveřejněn dekret společně s podrobným výkladem k písmu Härebon (해례본) [Vysvětlení a příklady], v němž je mimo jiné objasněn vztah písma k filosofickým představám staré Číny v neokonfuciánském pojetí.

⁸⁰ Toto hláskové písmo, zkráceně zvané hangül (한글), se v Koreji užívá dodnes jako hlavní korejské písmo. Mimo ně se užívá i čínské písmo logografické, jež však již z běžného užívání výrazně ustupuje.

⁸¹ Viz PUCEK, Vladimír. Korejské písmo. In: *Úvod do čínského, japonského a korejského písma I. : Vznik a vývoj*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1975, str. 112n.

⁸² Jako druh idu se vyčleňuje rovněž hjangčchal. Tímto způsobem se však dochoval zápis pouze 25 básní hjanga z 6. – 11. století.

⁸³ Viz Pucek (1975), str. 111.

⁸⁴ na rozdíl například od japonštiny, v níž je počet možných slabik zhruba sto.

⁸⁵ Překládán nejčastěji jako *Systém správných hlásek pro vzdělání lidu*, viz Pucek (1975), str. 113. Konsonanty byly klasifikovány do pěti kategorií na základě obdobné klasifikace čínské. Viz podrobněji v *Undertanding Hunmin-jöngüm*. (Soubor studií obsahující originál dekretu a jeho korejský a anglický překlad). Hanshin Publishing Company, Soul 1990.

⁸⁶ Cit. podle Pucek (1975), str. 112.

Všechny vokály a konsonanty nové abecedy jsou prezentovány ve vztahu k tradičnímu filozofickému učení o zemi, nebesích a člověku (vokály) nebo přisouzeny k jedné z pěti světových stran a zároveň k jednomu z pěti živlů, které měly nejvíce odpovídat vlastnostem daných konsonantů. Korejští autoři⁸⁷ považují tento způsob popisu vlastností a kvalit hlásek za první popis hláskové symboličnosti v korejštině. Vlastnosti jednotlivých hlásek jsou popsány následovně:

1. Vokály:

Při tvoření vokálů bylo za základ vzato učení o tzv. třech mohutnostech – součástech Všemohíra. Jedná se Nebesa, symbolizovaná bodem •, Zemi, symbolizovanou vodorovnou čarou —, a člověka, symbolizovaného svislou čarou |. Z těchto tří elementů pak vznikají jednotlivé samohlásky, např.:

Člověk + Nebesa: |• tedy ㅏ [a]

Země + Nebesa: —• tedy ㅓ [o] atd.

2. Konsonanty:

Jsou rozděleny podle místa artikulace, které je rovněž symbolizováno tvarem písmen, a v těchto artikulačních skupinách je jim přiřazen jeden z pěti živlů, stejně jako popis jejich vlastností, či spíše pocitu, který vyvolávají.

Místo artikulace	Konsonanty	Vlastnost	Prvek
Moláry (stoličkové)	k, kk, kch	pevné, silné	Dřevo
Lingvály (jazykové)	n, t, tt, tch, l	valí se a vznáší	Oheň
Dentály (zubové)	s, ss, č, čč, čch	lomí se a zastavují.	Kov
Labiály (retné)	m, p, pch, pp	spojené a široké	Země
Glotaly (hrdelné)	ng, h	prázdňé a spojené	Voda

Tabulka 1 – Rozdělení konsonantů podle místa artikulace a jejich atributy (uváděny pouze konsonanty současné)

Právě tento pokus o spojení objektivního hlediska - místa artikulace, a do značné míry subjektivního hodnocení vlastností jednotlivých skupin hlásek - je považován za první popis hláskové symboličnosti v korejštině. Vlastnosti přisuzované konsonantům jasně korespondují se zmiňovaným učení o pěti živlech nebo prvcích, jenž je ke každé skupině konsonantů přiřazen. Pucek k tomu poznamenává: „Není vyloučeno, že důraz na

⁸⁷ Např. Hő Ung (1991), str. 587-588.

zařazení písma do jednotné soustavy čínských filozofických kategorií měl ospravedlnit nové písmo jako něco, co vyrůstá organicky z nebesy daného řádu, a je tedy užitečné a nutné.“ (Pucek 1975, str. 116). Je nutno však zdůraznit, že se popis hláskové symboličnosti v dekretu týká všech slov, nikoliv jen slov zobrazujících. Současní badatelé v oblasti korejských slov zobrazujících se většinou o tomto prvním popisu hláskové symboličnosti v dekretu Hunmindžongŭm zmiňují, ale nepřijímají jej jako závazné východisko. V současnosti je u slov obrazných zkoumána zejména hlásková symboličnost vokálů, jež v dekretu není popsána, i hlásková symboličnost konsonantů, zejména však tzv. pravidlo intenzifikace konsonantů. Hlásková symboličnost konsonantů, jež by mohla odpovídat popisu v dekretu, se projevuje do jisté míry u konsonantických finál slov zobrazujících. O určité srovnání moderního a tradičního přístupu prezentovaného v dekretu se pokusím v oddíle 2.1.3.

2.1.2 Symboličnost vokálů

Na rozdíl od pojetí prezentovaného dekretem Hunmindžongŭm se nyní pokusím o ozřejmění současného stavu znalostí o hláskové symbočnosti, a to zejména v korejštině. Nejprv bude představen problém univerzálnosti hláskové symboličnosti a následně projevy hláskové symboličnosti u korejských slov zobrazujících, a to nejprve u vokálů.

„Příkladem na symbolickou platnost hlásek, založenou na povaze jejich artikulace, uvádívá se často pozorování, že samohlásky jasného timbru (i-ové) vyskytují se v nejrozmanitějších jazycích světa jako základový vokalismus slov pro představu něčeho malého, jemného apod., na rozdíl od vokálů timbru temného a středního (u-ových a a-ových) v základech slov vyjadřujících něco velikého, hrubého a pod.“ (Kořínek 1934, str. 153). Tuto obecnou představu o protikladu vokálů vysokých i-ových a nízkých u-ových a a-ových, ač mnohými důkazy podepřenou, však sám Kořínek vzápětí relativizuje tvrzením, že konkrétní symboličnost určitých hlásek v daném jazyce může být zcela odlišná, než jak uvádí výše uvedené rozdělení. „Proto také – zejména v jazycích značně různých – může se týž způsob artikulace pojit s různou platností symbolickou, a naopak různé způsoby artikulace s touž nebo velmi podobnou platností symbolickou.“ (Kořínek 1934, str. 156). Kořínek poznamenává, že mimo rozdíly v kvalitě hlásek může symbolicky působit i kvantita, přízvuk, tón nebo i gesto.

V korejštině je systém vokálové symboličnosti složitý a od Kořínkem prezentovaného modelu se do značné míry liší. Vladimír Pucek (2005) vokálovou

symboličnost v korejštině do jisté míry ztotožňuje s vokálovou harmonií.⁸⁸ Vokálová harmonie⁸⁹ je jazykovým jevem, který spočívá v rozdělení vokálů do skupin, v rámci kterých se musí vzájemně kombinovat. Podle vokálů první či předcházející slabiky se podle určitých pravidel řídí vokály v dalších slabikách. Klade se do nich vokál stejný nebo foneticky respektive fonologicky příbuzný – patřící do stejné skupiny. Vokálová harmonie je specifickou vlastností mnoha aglutinačních jazyků (mimo korejštiny např. finštiny, maďarštiny, mongolštiny aj.). Nejběžnějším projevem je, jako například ve finštině, že pro každý pád existují dvě varianty pádové koncovky – jedna s vokály předními, druhá se zadními.⁹⁰ Výběr příslušné varianty záleží na tom, jaké vokály obsahuje kmen slova – koncovka musí být s ním vždy v souladu. Souhrnně vokálovou harmonii popisuje Čermák: „Vokálová harmonie, běžná mj. v ugrofinských jazycích, i když ne ve všech (ale i v mongolštině, turečtině aj.), je signálem typu hláskové kombinace a zároveň i jednoty, sounáležitosti morfémů a tvaru daného slova (protože však ulehčuje výslovnost, je projevem i jisté ekonomie). (...) Podle povahy vokálů (obvykle buď předních nebo zadních) se volí ta varianta sufixu (s předním či zadním vokálem), která se s povahou slovního základu shoduje, je s ní v „harmonii“, tj. zhruba tu platí, že ve slovním tvaru se můžou vyskytnout jen vokály přední či jen zadní aj.“ (Čermák 2001, str. 111).

V staré korejštině byla vokálová harmonie původně velmi rozvinutá a pravidelná.⁹¹ Harmonie fungovala v rámci každé řady vokálů, v jednom slově tedy nemohly být kombinovány vokály z odlišných řad, což platilo zejména pro kombinace vokálu v kmeni slova a v koncovce. V průběhu jazykového vývoje však vokálová harmonie postupně oslabovala a ustupovala. Docházelo k tomu jak vlivem vývoje hláskového systému, který se do dnešní podoby dotvořil v 19. století, tak významným přílivem výpůjček z čínštiny v tomto období. Jelikož v čínštině vokálová harmonie neexistuje, symetričnost a dodržování systému byly stále častěji narušovány, takže vokálová harmonie v korejštině se do dnešních dob dochovala jen ve zbytcích. Uplatňuje se prakticky jen při vytváření tzv. slovesného základu ze slovesného kmene a, jak uvádí Pucek, u slov zobrazujících – onomatopoií a mimetik. „Jiným v korejštině svérázným

⁸⁸ Viz Pucek (2005), str. 34.

⁸⁹ V korejštině jí odpovídají termíny 모음조화 *moŭmčohwa* vokalická harmonie, nebo také 흘소리 고름 *hŭssori korŭm* vybírání vokálu či 흘소리 어울림 *hŭssori ōullim* vhodnost vokálu.

⁹⁰ V současné korejštině existují sice variantní koncovky pro některé pády, nicméně se neřídí vokálovou harmonií, ale nejčastěji jsou voleny podle otevřenosti či uzavřenosti slabiky (nominativ, akuzativ, instrumentál, spojovací pád) nebo i podle životnosti nebo zdvořilostního stupně.

⁹¹ Viz podrobněji Pucek (2005), str. 33.

typem hláskové expresivity je způsob vytváření variant (svým způsobem alomorfů či alolexů) využitím vokálové harmonie. Tento jev je označován za jeden z příznačných rysů aglutinačních jazyků.“ (Pucek 1997, str. 79).

Vokálová harmonie se uplatňuje při tvoření tvaru tzv. slovesného základu.⁹² Slovesný základ se tvoří tak, že ke slovesným kmenům obsahujícím zpravidla v poslední slabice vokál ㅏ a, ㅑ o nebo vokál od nich odvozený (tyto vokály jsou tradičně chápané jako kladné neboli jangové)⁹³ se připojuje koncovka -ㅏ -a. Ke slovesným kmenům obsahujícím zpravidla v poslední slabice vokál ㅓ ǒ, ㅕ u, či vokál od nich odvozený nebo ㅣ i (tyto vokály jsou tradičně chápané jako záporné neboli jinové) se připojuje koncovka -ㅓ -ǒ. Například:

V kmeni slovesa jangový vokál:

받다 *patta* > 받-아 *pad-a* dostat

보다 *poda* > 보-아 *po-a* vidět

V kmeni slovesa jinový vokál:

먹다 *mǒkta* > 먹-어 *mǒk-ǒ* jíst

웃다 *utta* > 웃-어 *us-ǒ* smát se

비다 *pida* > 비-어 *pi-ǒ* být prázdný

Při vytváření slovesného základu z kmenu sloves nemá vokálová harmonie žádnou souvislost s expresivitou či symboličností, jedná se o čistě gramatický, či jak uvádí Čermák, jazykově ekonomický jev.

Vokálová harmonie u slov zobrazujících je však poněkud jiného druhu. Neuplatňuje se totiž při vytváření slovních tvarů od slovního základu (tedy ve zvolení vokálově ladícího morfému ke kmeni), ale vytvářením variant téhož slova, tedy alolexů. Pucek (2005) sice uvádí, že ke střídání hlásek dochází podle pravidel vokálové harmonie, ale zároveň uvádí, že tento jev jen pozměňuje expresivitu, citové zabarvení či vyjádření různé míry kvantity apod., zatímco původní význam slova zobrazujícího zůstává stejný.

⁹² Tzv. slovesný základ je určitý slovesný tvar, k němuž mohou být připojeny další sufixy jako sufixy časové, slovesná konverba aj.

⁹³ V tradičním rozdělení na jin a jang, negativní a pozitivní princip, který je spojen ve znak monády – obrazce, který je použit např. i na jihokorejské státní vlajce.

V tomto případě dávám přednost termínu hlásková symboličnost, která se zde do velké míry shoduje s pravidly hláskové harmonie, jak je známe z výše uvedené flexe sloves. Vokálovou harmonii, tedy vyhledávání hlásek stejné řady, můžeme sice vnímat u mnoha slov zobrazujících, a dokazuje nám ji i fakt, že některá z nich mají jednu variantu tvořenou slabikami s vokály jangovými a druhou tvořenou vokály jinovými,⁹⁴ jako např. 소곤소곤 *sogonsogon* tiše, šeptem (ženy) x 수군수군 *sugunsukun* tiše, šeptem, 종알종알 *čongalčongal* mumlavě, bručivě (zejména o ženách a dětech) x 중얼중얼 *čungöičungöi* mumlavě, bručivě, existuje ovšem i řada slov zobrazujících, u kterých jsou v jednom slově kombinovány jak jangové, tak jinové vokály, např. 상글상글 *sangkŭlsangkŭl* s jasným úsměvem, 와글와글 *wagŭlwagŭl* hlasitě atd. Tendence po vyhledávání hlásek stejné řady, tedy jinými slovy vokálová harmonie, je u slov zobrazujících nepopíratelná,⁹⁵ nicméně má svá omezení, což potvrzuje i Martin (1992). K vokalickému střídání poznamenává, že pro varianty slov zobrazujících s jinovými vokály je typické, že nikdy neobsahují vokál jangový v první nebo druhé slabice, a jen zřídka ve slabice třetí. Naproti tomu u variant s jangovými vokály může být vokál jinový obsažen v jakékoliv slabice, kromě první.⁹⁶

Vokálová symboličnost u slov zobrazujících v korejštině je založena na výše zmiňovaném tradičním dělení vokálů na tzv. kladné jangové a tzv. záporné jinové.⁹⁷

Vokály jangové: ㅏ *a*, ㅑ *ja*, ㅓ *o*, ㅕ *jo*, ㅗ *ä*, ㅛ *jä*, ㅜ *wa*, ㅠ *wä*, ㅡ *ö*

Vokály jinové: ㅜ *ö*, ㅠ *jö*, ㅓ *u*, ㅕ *ju*, ㅑ *e*, ㅓ *je*, ㅗ *wö*, ㅛ *üi*, ㅡ *ü*, ㅜ *ü*, ㅠ *we*, ㅣ *i*

Obě řady vokálů jangových a jinových (a tím i varianty onomatopoií, kde tyto vokály alternují) stojí proti sobě v určité opozici, čímž se vyjadřuje různá úroveň expresivity a emocionálnosti, i když základní význam, jak uvádí Pucek (2005), zůstává

⁹⁴ Jejich výčet uvedeme dále.

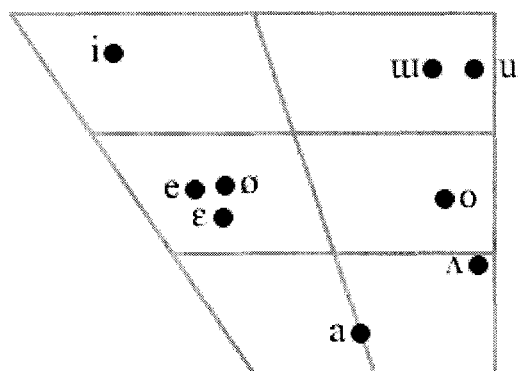
⁹⁵ Blíže o tom viz podkapitola 2.2.

⁹⁶ Můžeme to hodnotit také tak, že varianty s jinovými vokály zde projevují jistou tendenci k vokálové harmonii, na rozdíl od variant s vokály jangovými. Viz Martin (1992), str. 347.

⁹⁷ Užívá se rovněž označení kladné a záporné vokály. Kladný charakter jangový přísluší tradičně mužskému elementu, záporný charakter jinový ženskému elementu. Je však pozoruhodné, že v praxi tento příznak zpravidla neplatí, naopak projevuje se právě opačně. U některých slov zobrazujících nesou totiž varianty s kladnými (a tedy mužskými) samohláskami příznak ženský či dětský (např. výrazy pro smích žen a dětí). Zřejmě se tu uplatňuje spíše významový odstín „malosti“, který se k jangovým hláskám pojí, nežli povědomí o jejich „mužském“ charakteru.

týž. Tento jev se označuje jako pravidlo vzájemného vztahu vokálů.⁹⁸ K popisu vokálové symboličnosti a jejího sémantického příznaku se používá termínu 어감 *ogam*, také 말맛 *malmat*, které můžeme přeložit jako pocit ze slova nebo jeho expresivní příznak, respektive „chut“ slov. Tento příznak od sebe rozlišuje význam variant slov zobrazujících, i když jak bylo výše řečeno, jejich základní význam se nemění.

Řadě kladných jangových vokálů se přisuzují expresivní příznaky jako jasnost, malost, lehkost, ostrost a rychlost atd., zatímco záporné jinové vokály implikují temnotu, velikost, tíhu, tupost, pomalost apod. Z fonetického hlediska stojí zde proti sobě v opozici vokály vysoké a nízké. Jak však uvádí Ahn Sang-cheol (1973) hranice, která rozděluje vokály na kladné a záporné, neprochází fonetickým systémem vertikálně, jak je běžné u vokálové harmonie v ostatních jazycích, ale napříč, a nezohledňuje pouze výšku, ale rovněž přednost či zadnost vokálů.⁹⁹ Jak vidno z následujícího schématu, kde jsou znázorněny pozice jednoduchých korejských vokálů podle artikulačního místa. Ahn označuje toto rozdělení jako vzácnou vokálovou harmonii diagonální.

Obr. 1. Přehled jednoduchých vokálů podle artikulačního místa.

Přepis hodnoty vokálu je uveden v mezinárodní fonetické transkripci, ekvivalenty v české odborné transkripci jsou uvedeny v legendě ke schématu v kulatých závorkách.

Legenda: /i/ ㅣ (i), /e/ ㅔ (e), /ε/ ㅚ (ä), /a/ ㅏ (a), /o/ ㅜ (o), /u/ ㅝ (u), /Λ/ ㅓ (ö), /ʷ/ ㅡ (ü), /ø/ ㅛ (ö)

V praxi však neplatí, že by každý jangový a jinový vokál byly základem alolexů určitého slova zobrazujícího, počet možných opozic je v praxi nižší, než jsou teoretické možnosti, které model nabízí. Korejský lingvista Hō Ung (1991) vypočítává všechny možné opozice, v jakých se kladné a záporné vokály ocitají (uvádí přitom i diftongy,

⁹⁸ Korejsky 모음 상대 법칙 *moŭm sangdä pöpčchik*, 홀소리 상대 법칙 *hŭlsori sangdä pöpčchik* pravidlo vztahu vokálů.

⁹⁹ AHN, Sang-Cheol. *An Introduction to Korean Phonology*. Hanshin Publishing, Seoul 1973, str. 213-236.

které jsou přiřazeny k jangovým či jinovým vokálům v závislosti na svém základovém vokálu).¹⁰⁰

Jangový vokál	ㅏ	ㅑ	ㅓ	ㅕ	ㅗ	ㅛ	ㅜ	ㅠ	ㅝ	ㅞ	ㅟ	ㅠ	ㅡ
	<i>a</i>	<i>ä</i>	<i>ja</i>	<i>wa</i>	<i>wä</i>	<i>o</i>	<i>ö</i>	<i>o</i>	<i>a</i>	<i>ä</i>	<i>a</i>	<i>ja</i>	<i>ä</i>
Jinový vokál	ㅓ	ㅕ	ㅗ	ㅛ	ㅜ	ㅠ	ㅡ	ㅣ	ㅣ	ㅣ	ㅣ	ㅣ	ㅣ
	<i>ö</i>	<i>e</i>	<i>jö</i>	<i>wö</i>	<i>we</i>	<i>u</i>	<i>ü</i>	<i>ju</i>	<i>ü</i>	<i>üi</i>	<i>i</i>	<i>i</i>	<i>i</i>

Tabulka 2 Přehled opozic vokálů

Například:

달랑 *tallang* cinkání, zvonění (menší zvonek ap.) > 덜렁 *töllöng* cinkání, zvonění (velký zvon ap.) → ㅏ *a* > ㅓ *ö*

대굴대굴 *tägultägul* kutálet se, valit se (malý předmět) > 데굴데굴 *teguldegul* kutálet se, valit se (velký předmět) → ㅑ *ä* > ㅕ *e*

활활 *hwalhwal* pohyb mávání (např. křídly), plápolání > 훨훨 *hwöhlhwöl* pohyb mávání (např. křídly), plápolání (silnější) → ㅕ *wa* > ㅗ *wö*

웁웁 *wängwäng* bzučet (menší hmyz, slabší zvuk) > 웁웁 *wengweng* bzučet (větší hmyz, silnější zvuk) → ㅗ *wä* > ㅜ *we*

소곤소곤 *sogonsogon* tiše, šeptem (ženy) > 수군수군 *sukunsukun* tiše, šeptem → ㅛ *o* > ㅜ *u*

뽀죽뽀죽 *ppjodžokppjodžok* zužující se, ostrý (např. vrchol hory) > 뽀죽뽀죽 *ppjudžukppjudžuk* vyčnívající, trčící, ostrý (např. střep) → ㅝ *jo* + ㅛ *o* > ㅠ *ju* + ㅜ *u*

가득 *kadük* plný, naplněný > 그득 *küdük* plný, naplněný (velice) → ㅏ *a* > ㅡ *ü*

해떡해떡 *häddükhäddük* omdlévat, v závratí > 회떡회떡 *hüiddükhüiddük* v závratí, omdlévat (zcela) → ㅑ *ä* > ㅓ *üi*

자글자글 *čagülčagül* vřít, bublat, syčet > 지글지글 *čigülčigül* vřít, bublat, syčet (silně) → ㅏ *a* > ㅣ *i*

가웃가웃 *kjautkjaut* naklánět hlavu či tělo na stranu > 기웃기웃 *kiutkiut* naklánět hlavu či tělo na stranu (rozhlížet se) → ㅓ *a* > ㅣ *i*

생글생글 *sängülsängül* usmát se jemně (očima i ústy) > 싱글싱글 *singülsingül* usmát se jemně (očima i ústy, o něco výrazněji) → ㅑ *ä* > ㅣ *i*

¹⁰⁰ Viz Hō Ung (1991), str. 591.

Oproti výše uvedeným přehledům nutno zmínit přístup Andre Fabrea (1967). Fabre při své analýze literárních textů zaměřené na pravidlo vzájemného vztahu vokálů odhalil nikoliv třináct opozic vokálů, které uvádí Hő Ung (1991), ale celkem šedesát jednu opozici. Zaměřuje se totiž na celý tvar zkoumaného slova zobrazujícího a změny vokálů na všech pozicích, respektive ve všech slabikách u víceslabičných.

Ještě podstatnější však je jiný Faberův objev, a to, že pokud má určité slovo zobrazující více než dvě vokalické varianty, stojíme před otázkou, jaký příznak přisoudit jednotlivým variantám, neboť z původní opozice se stává vícečlenný systém, kde je nutno nastavit jemnější měřítko a posoudit odstupňování intenzity významu. Fabre vyděluje v rámci vokálové symboličnosti dvě velké skupiny, a to slova s příznakem velký a slova s příznakem malý, a v rámci těchto skupin opět dělí varianty na slova s příznakem malý a slova s příznakem velký. Dostáváme tedy čtyři skupiny – 1) velký + velký, 2) velký + malý a proti nim stojící 3) malý + velký a 4) malý + malý. Poněkud odlišné řešení navrhuje Čchä Wan (2003), jak ukazuje tabulka 3.¹⁰¹

Příznak Šíře/Velikost	Malý	Velký
Široký (přední vokály)	┆ a ┆ ā ┆ ja ┆ wa ┆ wä	┆, —, ö, ů, i ┆, ┆, e, ůi, i ┆, jö, i ┆ wö ┆ we
Úzký (zadní vokály)	┆ o ┆ ö ┆ jo	┆ u ┆ ü ┆ ju

Tabulka 3 Expresivní příznaky vokálů

Čchä Wan pojmenovává expresivní příznak prostorovými termíny a jejich opozicí – široký vs. úzký, velký vs. malý. Jeho pojetí se pokouší přesněji popsat sémantické rozdíly mezi jednotlivými variantami, můžeme však již být na pochybách, zda je hledisko dostatečně objektivní a zdali, řečeno Kořínkovými slovy „existuje v jazykovém povědomí jistého celku mluvčích“ (Kořínek 1934, str. 36), nebo se jedná o jistou schematizaci. Jak jsme již výše uvedli, existuje množství různých sémantických příznaků, které se vážou ke skupině jangových respektive jinových vokálů, jež se projevují podle významu daného

¹⁰¹ Uváděno podle Čchä Wan (2003), str. 101.

slova zobrazujícího, kterému přidávají určitý příznak. Je však otázkou, zda se dají všechny tyto příznaky abstrahovat do pouhých dvou opozic, ve Faberově případě jen do opozice jediné. Je však nepopiratelným faktem, že slov zobrazujících, která odpovídají ve svých variantách významové opozici příznaků velký vs. malý, je většina. O tom nepřímě svědčí i fakt, že poučení o rozdílu v expresivním příznaku na úrovni velký vs. malý, který se pojí s jinovým nebo jangovým vokálem ve slově zobrazujícím, nalezneme již v některých školních učebnicích pro první ročník základní školy.¹⁰² Z toho je zřejmé, že tento popis vokálové symboličnosti je v korejštině uznáván oficiálními autoritami a tedy i mluvčími.

Pokusila jsem se shrnout nejdůležitější fakta týkající se vokálové symboličnosti v korejštině, jejích hlavních projevů a významovému odstínu, který dodává vytvářeným alolexům. Doplním obraz hláskové symboličnosti o oblast konsonantů, které se na vytváření alolexů rovněž podílejí.

2.1.3 Symboličnost konsonantů

O hláskové symboličnosti konsonantů se okrajově zmiňuje Kořínek (1934), který popisuje některé její projevy, např. dodávání určitého sémantického příznaku k onomatopoiím podle toho, jaký konsonant (např. znělý vs. neznělý) je užit, obvykle v iniciále daného slova. Zároveň upozorňuje i na možnost projevů hláskové symboličnosti ve finále, kde se mohou střídát i hlásky vzájemně foneticky nepříbuzné (např. n oproti k apod.).¹⁰³

Oba tyto jevy můžeme do jisté míry pozorovat i v češtině, jak o tom svědčí např. Vladimír Šmilauer (1966), který analyzuje česká citoslovce.¹⁰⁴ Co se týče konsonantových iniciál, Šmilauer je zvláště neposuzuje, avšak jisté alternace, které odpovídají zmíněnému Kořínkovu pojetí, je možno spatřovat i v češtině na příkladech slov jako haha vs chacha, haf vs raf, cup vs dup atp., kde můžeme rovněž přisuzovat změně konsonantu i jistou změnu intenzity či síly zachyceného zvuku. Pokud jde o konsonantické finály, věnuje jim Šmilauer značný prostor a v pasáži věnované onomatopoiím, jež zachycují zvuky vydávané různými předměty, uvádí následující přehled:

¹⁰² *Kugŏ 1-1* (꺈꺈 1-1) [*Korejščina 1-1*]. Ministerstvo školství, Soul 2003.

¹⁰³ Viz Kořínek (1934), str. 156n.

¹⁰⁴ Z citoslovcí vyčleňuje Šmilauer citoslovce onomatopoiická a dále je klasifikuje podle objektu, který daný zvuk produkuje, na skupinu zvuků produkovaných lidmi, zvířaty a věcmi (poslední kapitolu dále člení na zvuky hudebních nástrojů, strojů a věcí). Viz Šmilauer (1966), str. 103.

„Zachycují se hlavně zvuky při úderu a pádu; jakost zvuku (jasný, zvučný, temný, doznívající atd.) je dána koncovou souhláskou:

-p : klepnutí, doskočení, prasknutí – klep, klip; cup, dup, hup, hop; chrup, lup, rup;

-k : slabší úder – cvak, ťuk, hrk;

-c : zvučné plesknutí – bác, buc, drc, drnc, kec, plác;

-nk : jasný zvuk – břink, cink, cvrnk, drnk, řink;

-sk : silnější úder – prásk, třask;

-ch : temný úder – buch, bžuch, žuch;

-st : šplíchnutí vody – chrst, kšust.“ (Šmilauer 1966, str. 103)

U českých onomatopoií, jak vidno z příkladů, nedochází prakticky k žádnému pravidelnému střídání finálních konsonantů, na jehož základě bychom mohli formulovat konkrétní systém. Z uvedených příkladů není možné ani jednoznačně určit sémantický odstín určitého finálního konsonantu, neboť je v tomto případě založen jen na několika vybraných příkladech, u kterých se uvedený příznak projevuje.

Oproti češtině jsou korejské konsonanty a jejich sémantické příznaky velmi dobře probádány. Korejské konsonanty se podílí na hláskové expresivitě značnou měrou a jejich působení často doprovází působení vokálů. Stejně jako u vokálů dodává střídání konsonantů ve slovech zobrazujících sémantický odstín, který je ovšem jiného druhu a který popíšu podrobněji dále.

Nejprve bude analyzováno střídání konsonantů v iniciále slabik korejských slov zobrazujících. Toto střídání je založeno na opozici mezi konsonanty prostými, intenzivními a aspirovanými a nazývá se pravidlem intenzifikace konsonantů.¹⁰⁵ spočívá v tom, že základní význam slova obsahujícího řadu prostých konsonantů $\neg k, \sqsubset t, \sqsupset p, \wedge s, \wedge \check{c}$ je stupňován a zesilován záměnou těchto souhlásek za odpovídající konsonanty intenzivní $\sqsupset k, \sqsupset t, \sqsupset p, \wedge s, \wedge \check{c}$ anebo za konsonanty aspirované $\sqsupset kch, \sqsupset tch, \sqsupset pch, \wedge \check{c}h$.

Co se týče významového rozdílu, který toto střídání implikuje, je v řadě prostý konsonant - intenzivní konsonant - aspirovaný konsonant zřejmá tendence spojená s rozdílem významu v gradaci zvuku, pohybu nebo stavu od slabšího k silnějšímu, od pomalejšího k rychlejšímu, od rozlehlejšího k sevřenějšímu.

¹⁰⁵ Korejsky 자음 가세 법칙 *čauŋm kase pŏpčchik* pravidlo zesílení konsonantů nebo 닿소리 세기법칙 *tahsori segi pŏpčchik* pravidlo zesílení souhlásek.

V řadě aspirovaných chybí hypotetické aspirované s, řady hlásek tedy nejsou absolutně symetrické. Samuel E. Martin (1992) doplňuje ještě další neúplnou řadu, a to o opozici 0 – h.¹⁰⁶ Jeho pojetí ukazuje tabulka 4.

Prostý	ㅍ P	ㅌ T	ㅅ S	ㅈ Č	ㅋ K	0
Intenzivní	ㅍㅍ PP	ㅌㅌ TT	ㅅㅅ SS	ㅈㅈ ČČ	ㅋㅋ KK	-
Aspirovaný	ㅍㅅ PCH	ㅌㅈ TCH	-	ㅈㅅ ČCH	ㅋㅅ KCH	ㅎ H

Tabulka 4 Přehled opozic konsonantů

Lingvista Hō Ung (1991) doplňuje uvedené opozice konsonantů prostých, intenzivních a aspirovaných ještě o protiklad mezi jednoduchým ㄹ l (ve výslovnosti r, pokud se nachází v pozici mezi dvěma vokály) a dvojitým ㄹㄹ ll. Dvojité l ovšem není intenzivní formou prostého l, ale hláskami, tedy i grafémy dvěma. Proto je první l umístěno jako finála první slabiky, druhé l je iniciálou slabiky druhé.¹⁰⁷ Např.:

어롱어롱 *örungörung* pestrý, strakatý > 얼렁얼렁 *öllungöllung* strakatý, s různobarevným vzorem

아른아른 *arūnarūn* blýskat se, mihotat, chvět > 알른알른 *allūnallūn* blýskat se, mihotat, chvět (trochu)

Zcela symetrické nejsou ani řady vytvářených slovních variant. Mohou vznikat řady slov o třech i dvou členech, v nichž je význam postupně zesilován, a to v jakékoliv kombinaci (prostý – intenzivní, intenzivní – aspirovaný, prostý – aspirovaný konsonant či kompletní řada slov s hláskovým sledem prostý – intenzivní – aspirovaný konsonant). Pravidlo intenzifikace konsonantů se uplatňuje buď v iniciále slabiky první, v iniciálách slabik obou, zvláště, jsou-li totožné, nebo pouze v iniciále slabiky druhé. Např.:

1) Kompletní řady tří variant:

빙 *ping* – 뱅 *pping* – 핑 *pching* točit se dokola → prostý > intenzivní > aspirovaný konsonant)

¹⁰⁶ Martin (1992), str. 343.

¹⁰⁷ Hō Ung (1991), str. 592.

당당 *tangtang* > 땡땡 *ttangttang* > 탕탕 *tchangtchang* zvuk úderu (do bubnu apod., s prostým konsonantem), zvuk výstřelu (intenzivní a aspirovaný konsonant) → prostý > intenzivní > aspirovaný konsonant

착 *čwa* > 짹 *ččwa* > 착¹⁰⁸ *čchwa* zvuk dopadu tekutiny, šplouchnutí, cáknutí → prostý > intenzivní > aspirovaný konsonant

곰작 *komčak* > 꾀작 *kkomčak* > 꾀작 *kkomččak* pohnout se → prostý + prostý > intenzivní + prostý > intenzivní + intenzivní konsonant

2) Dvě varianty:

줄줄 *čol čol* > 쭈쭈 *ččol ččol* bublavě, zurčivě → prostý > intenzivní konsonant

반드르르 *pandürürü* > 뽀드르르 *ppandürürü* hladký, jemný, lesklý (např. vlasy) → prostý > intenzivní konsonant

수군수군 *sugunsugun* > 쉰군쉰군 *ssugunssugun* tiše, šeptem → prostý > intenzivní konsonant

덱석 *töpsök* > 텅석 *tchöpsök* spěšně, náhle → prostý > aspirovaný konsonant

할금할금 *halgümhalgüm* > 할끔할끔 *halkkümhalkküm* dívat se po očku, pokukovat → prostý > aspirovaný konsonant v iniciále druhé slabiky

낄낄 *kkilkkil* > 킨킨 *kchilkkhil* pochichtávat se → intenzivní > aspirovaný konsonant

엇클 *öngkchül* - 헛클 *höngkchül* zamotat → 0 > aspirovaný konsonant

Co se týče druhého projevu hláskové symboličnosti na úrovni konsonantů, tedy střídáním konsonantů ve finále, prezentuje jej např. Samuel E. Martin (1992). Jeho pojetí je zachyceno v tabulce 5.¹⁰⁹

Konsonant	Význam	Příklad
-l	Hladký, plující nebo tekutý	산들 <i>sandül</i> vlát jemně a chladně
-k	Náhlý, pronikavý, těsný	산득 <i>sandük</i> náhlý závan chladu
-s (t) ¹¹⁰	Malý, jemný, ostrý detail	산뜻 <i>santtüt</i> chladný, osvěžující

¹⁰⁸ Aspirovaná verze této onomatopoeie není pravopisně přijata, avšak vyskytuje se velmi často v komiksech. Viz podkapitola 3.3.

¹⁰⁹ Martin (1992), str. 341.

¹¹⁰ Samotný konsonant -s není nikdy v pozici finály realizován jako [s:], ale realizuje se jako implozivní [t:].

-n	Lehký rychlý pohyb	거품 <i>kŏpchun</i> chvět se, třepotat
-m	Na velké ploše, bohatě, pěkně	기우듬 <i>kiudŭm</i> naklánět se, spadat
-ng	Kulatý, dutý nebo otevřený	기우똥 <i>kiuttung</i> kývat se

Tabulka 5 Sémantické rysy konsonantů ve finále

K finále -p poznamenává Martin (1992), že předpokládá její fungování jako u finály -k, ale nenachází dostatečně ilustrativní příklady. Martin tedy popisuje sémantické příznaky jednotlivých konsonantů obdobně, jako výše uvedený dekret Hunmindžöngŭm. Pokud se pokusíme porovnat tyto dva pohledy, vidíme, že jednotlivé konsonanty, které artikulačně patří do stejné skupiny, např. konsonanty molárové nebo jazykové (např. k + ng, l + t atd.) mají v dekretu přisouzeny stejné vlastnosti, které jsou platné pro celou skupinu. V Martinově však pojetí místo artikulace není zohledněno a tyto konsonanty jsou analyzovány odděleně. Vlastnosti a sémantické příznaky jsou jim přisuzovány individuálně, a to i u konsonantů, které patří z hlediska dekretu Hunmindžöngŭm do stejné artikulační skupiny.

Vysvětlení tohoto rozporu můžeme spatřovat jednak v tom, že zatímco dekret Hunmindžöngŭm představuje komplexní systém, který na filozofickém základě popisuje všechny hlásky jazyka, Martin (1992) se zabývá pouze slovy zobrazujícími, která, řečeno s Kořínkem, jsou nezávislá na hláskovém habitu normálních slov, a proto jevy u nich nacházené mohou být vyhrazeny jen pro tuto oblast slovní zásoby. Otázkou také zůstává, nakolik je možno popsat vlastnosti celé řady konsonantů, byť artikulačně blízkých, pouze několika společnými vlastnostmi, jak je učiněno v dekretu Hunmindžöngŭm. Nabízí se i vysvětlení, že snaha zapojit jazykový systém do celkového systému Všemíra vedla tvůrce systému k přenesení vlastností a charakteristik typických pro daný z pěti prvků na celou jemu příslušející skupinu konsonantů.

2.1.4 Spolupůsobení symboličnosti vokálů a konsonantů

Základní projevy hláskové symboličnosti v korejštině a jejich formální charakteristiky ve slovech zobrazujících byly popsány na úrovni vokálů a konsonantů. Tyto jevy se často nevyskytují izolovaně, tedy neomezují se např. výhradně na střídání jednoho prostého či intenzivního konsonantu v jednom slově zobrazujícím, ale mohou se vzájemně kombinovat. V praxi to znamená, že v jednom slově zobrazujícím je zpravidla

obsažen jak potenciál vokalického střídání, tak střídání konsonantického, a to v různých pozicích a v různé intenzitě.

Jak bylo již výše uvedeno, je nutné v rámci hláskových změn rozlišovat, jaký sémantický příznak přidávají k danému slovu zobrazujícímu. Vystává zde důležitá otázka, zda existuje nějaké slovo základní, k jehož významu jsou uvedenými projevy hláskové symboličnosti dodávány různé expresivní příznaky, nebo se jedná o rovnocenné alolexy, jejichž význam je vytvářen jen relativním vztahem mezi nimi. Martin (1992) k tomu poznamenává: „Významový rozdíl mezi izotopy¹¹¹ není vždy výrazně přítomen a někdy je jedna varianta považována za „neutrální“ nebo „základní“ – obvyklá varianta s těžkými vokály,¹¹² pokud význam nepodporuje výrazně lehlý vokál.“ (Martin 1992, str. 343). Přestože Martin uvádí jako nejčastější základní, respektive neutrální formu slova zobrazujícího jeho variantu s jinovými vokály, je v praxi často za výchozí formu brána varianta s jangovými vokály, nejčastěji s vokálem a, pokud existuje.¹¹³ V základní formě slova zobrazujícího jsou také nejčastěji konsonanty prosté, pokud taková varianta existuje, nebo intenzivní. Z hlediska Martinova pojetí není sice tato forma nejvíce významově neutrální, nicméně z formálního hlediska se jedná o jakousi výchozí, která zpravidla má v jazyce i významně vyšší frekvenci.

V základním tvaru slova zobrazujícího se tedy mohou podle uvedených pravidel střídát jinové a jangové vokály a konsonanty v iniciále, kde se střídají na základě pravidla intenzifikace konsonantů, i ve finále. Zopakujme, že vokálová symboličnost představuje opozici mezi významovými odstíny hlásek jangových (jasnost, malost, lehkost, ostrost a rychlost) a jinových (temnota, velikost, tíha, tupost, pomalost). U konsonantů v iniciále v řadě prostý – intenzifikovaný – aspirovaný konsonant se projevuje významový odstín gradace zvuku, pohybu nebo stavu od slabšího k silnějšímu, od pomalejšího k rychlejšímu, od rozlehlejšího k sevřenějšímu, u finál je oproti tomu význam asociován přímo s daným konsonantem.

Význam variant je reflektován i v lingvistické terminologii používané k jejich popisu. Pro slova s intenzifikací významu pomocí alternace prostých, intenzivních a aspirovaných konsonantů se používá termínu *센말* *senmal* silná slova pro varianty

¹¹¹ Martinův termín izotop odpovídá termínu vokalická varianta.

¹¹² Martinovy termíny těžké a lehké vokály odpovídají termínům jinové a jangové vokály.

¹¹³ Tato varianta je brána za základní např. při sestavování slovníků.

obsahující intenzivní konsonant nebo konsonanty,¹¹⁴ varianty obsahující aspirované konsonanty se nazývají 거센말 *kösenmal*, velmi silná slova. Fabre užívá také termínu 약한말 *jakhanmal* slabá slova pro varianty s prostými konsonanty. Varianty s jangovými vokály se nazývají 작은말 *čagŭnmal* malá slova, s jinovými vokály se nazývají 큰말 *kchŭnmal* velká slova. Pro ilustraci je uvedeno několik příkladů na možné varianty jednoho slova za využití obou výše popsaných jevů:

반작 *pandžak* zatřpytit se, blýsknout se (malé světlo) > 반작 *panččak* zatřpytit se, blýsknout (silněji) > 뽀작 *ppanččak* zatřpytit se, blýsknout se (velmi silně) > 번적 *pöndžök* zatřpytit se, blýsknout (velké světlo) > 번적 *ponččök* zatřpytit se, blýsknout se (silněji) > 뽀적 *pöňččök* zatřpytit se, blýsknout (velmi silně)

빙긱빙긱 *pinggŭtpinggŭt* usmát se jemně, mlčky se zavřenými rty > 뽀긱뽀긱 *pänggŭtpänggŭt* usmát se jemně, mlčky se zavřenými rty > 뽀긱뽀긱 *ppänggŭtppänggŭt* usmát se jemně, mlčky se zavřenými rty (výrazněji)

Hlásková symboličnost se v korejštině neprojevuje u všech onomatopoií a slov mimetických stejnou měrou. Čchä Wan (2003) uvádí, že na rozdíl od většiny slov mimetických, u nichž se uplatňuje jak pravidlo vzájemného vztahu vokálů, vokálová symboličnost, a také pravidlo intenzifikace konsonantů, se v případě řady onomatopoií tyto jevy neprojevují, tyto onomatopoeie tedy netvoří varianty.¹¹⁵ Na základě uplatnění či neuplatnění hláskové symboličnosti jsou onomatopoeie rozděleny do dvou skupin. V první skupině jsou onomatopoeie, u nichž se hláskové změny neprojevují, které tedy existují pouze v jedné podobě. Jsou to zejména typické primární onomatopoeie,¹¹⁶ přímé imitace přírodních zvuků, hlasů zvířat a zvuků vydávaných různými stroji či nástroji. Do druhé skupiny vyčleňuje Čchä Wan onomatopoeie, u nichž se hláskové změny jakožto projevy hláskové symboličnosti uplatňují, např.:

1. Onomatopoeie netvořící varianty

멍멍 *möngmöng* psí štěkot – haf haf

꼬기오 *kkokio* kohoutí kykyriký

¹¹⁴ Podle toho, zda dochází ke změně za intenzifikovaný konsonant jen v první slabice nebo u obou, rozlišuje Fabre „silná slova“ prvního a druhého stupně. Viz Fabre (1967), str. 51.

¹¹⁵ Čchä Wan (2003), str. 90-91.

¹¹⁶ Jedná se však o početně omezenou skupinu. Řada onomatopoií tvoří varianty, přestože formálně náleží do této skupiny.

지지배배 *čidžipäbä* vlaštovčí čířičíří

맹꽁 *mängkkong* žabí kwa

칙칙폭폭 *čhikčchikpchokpchok* zvuk jedoucího vlaku – ššš hú

똑딱 *ttokttak* tikání hodin nebo zvuk motorové lodi

2. Onomatopoeie tvořící varianty

파닥파닥 *pchadakpchadak* plesk, zvuk máchnutí křídly (malý pták) > 퍼덕퍼덕

pchödökpchödök plesk, zvuk máchnutí křídly (velký pták)

탈썩 *tchalssak* prásk, plác (pád např. malého předmětu) > 털썩 *tchölssök* prásk, plác (pád např. velkého předmětu)

통통 *tchongtchong* bum, buch, dup (malý předmět, např. buben) > 통통 *tchungtchung* bum, buch, dup (velký předmět, např. buben)

달그락 *talkürak* chrastit, rachotit (malý předmět) > 덜그럭 *tölkürök* chrastit, rachot (velký předmět)

Čchä Wan (2003) se zaměřuje na skupinu druhou a konstatuje, že tato onomatopoeie zahrnují zpravidla i mimetickou charakteristiku, obsahují tedy nejen informaci o zvuku, ale vyjadřují i vzhled, pohyb atd., který s daným zvukem souvisí či ho doprovází.¹¹⁷ Většina onomatopoií, u nichž se uplatňují hláskové změny, se v korejštině užívá tedy rovněž ve významu mimetik.¹¹⁸ Např. výraz 파닥파닥 *pchadakpchadak* plesknutí, případně třepotání křídly, vyjadřuje nejen zvuk, který je vydáván například v situaci, když ryba pleskne o hladinu, zvuk mávání křídly nebo zvuk prádla vlajícího ve větru, ale vyjadřuje zároveň vzhled těchto jevů, pohyb ryby, třepot křídel, vlání prádla atd.¹¹⁹

Je zřejmé, že hlásková symboličnost se neprojevuje u všech slov zobrazujících stejnou měrou, ale zejména u mimetik, zatímco některá onomatopoeie variatny netvoří. Tento fakt je jedním z protiargumentů proti vyčlenění slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu, neboť uplatnění hláskové symboličnosti při vytváření

¹¹⁷ Je nutno doplnit, že řada mimetik význam zvuku neobsahuje, a to zejména tzv. tvaromalebna mimetika, která se vydělují oproti pohybovým mimetikům, u kterých je přítomnost doprovodného zvuku přirozenější, a tedy i častější.

¹¹⁸ Tato skupina se někdy vyděluje zvlášť oproti onomatopoiím a mimetikům.

¹¹⁹ V případě mimetik je existence pouze jediné formy spíše výjimkou. Naproti tomu je u nich běžnější absence jednoduché, nereduplikované formy, což značí, že základní podoba mimetika je již složená. Viz dále Reduplikace.

variant je natolik typickým rysem, že např. Kim Hong-böm (1995) ji uvádí jako první z podmínek, kterými vymezuje slova zobrazující. Zároveň však dodává, že ze čtyř podmínek, které by měla slova zobrazující splňovat,¹²⁰ je dostačující splnění jen dvou, aniž by některá z nich byla podmínkou nutnou. Z tohoto pojetí vyplývá, že slovo zobrazující nemusí mít varianty, aby mohlo být klasifikováno jako slovo zobrazující.

V dalším textu bude analyzován další specifický rys slov zobrazujících, jenž charakterizuje slova zobrazující v korejštině, a to reduplikace. Reduplikace se u žádné jiné skupiny slov ani slovního druhu v korejštině neprojeví v takové míře a v tolika formách jako u slov zobrazujících. Je to druhý hlavní jev, který se vedle hláskové symboličnosti uplatňuje při vytváření variant korejských slov zobrazujících.

2.2 Reduplikace

Reduplikace je jevem rozšířeným v řadě jazyků, přestože její frekvence a funkce se může v různých jazycích značně lišit.¹²¹ Reduplikace je založena na iteraci (opakování), která jak uvádí Čermák (2001), je v jazyce „vždy zvláštní“.¹²² Čermák rozlišuje reduplikaci gramatikalizovanou, a to slovotvornou nebo morfologicko-syntaktickou, a reduplikaci neustálenou a negramatikalizovanou, která obvykle znamená jen důraz vznikající prostým zopakováním určitého slova. Reduplikace slouží podle Čermáka k tvorbě a vyjádření plurálu či kolektivnosti, intenzifikovaného výrazu, pokračování či dokončení a dalších menšinových funkcí. Bloomfield (1965) upozorňuje na velkou míru využití reduplikace v souvislosti s dětskou řečí. „V angličtině může být téměř každá zdvojená slabika, téměř v jakémkoli významu, užita jako dětské slovo.“ (Bloomfield 1965, str. 156). Čchä Wan (2003) ve shodě s BloomfielDEM vnímá reduplikace ve spojení s fenoménem jazykové tvořivosti, který se projevuje v neologismech.¹²³ V případech reduplikací se dá totiž do určité míry uvažovat o jakési formě vnitřního rýmu, který v reduplikovaném slově vzniká. Nepochybné je, že reduplikovaný výraz nese výrazný rytmický potenciál, rytmizuje výpověď a upoutává pozornost posluchače i čtenáře.

¹²⁰ Hlásková symboličnost, reduplikace, kompatibilita se slovesy a bohatá syntaktická funkce. Viz Kim Hong-böm (1995), str. 221.

¹²¹ Srov. např. rozvinuté užívání různých druhů reduplikací v tamilštině, viz Hons (2010).

¹²² Čermák (2001), str. 147.

¹²³ Neologismy tohoto druhu jsou typické pro dospívající a mládež a dobře se dají vysledovat zejména v elektronické komunikaci. Viz Čchä Wan (2003), str. 52-54.

V češtině se reduplikace projevují v menší míře u slov „normálních“, ve větší míře u slov expresivních, onomatopoií apod. V řadě případů se však můžeme setkat s tím, že původní reduplikace je zastřena hláskovými změnami, jak to můžeme vidět na následujícím příkladu slovníkového hesla z Českého etymologického slovníku,¹²⁴ z oblasti pojmenování zvířat, respektive ptáků, na základě onomatopoií vyjadřujících jejich hlasy:

„křepelka. Všesl. - p. przepiórka, r. pérepel, s./ch. prèpelica. Psl. *perpelъ, *perpelica vychází z onom. základu *per-pel- napodobujícího křepelčí volání (srov. lidové pět peněz). V č. došlo k disimilaci prvního p- na k- (srov. podobně - kaprad') a k obměně příp. Podobné onom. názvy jsou i jinde - např. lit. pùtpelė, sthn. wahtala (něm. Wachtel).“ (Rejzek 2001, str. 317)

V korejštině se reduplikace nejvíce projevuje právě u slov zobrazujících, neomezuje se však jen na ně. Kromě slov zobrazujících jsou reduplikována nejčastěji substantiva, kterým dodává zpravidla význam plurálu případně mnohosti.¹²⁵

Jelikož slova zobrazující mohou mít v korejštině řadu podob, je nutno určit základní jednotku. Za tuto jednotku se zpravidla považuje jednoduchý nereduplikovaný kořen, který Čchä Wan (2003) nazývá 의성어근 *uisöngögün* onomatopoický kořen nebo 의태어근 *uitchäögün* mimetický kořen, který může být jednoslabičný nebo dvouslabičný, výjimečně i trojslabičný či víceslabičný.¹²⁶ Tato základní jednotka může fungovat samostatně, nebo může být reduplikována, zpravidla zdvojena.¹²⁷ Reduplikace, korejsky 되풀이 *töpchuri*, se dělí v korejštině na úplnou redupliaci - 완전 되풀이 *wandžön töpchuri* nebo částečnou reduplikaci - 부분 되풀이 *pubun töpchuri*, podle toho, zda je reduplikován celý onomatopoický či mimetický kořen, nebo jen jeho část. Dále je možno reduplikace rozdělit na ty, při nichž dochází k opakování stejného kořene, a na ty, u nichž jsou některé hlásky kořene změněny. Postupně budou prozkoumány všechny tyto možnosti, jejich motivace a významové odlišnosti.

¹²⁴ Rejzek (2001).

¹²⁵ Samuel E. Martin (1992) rozlišuje reduplikaci, kterou popisuje jako opakování částečné, a iteraci, kterou je úplné opakování nějakého výrazu, jako jsou substantiva, slovesa a slovesné tvary. Viz str. 347.

¹²⁶ Čchä Wan (2003), str. 52-54.

¹²⁷ V konkrétních případech se vyskytují i reduplikace vícenásobné, které jsou však vždy příznakové.

Význam reduplikace v korejštině popisuje Kim Hong-bŏm (1995) jako vyjádření opakování, důraz, trvání stavu či zvuku, prolínání, smíšení nebo spojení.¹²⁸ V opozici s reduplikovanými slovy zobrazujícími stojí jednoduché kmeny, které vyjadřují jednorázovost, ukončenost, omezenost trvání. Čchä Wan (2003) se na základě textových analýz pokouší vymezit rozdíl v užívání prostých nebo reduplikovaných forem. Uvádí, že zejména ve spojení s aktivními slovesy, pokud se jedná o jednorázový, okamžitý děj, se uplatňuje nejvíce kmen jednoduchý, ale v kontextu, v němž určitou opakovanost můžeme předpokládat, se více uplatňuje kmen reduplikovaný.¹²⁹ Užití jednoduchého či reduplikovaného kmene je však také do velké míry závislé na kompatibilitě se slovesy. Tyto vlastnosti budou podrobněji probrány dále.

2.2.1 Druhy reduplikací

Za výchozí klasifikaci přejímám dělení Čchä Wanovo (2003), které zohledňuje kromě typu reduplikace i stavbu slov zobrazujících. Podrobnější členění různých typů částečných reduplikací doplňuji zejména podle Hŏ Unga (1991). Slova zobrazující podle různého uplatnění případně neuplatnění reduplikace jsou klasifikována do čtyř základních skupin.

1. Jednoduchý kořen bez reduplikace

- a) jednoslabičný: 꺾 *kkok* pevně, těsně, 딱 *ttak* prásk, bum, 쓱 *ssuk* náhle, prudce, 착 *čchak* těsně
- b) dvouslabičný: 가옥 *kjaok* naklánět hlavu, otáčet hlavu za něčím, 달랑 *tallang* být lehkomyšlný, 둥실 *tungsil* lehce plynout, vznášet se, 맹꽁 *mängkkong* kvákání žáby
- c) trojslabičný: 꼬기오 *kkokio* kokrhání kohouta, 꼬부랑 *kkoburang* zakřivený, ohnutý, 탕그랭 *tängküräng* cinkat, zvonit, 푸드덕 *pchudŭdŏk* třepotavě

2. Reduplikace totožného kořene

- a) opakování jednoslabičného základu: 뚝뚝 *tungtung* dunění bubnu, 맴맴 *mämmäm* zpěv cikád, 멍멍 *mŏngmŏng* štěkot psa, 벌벌 *pŏlpŏl* třást se, klepat se

¹²⁸ Kim Hong bŏm (1995), str. 222.

¹²⁹ Čchä Wan (2003), str. 39.

- b) opakování dvouslabičného základu: 건들건들 *köndülköndül* kývat se, houpat se při chůzi 개굴개굴 *kägulkägul* kvákání žáby, 두근두근 *tugüntugün* tlouci, bít, pulsovat, 둥실둥실 *tungsiltungsil* lehce plynout, vznášet se
- c) opakování trojslabičného základu: 간드랑간드랑 *kandürangkandürang* kývat se, houpat ze strany na stranu, 거드럭거드럭 *ködürökködürök* chvástavě, arogantně, 두리번두리번 *turibönturibön* rozhlížet se, rejdit neklidně očima, 시부렁시부렁 *siburöngsiburöng* tlachat, mluvit nesmysly
3. Reduplikace s uplatněním hláskových změn – reduplikace nestejného kořene
- a) v druhém kořeni změna vokálu: 흥이야항이야 *hüngijahangija* dotěrně, všetečně, 눈실난실 *nünsilnansil* chovat se prostopášně, nemravně (o ženě), 싱송생송 *sinsungsängsung* nepokojně, neklidně, 티격태격 *tchigjöktchägjök* hašteřit, hádat se
- b) v druhém kořeni záměna konsonantu: 올망졸망 *olmangčolmang* po malých skupinkách, 열기설기 *ölgisölgi* neuspořádaně, 옹기종기 *onggičonggi* ve skupině, houfu, 울룩불룩 *ullukpulluk* hrbolatý, nerovný
- c) v druhém kořeni změna celé slabiky: 갈팡질팡 *kalpchangčilpchang* bloudit, být zmatený, 곤드레만드레 *kondüremandüre* být velmi opilý, 허둥지둥 *hödongčidong* prchat, utíkat, 밀치락달치락 *milčchiraktalčchirak* tlačit se, 어슷비슷 *ösütpisüt* být si velmi podobný

4. Reduplikace částečná

택대그르르 *täktäkürürü* kutálet se, valit se, 두둥실 *tutungsil* lehce plynout, plout, 마지직 *padžidžik* syčet, prskat, 팽그르르 *pchängkürürü* točit se rychle dokola, 사르르 *sarürü* jemně, lehce, 오도독 *ododok* s křupnutím, zapraskáním

První skupina představuje základní onomatopoické a mimetické kořeny, a to od jednoslabičných po trojslabičné. Ve druhé skupině se nacházejí reduplikace stejného kořene, jež představují pravidelný typ reduplikace, který se široce uplatňuje u korejských slov zobrazujících. Vyjadřuje základní významové odstíny trvalosti, opakovanosti stavu, zvuku či děje. Další typy reduplikací se uplatňují s nižší frekvencí a

na rozdíl od úplné reduplikace se u nich vedle základních významových odstínů mohou projevat odstíny další, jako např. pestrost u některých mimetik vzhledu, negativní příznak atp, jak bude podrobněji ukázáno dále.

Třetí skupinu tvoří slova zobrazující s tzv. nepravidelnou reduplikací, tedy reduplikací, při které se uplatňují určité hláskové změny. Tento typ reduplikace posuzuje např. Sō Čöng-su (1994) jako slova zobrazující nesložená, tedy nereduplikovaná. Argumentuje faktickou nepřítomností změněného kořene samostatně v jazyce, zpochybňuje tedy nezávislost této složky jakožto morfému a tedy i možnost pojmenovat spojení této složky s morfémem základním jako reduplikaci.¹³⁰ Domnívám se však, že uplatnění tohoto kritéria je sice zcela relevantní u slov „normálních“, avšak v oblasti slov zobrazujících, které spadají do skupiny slov expresivních, jsou takovéto hláskové změny motivovány zvýšením expresivního účinku při zachování původního významu daného morfému, proto je zde pojímám jako reduplikované.¹³¹

Slova zobrazující, u kterých se uplatňuje pravidelná reduplikace, a slova zobrazující, u kterých se uplatňuje reduplikace s hláskovými změnami, mohou stát v určité opozici, jak poznamenává Hō Ung (1991). Hláskové změny při reduplikaci mají podle Hō Unga za účel podpořit dojem rozdílnosti a rozmanitosti, případně vyjádřit určitou pestrost či větší významovou šíři.¹³² Většina těchto slov jsou mimetika, u nichž je rozšíření o tento významový rys možné. Jako příklad uveďme významový rys pestrosti, který je zdůrazněn v opozici pravidelně a nepravidelně reduplikovaného slova zobrazujícího. Mimetická slova 울긁불긁 *ulkūt pulkūt* různobarevný, pestrý stojí v opozici s pravidelně reduplikovaným 불긁불긁 *pulkūt pulkūt* s červenými skvrnami, puntíky (původně z 붉다 *pulkta* rudý, červený). Další sémantický rys, na nějž upozorňuje Čchä Wan (2003), jež se u slov zobrazujících s nepravidelnou reduplikací projevuje, je tendence k častějšímu užívání k označení lidí a lidského chování, zpravidla pak v lehce negativním, posměšném významu.¹³³ U těchto slov zobrazujících už zpravidla neexistuje forma s pravidelnou reduplikací. Např.:

그 녀는 흥청망청 돈을 쓴다.

¹³⁰ Viz Sō Čöng-su (1994), str. 670.

¹³¹ Paralelu můžeme vidět v obměňování složek onomatopoických výrazů v češtině, kde ovšem nenese význam ani jedna složka, např. hala-bala, mýrnyx-týrnix, techtle-mechtle apod.

¹³² Viz Hō Ung (1991), str. 584.

¹³³ Viz Čchä Wan (2003), str. 65n.

kũ njõnũn hũngčchõngmangčchõng tonũl ssũnda

Ta žena velmi utrácí. (dosl. podle libosti, ve velké míře)

그는 위스키 한 병을 마시고 **콘드만드레만드레** 취했다.

kũnũn ũsũkchi han pjõngũl masigo kondũremandũre čchũhãtta

Poté, co vypil láhev whisky, byl úplně opilý. (dosl. opít se příliš, pod obraz)

Kromě těchto významových rozdílů mohou být tato slova zobrazující posuzována také podle, zda je význam nesen prvním, druhým nebo žádným kořenem, tedy zda je obmněňována určitá pravidelná forma, nebo zda tato pravidelná forma neexistuje a význam má až výsledné spojení slabik.

V první skupině jsou slova, u nichž je hlavní význam nesen jedním (prvním nebo druhým) onomatopoickým nebo mimetickým kořenem. V těchto případech je možné potenciální rozložení reduplikovaného výrazu na jeho složky, z nichž alespoň jedna (první nebo druhá) nese hlavní význam a může tedy fungovat samostatně, a druhá je zpravidla její variací, která nemá samostatně význam a může fungovat pouze ve spojení s hlavním kořenem. Např.:

a) Hlavní význam u prvního kořene

아롱다롱 *arongtarong* skvrnitý, strakatý (< 아롱아롱 *arongarong* skvrnitý, strakatý)

알송달송 *alssongtalssong* pestrý, různobarevný (< 알송알송 *alssongalssong* pestrý, různobarevný)

흥청망청 *hũngčchõngmangčchõng* radostně, rozmařile (< 흥청흥청 *hũngčchõnghũngčchõng* radostně, rozmařile)

b) Hlavní význam u druhého kořene

어슷비슷 *õsũtpisũt* být si velmi podobný (< 비슷비슷 *pisũtpisũt* být si podobný)

울긁불긁 *ulkũtpulkũt* pestrobarevný (< 불긁불긁 *pulkũtpulkũt* s červenými skvrnami)

흐슬부슬 *hũsũlpusũl* drobivý, sypký (< 부슬부슬 *pusũlpusũl* být sypký)

Oproti výše uvedeným případům existují slova zobrazující, v nichž není hlavní význam nesen ani jedním kořenem (předním ani zadním), je tvořen pouze ve spojení

daných kořenů. Jinými slovy, tyto kořeny nelze nalézt samostatně a nemají odděleně ani význam. Tato slova zobrazující nevznikla tedy obměnou pravidelné formy, ale význam je vytvářen až spojením dvou kořenů, vztah k procesu reduplikace je tu tedy vzdálenější, neboť se spíše jedná o připodobnění určité formy k formám reduplikovaným, které charakterizuje určitý rytmus a expresivní potenciál. Jinými slovy, proces slovtvorby těchto slov zobrazujících můžeme chápat jako analogické přenesení rytmizačních principů typických pro reduplikace na formu, která zřejmě reduplikovaná není.¹³⁴Např.:

는실난실 *nŭnsilnansil* chovat se prostopášně, nemravně (o ženě)

싱송생송 *sinsungsängsung* nepokojně, neklidně

올망졸망 *olmangčolmang* po malých jednotkách, skupinách

오순도순 *osundosun* přátelsky, harmonicky

Příčinou tohoto rozdělení je různá motivace. Hlavním činitelem je tu vývoj jazyka, ztráta povědomí o slovtvorné motivaci slov a jejich lexikalizace. Některá tato slova zobrazující mají dokonce za základ sinokorejské slovo, které však bez znalosti etymologie již není běžný mluvčí schopen identifikovat, vzhledem k hláskovým změnám, jež slovní původ zastřely. Jiná slova obsahují tzv. prázdné morfémy, které mají jen rytmizační funkci a význam samy o sobě nenesou. Nemůžeme si však také nepovšimnout toho, že řada těchto slov má i pravidelnou formu, či se významově i hláskově blíží k slovu jinému.

Čchä Wan (2003) se při výzkumu reduplikací zabývá i otázkou, zda se při projevech hláskových změn u nepravidelných reduplikací uplatňuje hlásková symboličnost. Výsledky odhalují určité tendence, jako například, že u reduplikovaných slov zobrazujících, u nichž se druhý kořen odlišuje jen vokálem, se vokálová harmonie projevuje tím způsobem, že vokály jinové mají tendenci se objevovat v prvním kořeni a vokály jangové v druhém kořeni reduplikovaného slova, jako např. ve slově 흥청망청 *hŭngčchŏngmangčchŏng* radostně, euforicky (opozice jinového „ŭ“ a jangového „a“). K obdobnému výsledku dochází rovněž Samuel E. Martin (1994). Při zkoumání rozložení konsonantů je odhalil Čchä Wan tendenci iniciály prvního a druhého kořene k alternaci 0: jiný konsonant, zpravidla p, č, t, čč, čch, pch, tch, m, jako např. ve slově 어스비스

¹³⁴ Čchä Wan (2003) však zároveň upozorňuje na diachronní hledisko, neboť z etymologického hlediska není vyloučeno, že v základu slov zobrazujících tohoto typu stála kdysi skutečná reduplikace.

ősűtpisűt být si podobný. Tyto jevy však nevykazují velkou pravidelnost a tendence zde se projevující ještě dluží být podrobněji zkoumány.¹³⁵

Čtvrtou skupinou reduplikací jsou reduplikace částečné. U těchto reduplikací můžeme hodnotit slabiku, která je reduplikována – tedy první či poslední, směr, kterým se reduplikace projevuje – tedy reduplikace progresivní a regresivní, a míru změny fonetického skladu původního slova zobrazujícího – zde můžeme pozorovat vokalizování finály (a její reduplikace), opakování části slabiky, obvykle bez finály u původního onomatopoického nebo mimetického kořene, nebo připojení další slabiky, která v původním slově zobrazujícím nebyla.¹³⁶ Např.:

사르르 *sarŕŕŕ* jemně, lehce, samo od sebe (< 샅샅 *salsal* jemně, lehce)

두둥실 *tutungsil* lehce plynout, plout, vystoupit na hladinu (< 둥실 *tungsil* lehce plynout, plout)

꾸무럭 *kkumurök* velmi zvolna se pohybovat (< 꾸물꾸물 *kkumulkkumul* zvolna se pohybovat)

흔드렁 *hündŕöng* třást se, kymáčet se, viklat se (< 흔들 *hündŭl* třást se, kymáčet se, kývat se)

근드정 *kündŭdžöng* houpat se, pohupovat (< 근들 *kündŭl* houpat se, pohupovat)

Hö Ung (1991) upozorňuje na další významový rys u tzv. „slov zdložených“, která jsou odvozována z kořenů tím, že je k nim připojena další slabika a kmen samotný zároveň podléhá určitým změnám. Zejména finála se zpravidla přesouvá do následující slabiky, jako u výše uvedeného příkladu 사르르 *sarŕŕŕ* jemně, lehce. Vyjadřují oproti pravidelným formám, prodloužení, dlouhé trvání určitého pohybu.¹³⁷ Z materiálů, jež byly pro potřebu této práce analyzovány, vyplývá, že právě tento typ reduplikace má např. v komiksech vysokou frekvenci a je oproti zde popsaným principům velmi variabilnější, což do značné míry ztěžuje identifikaci významu slova zobrazujícího, neboť tyto formy zpravidla nejsou zachyceny ve slovnících ani se nepoužívají v jiných typech textů. Podrobněji budou tyto nepravidelné typy částečné reduplikace popsány v kapitole tři.

¹³⁵ Viz Čchä Wan (2003), str. 65n.

¹³⁶ Tyto případy je možno také hodnotit jako slovotvorné procesy sufixace, nikoliv reduplikace.

¹³⁷ Viz Hö Ung (1991), str. 584.

2.2.2. Reduplikace a tvorba variant slov zobrazujících

V přehledu různých typů reduplikací a předcházejícího přehledu projevů hláskové symboličnosti na úrovni vokalické a konsonantické, jež se společně projevují u slov zobrazujících v korejštině, jsou znázorněny hlavní principy, které mají, jak se domnívám, zásadní vliv na velkou početnost slov zobrazujících v korejštině. Ačkoliv se nemusí projevovat u určitého slova zobrazujícího všechny uvedené jevy, velká většina slov zobrazujících varianty tvoří, a to jak na základě hláskové symboličnosti, tak prostřednictvím reduplikací. Varianty takto vzniklé jsou vzájemně odlišené jemnými významovými rozdíly, které se v daném slově zobrazujícím projevují současně, neboť jejich působení je na jiných významových rovinách a vzájemně se nekříží. Hierarchizujeme-li významové příznaky, které přinášejí reduplikace ve spojení s hláskovou expresivností, vidíme, že význam reduplikace vystupuje primárně a významy dodávané hláskovou expresivitou tyto významy modifikují podle své povahy.

Oba zde popsané jevy se podílejí na vytváření mnohých variant, respektive alolexů slov zobrazujících. Andre Fabre (1967) uvádí, že od jednoho slova zobrazujícího může být vytvořeno 2, 3, 4, 6, 8, 12, 16, 18, 20 a 24 variant.¹³⁸ Nutno ovšem dodat, že Fabre zahrnuje do tohoto počtu jen úplné pravidelné reduplikace, takže za předpokladu existence variant tvořených reduplikacemi s hláskovými změnami a částečnými reduplikacemi, je počet možných variant ještě vyšší. Domnívám se, že právě tato mimořádná variabilnost potvrzuje obecného názoru o velké početnosti slov zobrazujících v korejštině, jež byla diskutována v podkapitole 1.3.

2.3 Tvoření nových slov

Při pojímání slov zobrazujících v širším smyslu narážíme na otázku odvození slov zobrazujících, které jsou do slov zobrazujících v tomto pojetí zahrnovány. V následujícím textu budou představeny hlavní slovotvorné procesy, jež zahrnují slova zobrazující, a to principy, jakými jsou slova zobrazující odvozována, tak principy, kterými vznikají odvození od slov zobrazujících, a to slovesné, jmenné a v malé míře i příslovečné.

Slovotvorné procesy, do kterých vstupují slova zobrazující, jsou dobře zaznamenány jak v češtině, tak v korejštině. V češtině je zachyceno zejména odvozování

¹³⁸ Viz Fabre (1967), str. 41.

podstatných jmen, která vyjadřují např. názvy dějů, jména zvířat nebo slova dětské řeči, v případě odvozování sloves spadá mnoho takto tvořených sloves do tzv. kategorie reprodukční, kdy mimo jiné se nějaký děj (většinou činnost) pojmenovává podle přírodního zvuku, který jistý tvor nebo neživý předmět vydává. V této kategorii je zvláště tvoření od onomatopoií velmi frekventované a formálně různorodé.¹³⁹

Slova zobrazující v korejštině tvoří nejen velké množství variant sama o sobě, vyjadřující pomocí hláskové symboličnosti a reduplikací jemné odstínění intenzity významů či míru expresivity, ale řada z nich je odvozená od slov jiných slovních druhů pomocí slovotvorných sufixů. Slova zobrazující jsou také základovými slovy pro další slova odvozená a kompozita. Vznikají tak slova jiných slovních druhů. Nejproduktivnější je odvozování sloves dějových a kvalitativních, dále odvozování podstatných jmen, jež často vyjadřují typického nositele daného zvuku či vzhledu a pohybu jako některá jména zvířat, nástrojů apod. V malé míře dochází i k odvozování příslovcí.¹⁴⁰

2.3.1 Odvozování slov zobrazujících

Odvozování je v korejštině velmi produktivní slovotvorný způsob. Slovotvorba slov zobrazujících, probíhá připojením slovotvorného sufixu ke kořeni slova zobrazujícího, nebo připojením slovotvorného sufixu ke kořeni sloves, a to dějových i kvalitativních. V prvním případě jsou k onomatopoickému nebo mimetickému jednoslabičnému kořeni připojeny rovněž jednoslabičné sufixy.¹⁴¹ Suffixy i s příklady jsou uvedeny v tabulce 6.

Symbolický morfém	Slovo zobrazující základní	Slovo zobrazující odvozené
-실 <i>-sil</i>	둥둥 <i>tungtung</i> plynout, vznášet se	둥실둥실 <i>tungsil tungsil</i> plynout, vznášet se
-들 <i>-tül</i>	반반 <i>panpan</i> hladký, rovný	반들반들 <i>pandül pandül</i> hladký, lesklý

¹³⁹ Viz ČECHOVÁ, Marie. *Čeština – řeč a jazyk*. ISV nakladatelství, Praha 1996, str. 131. Čechová upozorňuje také na to, že některá citoslovce, která stojí v základu odvozených sloves, nebývají doložena, ať již nejsou zachycena slovníky, nebo se jedná o tvoření analogické. Příklady takových sloves jsou hlučet, dunět, zurčet, dřepět atd.

¹⁴⁰ V podkapitole 1.2 byla diskutována otázka příslušnosti slov zobrazujících k určitému slovnímu druhu, z níž vyplývá převládající názor na jejich zařazení mezi příslovce. Tvoření příslovcí od slov zobrazujících je chápáno v případě připojení příslovečného odvozovacího sufixu, jak bude ukázáno dále.

¹⁴¹ Pak Tong-gün (1999) používá pro tyto odvozovací morfémy termínu 상장소 *sangdžingso* symbolický morfém. Dodává velmi stručně, že tyto symbolické morfémy přidávají k významu původního slova zobrazujícího nový rys, který již ovšem nespecifikuje. Viz str. 364.

-적 -čök	끈끈 <i>kkŭnkkŭn</i> lepivý, přilnavý	끈적끈적 <i>kkŭndžök kkŭndžök</i> lepivý, přilnavý

Tabulka 6 Odvozovací sufixy slov zobrazujících – symbolické morfémy

V uvedených případech musíme konstatovat značnou významovou podobnost hraničící se synonymií mezi slovem základovým a odvozeným, zdá se tedy, že tyto sufixy nepřidávají výrazný významový příznak a mají do jisté míry formální funkci rytmizační.

Tabulka 7 ukazuje značnou formální variabilitu odvozování slov zobrazujících od sloves.

Sufix	Slovo symbolické	Základové sloveso
-스 -s [t:]	누르누르 <i>nurŭtnurŭt</i> žlutavý	누르다 <i>nurŭda</i> být žlutý
-끗 -kkŭt	희끗희끗 <i>hŭikkŭthŭikkŭt</i> šedavý	희다 <i>hŭida</i> být bílý
-둑(뚝) -tuk (-ttuk)	엷둑엷둑 <i>ŏkttukŏkttuk</i> pod'obaný	엷다 <i>ŏkta</i> být nerovný
-뚝 -ttŭk	희뚝희뚝 <i>hŭittŭkhŭittŭk</i> prošedivělý	희다 <i>hŭida</i> být bílý
-떡 -mŏk	들떡들떡 <i>tŭlmŏktŭlmŏk</i> stoupat a klesat	들다 <i>tŭlda</i> stoupat
-박 -pak	엷박얇박 <i>ŏkpakŏkpaks</i> velmi pod'obaný	엷다 <i>ŏkta</i> být nerovný
-뵤 -ppuk	담뵤 <i>tamppuk</i> mnoho, velmi	담다 <i>tamta</i> být obsažený
-씩 (씩) -sŏk (-ssŏk)	들씩들씩 <i>tŭlssŏktŭlssŏk</i> zdvihat se	들다 <i>tŭlda</i> stoupat
-숙(숙) -suk (-ssuk)	담숙담숙 <i>tamsuktamsuk</i> pevně, vně	담다 <i>tamta</i> být obsažený
-숭 -sung	검숭검숭 <i>kŏmsungkŏmsung</i> černý a řídký	검다 <i>kŏmta</i> být černý
-스ć -sŭk	희스ć희스ć <i>hŭisŭkhŭisŭk</i> bělavý	희다 <i>hŭida</i> být bílý
-신 -sin	눅신눅신 <i>nuksinnuksin</i> jemný, měkký	눅다 <i>nuhta</i> být jemný, měkký
-실 -sil	곱실곱실 <i>kopsilkopsil</i> skromný	곱다 <i>kopta</i> být krásný
-억 -ŏk	부억부억 <i>pusŏkpusŏk</i> oteklý, naběhlý	붓다 <i>putta (pusta)</i> otékat
-웃 -ŭt	불긱불긱 <i>pulkŭtpulkŭt</i> červenavý	붉다 <i>pukta (pulkta)</i> být červený

-작 (작) - <i>čak</i> (ččak)	하비작 <i>habidžak</i> škrábat	하비다 <i>habida</i> škrábat, rýpat
-적 (적) - <i>čök</i> (ččök)	업적업적 <i>ökdžökökdžök</i> velmi pod'obaný	업다 <i>ökta</i> být nerovný
-죽 (죽) - <i>čuk</i> (ččuk)	업죽업죽 <i>ökdžukökdžuk</i> velmi pod'obaný	업다 <i>ökta</i> být nerovný
-직 - <i>čik</i>	긁직긁직 <i>kükčikkükčik</i> rozsekat	긁다 <i>kükta</i> (<i>külkta</i>) škrábat
-진 - <i>čin</i>	눅진눅진 <i>nukčinnukčin</i> měknout, tát	눅다 <i>nukta</i> být jemný, měkký

Tabulka 7 Odvozovací sufixy slov zobrazujících

O tvoření slov zobrazujících odvozováním ze sloves se zmiňuje Samuel E. Martin, když potvrzuje vztah řady slov zobrazujících k „respektovanějším“ výrazům, jako jsou právě zde uvedená slovesa. U řady sufixů můžeme pozorovat rozdíl pouze v záměně vokálu, varianty s prostým a intenzivním konsonantem jsou zahrnuty do položky jediné. Uvedené příklady můžeme hodnotit jako sekundární slova zobrazující, odvozená, která můžeme vnímat v opozici vůči tradiční představě onomatopoií jako slov, která stojí na samém počátku vzniku jazyka.¹⁴²

2.3.2 Odvozování od slov zobrazujících

V případě slov zobrazujících je základním způsobem odvozování připojení slovesných odvozovacích přípon k jednoduchému nebo reduplikovanému onomatopoickému či mimetickému kmeni. Tímto způsobem vznikají slovesa dějová a slovesa kvalitativní.¹⁴³ Připojením jmenných přípon k onomatopoickému nebo mimetickému kmeni se odvozují podstatná jména, připojením příslovečných sufixů vznikají modifikovaná příslovce.

Odvozování je nejrozšířenějším slovotvorným procesem, avšak ne všechna slova zobrazující se ho zúčastňují. G. A. Pak (1961) se pokouší vymezit slova zobrazující, která netvoří odvozeniny, na základě jejich sémantických vlastností.¹⁴⁴ Vymezuje tak např.

¹⁴² Srov. podkapitulu 1.1.

¹⁴³ Dějová, jindy také aktivní slovesa vyjadřují děje a odpovídají v češtině slovnímu druhu sloves. Kvalitativní, jindy také deskriptivní slovesa vyjadřují stavy a vlastnosti a ve tvaru participií odpovídají v češtině přibližně přídavným jménům.

¹⁴⁴ Viz PAK, G. A. Словообразование на базе изобразительных слов. In.: *Korejský jazyk*. Izdatelstvo vostočnoj literatury, Moskva 1961, str. 185n.

některá slova zobrazující, jež nesou význam určitého průběhu a trvání děje či pohybu, jako např.:

사르르 *sarŭrŭ* zvolna, jemně, lehce, samo od sebe (trvání děje)

그 빵은 혀끝에서 사르르 녹을 만큼 달콤한 빵이다.

Kŭ ppangŭn hjŏkkŭtchesŏ sarŭrŭ nokŭl mankhŭm talkchomhan ppangida.

Ten koláč je tak sladký, že se úplně rozplývá na jazyku.

Stejně tak slova, která vyjadřují náhlý nenadálý stav či změnu stavu, např.:

휙 *hwäk* prudce, náhle, šknout, s úderem

꽃병을 벽에 휙 던졌다.

Kkotpjŏngŭl pjŏge hwäk tŏnčjŏtta.

Mrštil vázou prudce proti zdi.

쿵 *kchuk* divoce, násilně, silně

단도로 쿵 찌렀다.

Tandoro kchuk ččirjŏtta.

Probodl ho dýkou

Kromě těchto sémanticky vymezených slov zobrazujících připojuje Pak ještě slova zobrazující, která končí na otevřenou slabiku, např.:

주르르 *čurŭrŭ* téci proudem, kanout, kapat (též s rysem trvání děje)

눈물이 주르르 그녀의 뺨을 흘러내렸다.

Nunmuri čurŭrŭ kŭ njŏi ppjamŭl hŭllŏnrjŏtta.

Slzy jí proudem stékaly po tvářích.

핑그르르 *pchingkŭrŭrŭ* dokola, kolem

나는 갑자기 머리가 핑그르르 돌고 어지러웠다.

nanŭn kapččagi mōrīga pingŭrŭrŭ tolgo ōdžirōwōtta

Náhle se mi hlava zatočila a pocítil jsem závrat.

Jak ovšem Pak (1961) upozorňuje, výčet typů slov zobrazujících, která odvozeniny netvoří, není ovšem vyčerpávající a přesné vymezení kritérií, která ovlivňují slovotvorné vlastnosti slov zobrazujících, by zasloužilo další zkoumání. Nyní se zaměřím na jednotlivé slovotvorné kategorie, počínaje odvozováním sloves.

2.3.2.1 Odvozování dějových sloves

Odvozování dějových sloves od slov zobrazujících probíhá tak, že se k onomatopoeickému nebo mimetickému kořeni - jednoduchému či reduplikovanému - připojí odvozovací sufixy - 이다 *-ida* (s řídkou variantou -기다 *-kida*), -하다 *-hada*, -거리다 *-kōrida* nebo -대다 *-täda*.¹⁴⁵ Tímto způsobem se tvoří slovesa se základním významem, který je u onomatopoií znít nebo vydávat zvuk takový, jaká je daná onomatopoeie, u mimetických slov pak vypadat tak či být takový, jaký je význam mimetika. Dalšími méně frekventovanými možnostmi odvozování dějových sloves od slov zobrazujících je připojení odvozovacího sufixu -지다 *-čida* a -뜨리다 *-ttŭrida*. Tyto sufixy dodávají slovesům specifické gramatické vlastnosti, které budou podrobně popsány dále. Nyní budou prozkoumány vlastnosti jednotlivých sufixů.

Odvozovací sufix -이다 *-ida* (s řídkou variantou -기다 *-kida*) se připojuje pouze k jednoduchému, nereduplikovanému kořenu, zatímco ostatní sufixy lze připojit ke kořenu jednoduchému i reduplikovanému. Suffix -이다 *-ida* vyjadřuje opakování či trvání děje či stavu vyjádřeného slovem zobrazujícím.¹⁴⁶ Spojení s -이다 *-ida* je však restriktivně omezeno jen na slova zobrazující, jejichž druhá slabika končí na konsonanty -ㄱ *-k* nebo -ㅇ *-ng*.¹⁴⁷ Např.:

깜빡이다 *kkamppagida* mrkat, blikat

¹⁴⁵ Někteří autoři chápou tyto sufixy jako modifikovaná slovesa (kromě *-kōrida* totiž všechny sufixy existují i ve slovesné formě jako samostatná slova), případně jako pomocná slovesa. V prvním případě by pak nedocházelo připojením těchto sloves k odvozování, ale ke skládání. A. A. Cholodovič (1954) používá pro tyto sufixy termín „sufix-slovo“.

¹⁴⁶ To je potažmo důvod, proč nemusí být kmen reduplikován, neboť sufix *-ida* nese inherentně shodné sémantické rysy jako reduplikace.

¹⁴⁷ Výjimkou z tohoto pravidla je několik slov končících na ㄹ *l/r*, např. 망설이다 *mangsŏrida* váhat, být nejistý apod. Viz Pak (1961), str 186.

붉은 등들이 깜빡이는 길을 따라 가 주십시오.

Pulgŭn tŭngdŭri kkamppaginŭn kirŭl ttara ka čusipsio.

Jděte prosím cestou podle červených blikajících světél.

긁적이다 *kŭlččögida* škrábat se, drápat

그는 머리를 긁적였다.

Kŭnŭn mŏrirŭl kŭlččögjŏtta.

Poškrábal se na hlavě.

번쩍이다 *pŏnččögida* třpytit se, blýskat se

번개의 번쩍임에 우리는 놀랐다.

Pŏngäüi pŏnččögime urinŭn nollatta.

Lekli jsme se zablýsknutí blesku.

Sufixy -거리다 *-kŏrida* a -대다 *-täda* jsou někdy uváděny jako synonymní, je mezi nimi však malý rozdíl ve významu. Nejčastěji je tento rozdíl popisován tak, že -대다 *-täda* oproti -거리다 *-kŏrida* obsahuje významový odstín stupňování, zesilování děje.¹⁴⁸ Kim Hong-bŏm (1995) na základě analýzy korpusového materiálu uvádí, že na rozdíl od sufixu -거리다 *-kŏrida*, který vyjadřuje prosté trvání děje, -대다 *-täda* dodává tomuto trvání odstín vnímání určité změny.¹⁴⁹ Pak (1961) naproti tomu označuje rozdíl mezi těmito příponami jako čistě stylistický, kdy -거리다 *-kŏrida* je vnímáno jako neutrální, -대다 *-täda* jako stylově příznakové, knižní.¹⁵⁰ Produktivnější a frekventovanější je odvozování pomocí sufixu -거리다 *-kŏrida*. Zejména v mluveném jazyce se odvozeniny pomocí -대다 *-täda* vyskytují méně frekventovaně a i v psaném jazyce jsou užívány výrazně méně než jejich protějšek.

Kim Hong-bŏm (1995) pozoroval dále u sufixů -거리다 *-kŏrida* a -대다 *-täda* další tendence, např. nemožnost připojení k jednoslabičnému základu. Uvádí také, že se -거리다 *-kŏrida* a -대다 *-täda* nepojí k základům, jež končí na otevřenou slabiku, s

¹⁴⁸ např. PUCEK, Vladimír. Lexikologie korejštiny. Karolinum, Praha 1997, str. 187.

¹⁴⁹ Viz Kim Hong-bŏm (1995), str. 231.

¹⁵⁰ Viz PAK (1961), str. 186.

výjimkou případů částečné reduplikace, jako např. u výrazu 까르르거리다 *kkarŭrŭkŏrida*, 까르르대다 *kkarŭrŭtāda* smát se nahlas, vesele. Jeho tvrzení je však částečně v rozporu s pozorováním Paka (1961), který vylučuje slovtvorbu u slov zobrazujících končících na otevřenou slabiku. Souhrně lze říci, že spojením se sufixy -거리다 *-kŏrida* a -대다 *-tāda* se naznačuje opakování či trvání děje. I u těchto sufixů se obdobně jako u sufixu -이다 *-ida* projevuje tendence pojit se pouze s jednoduchými základy slov zobrazujících, s nereduplikovanými formami.¹⁵¹ Např.:

깜빡거리다 *kkamppakkŏrida* / 깜빡대다 *kkamppaktāda* blikat, mihotat se (o světle)

촛불이 바람에 깜빡거렸다

Čhotpuri parame kkamppakkŏrjŏtta.

Plamen svíčky se ve větru mihotal.

덜덜거리다 *tŏltŏlkŏrida* / 덜덜대다 *tŏltŏltāda* rachotit, kutálet se

수레가 덜덜거리며 굴러가다.

Surega tŏltŏlkŏrimjŏ kullŏkada.

Kolo se s rachotem kutálelo.

번적거리다 *pŏndžŏkkŏrida* / 번적대다 *pŏndžŏktāda* třpytit se, blýskat se

풀잎의 이슬이 번적거렸다.

Pchuripchŭi isuri pŏndžŏkkŏrjŏtta.

Na stéblech trávy se třpytila rosa.

Sufix -하다 *-hada* oproti všem výše zmíněným sufixům se pojí jak s jednoduchými, tak s reduplikovanými kmeny slov zobrazujících, včetně slov zobrazujících s nepravidelnými reduplikacemi, u nichž dochází k změně samohlásky či souhlásky opakovaného základu, či záměně celé slabiky.

Je-li onomatopoický či mimetický kmen ve spojení s -하다 *-hada* nereduplikovaný, dodává to výslednému slovesu význam jen krátkého trvání děje.

¹⁵¹Viz Kim Hong-bŏm (1995), str. 233.

Pokud je onomatopoický či mimetický kořen reduplikován, má stejný význam jako u sufixů -거리다 *-kōrida* a -대다 *-täda*, tedy význam opakování či trvání děje.¹⁵² Např.:

번쩍하다 *pönččökhada* blesknout se, blýsknout

별뚱별이 일순간 번쩍했다.

Pjölttongpjöri ilsunkan ppönččökhätta.

Meteor na okamžik blýskl oblohou.

번쩍번쩍하다 *pönččökpönččökhada* třpytit se, blýskat se

번쩍번쩍하는 보석

ppönččökpönččökhanün posök

třpytící se drahokam

주춤하다 *čučchumhada* zaváhat, znejistět

할아버지의 호통에 주춤했다.

Harabödžiüi hotchonge čučchumhätta.

Poté, co mu dědeček vynadal, znejistěl.

주춤주춤하다 *čučchumčučchumhada* váhavě, nejistě, kolísavě

잠시 주춤주춤하다가 돈을 꺼내 놓았다.

Čamsi čučchumčučchum hadaga tonül kkönä nohatta.

Chvíli váhal, ale pak peníze vyndal.

Mimo výše uvedené čtyři nejčastější sufixy odvozuující slovesa dějová, mohou se k základům slov zobrazujících připojovat i slovesné slovotvorné sufixy -지다 *-čida* a -뜨리다 *-ttūrida*. Tyto sufixy odvozují slovesa dějová, dodávají jim však specifický, mediální význam, jak uvidíme dále na konkrétních příkladech.

¹⁵² Kim Hong-böm (1995) pozoruje další tendenci sufixů -거리다 *-kōrida* a -대다 *-täda* pojit se se slovy, jež vyjadřují určitý pohyb a jsou dynamická, zatímco sufixy -하다 *-hada* a -이다 *-ida* mají tendenci pojit se se slovy, jež mají statictější význam.

Sufix -지다 -čida má význam mediální, odvozuje slovesa nepřechodná, pasivní. Pojí se k slovesům, která jsou zpravidla ve tvaru slovesného základu, tedy nikoliv ke kořeni, i ke slovům zobrazujícím. K slovům zobrazujícím v nereduplikované formě se připojuje ve variantní podobě končící na -라 /-러 -ra/-rö + 지다 -čida. Při připojení sufixů může docházet ke hláskovým změnám, nejčastěji elizi finály. Např.:

구부러지다 *kuburödžida* ohnout se, zakřivit se (>구뿏구뿏 *kubutkubut* zkřivený, zahnutý)
성격이 구부러졌다.

Söngkjögi kuburödžjötta.

Pokřivil se mu charakter.

바스러지다 / 부스러지다 *pasürödžida / pusürödžida* rozbít na kousky, rozdrobit se (>
바슬바슬 / 부슬부슬 *pasülpasül / pusülpusül* na kousky, na drobečky)
컵이 떨어져 바스러졌다.

Kchöbi ttörödžjö pasürödžjötta.

Hrnek upadl na zem a rozbil se na kusy.

미끄러지다 *mikkürödžida* uklouznout, klouzat se (>미끈미끈 *mikkünmikkün* kluzký,
slizký, mastný)
계단에서 미끄러져 떨어졌다.

Kjedanesö mikkürödžjö ttörödžjötta.

Uklouzl a spadl ze schodů.

Sufix -뜨리다 -ttürida se připojuje ke stejnému základu jako sufix -지다 -čida a odvozuje slovesa přechodná. Tento tvar je protikladem ke konstrukci se sufixem -지다 -čida, jeho význam je blízký faktitivu – působit aktivně, aby vznikl nějaký děj či stav. Pojí se rovněž i s běžnými slovesy a ke slovům zobrazujícím se připojuje ve variantní podobě končící na -라 /-러 -ra/-rö + -뜨리다 -ttürida. Při připojení sufixů může rovněž docházet ke hláskovým změnám. S odvozeninami typu slovo zobrazující + -지다 -čida se často vytvářejí protikladné dvojice. Např.:

구부러뜨리다 *kuburöttürida* ohnout něco, zkroutit (> 구뿏구뿏 *kubutkubut* lehce zkřivený, zahnutý)

철뿏을 구부러뜨렸다.

Čhöl̄bongül kuburöttürjötta.

Zkroutil (ohnul) železnou tyč.

바스러뜨리다 / 부스러뜨리다 *pasüröttürida / pusüröttürida* rozbít, roztřískat na kusy (> 바슬바슬 / 부슬부슬 *pasülpasül / pusülpusül* na kousky, na drobečky)

산산이 부스러뜨렸다.

Sansani pusüröttürjötta.

Rozbili (to) na kousky, na prach.

미끄러뜨리다 *mikküröttürida* klouzat (> 미끈미끈 *mikkün mikkün* kluzký, slizký, mastný)

그녀가 레일 위로 손을 미끄러뜨렸다.

Künjõga reil üro sonül mikküröttürjötta.

Žena rukou klouzala po zábradlí.

2.3.2.2 Odvozování kvalitativních sloves

Kvalitativní slovesa vznikají zejména od mimetik, a to připojením odvozovacího sufixu -하다 *-hada* k jednoduchému, ale častěji k reduplikovanému kmeni mimetik vyjadřujících nějakou vlastnost. Pokud existují obě varianty, vyjadřuje sloveso s reduplikovaným základem vyšší míru vlastnosti než sloveso s jednoduchým základem.

Od onomatopoií se slovesa kvalitativní neodvozují z toho důvodu, že jejich základem je určitý zvuk, který sám o sobě neobsahuje informaci o nějaké kvalitě, vlastnosti. Proto jsou slovesa odvozovaná od onomatopoií aktivní a vyjadřují děj vzniku, vydávání či trvání určitého zvuku, zatímco slovesa odvozená od mimetik mohou vyjadřovat jak vlastní děje či stavy v podobě sloves aktivních, tak zobrazovat vzhled a dojem z těchto dějů jakožto slovesa kvalitativní. Např.:

말랑하다 *mallanghada* být měkký, jemný

말랑한 떡

mallanghan ttök

měkký rýžový koláček

말랑말랑하다 *mallangmallanghada* být měkoučký, jemný

만져 보니 말랑말랑하다.

Mandžjō poni mallangmallanghada.

Na dotek to bylo měkoučké.

동글동글하다 *tonggültonggülhada* být okrouhlý

동글동글한 조약돌

tonggültonggülhan čojaktol

kulatý kamínek (oblázek)

조마조마하다 *čomačomahada* být znepokojený, nervozní

우리 팀이 질까 봐 마음이 조마조마했어요.

Uri tchimi čilka pwa maūmi čomačomahässōjo.

Byl jsem nervózní, protože jsem se obával, že náš tým prohraje.

Některá mimetika, která mají ve finále konsonant -ㄹ *-l*, mohou odvozovat slovesa kvalitativní připojením odvozovacího sufixu -엿다 / -압다 *-ōpta / -apta*. Varianta sufixu se volí podle pravidel vokálové harmonie.¹⁵³ Např.:

간지럽다/근지럽다 *kandžirōpta / kündžirōpta* být lechtivý, citlivý (>간질간질

kandžilkandžil svědit, svrbět)

발바닥이 간지러워요.

Palpadagi kandžirōwōjo.

¹⁵³ Při odvozování dochází k přesunu finály k odvozovacímu sufixu, proto má sufix výslednou podobu -렵다/-랍다 *-rōpta / -rapta*.

Jsem lechtivý na chodidla.

보드랍다/부드럽다 *podürapta/pudüröpta* být jemný, měkký, mírný (>부들부들 *pudülpudül* jemný, měkký, mírný)

비단처럼 부드러운 살결

pidančchöröm pudüröun salkjöl

pleť jemná jako hedvábí

매끄럽다/미끄럽다 *mäküröpta/mikküröpta* být kluzký, slizký (>

미끈미끈 *mikkünmikkün* kluzký, vazký)

길이 미끄러워 걷기가 힘들다.

Kiri mikküröwö ködkiga himdülda.

Jde se těžko, protože cesta je kluzká.

2.3.2.3 Odvozování podstatných jmen

Odvozování podstatných jmen od slov zobrazujících probíhá připojením odvozovacího sufixu k onomatopoickému nebo mimetickému kmeni. Přehled sufixů s příklady je uveden v tabulce 8.

Odvozovací sufix	Slovo zobrazující	Substantivum odvozené
-이 -i	개굴개굴 <i>käkulkäkul</i> kvakva	개구리 <i>käkuri</i> žába
-질 -čil	딸국 <i>talguk</i> škyt	딸꾹질 <i>talgukčil</i> škytavka
-개 -kä	활활 <i>hwalhwal</i> mávání křidel	활개 <i>hwalgä</i> křídlo
-군 -kun	발룩발룩 <i>pallukpalluk</i> hýřit	발룩군 <i>pallukkun</i> flamendr
-보 -po	뚱뚱 <i>ttungttung</i> tlustý	뚱뚱보 <i>ttungttungpo</i> tlust'och
-쟁이 -čängi	콜록 <i>kchollok</i> kašlání	콜록쟁이 <i>kchollogdžängi</i> chrchla
-뱅이 -pängi ¹⁵⁴	어정 <i>ödžöng</i> loudavý	어정뱅이 <i>ödžöngpängi</i> nešika

¹⁵⁴ Andre Fabre (1967) uvádí k tomuto sufixu ještě variantu -바리 -*pari*. Viz Fabre (1967), str. 43.

-쇠 <i>-sö</i>	알랑알랑 <i>allangallang</i> lichotit	알랑쇠 <i>allangsö</i> lichotník
-아미 <i>-ami</i>	귀뚫귀뚫 <i>küttulküttul</i> cvrkot	귀뚜라미 <i>kütturami</i> crvček
-우리 <i>uri</i>	딱딱 <i>ttakttak</i> ťukat, klapat	딱따구리 <i>ttakttakuri</i> datel

Tabulka 8 Odvozovací sufixy substantiv

U některých sufixů se projevuje tendence k přesouvání slabičné finály slova zobrazujícího k slovo tvornému sufixu v těch případech, kdy sufix začíná vokálem. Odvozování podstatných jmen od slov zobrazujících je již málo produktivní. Řada těchto odvozených jmen nese expresivní příznak, buď jako neuctivé, pohrdavé označení dějů, osob, nebo jako lidové či dětské pojmenování, např. zvířat. Nejobvyklejším odvozovacím sufixem je univerzální *-이 -i*, jehož prostřednictvím se odvozují názvy předmětů, osob a zvířat, vyšší frekvenci má rovněž sufix *-질 -čil* označující činnost.

2.3.2.4 Odvozování příslovcí

Odvozování příslovcí od slov zobrazujících je málo frekventované. Zúčastňují se ho zpravidla ta slova zobrazující, jež neexistují v reduplikované podobě a jejichž význam obsahuje rys určitého trvání. Ve spojení s příslovečnými odvozovacími sufixy je význam trvání zdůrazněn.

Suxify k odvozování příslovcí od slov zobrazujících jsou dva: *-이 -i* a *-하니 -hani*. Suffix *-이 -i* je produktivnější. Může se spojovat jak s jednoduchým, tak s reduplikovaným kmenem u těch slov zobrazujících, jež mají kořen jednoslabičný. Např.:

방긱이 *pangküsi* sladce se usmát s jemně pootevřenými ústy bez zvuku (> 방긱 *pangküt* usmát se)

그녀는 방긱이 웃었다.

Künjönün pangküsi usötta.

Usmála se sladce.

곰곰이 *komkomi* hluboce, vážně, vědomě (> 곰곰 *komkom* hluboce, vážně)

나는 그가 한 말을 곰곰이 생각해 보았다.

Nanün küga han marül komkomi sängkakhä poatta.

Zamyslel jsem se hluboce nad tím, co mi řekl.

꼬박이 *kkobagi* bez přestávky, v jednom kuse, zcela, přímo (> 꼬박 *kkobak* bez přestávky, hluboce)

2 시간 꼬박이 영어 시험을 보았다.

2 sigan kkobagi jŏngŏ sihŏmŭl poatta.

Dělal jsem zkoušku z angličtiny 2 hodiny bez přestávky.

우중충하니 *udžungčchunghani* temně, tmavě, ponuře (> 우중충 *udžungčchung* temný, ponurý)

건물은 보수를 못해서 퇴락한 몰골을 하고 우중충하니 서 있었다.

Kŏnmurŭn posurŭl mothäsŏ mulkorŭl hago udžungčchunghani sŏ issŏtta.

Budova, jež nebyla udržována, vypadala uboze a temně se tyčila.

실쭉하니 *silččuk hani* našťvaně, rozladěně (> 실쭉 *silččuk* zachmuřelý, mrzutý)

그는 그의 옆에 실쭉하니 서서 고개를 푸욱 숙였다.

Kŭnŭn kŭui jŏpche silččukhani sŏsŏ kogärŭl pchuuk ssugjŏtta.

Postavil se vedle ní našťvaně a sklonil hlavu.

2.3.3 Skládání

Složeniny neboli kompozita vznikají, pokud je k onomatopoickému nebo mimetickému kmeni připojen základ jiného slova. Složeniny se rozlišují podle vzájemného vztahu slovních základů na koordinační, v nichž jsou obě složky ve vzájemném vztahu koordinace, a subordinační, v nichž první složka k druhé je ve vztahu subordinace. Vladimír Pucek (1997) do složenin koordinačních zahrnuje i slova vzniklá reduplikací, jako zvláštního případu, kdy obě složky složeniny jsou totožné.¹⁵⁵ Většina složenin, jejichž složkou jsou onomatopoeie nebo mimetika, náleží do skupiny složenin subordinačních, což znamená, že onomatopoický či mimetický kořen blíže určuje druhou složku. Druhou složkou je ve většině případů substantivum.

¹⁵⁵ Viz Pucek (1997), str. 126.

Onomatopoický nebo mimetický základ stojí zpravidla na první pozici složeniny. Druhé místo mohou zaujímat substantiva korejská i sinokorejská. V současné době vlivem angličtiny a amerikanizace kultury i jazyka dochází také ke vzniku složenin, v nichž je užito slova cizího původu, nejčastěji anglického, foneticky přepsaného do korejského písma. Tento způsob vytváření neologismů je dosti produktivní.

Složeniny s korejskými a sinokorejskými základy označují řadu jevů přírodních, názvy zvířat, rostlin, běžných předmětů, potravin atd. Složeniny s anglickými základy označují spíše jevy týkající se člověka a jeho činnosti v moderní době, populární a masové kultury, filmu atd. Např.:

a) osoby:

꼬부랑늙은이 *kkoburang nŭlgŭni* hrbatý, ohnutý stařec > 꼬부랑 *kkoburang* ohnutý, zkřivený + 늙은이 *nŭlgŭni* stařec, starý člověk
반짝스타 *panččaksŭtcha* velká hvězda (filmová, pěvecká ap) > 반짝 *panččak* blýskat se, lesknout + 스타 *sŭtcha* hvězda, z angl. star

b) zvířata a rostliny:

얼룩소 *ŏllukso* stračena > 얼룩 *ŏlluk* skvrnitý, flekatý + 소 *so* kráva
얼룩말 *ŏllungmal* zebra > 얼룩 *ŏlluk* skvrnitý, flekatý + 말 *mal* kůň
납작보리 *napčakpori* lisovaný ječmen > 납작 *napčak* stlačený, slisovaný + 보리 *pori* ječmen

c) předměty a činnosti:

오도독뼈 *ododokppjŏ* chrupavka > 오도독 *ododok* křupnout, skřípnout + 뼈 *ppjŏ* kost
오목거울 *omokkŏul* vypuklé zrcadlo > 오목오목 *omogomok* vypuklý + 거울 *kŏul* zrcadlo
비틀걸음 *pitchŭlkŏrŭm* potácivá chůze > 비틀비틀 *pitchŭlpitchŭl* kymácet se + 걸음 *kŏrŭm* chůze, krok

Výjimečně mohou slova zobrazující stát ve složenině i na druhé pozici, pokud je toto slovo chápáno nikoliv jako určující rys, ale pokud přímo pojmenovává daný jev či předmět, který je druhou složkou složeniny rozvíjen, jako např. ve slově 스카이콩콩 *sŭkchai kchong kchong* tzv. pogo stick - pérová tyč na skákání (스카이 *sŭkchai* obloha, z angl. sky + 콩콩 *kchong kchong* bum plác - zvuk dopadu). Tyto neobvyklé způsoby tvoření souvisí blízce s jazykovou tvořivostí a vznikem neologismů.

2.3.4 Jazyková tvořivost a neologismy

Slova zobrazující a jejich varianty, odvozeniny a složeniny vznikají aplikací řady výše uvedených pravidel. Slova zobrazující jsou skupinou slov, která ve srovnání s jinými slovy slovní zásoby umožňují ve velké míře jazykovou tvořivost, neboť se jedná o část slova s největší expresivitou. V tomto ohledu probíhají slovtvorné procesy jak na základě výše uvedených pravidel, tak nečíska kdy i odlišnými způsoby. V umělecké literatuře není neobvyklé, že autor vytvoří vlastní slova zobrazující (modifikací existujících slov zobrazujících, např. mnohonásobné reduplikace aj.), která lépe postihují autorovo vyjádření, nebo použije již existující slovo zobrazující v neobvyklém, novém kontextu, a tím jeho význam aktualizuje a rozšiřuje. Může k tomu využívat jak prostředků hláskových, tak morfologických či slovtvorných. Podrobněji bude ještě zkoumána jazyková tvořivost v komiksech v druhé části této práce, kde je situace velmi specifická. Další pole jazykové tvořivosti, jež zasahuje slova zobrazující, můžeme spatřovat v současných komunikátech, jejichž médiiem jsou zejména počítače a mobilní technologie. Tvůrci neologismů, které v rámci těchto komunikátů vznikají, jsou zpravidla mladí lidé využívající hojně tyto technologie.

Psaný text disponuje omezeným repertoárem prostředků, jak vyjadřovat či zachycovat emoce, např. volbou slovní zásoby, interpunkčními znaménky (např. vykřičníky, otazníky, tři tečky apod.). Tento repertoár je v moderních komunikačních procesech rozšiřován různými dalšími prostředky. Informaci o emoční náplni psané zprávy je možné vyjadřovat řadou pomocných jazykových i grafických prostředků. Např. v počítačové komunikaci je velmi rozšířený systém grafické komunikace nazývaný emoticons,¹⁵⁶ kterými lze vyjádřit řadu emocí pisatele. Řada programů, které zprostředkovávají tzv. chating (z angl. dosl. popovídání si), nabízí i grafické aplikace

¹⁵⁶ Česky překládané jako "smajlíci" z anglického smile – úsměv. V současnosti může repertoár emotikonů dosahovat několika desítek obrázků, z nichž některé nepředstavují jen schematizované obličejy, ale i předměty či děje.

(např. obrázky různě se usmívajících či mračících obličejů, zdvižený palec, srdíčko apod.), které umožňují komunikantům vyjadřovat nejrůznější emoce, nálady, postoje apod. Jak již název napovídá, chatovací programy se snaží co nejvíce přiblížit uživatele dojmu, že spolu komunikují přímo verbálně.¹⁵⁷ Slova zobrazující často doprovázejí nejen chatting, ale i např. sms zprávy posílané z mobilních telefonů, emailovou komunikaci atd. V této komunikaci se mnoha způsoby uplatňuje jazyková tvořivost, neboť řada slov zobrazujících je používána nestandardním způsobem, který vyvolává dojem novosti, neotřelosti, aktuálnosti významu, např.:

- a) ㅎ ㅎ ㅎ *hũ hũ hũ* Ha ha ha (onomatopoeie smíchu)
- b) ㅎ ㅎ ㅎ *h h h* Ha ha ha (onomatopoeie smíchu)
 ㅋ ㅋ ㅋ *kch kch kch* Haha, chi chi (onomatopoeie smíchu)
- c) 반가워요. 꾸벅 *pangawõjo. kkubõk*. Těší mě. Poklona. (mimetikum pro úklon, poklonu)

Na těchto příkladech z chatové komunikace je možno vidět užití jak onomatopoií, tak mimetik. Zatímco příklad a) uvádí tradiční podobu onomatopoeie smíchu, u onomatopoií smíchu v příkladu b) je porušena obligatorní struktura slabiky v korejštině, která musí obsahovat vždy nejméně vokál, který může být doplněn dalšími konsonanty.¹⁵⁸ V tomto případě byly vypuštěny vokály a zbyl holý konsonant, což je struktura, která je v rozporu se základními pravidly korejského pravopisu o zápisu slabik. Tuto podobu zápisu můžeme do jisté míry chápat jako zkratku, protože, pokusíme-li se vyslovit výše napsané, vyslovíme souhlásky vokalizovaně.¹⁵⁹ Zápis by pak teoreticky mohl být přečten jako õ õ õ *hũhũhũ*, což je již existující onomatopoeie smíchu, jak vidno v příkladu a).

U příkladu c) vidíme užití samostatného mimetika, který má v daném kontextu co nejvíce připodobnit psanou akci pozdravu v jeho reálné podobě. Můžeme se sice

¹⁵⁷ Chatovací programy často podporují i aplikace, jež umožňují spojit se s komunikačním partnerem přes sluchátka, mikrofon a přímo s ním hovořit jako po telefonu. To sice umožňuje vyjadřovat emoce hlasem, ale tato komunikace postrádá informace vizuální, jako jsou gesta, výraz tváře atd. Dalším stupněm chatingu je proto videochatting, komunikace s použitím webové kamery, umožňující komunikantům přímo se navzájem vidět.

¹⁵⁸ V případě zápisu čistě vokalické slabiky je před vokál zapsán konsonant ㅇ *ng*, který se ovšem nevysslovuje.

¹⁵⁹ Vokál õ *ũ* je silně redukováný vokál, v češtině se mu blíží výslovnost tzv. rázu neboli hrdelního vokálu vyslovovaného např. při čtení jednotlivých konsonantů.

dohadovat, zda se jedná o zdvořilost skutečnou či v žertovné nadsázce, důležité je však užití mimetika v tomto novém kontextu.¹⁶⁰

Výhodou onomatopoií a mimetik pro tento druh komunikace je jejich velká významová specifičnost, která spolu s kontextem, ovšem i na podkladě předchozí znalosti komunikantů, plní funkci zprostředkovatele emocí a zvláště u mimetik může předávat a doplňovat i vizuální informaci. O jazykové tvořivosti projevující se v komunikaci mládeže pojednám ještě stručně v kapitole 3.

2.4 Syntaktické vlastnosti a kompatibilita slov zobrazujících

V této části budou analyzovány syntaktické vlastnosti slov zobrazujících, jejich funkce větného členu a také jejich valenční vlastnosti a kompatibilita, jež do značné míry odlišují slova zobrazující od příslovcí.

2.4.1 Syntaktické vlastnosti slov zobrazujících

Jak již bylo výše uvedeno, panuje rozpor mezi tradičním hodnocením onomatopoií v češtině a slov zobrazujících v korejštině z hlediska jejich klasifikace jako slovního druhu. V češtině jsou onomatopoeie řazena mezi slovní druh citoslovce, v korejštině mezi příslovce, i když často je jim přiznávána určitá autonomie v rámci běžných příslovcí. Hlavní motivace tohoto rozdílného slovnědruhového zařazení spočívá zřejmě v syntaktických funkcích obou slovních kategorií v těchto jazycích.¹⁶¹

V češtině tvoří onomatopoeie nejčastěji samostatné výpovědi, nezačleňují se do gramatické struktury věty a často jsou také užívány jako přímá řeč, v čemž se jejich funkce shoduje s funkcí ostatních citoslovcí, a to jak citoslovcí emocionálních, tak kontaktních.¹⁶² Kromě toho však mohou onomatopoeie být i větným predikátem, např. ve větě „Vrabec frrr na střeche.“ apod., ačkoliv úlohu větných členů zpravidla neplní. Kořínek (1934) však namítá: „Může tedy kterýkoli útvar (...) oblasti interjekcionální fungovat jako substantivum, sloveso, adverbium atd., krátce jako kterákoli část řeči.“ (Kořínek 1934, str. 9). Dokládá své tvrzení tím, že interjekce sama o sobě nemá žádnou gramatickou funkci a je pouhým sémantémem, který ovšem může nabýt konkrétní funkce v daném kontextu, což může být zdůrazněno i jeho gramatikalizací.

¹⁶⁰ V češtině by tomuto výrazu snad odpovídal archaický pozdrav „klaním se“ či „poklona“. Ačkoliv však se tento pozdrav v minulosti v češtině reálně užíval, neplatí toto o jeho korejském protějšku.

¹⁶¹ K otázce slovnědruhového zařazení slov zobrazujících respektive onomatopoií viz kap. 1.2.

¹⁶² Viz *MLUVNICE ČEŠTINY II.: TVAROSLOVÍ*. Kol. autorů, Academia, Praha 1986, str. 242-244.

Jedním z důvodů, proč jsou slova zobrazující v korejštině řazena mezi příslovce, je mimo jiné značná podobnost jejich syntaktických funkcí. Zpravidla se uvádí, že slova zobrazující jsou v základní podobě nejčastěji ve větě příslovečné určení, která rozvíjejí větný predikát. Je to sice nejčastější případ, kromě toho však mohou mít slova zobrazující ve větě několik dalších funkcí, které si nyní představím podrobněji.

Pokud jde o mimetika, je jejich funkce ve větě ze syntaktického hlediska velmi podobná příslovcím, neboť rozvíjejí zpravidla větný predikát, je však nutno vytknout několik podstatných rozdílů. Ze sémantického hlediska stejně jako příslovce označují mimetika příznaky dějů či stavů, jež rozvíjejí. Jejich význam může být obohacen rovněž o význam míry určitého stavu - to umožňují zejména reduplikace - nebo pocitu, dojmu, který z děje vyplývá - na tom má hlavní podíl hlásková symboličnost. Význam mimetik je však do té míry komplexní, že se nepojí zpravidla ke slovesům kvalitativním, která sama o sobě označují vlastnost či stav subjektu. Ve většině případů proto mimetika rozvíjejí slovesa aktivní, která označují děje, jimž dodávají příznaky. Navíc také nejsou mimetika rozvíjena dalšími příslovci, ani nerozvíjejí další příslovce, jak je u řady příslovcí možné. Tím se liší od běžných příslovcí, která mohou rozvíjet jak slovesa kvalitativní, tak aktivní a být navíc rozvíjena dalším příslovcem. Např.:

철썩 *čchölssö̅k* šplích, se šplíchnutím, plesknutím

파도가 철썩 적벽에 부딪친다.

Pchadoga čchölssö̅k čö̅k̅pjö̅ge pudičchinda.

Vlna **se šplíchnutím** narazila na útes. (dosl. Vlna šplích narazila na útes.)

스르르 *sürürü* samo od sebe; jemně

매듭이 스르르 풀렸다.

Mädübi sürürü pchullötta.

Uzel **se sám od sebe** rozvázal.

살살 *salsal* trochu (bolet)

배가 살살 아프다.

Päga salsal apchüda.

Břicho mě **trochu** bolí. (dosl. Břicho trochu bolí.)

Jak vidno z příkladů, mimetika ve větách fungují hlavně jako příslovečná určení, rozvíjející predikát tvořený aktivním slovesem. Situace u onomatopoií je značně odlišná. Nevyjadřují příznaky dějů či stavů, ale zvuky, které dané děje či stavy doprovázejí nebo při nich přímo vznikají, a různé zvuky vydávané živými bytostmi. Vztah k ději může být podle sémantiky onomatopoeie různě zachycen, proto jsou jeho větněčlenské funkce rozmanitější.

Zaprvé tvoří onomatopoeie, stejně jako v češtině, samostatný větný člen, nejsou-li začleněna do větné struktury. Zatímco v češtině je však toto užití onomatopoií v této podobě nejfrekventovanější, v korejštině je poměrně řídké. Např.:

꿀꺽 *kkulkkök* zvuk polknutí

꿀꺽 꿀꺽 꿀꺽... 목을대가 아래위로 움직이고 있다.

Kkulkkök kkulkkök kkulkkök...mogultäga aräüro umdžigigo itta.

Glo glo glo...ohryzek se mu hýbal nahoru a dolů.

땡땡 *ttängttäng* bim bam, cink

학교 종이 땡땡땡 어서 모아자.

Hakkjo čongi ttäng ttäng ttäng ösö moidža.

Školní zvonek cink cink cink - rychle se shromážděme.

O něco frekventovanější je užití onomatopoií ve spojení s podstatným jménem 소리 *sori* - zvuk, hlas, jež jsou doplněny zpravidla slovesy **나다** *nada* vznikat, ve spojení s nominativní onomatopoickou konstrukcí, nebo **내다** *näda* vydávat, ve spojení s akuzativní onomatopoickou konstrukcí. Onomatopoeie zde fakticky rozvíjejí podstatné jméno, je tedy ve funkci přívlastku. Např.:

우수수 *ususu* šustění (listí)

우수수 소리를 내며 나뭇잎이 떨어지고 있었다.

Ususu sorirül nämjö namunipchi ttörödžigo issötta.

Listí **šustilo** a opadávalo ze stromů. (dosl. Listí vydávalo zvuk šust a opadávalo ze stromů)

꼬르륵 *kkorūrūk* kručení, bublání

아침을 못 먹은 날은 뱃속에서 꼬르륵 소리가 나요.

Ačchimül mot mökün pässogesö kkorūrūk soriga najo.

Když ráno nesnídám, **kručí** mi v břiše. (dosl. Když ráno nesnídám, v břiše se ozývá zvuk krú krú)

Ještě frekventovanější je užití onomatopoií ve spojení s aktivním slovesem 하다 *hada* v obecném významu dělat. V tomto případě můžeme chápat spojení onomatopoeie a slovesa 하다 *hada* jako analogické ke konstrukci přímé nebo nepřímé řeči. Sloveso 하다 *hada* v konstrukci přímé řeči vystupuje ve funkci predikátu uvozovací věty a do jisté míry zastupuje konkrétnější slovesa, jako je například 말하다 *marhada* mluvit, říct. V konstrukcích nepřímé řeči pak stojí v postpozici za nepřímou řečí, která je uzavřena specifickými sufixy nepřímé řeči. V případě postpozice za onomatopoiemi se nabízí analogie zejména ke konstrukci nepřímé řeči, ovšem bez sufixů specifických pro nepřímou řeč. Např.:

푸 *pchu* fouknutí, (slabé) hvízdnutí

푸우 하고 담배 연기를 길게 내뿜었다.

Pchuu hago tambä jöngirül kilge näppumotta.

Fuu (dělaje) vyfoukl dlouze cigaretový dým.

폴딩 *pchuldöng* žbluňknutí, šplíchnutí

외나무 다리를 건너가던 아저씨가 미끄러져서 물 속으로 폴딩 하고 빠지고 말았다.

Önamu tarirül könnökadön adžössiga mikkürödžjösö mul sogüro pchuldöng hago padžigo maratta.

Muž, který šel přes lávku, uklouzl, ozvalo se **žbluňk** a spadl do vody. (dosl. Muž, který šel přes lávku, uklouzl, a do vody udělal žbluňk a spadl.)

V případě této konstrukce onomatopoeie rozvíjejí sloveso, mají tedy funkci příslovečného určení, obdobně jako v následujícím případě, kde onomatopoeie rozvíjejí plnovýznamová slovesa aktivní, stejně jako mimetika. Zde se projevují určité tendence ve výběru sloves. Např. hlasy zvířat se často pojí se slovesem 울다 *ulda* volat, křičet, v pův. významu plakat, zvuky vydávané předměty nebo při činnostech se často pojí se specifickými slovesy označujícími tyto činnosti. Např.:

따르릉 *ttarürüng* zvonění, cinkání

따르릉 전화벨이 울렸다.

Ttarürüng čönhwaberì ullötta.

Crrr zazvonil telefon. (dosl. Crrr telefon zazvonil.)

딱 *ttak* prásk, bum

머리를 딱 부딪쳤다.

Mörirül ttak pudičchjötta.

Prásk praštil se do hlavy. (dosl. Hlavou prásk narazil.)

꽁꽁 *kchwangkchwang* bum, prásk

똑똑 *ttokttok* ťukání

노크를 할 때는 **꽁꽁** 두드리지 말고 **똑똑** 두드리세요.

Nokchürül hal ttänün kchwangkchwang tudüridži malgo **ttokttok** tudürisejo.

Když klepete na dveře, neklepejte buch buch, ale zaklepte ťuk ťuk. (dosl. Když klepete, buch buch neklepejte, ťuk ťuk klepejte.)

Korejská onomatopoeie na rozdíl od mimetik vykazují větší rozmanitost syntaktické funkce, zatímco funkce mimetik odpovídá do značné míry funkcím běžných příslovcí, tedy jsou ve větě obvykle příslovečné určení. Na druhou stranu je však pro korejská slova zobrazující typické omezení v této funkci na základě možnosti či nemožnosti kompatibility s verby a substantivy, o níž pojednám dále.

2.4.2 Kompatibilita slov zobrazujících

V této části bude představena specifická spojovatelnost neboli kompatibilita slov zobrazujících, a to nejprve se slovesy a následovně i se jmény.

Protože je termín valence ponejvíce spojován s kategorií slovesa, bude v následujícím textu užíván pro různé druhy valence slov zobrazujících termínu kompatibilita. Valence totiž implikuje hlavně syntaktickou pozici, kterou jisté slovo – zejména sloveso – vytváří či vyžaduje. Termín kompatibilita naproti tomu do značné míry implikuje sémantickou spojovatelnost, která je, jak se domnívám, u slov zobrazujících hlavním faktorem, který působí na jejich užití respektive neužití v určité výpovědi, jak uvádí Čechová (1996): „Významnou vlastností slov je i jejich slučitelnost – neslučitelnost, spojovatelnost – nespojovatelnost s jinými slovy, tj. kompatibilita nebo inkompatibilita.“ (Čechová 1996, str. 64).

Míra kompatibility se slovesy i jmény je do jisté míry závislá na šíři významu slova zobrazujícího. Některá slova zobrazující se vyznačují velmi omezenou kompatibilitou s jedním slovesem, případně se vyskytují pouze v jediném významu či kontextu, oproti tomu řada slov zobrazujících je mnohovýznamová, polysémní, u některých se dá mluvit až o homonymii, s čímž souvisí i bohatší a různorodější možnosti kompatibility. Sō Čong-su (1994) popisuje vazbu slov zobrazujících na určitá slovesa jako velmi těsnou. Slovesa, která se mohou pojít s určitým slovem zobrazujícím: „jsou jedno či dvě, maximálně můžeme napočítat něco přes deset.“ (Sō Čong-su 1994, str. 703).

2.4.2.1. Kompatibilita slov zobrazujících se slovesy

Nejprve bude prozkoumána kompatibilita slov zobrazujících se slovesy. Slova zobrazující v tomto směru projevují různou míru kompatibility, od jediného možného spojení s jedním slovesem, až po možnosti spojení se slovesy navzájem různých významů. Slova zobrazující lze podle míry spojovatelnosti se slovesy rozdělit zhruba do čtyř skupin.

- a) slova zobrazující s nejnižší mírou kompatibility – spojení je možné pouze s jedním slovesem
- b) slova zobrazující s nízkou mírou kompatibility - spojení je možné s několika slovesy podobného významu

- c) slova zobrazující s větší mírou kompatibility - mimo hlavní sloveso, s nímž se užívá nejfrekventovaněji, lze slovo zobrazující spojit i s několika dalšími slovesy jiných významů
- d) slova zobrazující s velkou mírou kompatibility – užívají se s více slovesy různých významů

Slova zobrazující nejsou ve skupinách distribuována rovnoměrně. Nejméně početnou představuje skupina poslední, do které Kim Hong-böm (1998) zahrnuje pouhé dva členy.¹⁶³ Ostatní slova zobrazující jsou rozložena do ostatních skupin. Např.:

- a) Slova zobrazující, jež jsou kompatibilní pouze s jedním slovesem

대굴대굴 *tägultägul* kutálet, valit se + 구르다 *kurŭda* kutálet se

공이 대굴대굴 굴러 개천으로 빠졌다.

Kongi tägultägul kullö käčchönŭro ppadžjötta.

Míč se **kutulu kutálel** a spadl do kanálu.

바들바들 *padŭlpadŭl* klepavě, třesavě + 떨다 *ttŏlda* třást se, klepat se

추워서 몸을 바들바들 떨었다.

Čchuwösŏ momŭl padŭlpadŭl ttörötta.

Zimou se **celý** třásl.

빙빙 *pingping* dokola, do kruhu + 돌다 *tolda* točit se.

술을 마셨더니 눈 앞이 빙빙 돌고 정신이 하나도 없어요.

Surŭl masjöttŏni nun apchi pingping tolgo čöngsini hanado ōpsŏjo.

Pil jsem alkohol a teď se mi všechno točí před očima a jsem mimo sebe.

¹⁶³ Kim Hong-böm (1998) doplňuje navíc druhou skupinu o slovesa, se kterými se dané slovo zobrazující sice spojuje, ale chybně, zpravidla na základě fonetické podobnosti s jiným slovem zobrazujícím. Příkladem takového spojení může být např. *깜짝깜짝 kkamččakkkamččak*, které má jedinou valenci ke slovesu 놀다 *nolda* ve významu leknout se, vyděsit se. Je však užíváno i ve spojení s 하다 *hada* chybnou záměnou za *깜빡깜빡 하다 kkamppakkkamppak hada* ve významu mrkat. Jedná se však o spíše ojedinělé příklady.

킬킬 *kchilkchil* smát se chi chi, hi hi + 웃다 *utta* smát se.

그는 만화책을 보고 킬킬 웃었다.

Künün manhwaččegül pogo kchilkchil usütta.

Četl si komiks a přitom se pochichtával.

b) Slova zobrazující kompatibilní s více slovesy podobných významů.

돌돌 *toltol* srolovat do ruličky, role + 말다 *malda* svinout, složit, 구르다 *kurūda* kutálet se, valit

종이를 돌돌 말았다.

Čongirül toltol maratta.

Stočil papír do ruličky.

벌렁 *pöllöng* vleže na zádech, na záda + 눕다 *nupta* lehat si, 넘어지다 *nömödžida* upadnout

쪽마루에 벌렁 눕는다.

Ččokmarue pöllöng numnūnda.

Lehá si na záda na verandu.

영금영금 *öngkümöngküm* plíživě, plazivě + 기다 *kida* plížít se, plazít se, 들어가다 *türökada* vstoupit, vejít, 기어가다 *kiökada* vplížít se, vejít

아기는 아버지한테로 영금영금 기어갔다.

Aginün abödžihantchero öngkümöngküm kiökatta.

Dítě **se připlížilo** k otci.

활활 *kchwalkchwal* proudem, hojně + 쏟아지다 *ssodadžida* vylít se, 나오다 *naoda* vyjít, objevit se, ukázat se, 솟아나다 *sosanada* vyřinout se proudem

새 우정에서 석유가 갑자기 활활 쏟아져 나왔다.

Sä udžöngesö sōgjugä kapčagi kchwalkchwal ssodadžö nawatta.

Z nového vrtu se náhle **proudem vyvalila** ropa.

c) Slova zobrazující užívaná primárně ve spojení s jedním slovesem, jež se mohou pojít i s jinými, významově odlišnými slovesy.

픽 *pchik* na místě, náhle, chichot

+ 웃다 *utta* smát se, usmívat se

+ 쓰러지다 *ssürödžida* omdlít, zhroutit se, upadnout

+ 끊어지다 *kkühödžida* prasknout, přetrhnout se, přerušit

그 말에는 철수도 픽 웃음이 나왔어요.

Kū marenūn čchölsudo pchik usūmi nawassōjo.

Na ta slova se i Čchol-su **uchichtnul**.

그는 힘없이 픽 쓰러지고 말았다.

Kūnūn himōpsi pchik ssürödžiko maratta.

Bezvládne se na místě **zhroutil**.

센 바람에 연줄이 픽 끊어졌다.

Sen parame jōnčuri pchik kkühödžjōtta.

Silným větrem se nit od papírového draka **rup přetrhla**.

활짝 *hwalččak* být otevřený, rozevřený

+ 열다 *jōlda* otevřít, začít

+ 웃다 *utta* smát se, usmívat se

+ 피다 *pchida* kvést, rozkvést

+ 깨다 *kāda* vyjasnit se, vyčistit se (o obloze)

창문을 활짝 열었다.

Čchangmunül hwalččak jörötta.

Otevřel okno dokořán.

그는 활짝 웃으며 기뻐했다.

Künün hwalččak usŭmjö kippöhätta.

Široce se št'asně usmíval.

진달래가 활짝 피었다.

Čindalläga hwalččak pchiötta.

Azalky úplně rozkvetly.

하늘은 활짝 개었다.

Hanürün hwalččak käötta.

Obloha se úplně vyjasnila.

d) Slova zobrazující s velkou mírou kompatibility.¹⁶⁴

또박또박 *ttobakttobak* pravidelně, přesně; důsledně, úhledně

+ 내다 *näda* platit, zaplatit, 갚다 *kapta* splatit dluh

+ 대오다 *täoda* přijít včas, 출석하다 *čchulsökhada* zúčastnit se

+ 쓰다 *ssüda* psát, 읽다 *ikta* číst

집세를 또박또박 낸다.

Čipserül ttobakttobak nända.

Pravidelně platí nájem.

¹⁶⁴ Ačkoliv je množství kompatibilních sloves u těchto slov zobrazujících velké, je možné je zhruba rozdělit do několika skupin podle jejich významu, nelze tedy spojovat velkou míru kompatibility s univerzálností, jež je jedním z hlavních rysů příslovcí. Množství možných spojení vyplývá z mnohovýznamovosti těchto slov zobrazujících.

빛을 또박또박 갠아요.

Pidžül ttobakttobak kapchajo.

Pravidelně splácí dluh.

그 녀는 또박또박 제 시간에 대온다.

Kũ njönün ttobakttobak če sigane täonda.

Ta žena **chodí vždycky včas.**

모임에 또박또박 출석한다.

Moime ttobakttobak čchulsökhanda .

Pravidelně se zúčastňuje srazů.

글씨를 또박또박 받아쓴다.

Külssirül ttobakttobak padassūnda.

Zapisuje úhledně.

책글 큰 소리로 또박또박 읽어요.

Čchägül kchün soriro ttobakttobak ilgöjo.

Čte knihu nahlas a zřetelně.

번쩍 *pönččök* blýsknutí, blesk; náhle, silně; lehce, snadno, bez námahy

+ 빛나다 *pinnada* svítit, zářit, vydávat světlo

+ 뜨다 *ttūda* otevřít oči (i v přeneseném významu), poslouchat, naslouchat

+ 뜨이다 *ttūida* mít oči i uši otevřené, rozumět; být vidět, zachytit pohledem, upoutávat
pohled

+ 쳐들다 *čhjötūlda* zvednout, pozvednout

+ 지다 *čida* nést na zádech

번갯불이 번쩍 빛났다.

Pönkätपुरi pönččök pinnatta.

Blesk se **zablesknul**.

그 소리에 눈을 번쩍 떠 보니 꿈이었다.

Kū sorie nunül pönččök ttö poni kkumiötta.

Slyšel ten zvuk a **prudce otevřel** oči, ale byl to jen sen.

그 반가운 소식을 들었을 때 귀가 번쩍 뜨였다.

Kū pangauᅇ sosikül türössül ttä küga pönččök ttüjötta.

Vyslechl jsem s **napětím** tu radostnou zprávu.

그는 고개를 번쩍 쳐들었다.

Künün kogärül pönččök čhjötürötta.

Prudce zvedl hlavu.

쌀가마를 번쩍 지고 갔다.

Ssalkamarül pönččök čigo katta.

Lehce odnesl otep rýže.

Kompatibilita se slovesy je slov zobrazujících značně různorodá, od velmi omezené až po rozvinutnou, přesto lze rozhodně říci, že slova zobrazující postrádají univerzálnost příslovcí.

2.4.2.2. Kompatibilita slov zobrazujících se jmény

Nyní uvedu několik příkladů, jež budou ilustrovat omezení kompatibility slov zobrazujících s podstatnými jmény. Obdobně jako u sloves, která se se slovy zobrazujícími pojí, lze vymezit možný okruh jmen, která jsou se slovy zobrazujícími kompatibilní. Kompatibilitu může mít dané slovo zobrazující buď k jedinému možnému jménu, nebo k více či méně omezené skupině, jež jsou si významově blízké, nebo případně i k několika takovým skupinám.

a) Slovo zobrazující kompatibilní s jedním hlavním podstatným jménem

끄덕 *kküdök* kývnout hlavou na pozdrav, poklonit se, svěsit hlavu + 고개 *kogä* hlava, šíje
그는 고개를 끄덕 한 번 하고는 그냥 지나쳐 버렸다.

Künün kogärül kküdök han böñ hagonün künjang činačchjō pörjötta.

Jednou **pokývl** na pozdrav a šel dál.

땀 뻘 뻘 *ppölppöl* v kapkách, pramíncích + 땀 *ttam* pot

그는 땀을 뻘뻘 흘렸다.

Künün ttamül ppölppöl hülljötta.

Tekl z něj **pot**.

b) Slova zobrazující, která mají univerzálnější kompatibilitu v rámci jednoho významu.

활짝 *hwalččak* široce, jasně, zářivě

+ 꽃(장미, 진달래, 개나리...) *kkot* (*čangmi, čindallä, känari...*) květina (růže, azalky, forsýtie...)

+ 하늘 *hanül* nebe, obloha

꽃이 활짝 피었다.

Kkočchi hwalččak pchiötta.

Květiny byly v plném květu.

하늘은 활짝 개었다.

Hanürün hwalččak kăötta.

Nebe se úplně vyjasnilo.

c) Slova zobrazující, která se pojí k podstatným jménům, která tvoří několik významových okruhů

반짝 *panččak* blýskavě, leskle; náhle, prudce; lehce, bez námahy

1. V první skupině se nalézají slova, vyjadřující předměty lesklé, blýskavé, nebo které tuto vlastnost mohou získat.

+ 눈 *nun* oko, oči, 단추 *tančchu* knoflík, 불 *pul* oheň, 촛불 *čhotpul* plamen svíčky atd.

그의 눈이 순간 반짝 빛났다

Kūūi nuni sungan panččak pinnatta.

V jeho **očích** se na okamžik **zablesklo**.

2. Do druhé skupiny patří slova, u nichž je blesknutí pojato metaforicky jako náhlý akt (srov. česky náhle se mu rozsvítilo, blesklo mu to hlavou).

+ 고개 *kogä* hlava, krk (v akuzativu s 쳐들다 *čhjötülda* napřimit, zvednout) > prudce zvednout hlavu, 정신 *čöngsin* mysl, vědomí (v nominativu s 들다 *tülda* objevit se, vstoupit) > náhle si uvědomit

찬물로 세수하니 정신이 반짝 났다.

Čchhanmullo sesuhani čöngsini panččak natta.

Omyl jsem si obličej studenou vodou a **probral jsem se**.

3. Ve třetí skupině jsou slova, která se od předchozích dvou výrazně odlišují, vyjadřují lehkost, snadnost určitého děje.

+ 짐 *čim* zavazadlo, náklad (v akuzativu s 지다 *čida* nést na zádech) > lehce nést, 돌 *tol* kámen (v akuzativu s 들어올리다 *türöollida* zvednout) > zvednout snadno kámen

짐을 반짝 지고 갔다.

Čimül panččak čigo katta.

Lehce **zvedl zavazadlo** a odnesl je.

První dvě skupiny významů se dají chápat jako projev polysémie, významového rozrůznění, třetí skupina však již je významově natolik vzdálena, že může být hodnocena jako homonymní.

2.4.2.3 Homonymie a polysémie slov zobrazujících

Klasifikace slov zobrazujících do skupin podle možnosti jejich kompatibility se slovesy i jmény nyní může pomoci k odhalení významové struktury slov zobrazujících, a to zejména co se týče jejich homonymie a polysémie. Právě různorodost kompatibility slov zobrazujících ukazuje nejčastěji, že slova s vysokou a různorodou valencí jsou mnohoznačná, případně homonymní.

V korejštině je možno homonymii slova zobrazujícího předpokládat nejen z rozdílné kompatibility se slovesy i jmény, ale projevuje se zde i rozdíl ve vytváření variant a možnosti nebo nemožnosti reduplikace. V jednom významu tak může dané slovo zobrazující tvořit fonetické varianty nebo být reduplikováno, v jiném významu nikoliv apod. Vyskytují se také takové případy homonymie, kdy nereduplikovaná forma v jednom významu nemůže tvořit formu reduplikovanou, zatímco identická forma reduplikovaná existuje, ale má jiný význam. Jak již bylo uvedeno, kompatibility se jmény a slovesy tuto významovou různost nejen doprovází, ale indikuje, např.:

달달 *tal tal*

a) třást se, klepat se + varianta 덜덜 *töl töl*

그는 아랫떡만 달달 (덜덜) 떨면서 말도 제대로 못했다.

Künün arättöngman tal tal (töl töl) ttölmjösö maldo čedäro mothätta.

Jenom se mu **třásla** brada, ani mluvit pořádně nemohl.

b) zvuk vydávaný při kutálení + varianta 덜덜 *töl töl* + 딸딸 *ttal ttal*

쇠바퀴가 달달 (덜덜, 딸딸) 굴러간다.

Söpakchüga tal tal (töl töl, ttal ttal) kullökanda.

Ocelové kolo se s **rachotem** kutálelo.

c) ze všech stran (opékat, pražit) + varianta 들들 *tŭl tŭl*

콩을 달달 (들들) 볶는다.

Kchongŭl tal tal (tŭl tŭl) poknŭnda.

Fazole opražíme **ze všech stran**.

d) neodbytně, naléhavě + varianta 들들 *tŭl tŭl*

돈을 더 달라고 달달 (들들) 볶었다.

Tonŭl tŏ tallago tal tal (tŭl tŭl) pogŏtta.

Znovu **neodbytně** žádal o peníze.

e) všude, zcela (hledat) > varianta 들들 *tŭl tŭl*

서랍을 달달 (들들) 뒤졌다.

Sŏrabŭl tal tal (tŭl tŭl) tŭdžjŏtta.

Prohledal zásuvky **skrz naskrz**.

V tomto případě je u jednoho slova zobrazujícího pět různých významů. Zpravidla jsou v tomto případě významy a) a b) chápány jako jeden význam hlavní a významy c) - e) jako druhý hlavní význam, což je podporováno tím, jakým způsobem se tvoří jejich varianty. I v rámci těchto významových skupin se však mohou vyskytnout rozdíly, jak vidíme u významu a) a b). V obou významech se tvoří stejná varianta, ale ve významu b) může fungovat i další varianta, jež se ve významu a) neužívá.

Další příklady ilustrují projevy homonymie a mnohoznačnosti v reduplikovaných slovech zobrazujících. Situace zde může být značně komplikovaná, neboť reduplikované slovo zobrazující může mít stejný význam jako jednoduchá forma, ale též význam rozšířený či zúžený, nebo význam zcela jiný, přenesený. Např.:

a) jednoduché i reduplikované slovo zobrazující má podobný význam

꾸벅 *kkubbŏk* sklonit hlavu, pokývnout (poklonit se na pozdrav)

꾸벅 절했다.

***Kkubbök** čölhätta.*

Poklonil se na pozdrav.

꾸백꾸백 *kkubbökkkubbök* usínat, klimbat

아저씨가 버스 안에서 꾸백꾸백 졸고 있었다.

*Adžössiga pösü anesö **kkubbökkkubbök** čolgo issötta.*

V autobuse postarší pán **klimbal**.

b) jednoduché a reduplikované slovo zobrazující má zcela odlišný význam

꼬박 *kkobak* bez přestávky, bez zamhouření oka (probdít noc)

그는 꼬박 밤을 세웠다.

*Kүнүн **kkobak** pamül säwötta.*

Probděl celou noc bez zamhouření oka.

꼬박꼬박 *kkobakkkobak* pravidelně, poctivě, poslušně

그는 회합에 꼬박꼬박 나오고 있어요.

*Kүнүн höhabe **kkobakkkobak** naogo issöjo.*

Chodí **pravidelně** na naše setkání.

Omezená kompatibilita slov zobrazujících je důležitou vlastností, jež odlišuje slova zobrazující od dalších slovních druhů, zejména univerzálnějších příslovcí, u nichž se podobná omezení nevyskytují. Jak vidno z výše uvedených případů, varianty slov zobrazujících, a to varianty tvořené na základě hláskové symboličnosti i reduplikací, mohou mít rozdílnou kompatibilitu, která svědčí o jejich významové různosti. Jedná se o polysémnost slov zobrazujících, kterou lze v některých případech již klasifikovat jako homonymii.

2.5. Shrnutí

V této kapitole byly ilustrovány na konkrétních příkladech čtyři hlavní rysy, které odlišují slova zobrazující v korejštině od příslovcí i další slovní zásoby. Byla popsána hlásková symboličnost a její projevy v korejštině na úrovni vokalické jako střídání tzv. jangových a jinových vokálů, jež dodávají vzniklým variantám významový příznak malý, respektive velký a další podobné příznaky. Na úrovni konsonantické se hlásková symboličnost u slov zobrazujících projevuje v tzv. pravidle intenzifikace konsonantů, které spočívá v záměně konsonantu prostého za intenzivní nebo aspirovaný, čímž vznikají další varianty, u nichž se projevuje zejména významový příznak gradace od slabšího k silnějšímu, pomalého k rychlejšímu atd. V konsonantických finálách dochází rovněž ke střídání, jež dodává vzniklé variantě specifický významový příznak, který se váže přímo na určitý konsonant. Společně s reduplikacemi, jež se u slov zobrazujících ve větší míře projevují, je možno hláskovou symboličnost hodnotit jako jev, který se v největší míře podílí na vzniku variant slov zobrazujících a tady i velkého množství slov zobrazujících.

Dalším jevem, který výrazně přispívá k velké početnosti této kategorie slov, jsou slovo tvorné procesy, které se u slov zobrazujících projevují. Nejprve byly ukázány možnosti odvozování slova zobrazujících zejména od sloves, dále odvozování sloves, jmen a příslovcí od slov zobrazujících. Tyto odvozeniny jsou také zpravidla s výjimkou jmen zahrnovány v širším pojetí do slov zobrazujících. Specifičnost slovo tvorných procesů probíhajících v rámci slov zobrazujících představuje další z podmínek či typických rysů, kterými jsou slova zobrazující v korejštině vymežována. Poslední podmínkou je omezená kompatibilita slov zobrazujících, jež je výrazně odlišuje zejména od příslovcí, jež jsou v tomto ohledu mnohem univerzálnější. Kompatibilita se slovesy a jmény je natolik silná, že u velké většiny slov zobrazujících existuje pouze několik kompatibilních sloves či jmen, často pouze jediné. V případě, že určité slovo zobrazující vykazuje výraznější kompatibilitu, je zpravidla příčinou jeho polysémnost, případně jeho homonymie.

Všechny tyto čtyři hlavní rysy slov zobrazujících jsou základem souhrnného pojetí slov zobrazujících v širším smyslu, přestože se u každého slova zobrazujícího nemusí realizovat všechny čtyři tyto rysy zároveň. Jak uvádí výše Kim Hong-böm (2005), dostatečné jsou pouze jakékoliv dva rysy, jež slova zobrazující specifikují, a toto vymezení považuje za dostatečné i při případném vytvoření samostatného slovního

druhu. Je však otázkou, zda tyto specifické rysy, jež odlišují slova zobrazující, jsou dostačující v otázce slovnědruhového zařazení, jež je sice v řadě ohledů vedeno tradicí, avšak přesto zohledňuje řadu objektivních kritérií, jakými je morfologie či syntaktické vlastnosti. V takovém případě totiž ani tradice, ani tato další kritéria vyčlenění slov zobrazujících jako samostatného slovního druhu nepodporují.

3 Slova zobrazující v textech

V této kapitole se pokusím o analýzu distribuce korejských slov zobrazujících, a to prostřednictvím srovnání s češtinou na základě překladů. K tomuto účelu budou analyzovány dva typy textů, a to texty literární, jež reprezentují psanou formu jazyka, a komiksy, jež, jak se domnívám, mohou do určité míry zastupovat mluvený jazyk. Přestože se u komiksů jedná rovněž o psané texty, blíží se komiksy značně mluvenému jazyku, a to zejména z důvodu své vázanosti na cílovou skupinu, zpravidla mládež a její jazyk, aktuálností a rovněž svou specifickou formou, jež spočívá zejména v převažujícím výskytu textů přímých řečí, jež jsou doplněny tzv. zvukovými efekty, které jsou zpravidla realizovány slovy zobrazujícími. O slovech zobrazujících v komiksech se zmiňuje jeden z hlavních teoretiků komiksu Thierry Groensteen (2005) v tom smyslu, že komiksy, jež jich využívají ve zvýšené míře, zdůrazňují tzv. efekt orálnosti – „přirozené řeči“ (Groensteen 2005, str. 156).

Protože vlastní frekvence či užívání slov zobrazujících v různých typech textů je tématem do značné míry probádaným,¹⁶⁵ zaměřím se v této kapitole na srovnání slov zobrazujících v korejských textech s jejich českými překlady. Toto srovnání zároveň upozorní na rozdíly mezi korejskými a českými slovy zobrazujícími, a to jak z hlediska jejich početnosti,¹⁶⁶ tak z hlediska tendencí jejich užívání či neužívání v textech.

Analýza překladů těchto dvou typů textů bude uvedena srovnáním několika reprezentativních slovníků a jejich způsobů zachycení slov zobrazujících. Zachycení významu ve slovnících úzce souvisí s překladatelskou prací, jež se do značné míry o slovníky opírá. Jaké rozdíly se mezi slovníky vyskytují jak z hlediska vkládání variant hesel, tak z hlediska definic hesel a možných přístupů, bude ilustrována na srovnání čtyř různých slovníků. Poznatky z této analýzy budou využity zejména v podkapitole

3.1 Slova zobrazující ve slovnících

Prozkoumání slov zobrazujících ve slovnících si klade za cíl ukázat rozdíly, které mezi slovníky současnými a zčásti rovněž historickými z hlediska slov zobrazujících existují, a podrobněji popsat hlavní možnosti zachycení významu. Slovníky mohou být klasifikovány na základě několika kritérií. Podle obecného typu slovníku se dělí na

¹⁶⁵ Viz např. Fabre (1967), Čchä Wan (2002), Čchä Wan (2003), Pak Tong-gün (2008) a další.

¹⁶⁶ Viz podkapitola 1.3.

slovníky výkladové, kdy se u každé lexikální jednotky uvádí její význam ve stejném jazyce, a na překladové, kdy je ke každé lexikální jednotce ve výchozím jazyce uveden její ekvivalent či ekvivalenty v jazyce cílovém. Podle mohutnosti zdrojů se klasifikují slovníky malé (do 20 000 hesel), střední (cca 30 000 hesel) a velké (cca 100 000 hesel).¹⁶⁷ Ani největší slovník však nemůže zahrnout všechna slova daného jazyka. Důvodem je jednak velké množství slov zastaralých, archaismů i historismů, jednak v procesu užívání jazyka neustále vznikající neologismy a především rozsáhlá terminologie jednotlivých oborů.¹⁶⁸ Projekty směřující k maximálnímu zachycení slovní zásoby využívají dnes počítačovou techniku a s jejím využitím se budují tzv. národní korpusy,¹⁶⁹ které následně slouží pro sestavování nových slovníků.

Slova zobrazující v korejštině tvoří poměrně velkou skupinu slov, a to zejména díky velkému množství svých variant tvořených na základě hláskové symboličnosti a reduplikací, jak bylo ilustrováno v kapitole 2. Za zásadní lze v tomto kontextu považovat následující otázky:

- a) výběr variant pro vytvoření lemat
- b) definice hesla

Z historického hlediska je zřejmý v tomto ohledu určitý vývoj. Nyní budou prezentovány dva souhrnné příklady ze starších slovníků, jež představují určité historické pozadí, na základě kterého mohou být posuzovány slovníky současné.

Obecně se dá říci, že informací, které zachycují k jednotlivým heslům, přibývá, nebo se jejich struktura mění. Co se týče výběru variant při zkoumání slov zobrazujících v prvním překladovém korejsko-anglickém slovníku Jamese S. Galea (1927),¹⁷⁰ který ve třetím vydání má rozsah kolem 80 000 slov, jsou zde zahrnuty jak jinové i jangové varianty, varianty konsonantické i reduplikované tvary. Slova zobrazující jsou tedy zastoupena v řadě variant, přičemž v heslech vokalických variant jsou obsaženy vzájemné odkazy, pokud se jedná o synonyma. V případě variant konsonantických

¹⁶⁷ Horní hranice není striktně omezena, zejména v případě slovníků elektronických, kdy odpadá omezení rozsahu z hlediska fyzické podoby slovníku. Jako příklad velkého slovníku v češtině uveďme čtyřdílný Slovník spisovného jazyka českého, který obsahuje téměř 200 000 hesel, v korejštině potom korejský trojdílný 우리말큰사전 Velký slovník korejštiny, který obsahuje přibližně 500 000 hesel.

¹⁶⁸ např. chemické názvosloví, lékařské termíny atd. Tato část slovní zásoby se zachycuje zejména v tzv. terminologických slovnících daných oborů, přičemž do slovníků pro běžné uživatele se zachycuje jen její nejfrekventovanější část.

¹⁶⁹ Pro češtinu existuje Český národní korpus, sídlící na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy, pro korejštinu např. projekt národního korpusu Sejong (www.sejong.or.kr) nebo korpus Kaist (<http://morph.kaist.ac.kr/kcp/>).

¹⁷⁰ GALE, James Scarth. *A Korean-English Dictionary*. (Třetí rozšířené vydání, první vydání 1895). Soul, 1927.

odkazy chybí, a to i v případě, že např. hesla s prostými a intenzivními konsonanty následují bezprostředně za sebou a obsahují i totožnou definici hesla. Významové nuance, které nesou různé varianty slov zobrazujících, jsou tedy do značné míry zahlazeny. Slovník obsahuje i odvozeniny slovesné, zpravidla tvořené sufixy -하다 -*hada* a -거리다 -*kõrida*, které na sebe, ač jsou si významově velmi blízké, rovněž vzájemně neodkazují. Co se týče struktury informací a definice hesla, Galeův slovník udává ke každému heslu poznámku o výslovnosti, dále v případě sinokorejských slov přepis do čínských znaků, synonyma a anglický překlad. Neobsahuje však informace o slovním druhu ani příkladové věty.

Druhý historický slovník, který ukazuje rozdílný přístup, je první výkladový slovník korejštiny *Urimal sadžžõn* (우리말사전) vydaný roku 1938 a obsahující zhruba 100 000 hesel.¹⁷¹ Slovník je na rozdíl od Galeova dřívějšího díla sázen z prava do leva a řádky jsou podle dosavadní tradice svislé. Stránky slovníku jsou rozděleny třemi vodorovnými čarami, jež vymezují prostor pro heslo a jeho definici, které zpravidla pokrývá jeden až dva sloupce. Toto dělení poskytuje jen malý prostor pro nejruznější gramatické informace i pro definici hesla. Co se týče výběru variant, obsahuje slovník velké množství variant vokalických i konsonantických, které jsou vykládány jako různé zesílené varianty základní podoby s jangovými vokály, případně vztaženy i k další konsonantické variantě. Varianty jsou definovány zpravidla pomocí synonyma, jež je obvykle rovněž slovo zobrazující, zpravidla jiná varianta. Co se týče dalších informací, které slovník uvádí, je zde zkratkou vždy uvedena informace o slovním druhu. Slova zobrazující jsou zde označena jako příslovce, což odpovídá soudobému hodnocení. Příkladové věty ani tento slovník neobsahuje.

Současné slovníky, které jsou v této práci analyzovány, obsahují rovněž různé gramatické informace, avšak všechny bez výjimky obsahují i příkladové věty, jejichž důležitost v případě definice významu slov zobrazujících bude ukázána názorně dále.

V následujícím textu se na praktických příkladech pokusím ukázat různé možnosti, které jsou při zachycení slov zobrazujících v současných slovnících využívány, a jejich přínos či omezení ve vztahu k praktickému použití slovníku při překladu slov zobrazujících do jiného jazyka. Protože je v současnosti už velké množství slovníků k dispozici jako internetová aplikace, rozhodla jsem se pro srovnání dvou

¹⁷¹MUN Se-jõng (문세영). *Urimalsadžžõn* (우리말사전) [*Slovník korejštiny*]. Soul 1950 (Přetisk původního vydání 1938).

reprezentativních internetových slovníků velkého rozsahu se slovníkem středního rozsahu tištěným a jednoho slovníku překladového speciálního, který je zaměřen pouze na slova zobrazující v korejštině.

Slovníky nejen překladové, ale i výkladové poskytuje téměř každý větší korejský vyhledávač, jako je např. portál naver.com (<http://dic.naver.com>), kr.yahoo.com (<http://kr.dic.yahoo.com>), nate.com (<http://kordic.nate.com>) a řada dalších, které se dají při překladu úspěšně využít, hledání v nich je rychlé a bez nutnosti manipulace s objemným svazkem, jako je to v případě velkých slovníků tištěných. Porovnání konkrétních hesel slov zobrazujících pak může ukázat, zda mohou internetové slovníky, které jsou zatím k dispozici, dostatečně kvalitně zastoupit či nahradit slovník tištěný či nikoliv. Srovnání s tištěným slovníkem středního rozsahu může též naznačit, jakým způsobem jsou voleny varianty slov zobrazujících, která tvoří samostatná hesla. V nedávné době vydaný první překladový slovník korejských slov zobrazujících je zařazen do analyzovaného souboru, přestože z hlediska rozsahu se jedná o slovník malý – obsahuje pouze kolem 600 hesel.¹⁷²

3.1.1 Výběr variant pro vytvoření hesel

Při vkládání slov zobrazujících do slovníků vzniká řada problémů kvůli velkému množství jejich variant, které vznikají vlivem hláskové symboličnosti a reduplikací (viz kap. 2). K otázkám volby jednotlivých slov zobrazujících se úzce pojí i otázka vkládání slov, která jsou od slov zobrazujících odvozená, zejména pak odvozenin slovesných, stojících významově nejbliže k základovým slovům zobrazujícím.

Slovníky jsou prakticky vždy omezeny určitým rozsahem, a to i slovníky velké výkladové nebo elektronické, kladoucí si za cíl zachytit co největší část slovní zásoby. Podobná situace je samozřejmě i v případě slovníků překladových. Malé a střední slovníky nemohou pojmout beze zbytku všechny varianty onomatopoií a mimetik a vkládat je všechna jako jednotlivá hesla, neboť jejich množství by tištěný slovník zahltilo a zneprůhlednilo. Velké slovníky zachycují většinou všechny systémové či frekvencí podložené varianty, opomíjí varianty řídké či oblastní a rovněž varianty vytvořené uměle např. v beletrii, poezii apod., neboť jejich užití se zpravidla omezuje na jedno dílo

¹⁷² Odhad počtu korejských slov zobrazujících, jenž je uveden v kapitole 1, se pohybuje od 1000, který uvádí S. E. Martin (1992), přes Andre Fabera (1967), který uvádí kolem 3600 slov zobrazujících, až po Kim Hong-böma a Pak Tong-güna (2001), kteří uvádí na 5000 slov zobrazujících. Je zřejmé, že tento překladový slovník zachycuje jen (pravděpodobně) nejfrekventovanější část slov zobrazujících v korejštině. Viz I Ki-wön (2007).

či jednoho autora.¹⁷³ Poněkud odlišná situace je u variant, které se vyskytují v komiksech. Zde se již nejedná o varianty individuální, ale hromadně užívané v daném žánru, jež však vznikají na základě značné volnosti při tvoření. V řadě případů se ale rovněž ve slovnících nevyskytují, a to i ve slovnících velkého rozsahu. Těmito variantami se podrobněji zabývám v části týkající se komiksu.

Základní otázkou tedy je, jaké varianty daného slova zobrazujícího zvolit a jaké opominout při tvorbě slovníkových hesel. Jedním z nejspolehlivějších vodítek je hledisko frekvence, které je díky jazykovým korpusům poměrně snadno zjistitelné a aplikovatelné.¹⁷⁴ Přesto dosud vydané nebo vytvořené slovníky frekvenci při výběru slov zobrazujících zohledňují jen částečně.

Zkoumání různých slovníků ukazuje, že v případě menších slovníků je zpravidla uváděna jedna varianta slova zobrazujícího jako reprezentativní, s plným vysvětlením významu a dalšími informacemi. Je to obvykle varianta obsahující prosté konsonanty (tedy neintenzifikované a neaspirované) a jangové vokály. Další varianty obsahují pouze část informací nebo jen odkaz na tuto reprezentativní variantu. Střední a velké slovníky umožňují rozsahem vytvářet plná hesla s definicemi významu i příklady pro více variant, i zde se však často uplatňuje systém odkazů na varianty jiné.

Varianty mohou být uvedeny v samostatných heslech, což je u velkých slovníků nejobvyklejší případ. Ve stejném hesle jako slovo základové, s poznámkami o významových rozdílech či upřesněním v příkladech uvádějí varianty spíše malé slovníky, jež rozsahem neumožňují vytvořit větší počtu hesel, a v takovém případě jsou i varianty uvedené u hesla základového slova značně redukovány. Mohou být pojety také jako samostatná hesla, která však jsou propojena s reprezentativní variantou podle principů tzv. hnízdování.¹⁷⁵ Pro označení variant slov zobrazujících jsou ustáleny následující termíny, které se ve slovnících většího rozsahu¹⁷⁶ uvádějí:

- 1) varianta s jangovými vokály: 작은말 *čakŭnmal* malé slovo
- 2) varianta s jinovými vokály: 큰말 *kchŭnmal* velké slovo

¹⁷³ Ani *Pchjodžun kugŏ tāsadžŏn* (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny]. (2008) nevyčerpává všechny možnosti, což potvrzuje Pak Tong-gŭn (2000).

¹⁷⁴ Výběr hesel na základě frekvence deklaruje např. *Jŏnse hangugŏsadžŏn* (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonse]. Tusandong, Soul 2004.

¹⁷⁵ Hnízdování spočívá v tom, že varianty či odvozeniny mají sice samostatná hesla, ovšem graficky je naznačeno, že náleží pod určitou základní formu.

¹⁷⁶ Např. slovník *Jŏnse hangugŏsadžŏn* ((연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonse] (2004), str. 11-12.

- 3) varianta s prostými konsonanty: 여린말 *jörinmal* jemné slovo¹⁷⁷
- 4) varianta s intenzivními konsonanty: 센말 *senmal* silné slovo
- 5) varianta s aspirovanými konsonanty: 거센말 *kösenmal* velmi silné slovo
- 6) varianta zkrácená: 준말 *čunmal* zkrácené slovo, zkratka

Pokud je slovo zobrazující uvedeno se svými variantami u jednoho hesla, jak je běžné v menších slovnících, je na první pohled zřejmá souvislost mezi jednotlivými variantami. Uživatel tak sice získá alespoň obecnou představu o významu variant, nicméně tento přístup značně ztěžuje hledání hesel ve slovníku v případě slovníku tištěného,¹⁷⁸ a to jak v případě vokalických, tak konsonantických variant.¹⁷⁹ Další problém, na který naráží uživatel tištěného slovníku, je i fakt, že plná definice významu hesla bývá v řadě případů uvedena jen u reprezentativní varianty, respektive základového slova. U ostatních variant je pouze uveden odkaz na heslo, kde lze definici nalézt. V praxi to u tištěného slovníku to znamená další hledání.

Další komplikací při práci s tištěným slovníkem je tzv. dvojitý odkaz. Slovo zobrazující, jehož význam hledáme, je označeno jako synonymum jiného slova zobrazujícího. Pokud je toto synonymum variantou určitého slova základového a slovník uvádí plnou definici významu jen u slova základového, znamená to třetí hledání. Odkazování na definici významu slova základového kritizuje např. Pak Tong-gün (2000), který poukazuje mimo jiné na to, že slovo základové a varianty nemusí mít přesně stejný význam, stejně jako se může lišit kompatibilita variant.¹⁸⁰ Např. mimetikum *쌀쌀 ssal ssal*, chladně, studeně, je uváděno jako slovo základové pro *쓸쓸 ssül ssul*, chladně, smutně. Z následujících příkladů můžeme vidět, že slova se sice shodují v základním významu chladný, v dalších významech se však odlišují a nelze je zaměňovat:

오늘은 날씨가 무척 **쌀쌀하다/쓸쓸하다**.

*Onürün nalssiga mučchök **ssalssalhada/ssülssülhada**.*

¹⁷⁷ Andre Fabre (1967) používá ve stejném významu i termínu 약한말 *jakchanmal* slabé slovo.

¹⁷⁸ Pořadí písmen, jak jsou řazena ve slovnících, je nejčastěji následující: k, kk, n, t, tt, r, m, p, pp, ng, č, čch, kch, tch, pch, h. Pod písmenem ng jsou zařazeny vokály v pořadí: a, ä, ja, jã, ö, e, jö, je, o, wa, wã, ö, jo, u, we, ü, ju, ü, üi, i.

¹⁷⁹ Pokud např. se jedná o variantu s aspirovanou konsonantickou iniciálou, bude tato varianta hnízdována u hesla s iniciálou prostou.

¹⁸⁰ Viz PAK Tong-gün (박동근). „Usümpchjohjön hjungnämäl“üi üimi kisul“ („웃음표현 흉내말“의 의미 기술) [Formování významu u slov imitujících smíchu]. Hangül 2000, číslo 247, str. 162.

Dnes je počasí velmi chladné.

오늘은 왠지 외롭고 쓸쓸하다/*쌀쌀하다.

*Onürün wändži wöröpko ssülssülhada/*ssalssalhada.*

Dnes se cítím osamělý a smutný.

그녀는 나에게 쌀쌀한/*쓸쓸한 태도로 대한다.

*Künjönün naege ssalssalhan/*ssülssülhan tchädoro tähanda.*

Ta žena se ke mně chová chladně.

Přístup, kdy mají varianty svá samostatná hesla a vždy uvedenou definici významu i s příklady a kolokacemi se zdá být tedy pro uživatele slovníku nejvýhodnější. Toto však vede k narůstání rozsahu slovníku a k nutnosti vytvářet zvláštní definice významu pro různé varianty, tedy odlišit význam jednotlivých variant. Mohou také nastat problémy při snaze zachytit přesný význam varianty, zvláště, je-li užívána synonymně k jiné variantě. Vzhledem k tomu, že hlásková expresivita se může projevat na více rovinách a přidané významové odstíny mohou být jen slabé nebo se kombinovat, je v takovém případě patrně nejvhodnějším řešením uvedení příkladových vět, což však klade další nároky na prostor a rozsah slovníku.

Další otázkou, o které je nutno se zmínit, je nakládání s reduplikovanými variantami. Reduplikované varianty jsou obvykle ve slovnících uvedeny, stejně jako slovesa od nich vytvořená, ovšem opět jsou spojeny systémem vzájemných odkazů. V *Pchjodžun kugö täsadžön* (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny] je u hesla 방끗거리다 *pangkkütkōrida* uvedena jako referenční reduplikovaná varianta 방끗방끗하다 *pangkkütpangkküthada*. Pokud však chceme přesný význam této varianty dohledat, nevyhneme se opět hledání, neboť hesla mohou být od sebe vzdálena.

Poslední otázkou je, jak nakládat ve slovníku se slovy odvozenými od slov zobrazujících, zejména s velmi pravidelně tvořenými slovesy. Slovesa odvozená základními odvozovacími příponami (-이다 *-ida*, -하다 *-hada*, -거리다 *-kōrida* a -대다 *-täda* aj.) bývají uváděna přímo v rámci hesla slova zobrazujícího, od něhož jsou odvozena. Např. slovník *Pchjodžun kugö täsadžön* (표준국어대사전) [Velký slovník standardní

korejštiny] uvádí plnou definici hesla u základového slova, jeho první odvozeniny a ostatní odvozeniny obsahují jen odkaz na tato hesla.

Dosud jsme se zabývali výběrem hesel zejména pro abecedně řazené slovníky, u kterých, zejména u tištěných, jsou problémy s výběrem a strukturováním hesel variant a také vytvářením definice hesla, největší. Slovník, který v této práci bude rovněž analyzován, překladový slovník slov zobrazujících korejsko-anglický,¹⁸¹ však řadí slova zobrazující podle významových skupin, např. na slova zobrazující týkající se emocí, chování, výrazů tváře, počasí atd. Slovník je doplněn abecedním rejstříkem korejským i anglickým, který umožňuje vyhledání daného slova zobrazujícího na příslušném místě ve slovníku. Protože však se jedná o slovník velmi malého rozsahu – cca 600 hesel, obsahuje zřejmě jen nejfrekventovanější slova zobrazující. Tento přístup k řazení hesel u takto specializovaného slovníku považujeme za velmi vhodný, avšak rozsah slovníku poskytuje pouze minimální prostor pro nakládání s variantami, které se zde sice v malé míře vyskytují, ale odkazují na sebe jen zcela minimálně. Nevýhody tohoto přístupu můžeme spatřovat v případě, kdy určité slovo zobrazující je zařazeno do jedné významové skupiny, zatímco jeho varianta do jiné, vzájemný vztah variant není tedy zřejmý. Další problém spočívá v tom, že mnoho slov zobrazujících je řazeno zároveň do dvou i tří významových skupin, což opět předpokládá několikeré hledání, než je slovo zobrazující identifikováno.

3.1.2 Definice hesla

Definice významu hesla je pro překlad korejských slov zobrazujících zcela zásadní. Definice je především vysvětlení či překlad významu hesla, ovšem patří do ní i další informace, jako je označení slovního druhu, informace o variantách, odkazy na varianty, informace o kompatibilitě a příkladové věty. Co se týče slov zobrazujících, existuje již i výše zmíněný specializovaný slovník slov zobrazujících překladový, je celkem malého rozsahu, a tak neumožňuje zařadit všechny varianty slov zobrazujících s adekvátním překladem a definicí pro všechny varianty.

Onomatopoeie z hlediska definice hesla představují zdánlivě snazší úkol, neboť se jedná o výrazy napodobující zvuky. Pro definici by tedy mělo stačit zaznamenat, kdo nebo co zvuk vydává, jak tento zvuk vzniká, jaký děj doprovází atp. Onomatopoeie však mají také varianty, jež mají různé doprovodné významy. Nejedná se jen o míru, intenzitu

¹⁸¹Viz I Ki-wŏn (2007).

nebo opakování zvuku či děje, ale i o řadu dalších příznaků, jak vidíme na příkladu ze studie slov zobrazujících smích. Jak uvádí Čong Čä-do (2005), je možno rozlišit druhy smíchu nejen podle místa vzniku zvuku (hrdelní, nosní a retní) a podle místa,¹⁸² kde se smích projevuje (oči, ústa, oči i ústa apod.), ale u řady slov i podle smíchu skupiny lidí, malých dětí, žen, smíchu hlasitého a tichého, ale i odlišit smích v dobrém a smích se špatným úmyslem apod.¹⁸³

U mimetik je situace komplikovanější, protože neoznačují zvuk, ale vzhled, pohyb, případně vjem jiného smyslu kromě sluchu. Popis významu pak musí obsahovat řadu skutečností a zachytit rozdílnost různých variant představuje náročný úkol. Zdá se tedy jako nejvhodnější řešení doplnit definice hesla o vhodné příkladové věty, které v řadě případů jsou právě ony hlavním vodítkem k správnému pochopení významu slova zobrazujícího i jeho kompatibility. Některé slovníky, které budou analyzovány, obsahují nejen příkladové věty v korejštině, ale i jejich anglický ekvivalent, který poskytuje další pomoc při pokusu o co nejpřesnější převod slova zobrazujícího do češtiny.

V této části bude analyzováno, jakým způsobem jsou definována hesla několika vybraných slov zobrazujících v několika reprezentativních slovnících. Pro toto slovníkové srovnání jsem zvolila jednu onomatopoiu a jedno mimetikum z oblasti lidského smíchu, a to tři varianty, jež budou vyhledána v několika zvolených slovnících, a tato hesla, zejména jejich definiční část vzájemně porovná. Analyzované slovníky byly zvoleny tak, aby zahrnovaly jak slovníky tištěné, z toho jeden specializovaný, tak slovníky elektronické, dostupné na internetu. Jedná se o následující slovníky:

1. Hangugöüi üisöngöwa ütchäö (한국어의 의성어와 의태어) [Korejská onomatopoeie a mimetika],¹⁸⁴
2. Jönse hangugösadžön (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonsei]¹⁸⁵
3. Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny],¹⁸⁶
4. KR DIC YAHOO.COM (Soubor několika slovníků na portálu yahoo.com),¹⁸⁷

¹⁸² Zde se nejedná většinou o onomatopoeie, ale o mimetika.

¹⁸³ ČONG Čä-do (정재도). *Usüm sinjungmal* (웃음 시늉말) [Slova napodobující smích]. Hangülsäsosik 2005, číslo 389, str. 9 – 16.

¹⁸⁴ I Ki-wön (이기원). *Hangugöüi üisöngöwa ütchäö* (한국어의 의성어와 의태어) [Korejská onomatopoeie a mimetika]. Hankungmunhwasa, Soul 2007. Překladový slovník korejsko-anglický, tištěný.

¹⁸⁵ Jönse hangugösadžön (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonsei]. Tusandong, Soul 2004. Výkladový slovník korejsko-korejský, tištěný.

¹⁸⁶ Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny]. [online slovník], 20. 5. 2010, <<http://124.137.201.223/>> Je umístěn např. i na portálu NATE.COM :<http://kordic.nate.com>. Výkladový slovník, korejsko-korejský, internetová verze. Vytvoření internetového slovníku předcházelo vydání třísvazkového slovníku v knižní podobě. K analýze byla zvolena verze elektronická.

Vybraná slova zobrazující, která byla v těchto slovnících vyhledána a jejichž hesla budou vzájemně porovnána, byla zvolena z excerpovaných povídek i komiksů. Výsledky srovnání uvádím nejprve v tabulce, která schematicky znázorňuje přítomnost či nepřítomnost určitého prvku definice hesla v konkrétním slovníku. Posouzení obsahu definice hesla z hlediska sémantického se věnuji detailně vzápětí a tuto analýzu doplňuji o zkoumání příkladových vět v daných slovnících.

1. Onomatopoeie: 깔깔 *kkalkkal*, 꺄꺄 꺄꺄 *kkölköl*, 킨킨 *kchilkchil* smát se nahlas, vyprsknout smíchy

U zvolených variant se projevuje jednak vokalické střídání jangového a jinového vokálu, třetí varianta obsahuje jednak odlišný vokál, jednak místo intenzivního konsonantu konsonant aspirovaný.

2. Mimetikum: 빙글 *pinggŭl*, 빙긔 *pinggŭt*, 빙그레 *pinggŭre* usmát se jemně

U zvolených variant je sledován významový posun v případě změny konsonantické finály, třetí varianta představuje tzv. prodloužený tvar, který představuje nepravidelný typ reduplikace.¹⁸⁸

Legenda:

T1 - Hangugöüi üisöngöwa üitchäö (한국어의 의성어와 의태어) [Korejská onomatopoeie a mimetika]

T2 - Jönse hangugösadžön (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonsei]

E1 - Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny]

E2 - KR DIC YAHOO.COM

Slovník/ukazatel	přítomnost ve slovníku	plná definice	odkazy na jiné varianty	příkladové věty	příkladové věty přeložené
T1	+	+	-	+	+
T2	+	+	+	+	-
E1	+	+	- ¹⁸⁹	+	-
E2	+	+	-	+	+

¹⁸⁷ KR DIC YAHOO.COM (Soubor několika slovníků na portálu yahoo.com). [online slovníky], 20. 5. 2010, <<http://kr.dic.yahoo.com/>>

¹⁸⁸ Podrobněji viz podkapitola 2.2

¹⁸⁹ U hesla jsou uvedeny jeho slovesné odvozeniny.

Tabulka 9 Onomatopoeie 깔깔 *kkalkkal*

Slovník/ukazatel	přítomnost ve slovníku	plná definice	odkazy na jiné varianty	příkladové věty	příkladové věty přeložené
T1	+	+	-	+	+
T2	+	+	+	+	-
E1	+	+	-	+	-
E2	+		-	+	+

Tabulka 10 Onomatopoeie 킁킁 *kkökköl*

Slovník/ukazatel	přítomnost ve slovníku	plná definice	odkazy na jiné varianty	příkladové věty	příkladové věty přeložené
T1	+	+	-	+	+
T2	+	+	+	+	-
E1	+	+	+	+	-
E2	+	+	+	+	+

Tabulka 11 Onomatopoeie 킁킁 *kchilkchil*

Jak vidno, všechny slovníky tyto onomatopoeie smíchu obsahují, nicméně informace v nich obsažené se liší. U hesla 킁킁 *kchilkchil* se oproti vokalickým variantám předchozím objevují i informace o dalších variantách, z nichž nejvíce jich i s hodnocením poskytuje slovník KR DIC YAHOO.COM. Jak je význam definován, ukážeme v tabulce 12.

Onomatopoeie/slovník	T1	T2	E1	E2
깔깔 <i>kkalkkal</i>	Hlasitý smích + ženy	Zvuk nebo vzhled smíchu, který jako by se nedal zadržet, vysoký hlas + ženy a děti	Zvuk hlasitého smíchu, jako by se nedal zadržet	Jasný zvuk smíchu, který jako by se nedal zadržet

결결 <i>kkölköl</i>	Hlasitý smích + muži	Jasný a hlasitý smích	Velmi jasným a zvučným hlasem se smát, jako by se nedal zadržet	(zvuk smíchu) ha, ha, ha/smích jasným hlasem ¹⁹⁰
킬킬 <i>kchilkchil</i>	Pochichtávat se	Zvuk nebo vzhled zadržovaného smíchu, který se dere na rty	Zvuk nebo vzhled zadržovaného smíchu, který se dere na rty.	Chichotat se, hihňat, pochichtávat

Tabulka 12 Význam onomatopoií smíchu *갈갈 kkalkkal*, *결결 kkölköl*, *킬킬 kchilkchil*

Definice významu hesel se liší v několika aspektech. U prvního příkladu s prostými konsonanty a jangovými vokály pouze první dva tištěné slovníky zohledňují fakt, že vysoký smích, který onomatopoeie *갈갈 kkalkkal* představuje, je přiřazován ženám, případně ženám a dětem. U této onomatopoeie je také různě vyjadřována okolnost produkce, tedy pokus o zadržení, který je neúspěšný. V druhém případě vidíme velmi podobné odlišnosti v jednotlivých definicích významu, ale navíc se zde objevuje i přímý překlad anglickou onomatopoií. Ve třetím případě se objevují dva různé přístupy k definici hesla. Je to překlad jinou onomatopoií, což je možné u slovníků překladových, anebo vysvětlení okolností vzniku a použití onomatopoeie.

Slovník/ukazatel	přítomnost ve slovníku	plná definice	odkazy na jiné varianty	příkladové věty	příkladové věty přeložené
T1	- ¹⁹¹	-	-	-	-
T2	+	+	-	+	-
E1	+	+	+	+	-
E2	-	-	-	-	-

Tabulka 13 Mimetikum *빙글 pinggŭl*

¹⁹⁰ Definice před lomítkem je překladem z anglické verze slovníku na daném portálu, definice za lomítkem je z korejského výkladového slovníku tamtéž. Portál KR.YAHOO.COM sdružuje, podobně jako jiné portály, výkladový slovník korejsko-korejský a několik překladových slovníků (korejsko-anglický, korejsko-japonský a další). Při vyhledávání se objevují i případná hesla z encyklopedie.

¹⁹¹ Přítomna je pouze reduplikovaná forma *빙글빙글 pinggŭlpinggŭl*.

Slovník/ukazatel	přítomnost ve slovníku	plná definice	odkazy na jiné varianty	příkladové věty	příkladové věty přeložené
T1	-	-	-	-	-
T2	+	+	+	+	-
E1	+	+	+	+	-
E2	+	+	+	+	+

Tabulka 14 Mimetikum 빙긋 *pinggūt*

Slovník/ukazatel	přítomnost ve slovníku	plná definice	odkazy na jiné varianty	příkladové věty	příkladové věty přeložené
T1	-	-	-	-	-
T2	+	+	-	+	-
E1	+	+	-	+	-
E2	+	+	+	-	-

Tabulka 15 Mimetikum 빙그레 *pinggŕe*

V případě těchto mimetik smíchu, respektive úsměvu je pozoruhodné, že rozsahem omezený překladový slovník korejsko-anglický Hanguŕöui üisöngöwa üitchäö (한국어의 의성어와 의태어) [Korejská onomatopoeie a mimetika] neobsahuje dvě z těchto hesel vůbec a jedno pouze v reduplikované podobě. Je to zřejmě z toho důvodu, že slova zobrazující týkající se smíchu a úsměvů jsou velmi početnou skupinou, která zahrnuje onomatopoeie, mimetika i taková slova zobrazující, kterým lze přisoudit zároveň obě charakteristiky. Vyjadřují tedy jak zvuk, tak v jiném kontextu vzhled smějící se osoby. V tomto slovníku je uvedeno celkem 29 hesel různých zobrazujících slov smíchu. Jakkoli toto číslo není malé, uvádí Pak Tong-gŕn (2004) oproti tomu mnohem rozsáhlejší výčet, jenž má celkem 282 položek. Z tohoto počtu je pak v překladovém slovníku uvedena pouhá desetina, neboť snaha vložit všechna slova zobrazující smíchu do slovníku jako samostatná hesla by vedla při rozsahu kolem 600 hesel k nefunkční dominanci této skupiny slov na úkor ostatních významových oblastí. Porovnejme nyní slovníkové definice těchto tří slov zobrazujících v uvedených slovnících.

Mimetikum/Slovník	T1	T2	E1	E2
빙글 <i>pinggŭl</i>	-	S lehce otevřenými ústy se jednou beze zvuku jemně usmát	Ústa jakoby lehce pootevřít a beze zvuku se jednou usmát	-
빙긋 <i>pinggŭt</i>	-	S jakoby lehce otevřenými ústy se jednou beze zvuku lehce usmát	Ústa lehce jakoby pootevřít a beze zvuku se jednou usmát	S ústy jakoby lehce otevřenými se beze zvuku jednou usmát.
빙그레 <i>pinggŭre</i>	-	S ústy trochu otevřenými se beze zvuku usmát	Ústa lehce otevřít a beze zvuku se jemně usmát	S úsměvem, se zářícím úsměvem/ ústa jakoby lehce otevřít a beze zvuku se jednou usmát

Tabulka 16 Význam mimetik 빙글 *pinggŭl*, 빙긋 *pinggŭt*, 빙그레 *pinggŭre*

Z definic je patrné, že přesné zachycení významu a rozdílů ve významu těchto tří mimetik je obtížné pro všechny slovníky. Definice hesel jsou prakticky totožné, odlišují se pouze ve dvou aspektech, a to, jaké příslovce je užito k popsání úsměvu (lehce, jemně) a zda jsou ústa otevřená, nebo jen jakoby otevřená. Při definování významu takto navzájem významově blízkých slov můžeme pozorovat, že jedna definice je změněna jen nepatrně. Tím se ovšem přesouvá důraz z významu samotného slova zobrazujícího právě na tyto pomocné odlišující výrazy, mezi kterými je pak hledána nějaká (byť i domnělá) hierarchie.¹⁹² Protože nejsou tato slova označena jako synonyma, můžeme předpokládat, že mezi nimi existuje nějaký závazný rozdíl. Z popisu významu hesla však není možné tento rozdíl dobře uchopit, a proto je nutno se buďto spokojit s tím, že uvedené výrazy jsou téměř synonymní, nebo se pokusit o analýzu příkladových vět a jejich kontextů.¹⁹³

¹⁹² Tento nedostatek definic synonymních slov zobrazujících vytýká řadě slovníků Kim Hong-bŏm a Pak Tong-gŭn (2001), kdy mluví doslova o „přesouvání zkoumání významu slova zobrazujícího na zkoumání významu a významových rozdílů mezi slovy málo a trochu.“

¹⁹³ Další možností získání příkladů je práce s korpusem korejského jazyka, případně analýzy dalších psaných a mluvených textů.

Mimetikum/Slovník	T2	E1	E2
빙글 <i>pinggŭl</i>	어머니는 무슨 좋은 일이 있으셨는지 빙글 웃으시면서 대문에 들어섰다. Mamince se asi něco dobrého přihodilo, protože vstoupila do dveří s úsměvem.	사또가 말하자 책방이 빙글 웃으며 말한다. Potom, co domluvil Sato, promluvil knihkupec s úsměvem.	-
빙긔 <i>pinggŭt</i>	그는 묻는 말에는 대답하지 않고 빙긔 웃기만 한다. Na otázku neodpovídal a jen se usmíval.	그는 수첩을 꺼내 자기만 알 수 있는 부호를 더듬어 보곤 빙긔 웃고 말한다. Vytáhl zápisník a značky, které mohl znát jen on sám, sledoval a přitom se usmíval.	그는 나를 향해 빙긔 웃어 보였다 Usmál se směrem ke mně.
빙그레 <i>pinggŭre</i>	김명식은 머쓱한 듯 입으로 빙그레 웃었다. Kim Mjong-sik se usmál jakoby smutným úsměvem.	계월향은 붓을 멈추고... 입가에 빙그레 회심의 미소를 그리며 쥐고 있던 큰 붓을 작은 붓과 바꾸어 들었다. Kje Wol-hjang zastavil štětec... Na ústech nakreslil spokojený úsměv a vyměnil velký štětec, který držel v ruce, za malý.	추파를 던지며 빙그레 웃다 Házet po něm zamilovaně očkem a usmál se.

Tabulka 17 Příkladové věty mimetik 빙글 *pinggŭl*, 빙긔 *pinggŭt*, 빙그레 *pinggŭre*

V příkladových větách se v několika případech vyskytuje určitá nápověda kontextu, ve kterém je dané mimetikum užito. U prvního mimetika 빙글 *pinggŭl* je z příkladové věty *Jŏnse hangugŏsadžŏn* (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity

Yonsej] vyvozován příznak pravděpodobné radosti nebo uspokojení, v příkladové větě *Pchjodžun kugō täsadžön* (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny] není možno z kontextu příznak posoudit.

U druhého mimetika 빙긋 *pinggūt* pozorujeme u příkladové věty *Jönse hangugösadžön* (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonsej] kontext čekání na odpověď, která je nahrazena úsměvem, jehož význam však není z kontextu zřejmý. V případě příkladové věty u slovníku *Pchjodžun kugō täsadžön* (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny] je význam kontextem vymezen jako úsměv bezděčný, který není určený ke komunikaci, ale objeví se na tváři samovolně na základě určitého pozitivního podnětu. Příkladová věta slovníku KR DIC YAHOO.COM poskytuje velmi málo informací o kontextu, za kterého k úsměvu dochází, pouze víme, že se nejedná o bezděčný, ale naopak komunikativně míněný úsměv, jak vidno z pozice usmívajícího se aktéra.

U mimetika 빙그레 *pinggŭre* je v příkladové větě slovníku *Jönse hangugösadžön* (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonsej] uveden příznak smutku v úsměvu, příklad u *Pchjodžun kugō täsadžön* (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny] obsahuje naproti tomu charakteristiku spokojenosti, potěšení, které se projevuje bezděčným, respektive nekomunikativním úsměvem na tváři, zatímco v KR DIC YAHOO.COM je význam specifikován jako komunikativní, citově podbarvený úsměv.

Příkladové věty, jak vidno, poskytují velmi důležité informace o kontextu a psychologickém postoji spojeném s daným slovem zobrazujícím. Jak však vyplývá z analýzy příkladových vět, neposkytují tuto informaci dostatečně vyčerpávajícím způsobem, neboť se kontext jednoho mimetika v různých slovnících výrazně odlišuje. Srovnáme-li však množství informací v samotné definici, jež popisuje prakticky pouze vzhled usmívající se osoby, doplňují příkladové věty tuto informaci velmi funkčně, byť z důvodu omezeného prostoru nevyčerpávají všechny možné kontexty, v nichž je dané mimetikum vhodné a použitelné.

Jistý druh řešení představuje I Ki-wön (2007). Ve třech významově odlišných skupinách slov zobrazujících vymezuje různé odlišující rysy, které poté aplikuje na dané slovo zobrazující. Jsou to pro slova zobrazující smích např. pohlaví - muž/žena, věk - dítě/dospělý, dobrý úmysl/špatný úmysl a hlasitost/tichost. Tyto rysy jsou u skupiny slov týkajících se způsobu řeči ještě doplněny rysem rychlost/pomalost a u slov

zobrazujících týkajících se způsobu chůze je vypuštěno kritérium dobrý úsmysl/špatný úmysl, který je nahrazen kritériem velkými kroky/drobnými krůčky. Tímto způsobem jsou od sebe do značné míry slova v dané skupině odlišena, ovšem u řady slov zobrazujících v jedné skupině je přehled rysů shodný, z čehož vyplývá, že ani tento přístup dostačující pro přesné odlišení variant. O podobnou analýzu různých příznaků, které se projevují u slov zobrazujících smích a navzájem je odlišují, se pokouší i Pak Tong-gŭn (2000). Za zásadní uvádí hned v úvodu příznak lokace smíchu či úsměvu, který je i ve výše zmíněných definicích přítomen. Zabývá se zejména mimetiky úsměvů, které rozděluje na úsměvy ústy, očima a kombinované. Jako další příznak uvádí původce, tedy zda je původcem muž, žena, dítě či skupina lidí. Nakonec analyzuje psychologický stav aktérů úsměvu z konkrétních výpovědí. Jeho závěr je jednoznačný. Přestože jsou některé rysy z formálních důvodů více či méně zřejmé,¹⁹⁴ uvádí Pak jako nejdůležitějšího činitele kontext, který dává poznat význam slova zobrazujícího nejkompaktněji.¹⁹⁵

3.2 Slova zobrazující v literárních textech a jejich překlad

Nyní se budou analyzovány problémy, které vyvstávají při překladu korejských slov zobrazujících do češtiny, a to v literárních textech a komiksech, které budou srovnány se svými překlady do češtiny. Na základě této analýzy s přihlédnutím k zachycení významu slov zobrazujících ve slovnících budou popsány hlavní strategie, které se při překladu slov zobrazujících z korejštiny do češtiny u daných textů uplatňují, a popsány rozdíly, které zde můžeme pozorovat.

Na problémy překladu slov zobrazujících narážíme zejména v textech, které jsou na slova zobrazující bohaté a využívají jejich variabilnosti a významových odstínů. Mezi češtinou a korejštinou existují značné rozdíly jak v distribuci, tak frekvenci i formě slov zobrazujících. Pokusíme-li se vymežit okruh textů, které jsou na onomatopoeie bohaté, zjišťujeme v první řadě, že jsou to texty literární, prozaické i poetické, do nichž můžeme zahrnout i texty písňové a dramatická díla. Další skupinou textů bohatých na onomatopoeie jsou komiksy, jež pro potřeby této práce jsou využívány jako zástupci textů mluvených, pro své sepjetí s mluveným jazykem. Kromě toho se slova zobrazující vyskytují ve větší míře i v publicistických textech, zejména je pro korejštinu příznačné

¹⁹⁴ Zde Pak naráží na hláskovou expresivitu a její projevy na vokalické úrovni, tedy jangové vokály přítomné spíše ve slovech zobrazujících, která se týkají žen a dětí, i na konsonantické úrovni, kde již nejsou závěry takto jednoznačné, ale spíše informují o síle či intenzitě.

¹⁹⁵ Viz KIM Hong-bŏm, PAK Tong-gŭn (2001), str. 347 – 352.

používání slov zobrazujících v titulcích novinových článků.¹⁹⁶ V neposlední řadě se v obou jazycích shodně slova zobrazující vyskytují ve velké míře v dětské řeči, kdy jejich relativní artikulační snadnost, krátkost a ikoničnost poskytují vhodný prostředek v procesu osvojování řeči.

Při následující analýze překladů korejských slov zobrazujících do češtiny budou nejprve zkoumány literární texty na výběru několika povídek, které byly do češtiny v minulosti přeloženy. Vybrány byly povídky z tvorby různých autorů 20. století, které byly přeloženy různými překladateli. Soubor textů byl zvolen tak, aby zabíral co nejširší pole, co se týče doby vzniku (od povídek z 20. let 20. století až po povídky z konce 20. století), stylu autora a osoby překladatele, aby měla získaná data co nejvyšší objektivní hodnotu. Tato část bude uvedena teoretickými poznámkami z české teorie translatologie, v níž se opírám o dílo Jiřího Levého.

Následně bude zkoumána problematika překládání korejských komiksů do češtiny. Pokusím se zde využít poznámek a postřehů k teorii překladu uměleckých děl a tímto způsobem překlady slov zobrazujících v komiksu vymezit a analyzovat. Tento typ analýzy nebyl dosud na komiksově onomatopoeie aplikován, zřejmě i z důvodu velmi nízké prestiže komiksu ve společnosti. První překlady korejských komiksů se objevily v České republice teprve v nedávné době¹⁹⁷ a přímé překlady z korejštiny bez zprostředkujícího jazyka (zpravidla angličtiny) ještě později,¹⁹⁸ proto není tato oblast překladu zatím dostatečně prozkoumaná. Při analýze korejských komiksů se zaměřím jak na způsoby překladu, tak na způsoby grafického zanesení překladu do originálního textu a jeho zapojení do kontextu celkové významové výstavby díla.

3.2.1. Východiska překladu slov zobrazujících z korejštiny do češtiny

Východiskem následujícího zkoumání výskytu a překladu slov zobrazujících v povídkové tvorbě několika autorů 20. století, jejichž díla byla přeložena do češtiny, a komiksů, které byly do češtiny přeloženy z korejštiny, jsou teoretické požadavky na

¹⁹⁶ Publicistické texty však nejsou do češtiny zpravidla překládány. Hluběji se analýzou novinových titulků z hlediska užívání slov zobrazujících zabývá Čchä Wan (2003), str. 132n nebo Kim Hong-böm a Pak Tong-gün (2001).

¹⁹⁷ Např. série Kazatel, z níž byl zatím vydán jen první díl v roce 2004 nebo série Deník pána démonů a Královnin rytíř, první díl obou sérií vydán shodně v roce 2007. Tyto série jsou překlady z angličtiny a v této práci nebyly analyzovány.

¹⁹⁸ Přímé překlady komiksů z korejštiny představuje, pokud je mi známo, pouze pět sérií, a to série Ohnivý Inferno, Legenda, Platina a NOW, které začaly vycházet v roce 2009 v nakladatelství Talpress. Pátou sérií je romantický komiks Kill Me Kiss me, jenž vyšel kompletní v pěti dílech mezi lety 2008 – 2009 v nakladatelství Egmont. K tomuto komiksu se však nepodařilo získat korejský originál, a proto je v této práci využíván jen minimálně.

barevnost.²⁰² V češtině však nejsou rozvinutá či frekventovaná do té míry, aby byl možný přímý překlad českým ekvivalentem. Jak výše uvádí Vladimír Pucek (1997), překlad je nutno někdy doplnit vhodným přídavným jménem nebo příslovcem, případně pasáž rozvést a vysvětlit. Jak však vyplývá z Levého tezí, je možné i úplné vypuštění takového výrazu, který by v českém překladu působil násilně a nefunkčně.

Shrňme-li, nabízí se v případě překladu slov zobrazujících z korejštiny do češtiny tři hlavní možnosti:

- 1) Přímý překlad českým ekvivalentem
- 2) Kompenzace, překlad opisem za pomoci vhodného přídavného jména nebo příslovce.
- 3) Vypuštění slova zobrazujícího při zachování jeho funkce jinými prostředky, které jsou pro češtinu přirozené.

3.2.2 Slova zobrazující v povídkách a jejich překlad

Za první překlad korejské literatury do češtiny je považován román *Drnová střecha* autora Younghilla Kanga. Byl však původně napsán anglicky, tedy jazykem češtině nepochybně v mnoha směrech bližším, než je korejština. Překlady korejské literatury přímo z korejštiny přichází až od 50. let spolu se vznikem a rozvojem české koreanistiky. Následně vychází řada děl jak staré literatury, tak moderních autorů, jmenujme např. tři výbory klasické korejské poezie, z nichž nejznámější jsou *Chrysantémy* (Odeon 1967), soubor tradičních korejských mýtů a pověstí *Vodopád devíti draků* (Albatros 1983) a řada dalších. Počet překladů i v poslední době narůstá, např. překlad klasických korejských básní *sidžo Jasná luna v prázdných horách* (Paseka 2001), dva soubory moderních korejských povídek *Tváře a osudy* (Brody 1999) a *Ukradené jméno* (Brody 2006) nebo překlad básní *Květy okamžiku* (Mladá Fronta 2005) současného korejského spisovatele Ko Una a další.

Přehled povídek zvolených k analýze překladu je uveden v tabulce 18.

²⁰² V tomto hodnocení slov zobrazujících v korejštině se shodují Han Hä-jön (2005) i Jun Hjo-sik (1986). Při překladu literárních děl z cizího jazyka do korejštiny se proto slova zobrazující do určitých situací doplňují, a to na základě analýzy kontextu a vystupujících postav.

Název česky	Název korejsky	Autor	Překladatel	Zdroj
Batáty	감자	김동인	Vladimír Pucek	Tváře a osudy Brody, Praha 1999.
Cesta do Sampcha	삼포 가는 길	화석영	Marta Bušková	Tváře a osudy Brody, Praha 1999.
Hluchoněmý Samjongi	병어리 삼룡이	나도향	Vladimír Pucek	Tváře a osudy Brody, Praha 1999.
Mladý stromek zelkova	젊은 느티나무	강실재	Marta Bušková	Tváře a osudy Brody, Praha 1999.
Píseň provázející loď	배따라기	김동인	Zdenka Klöslová	Světová literatura, 1974/6.
Liják	소나기	황순원	Štěpánka Horáková	Ukradené jméno, Brody, Praha 2006.
Bláznivá Adada	백지 아다다	계용목	Vladimír Pucek	Tváře a osudy Brody, Praha 1999.
Období dešťů	장마	한말숙	Veronika Koubková	Informační bulletin ČKS 2005

Tabulka 18 Přehled srovnávaných povídek

Vedle překladů povídek jsem pracovala s korejským originálem, ze kterého jsem vyexcerpovala slova zobrazující. Následně jsem tato slova zobrazující srovnala s odpovídajícími místy v překladech do češtiny. Při analýze rozlišuji, zda je slovo zobrazující onomatopoeie nebo mimetikum, a v případech, kdy se stejné slovo zobrazující případně blízké varianty objevují ve více překladech, jsou tyto vzájemně srovnány a analyzovány.

3.2.2.1 Onomatopoeie

Při překladu onomatopoií je oproti mimetikům častější, že určité slovo má přímý ekvivalent v češtině. Je tedy možné teoreticky nahradit korejskou onomatopoií odpovídající onomatopoií českou, ve výjimečném případě existuje i onomatopoeie v obou jazycích totožná. Tak je možno překládat nejběžnější zvuky jako hlasy zvířat nebo zvuky vydávané běžnými předměty, např.:

멍멍 *mǒngmǒng* haf, haf (štěkot)

까옥까옥 *kkaokkkaok* krá, krá (krákorání vrány)

하하 *haha* haha (smích)

광 *kchwang* prásk (úder, náraz)

털썩 *tchölssök* žuch, buch (dopad)

Pokud daná onomatopoeie v češtině neexistuje, nabízí se řešení nahrazením nejpodobnějším zvukem v češtině. Přesto však i v případě onomatopoií je třeba se vyvarovat mechanického nahrazení onomatopoeie korejské onomatopoií českou. Levý (1983) uvádí tři možné přístupy k překladu onomatopoií, a to je překlad, substituce a transkripce.²⁰³ Všechny tři možnosti musí být voleny tak, aby byla zachována věrnost originálu a zároveň přirozenost překladu českého. Přímý překlad ilustruje následující příklad, kdy onomatopoeie tvoří v korejském originále samostatný větný člen, v češtině pak samostatnou větu.

털썩, 눈 떨어지는 소리만이 가끔씩 들리는 송림 사이를 지나는데...

tchölssök, nun ttörödžinün sorimani kakkümssik tülünün songnim sairül činanünde...

Žuch. V borovicovém lesíku, kterým právě procházeli, bylo čas od času slyšet, jak z větví na zem dopadá hromádka sněhu. (Cesta do Sampcho, str. 278)

V dalších příkladech jsou ilustrovány různé možnosti překladu korejských onomatopoií, která jsou do češtiny přeložena jinak než onomatopoií, tedy na základě

²⁰³ Toto rozlišení uvádí Levý v kontextu překladu poezie, který je oproti próze vázán formálními vlastnostmi textu ve větší míře, neboť zde hraje roli i rytmus, eufonie, délka veršů a další faktory. Viz Levý (1983), str. 117n.

substituce. V prvním příkladu je použito české sloveso s onomatopoickým základem, které přibližuje poměrně výraznou korejskou onomatopoií.

목소리가...우는 매미 소리같이 저르렁저르렁 하였다

moksoriga...unŭn mami sorikači čörŭrŏngčörŭrŏng hajŏtta

s hlasem zvučným jako cikáda, **cvrlikající** v létě... (dosl. Hlas... dělal hlasitý a rozléhající se zvuk jako když zpívá cikáda.) (Hluchoněmý Samjongi, str. 78)

Další možnost představuje překlad substantivem s onomatopoickým základem, jak ukazuje následující příklad. I v tomto případě můžeme hodnotit překlad jako zdařilý v tom smyslu, že onomatopoeie je převedena sice na substantivum, ale velmi podobných stylistických a zvukových kvalit.

껍질을 벗겨 우적 깨문다

Kkŏpčirŭl pŏtkjŏ udžŏk kkāmunda.

Oloupává slupku dokola a s **chrounutím** se do ní zakusuje (dosl. Loupe slupku a chroup kouše.) (Liják, str. 97)

Další příklady ukazují různé možnosti překladu, od opisného vyjádření, překlad příslovcem, po úplné vypuštění významu i zvuku onomatopoeie.

숨을 헉헉 들이키던 영달이...

sumŭl hŏkhŏk tŭrikchitŏn Jŏngdari...

Sotva **popadaje** dech.. (dosl. Dech hek hek vtahujíc Jongdal...) (Cesta do Sampcho, str. 272)

낄낄 웃어제꼰다.

Kkŏlkkŏl usŏdžekkjŏtta.

muž se **hlasitě rozesmál** (dosl. Rozesmál se haha) (Cesta do Sampcho, str. 268)

이 말에 아버지는 **히히** 웃고 나서,

*I mare abödžinün **hōhō** utko nasō,*

Otec se tomu **zasmál** (dosl. Na ta slova se otec zasmál hoho) (Liják, str. 105)

Tyto jednotlivé příklady nyní doplním o srovnání překladu onomatopoeie 투덜 *tchudöl* reptat, nespokojeně mumlat, respektive slovesa odvozeného od této onomatopoeie, v několika povídkách. Jak vidno z příkladů, překlad se řídí konkrétním významem, který se realizuje v daném kontextu, a to v rámci původního významu onomatopoeie, ve významu vzdálenějším, dále ve významu, který je mimo původní kontext vydávání zvuku a zdůrazňuje pouze náladové ladění, vyjádření nespokojenosti a nakonec v překladu, kde se ztrácí negativní příznak nespokojenosti a zdůrazňuje pouze způsob nesrozumitelného vydávání řeči.

영달이가 투덜대자

*Jōngdariga **tchudöltädža...***

Reptal Jongdal... (Cesta do Sampcho, str. 272)

여자가 재빨리 코우트 자락을 내리고 보통이를 집어 들면서 투덜거렸다.

*Jōdžaga čäppalli kchoutchū čarakül nārigo potchongirül čibō tūlmjōnsō **tchudölkörjōtta.***

Rychle spustila kabát, popadla ranec a utrhla se na ně: ...(dosl. žena rychle pustila lem kabátu, vzala ranec a zabručela.) (Cesta do Sampcho, str. 279)

투덜거리 보이면서...

***Tchudölkörjō** poimjōnsō...*

Tvářím se **otráveně** (dosl. Tvářím se, jako bych reptala.) (Mladý stromek zelkova, str. 239)

투덜거리는 것을 봄으로...

***tchudölkörinün** kōsül pomūro...*

A jen cosi **mumlá** (dosl. Vida, že něco mumlá...)(Bláznivá Adada, 118)

Každý z těchto překladů odpovídá velmi dobře kontextu, do kterého je zasazen, a ilustruje tak další možnosti, které jsou při překladu korejských onomatopoií realizovány. V analyzovaných případech se vyskytl jak překlad, tak substituce, avšak ani jeden případ transkripce, jež představuje určitou krajní možnost převodu a jež v prozaických textech narozdíl od poezie není zpravidla funkční.

V další části se zaměřím na překlad mimetik, který se v mnohém podobá překladu onomatopoií, ale nese i specifické charakteristiky.

3.2.2.2 Mimetika

V případě mimetik stojíme před otázkou, zda existují vůbec přímé ekvivalenty korejských mimetik v češtině, tedy zda je možný přímý překlad, nebo je nutno vyjádřit význam mimetika opisem. Jak již bylo výše uvedeno, řada českých onomatopoií vyjadřuje i děje a pohyby, nesou tedy význam onomatopoeie a zároveň mimetika. Mnoho slov zobrazujících v korejštině je také hodnoceno jako onomatopoeie, jež vyjadřují zároveň význam děje nebo nějakého vzhledu, který je obvykle se zvukem spojen. Zdá se tedy pravděpodobné, že i v případě překladu mimetik do češtiny existuje v některých případech možnost přímého překladu. Ve většině případů však přímý protějšek skutečně neexistuje, a proto jsou také v překladech využívány různé možnosti, jak význam mimetika vyjádřit. Jedná se, jak jsme již pozorovali u onomatopoií, o opis situace nebo o vynechání mimetika z důvodu jeho významové nadbytečnosti, pokud byl jeho význam dostatečně pokryt významem slovesa a vznikl by pleonasmus.

Českým příslovcím či onomatopoiím se někdy zdají být blízká krátká jednoslabičná mimetika, jako např. **꽉** *kwak* pevně, těsně, **확** *hwāk* náhle, prudce, která mohou odpovídat českým onomatopoiím *chňap*, *šup*, *lup*. V excerpovaných materiálech mají většinou tato mimetika přímé ekvivalenty, je ovšem zvolen překlad pomocí příslovce, pravděpodobně protože se význam těchto slov zobrazujících blíží obecnosti významu příslovcí.

그를 **꽉** 붙들었다

*kūrŭl **kkwak** puttŭrŏtta*

A **pevně** ji uchopil... (A *chňap* ji uchopil) (Batáty, str. 45)

휙 돌아서

hwäk torasö

Rychle se otočila... (dosl. Šup otočila se) (Batáty, str. 46)

씩 없어지는데

ssak öpsödžinunde...

Tak hned zapomene... (dosl. Zcela zmizí) (Cesta do Sampcho, str. 278)

힐끗 보고

hilkküt pogo...

Pohlédl stranou na dívku... (dosl. Podíval se koutkem oka) (Cesta do Sampcho, str. 287)

Řada mimetik vyskytujících se v překladech je na rozdíl od výše uvedených příkladů ve slovesné formě, má podobu odvozeného slovesa buď ve formě participia, nebo určitého slovesného tvaru. Tato slovesa, jejichž základem je mimetikum, mají často velmi blízký český ekvivalent, nebo se dají vhodně vyjádřit spojením slovesa s příslovcem.

꼬깃꼬깃한 500 원 자리

kkokitkokithan 500 wön čari

dvě zmačkané pětisetwonové bankovky... (dosl. zmuchlané 500 wonovovky) (Cesta do Sampcho, str. 288)

다듬거리며 물었다

Tatümkörinjö murötta.

Zeptala se zajímavě... (dosl. koktala a zeptala se) (Cesta do Sampcho, str. 288)

반짝이는 물결은

panččakinün mulkjörün

Po třpytících se vlnách... (dosl. třpytící se vlny) (Píseň provázející loď, str. 158)

Jednou z možností je rovněž vypustit překlad mimetika, ať již z důvodu, že vyjádření opisem by bylo příliš dlouhé a nevhodné, nebo je význam mimetika již obsažen v následujícím slově, zpravidla slovese a jeho význam vyplývá z kontextu. Někdy též není dost dobře možné vyjádřit všechny významy, které obsahuje mimetikum a následující určované sloveso.

나을 번쩍 들었다

nasŭl pŏnččŏk tŭrŏtta

Přiběhl se srpem. (dosl. Prudce uchopil srp) (Hluchoněmý Samjongi, str. 88)

무엇이 후닥닥 뛰어나온다.

muŏsi hudaktak ttŭŏnaonda

Něco vyběhlo. (dosl. Něco šups vyběhlo) (Píseň provázející loď, str. 162)

Nyní budou ilustrovány různé možnosti překladu na srovnání dvou mimetik v několika různých povídkách, a to mimetika 벌떡 *pŏlddŏk* rychle, náhle, které má téměř výhradní kompatibilitu se slovesy s významem vstávání, a mimetika 와들와들 *wadŭlwadŭl* s chvěním, třesouce se, jež má rovněž téměř výhradní kompatibilitu se slovesem 떨다 *ttŏlda* třást se. V prvním případě se jedná o spojení mimetika a slovesa, jež má odlišný význam, v druhém případě můžeme spojení mimetika a slovesa hodnotit téměř jako pleonasmus, obě slova totiž nesou téměř stejný význam. Protože se však jedná o značně rozdílné děje, jež mají různou motivaci, vyskytují se velké rozdíly ve variabilitě překladů. Co se týče mimetika 벌떡 *pŏlddŏk* rychle, náhle, objevují se v překladech následující příklady jeho užití.

새택은 깜짝 놀라 벌떡 일어섰다

Sädägŭn kkamčak nolla pŏlddŏk irŏsŏtta

Manželka se vylekala a rychle vyskočila. (Období dešťů, str. 22)

그는 벌떡 일어섰다

Kŭnŭn pŏlddŏk irŏsŏtta

Vyskočil. (Píseň provázející loď, str. 160)

소년은 저도 모르게 **벌떡** 일어섰다.

*Sonjŏnŭn čodo morŭge **pŏlddŏk** irŏsŏtta*

Chlapec **vyskočil**, ani nevěděl jak. (Liják, str. 93)

수룡은 의외에 **벌떡** 일어섰다

*Surongŭn ũiŏe **pŏlddŏk** irŏsŏtta*

Vyskočil Surong překvapeně (Bláznivá Adada, str. 119)

나는...**벌떡** 일어서서...

*nanŭn **pŏlddŏk** irŏsŏsŏ...*

Zvedl jsem se... (Píseň provázející loď, str. 158)

Na těchto příkladech je zjevná malá variabilita v překladech. Příčinou je jednak zmíněná značně omezená kompatibilita uvedeného mimetika, a to prakticky jen na situace náhlého vzpřímení.²⁰⁴ V prvním příkladu je mimetikum překládáno doslova, v ostatních již nikoliv, protože jeho význam rychlosti či náhlosti vzpřímení je obsažen již ve významu českého slovesa, tedy vyskočit. V posledním příkladu je dokonce význam mimetika zcela vypuštěn.

U druhého analyzovaného mimetika *와들와들 wadŭlwadŭl* třást se, chvět, je uvedena i jinová varianta *우들우들 udŭludŭl* a je možno pozorovat mnohem větší variabilitu překladů, jak ukazují následující příklady.

태식의 전신이 **와들와들** 떨렸다

*Tchäsikŭi čönsini **wadŭlwadŭl** ttŏrŏtta*

Celé jeho tělo se **třáslo**. (Období dešťů, str. 25)

²⁰⁴ V druhém významu, který ovšem zde nemáme ilustrovaný, se užívá i v kontextu pádu na záda.

우들우들 떨면서

Udŭludŭl ttŏlmjŏnsŏ

A vztek jím **lomcoval** (Píseň provázející loď, str. 158)

우들우들 떨면서

Udŭludŭl ttŏlmjŏnsŏ

Třásla se strachy (Píseň provázející loď, str. 158)

와들와들 떨었다

wadŭlwadŭl ttŏrŏtta

otřásl se nechutí (Batáty, str. 48)

Přestože je spojení mimetika se slovesem prakticky identické, stejně jako u výše uvedeného příkladu, kontext, ve kterém je užito, dodává silný příznak hlavnímu významu slovesa i mimetika, jejichž významy jsou prakticky totožné. V českém překladu se na základě situace promítá různé významové zabarvení, a překlady jsou tedy voleny podle kontextu, ve kterém k aktu chvění dochází, ať již je příčina fyziologická, jako v prvním příkladu,²⁰⁵ nebo psychologická, a to různého charakteru – afekt, strach a reakce odporu. Oproti výše uvedenému příkladu vidíme velmi plodnou variabilitu překladu, která vhodně nahrazuje mimetikum a doplňuje jeho význam. V žádném z příkladů se neobjevuje překlad doslovný, tedy snaha nahradit korejské mimetikum odpovídajícím slovu českému.²⁰⁶

V této části práce jsem se pokusila ukázat a analyzovat různé možnosti překladu korejských slov zobrazujících do češtiny, jednak na izolovaných příkladech a jednak na srovnáních několika překladů stejných slov zobrazujících. Výsledek může být shrnut tak, že nejdůležitějším činitelem, který působí na překlad slov zobrazujících v korejštině, je kontext a jeho významové vyznění, tedy celek vyšší, než je jednotlivé slovo. Tato praxe odpovídá výše uvedeným tezím Jiřího Levého (1983), který jednoznačně nadřazuje překlad idejí díla překladům mechanickým, v nichž překladatel: „Ve snaze, aby kladl

²⁰⁵ Z kontextu vyplývá, že se postava chvěla chladem.

²⁰⁶ Je otázka, zda je takový možný, např. onomatopoií příbuznou se slovesem klepat se – klepy, případně klep. Ke slovesu chvět se, třást se, však odpovídající česká onomatopoeie pravděpodobně neexistuje.

proti sobě přesné slovní ekvivalenty a uvedl je do vztahů přesně odpovídajících předloze, rozruší umělecký celek, unikne mu celková globální hodnota pasáže, která je pro čtenáře rozhodující.“(Levý 1983, str. 82).

V dalším textu bude pozornost obrácena k překladu slov zobrazujících v komiksech, u nichž bude situace jiná, vyplývající z rozdílného typu textu.

3.3 Slova zobrazující v komiksu

Nyní budou analyzována slova zobrazující a jejich překlad v komiksech. Tuto část uvedu stručným definováním termínu komiks a nastíněním rozdílů v korejském a českém komiksovém prostředí. Po tomto úvodu přistoupím k analýze jednotlivých specifických rysů překladu slov zobrazujících v komiksech, a to zejména otázky vztahu obrazu a textu v komiksu. V komiksech se u slov zobrazujících objevují specifické varianty, jež se odlišují od variant pravidelných, popsaných v kapitole 2, avšak v komiksech jsou pravidla, kterými jsou tyto varianty tvořeny, ve velké míře ustálené a časté. Tyto varianty nejsou zpravidla zachyceny ve slovnících. Nejprve popíšu nejobvyklejší jevy, jež se podílejí na vytváření specifických variant slov zobrazujících v komiksech, následně budou analyzovány překlady několika těchto variant a souhrnně budou představena dvě slova zobrazující vyskytující se velmi frekventovaně prakticky ve všech analyzovaných komiksech, jejichž různé překlady budou srovnány. Na základě těchto srovnání budou popsány hlavní strategie, jež se při překládání slov zobrazujících v komiksech uplatňují.

3.3.1 Teoretické otázky komiksu

Komiks je zkratkový termín pocházející z anglického sousloví comic strip, což je několik obrázků spojených v určitou sekvenci. Přesná definice komiksu je nesnadná a jakýkoliv pokus o ni naráží na problémy vymezení hranic tohoto žánru.²⁰⁷ Jeden z hlavních teoretiků komiksu, který při zkoumání komiksu aplikuje metody strukturální analýzy, Thierry Groensteen (2005) nastiňuje definici komiksu následovně: „Chceme-li si stanovit základy nějaké definice, jež by se hodila na veškeré historické projevy tohoto média, a dokonce i na velké množství dodnes nerealizovaných, ale teoreticky

²⁰⁷ Jelikož je komiks definován jako sekvence několika obrazů, kde může či nemusí být doprovodný text, můžeme být na pochybách, zda také obrazové knihy či např. vitráže v pařížském kostele Sainte-Chapelle nejsou rovněž komiksem.

představitelných výtvorů, musíme za jediný ontologický podklad komiksu uznat vytváření vztahů v pluralitě soudržných obrázků. (...) jejich společným jmenovatelem, a tím i ústředním prvkem celého komiksu (...) je skutečně *ikonická soudržnost*." (Groensteen 2005, str. 31-32). Termín ikonická soudržnost užívá Groensteen dále a na jiném místě ji opět zdůrazňuje jako jedinou nutnou podmínku pro nazvání určitého díla komiksem: „nezbytnou (...) podmínkou toho, abychom mohli hovořit o komiksu, je to, že obrazů je několik a nějakým způsobem spolu korelují.“ (Groensteen 2005, str. 34). Další teoretik komiksu Scott McCloud (2008) používá k označení komiksu přejatého termínu sekvenční umění a postupně dospívá k obsáhlé definici komiksu: „Záměrná juxtaponovaná sekvence kreslených a jiných obrazů, určená ke sdělování informací nebo k vyvolávání estetického prožitku.“ (McCloud 2008, str. 20)

Obě tyto definice však do jisté míry kolidují s údaji v publikacích o dějinách komiksu, které jeho moderní nástup a počátek spatřují zpravidla již v jednotlivých obrázcích doplněných textem (např. *Žlutásek – Yellow Kid*),²⁰⁸ které však podle výše uvedených definic komiksem v pravém slova smyslu nejsou. Nicméně není možno upřít těmto ilustracím, které jsou zpravidla také doplněny textem a jež byly publikovány v denním tisku od konce 19. století, roli přímého předchůdce nejprve tzv. stripu – několika, zpravidla tří nebo čtyřobrázkové sekvence – a následně i delších, celostránkových i mnohasetstránkových komiksů v dnešním běžném slova smyslu.

Rovněž korejské dějiny komiksu uvádějí za první korejský komiks jeden obraz doplněný textem, jenž vyšel roku 1909 v novinách *Tähan Minbo* (대한 민보).²⁰⁹ Od uveřejnění jednoho obrazu vedla přímá cesta k rozvoji sekvenčního umění i na korejském poloostrově, byť pod vlivem sousední Číny a Japonska, podle jejichž vzoru i první obrazové komiksy pronikly do novin.

K největšímu rozvoji komiksů v Asii, Americe i Evropě, přes velké individuální rozdíly v každé zemi i oblasti, dochází shodně od 2. poloviny 20. století. Komiks se stává v této době skutečně masovým médiem, jeho obliba a šíře záběru stále narůstá. Teoretické poznatky o komiksu do značné míry korelují s teorií masmédií, masových komunikačních prostředků a jejich rolí ve společnosti. Protože je však formální stránka komiksu velice různorodá, je náročné pojmut do jedné kategorie a hodnotit tak

²⁰⁸ Viz Milan KRUMML. *Comics : Stručné dějiny*. Comics Centrum, Praha 2007.

²⁰⁹ Viz *Manhwa, 100 Years of Korean Cartoon*. Sborník výstavy, Soul 2009.

rozdílné projevy tohoto média, jako jsou tři nebo čtyřobrázkové stripy vycházející v novinách, které jsou čteny velkou většinou čtenářů novin, tedy skutečně masami,²¹⁰ a na druhé straně knihy komiksů s nejrůznější tematikou a funkcí a samozřejmě také estetickou úrovní a kvalitou,²¹¹ jejichž okruh čtenářů může být značně omezen.

Pokusím se nyní vymezit, vzhledem ke svému tématu, charakteristické rysy českého a korejského komiksového prostředí, tedy společnosti, která určitým způsobem na komiks reaguje.

Pro korejský komiks se užívá korejský termín *manhwa* (만화), který odpovídá čínským znakům 漫畫 („podivné obrázky“), v čínském kontextu překládaný jako *manhua*, v japonském *manga*. Korejská *manhwa* má typické rysy asijského komiksu, jak o nich hovoří např. McCloud (2008), které ji odlišují od západních děl – jsou to např. černobílé provedení, výtvarná stylizace, typické postavy, splétání děje, tempo příběhu atd.²¹² Vedle známějšího komiksu japonského – *manga* – se západnímu čtenáři může zdát *manhwa* málo významná, nicméně je to dojem pouze zdánlivý. *Manhwa* je široce rozšířena i na západě a je nabízena největšími vydavatelstvími specializovanými na asijský komiks,²¹³ přestože její podobnost s japonským komiksem *manga* vede často k souhrnnému označování obou jako *manga*.

Korejské komiksově prostředí může být nazváno rozvinutým, neboť v mnohém může připomínat známější situaci japonskou. Uvádí se, že je v Jižní Koreji více než sto nakladatelství, která se specializují na vydávání komiksů, přičemž hlavní podíl drží tři velká nakladatelství. Tato tři vydávají měsíčně kolem 250 titulů, přičemž celkový počet vydávaných titulů se měsíčně odhaduje na 800.²¹⁴ Charakteristické je masové vydávání komiksů na pokračování v časopisech.²¹⁵ Řada komiksových sérií, které jsou úspěšné v časopiseckém vydání, se dočká vydání samostatného – knižního.²¹⁶ Knihy komiksů

²¹⁰ U. Eco ve své studii uvádí, že jistý novinový strip čte z mužských čtenářů 83% a z ženských čtenářů 79% čtenářů. Viz ECO, Umberto. *Skeptikové a těšitelé*. Argo, Praha 2006, str. 215

²¹¹ Pro umělecky nejvyšší formu komiksu se v současnosti používá termínu *grafic novel*, grafický román.

²¹² Viz McCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. BB Art, Praha 2008, str. 77n.

²¹³ Např. vydavatelství Tokyopop, jehož postavení na americkém trhu v oblasti anime a komiksu je více než dominantní, nabízí korejské komiksy *manhwa* pod názvem *manga*, tedy používá termín *manga* bez regionálního rozlišení. Viz www.tokyopop.com.

²¹⁴ Uváděno podle YOO, Jaeok. Trends in Korean Comic Publishing. [online] 15. 5. 2010, <http://www.accu.or.jp/appreb/report/abd/34-1/abd3412.html>

²¹⁵ Např. časopisy *Wing*, *Ming*, *IQ Jump* atd. (윙크, 밍크, 아이큐점프). Jedná se o časopisy zaměřené na různé skupiny čtenářů, od zaměření na mužské a ženské čtenáře, po věkové či zájmové rozlišení.

²¹⁶ Je zde rozšířen i úzus formátu a rozsahu – formát knížky A5 a rozsah cca 160-200 stran. Jak časopisecký, tak knižní vydavatelský úzus vyžaduje po příběhu komiksu typické členění na úseky – kapitoly, které jsou zakončeny dramatickým okamžikem tak, aby ve čtenáři vyvolaly touhu po

mají vlastní knihovny, jež jsou vlastně čítárnami, ale ani tím jejich pole působnosti nekončí. S rozvojem internetu je téměř každý komiks zpracován digitálně a distribuován on-line, buď za poplatek,²¹⁷ nebo přes rozsáhlou síť fanoušků zdarma v digitálních kopiích, které mohou být dalšími fanoušky následně překládány, zejména do angličtiny²¹⁸ a distribuovány dále. Nelze se rovněž nezmínit o přesazích do dalších žánrů, zejména filmu. Filmová či seriálová podoba oblíbených komiksů se v současnosti objevuje i na západě jako, často do jisté míry nostalgické, realizace tradičních amerických komiksů, např. série Superman, filmy Batman, Ironman atd. V asijském prostředí není výjimkou, že se námět úspěšného komiksu realizuje bezprostředně po sobě či zároveň hned v několika televizních seriálech a filmech. Jako příklad je možno uvést úspěšný japonský dívčí komiks Hana Yori Dango (花より男子) autorky Yoko Kamio,²¹⁹ který vycházel od roku 1992 do roku 2003 a podle něhož byly vytvořeny jak knihy komiksů (37 dílů), tak velmi úspěšné animované filmy, hrané filmy a dokonce několik televizních seriálů (taiwanská, japonská, korejská²²⁰ a neautorizovaná čínská verze). Ptáme-li se po důvodech tak mohutného zájmu a obliby až fanatické tohoto běžného příběhu lásky mezi chudou dívkou a bohatým chlapcem, se standardním repertoárem protivníků i spolupracovníků, který zde můžeme brát jako reprezentativního zástupce komiksů, můžeme si pomoci závěry, ke kterým dospěl Umberto Eco (2007) ve své studii masové kultury, jež napovídá řadu věcí o fungování komiksu ve společnosti obecně. Uvádí: „...v industriální společnosti se takzvané „symboly statutu“ nakonec ztotožní se samotným statutem. Předmět je společenskou situací a zároveň jejím znakem, nezakládá jej její konkrétní, sledovatelný cíl, ale i rituální symbol, mýtické vyobrazení, v němž se kondenzují aspirace a touhy. Je to prostě projev toho, čím bychom chtěli být. Jinými slovy řečeno, v předmětu, zpočátku nazíraném jako projev osobnosti, je osobnost nakonec anulována.“ (Eco 2007, str. 214). Tato situace, již Eco popisuje, se přenáší i do způsobů vnímání kulturní produkce a potřeb, které má uspokojovat. V komiksu dochází k silné tendenci identifikovat se s postavou, protože

pokračování a tím i motivaci zakoupení dalšího pokračování. Toto schéma je dobře známe ze všech žánrů na pokračování, od románů vycházejících v časopisech po telenovely.

²¹⁷ V současnosti je známa dokonce služba provozovaná japonskými vydavateli, kdy je komiks zaslán do mobilního telefonu, na jehož displeji si jej může čtenář číst. Viz PRŮŠA, Igor. Dějiny a současnost japonských sdělovacích prostředků. *Nový Orient* 64/2009, str. 11.

²¹⁸ Tento fenomén, tzv. fansub (fan – fanoušek, sub – subtitles – titulky), se rozšířil i do Čech a jeho hlavním portálem je doména www.mangačesky.cz.

²¹⁹ Podle odhadů bylo v Japonsku zakoupeno na 60 milionů výtisků a v Koreji v překladu 1,5 milionu.

²²⁰ Uváděno pod korejským názvem 꽃보다 남자 *Kkot poda namdža*, v anglickém překladu Boys Over Flowers, který je kalkem japonského názvu.

nabízí hotové modely, které však nemusí být předkládány pouze komiksem či jeho autorem, ale mohou být chápány i jako prostředek politického ovlivňování až manipulace, jak kritizuje Eco: „Měl by mít...proces demystifikace, kde by došlo k identifikaci toho, co je za obrazem, to znamená nejen podvědomých požadavků, které jej vyvolaly v život, ale i požadavků zcela vědomých, nároků paternalistické pedagogiky a tajného přesvědčování, motivovaného ekonomickými cíly.“ (Eco 2007, str. 215). Z postavy komiksu se stává symbol, který pro čtenáře zpodobňuje je samé, jejich aspirace, touhy, cíle, čtenáři se do postavy projektují a identifikují se s ní, postava však může být i prostředkem manipulace.²²¹ Ilustruje to i další Ecoův příklad. Analyzuje zde emotivní reakce čtenářů, kteří byli zvyklí na své oblíbené postavy v komiksu a jsou náhle konfrontováni se smrtí některé z těchto postav. „V případě komiksu totiž jde o mnohem rozsáhlejší reakci obce věrných, kteří prostě nesnesli pomyslení, že zničehonic měl ze světa zmizet symbol, který dosud ztělesňoval řadu jejich aspirací. Hysterii vyvolává krach snahy o identifikaci s postavou, skutečnosti, že nečekaně zmizela možnost projekcí, obraz a s ním i finality, které symbolizoval. Obec věrných ctitelů se ocitá v krizi, a není to jenom krize víry, ale i krize psychologická, neboť dotyčný obraz plnil funkci pro jejich psychickou rovnováhu nadmíru důležitou.“ (Eco 2007, str. 217). V rozvinutém komiksovém prostředí je tedy podle Eca do jisté míry běžné, že se komiks stává součástí životů svých čtenářů, kteří však mohou být jeho prostřednictvím i manipulováni.

Zcela jiná situace, co se týče komiksu, je v českém prostředí. Korea, jak již bylo uvedeno, představuje prostředí se silně rozvinutou tradicí komiksu. Tato tradice, kterou má korejský komiks, který přes jistá cenzurní omezení vycházel nepřetržitě a pokrýval celé spektrum žánrů od dětských komiksů po komiksy pro dospělé, dospěla do stádia masové rozšířenosti, obliby a ekonomické stability komiksových nakladatelství. České prostředí je oproti korejskému či japonskému značně demograficky omezené. Kvůli ceně, která neumožňovala vydávat komiksy až na několik výjimek pro děti a mládež, nebylo možné vybudovat početnější „obec věrných“, aby mohla zajistit srovnatelné možnosti produkce a odbytu komiksů, jako zmiňované asijské země. Jinými slovy, český knihkupecký trh je příliš malý, a proto jsou česká nakladatelství proti asijským či americkým, jejichž odběratelé se počítají v desítkách milionů osob, znevýhodněna.

²²¹ Srov. McCloud (2008), str. 31. McCloud zde posuzuje grafickou stránku komiksu a zjednodušení kresby od realistické po čistě schematickou. Zatímco u realistické kresby je možnost ztotožnění limitována podobností, situací atd., u schematické kresby je možnost identifikace možná do té míry, že – řečeno s Mc Cloudem - pouhé schéma obličeje – tzv. smajlík – znázorňuje nás všechny.

Několik nakladatelství sice trvale zařazuje do svého edičního plánu i komiksy, v posledních letech můžeme zaznamenat i větší oživení v oblasti překladů známějších komiksů západních, avšak množství vydávaných titulů, náklady i odbyt je pochopitelně daleko nižší než v případě Koreje. Navíc v českém prostředí přetrvává pravděpodobně vlivem desetiletí cenzury názor, že komiks je neprestižní a úpadkový žánr, jenž je také kritikou opomíjený.

Je však komiks skutečně neprestižní a úpadkový? Co se týče komiksu, existují na něj dva zcela protichůdné názory. První, obecně rozšířený, posuzuje komiks jako „pokleslou zábavu pro línou mládež“ a poukazuje zejména na málo kvalitní tvorbu, na komiks zábavný a nekomplikovaný, jež je možno slovy Scotta McClouda (2008) „po přečtení zahodit“. Druhý názor však nahlíží na komiks komplexně jako na skutečné médium masové komunikace. Komiks si v očích zastánců tohoto názoru vydobyl označení „deváté umění“. Jak již bylo řečeno výše o definici komiksu, komiks je vymezen formálně, nikoliv svou náplní či nejobvyklejší funkcí. Sekvence obrazů spjatých ikonickou soudržností může nabývat funkce zábavné nebo satirické – ve formě např. denního stripu v tisku, dobrodružných seriálových sešitů, různých seriálů na pokračování, ale také např. funkce zábavně-didaktické v případě odborných knih či učebnic ve formě komiksu,²²² nebo dokonce funkce estetické u děl nejlepších tvůrců grafických novel atd. Komiks je forma umění, která spojuje výtvarné umění a literaturu jako žádná jiná. Vyžaduje řemeslnou zručnost i literární nadání, schopnost kreslit, vytvořit scénář příběhu, rozvrhnout příběh z hlediska spaciooptického plánu²²³ atd. To, do jaké míry se podaří autorovi či autorům komiksu využít potenciál formy vzhledem k funkci, kterou mu hodlá dát, může být považováno za měřítko kvality určitého komiksu.

Od 90. let proniká komiks, a později i korejská manhwa ve větší míře pozvolna do Čech. V první fázi se jednalo o překlady z angličtiny, následně už o překlady přímo z korejštiny. V dalším textu bude analyzován způsob překladu slov zobrazujících pouze v komiksech, které jsou přeloženy přímo z korejštiny. Nejprve popíšu vztah obrazu a textu v komiksu, následně již uvedu konkrétní překlady slov zobrazujících.

²²² Například sama kniha Scotta McClouda (2008) má formu komiksu, v Koreji existují komiksové učebnice, komiksová zpracování historických událostí, ale i např. komiksová Bible.

²²³ Groensteenův termín spaciooptika můžeme chápat jako geometrii komiksu. Zahrnuje veškeré prostorové aspekty komiksu, začíná tedy velikostí a tvarem obrazů, jejich rozmístění na archu, skládání archů do dvoustran atd.

3.3.1.1 Textová vs. obrazová stránka komiksu

Korelující obrazy, obrazy spjaté ikonickou soudržností, mohou, ale nemusejí být doprovázeny textem. Slovy Groensteena, v jednom každém obraze vstupují do vztahů jeho tři hlavní složky: obraz, rámeček a text. Spojení obrazu a textu je v případě narativu obzvláště naléhavé, přestože existují mnohé případy, kdy obraz funguje bez textu, komiks je „němý“. Nicméně narativ, který je tvořen určitým dějem, má přirozenou tendenci být formulován jazykově a pomocí jazykového kódu předáván. Jinými slovy, přirozeností vyprávění je jeho jazyková realizace.

Existují tři způsoby zachycení zvuku v komiksu. Jsou to recitativ, bubliny²²⁴ a zvukové efekty.²²⁵ Text se může objevit ve formě tzv. recitativu,²²⁶ který nezasahuje do obrazu, ale je umístěn mimo rámeček – často nad nebo pod obraz či sekvenci obrazů, ve formě komentáře, vyprávění apod., nebo je text zasazen přímo do obrazu. V tomto případě se text stává součástí obrazového vyjádření jako celku a dochází k přímému propojení. Jinými slovy, informace obrazová je nerozlučně spjata s informací textovou – jazykovou.²²⁷ Druhou možností jsou tzv. bubliny, neboli zachycení zpravidla přímé řeči postav do ohraničeného prostoru s naznačením příslušnosti řeči k postavě. Třetí možností, jež bude analyzována dále, jsou tzv. zvukové efekty, neboli texty, které vyjadřují okolnosti dějů na obraze tak, že jsou do obrazu přímo zakresleny.

V případě komiksu je vyprávěcím médiem stejnou měrou obraz i text.²²⁸ Obraz uvádí do situace, zobrazuje prostředí, napovídá časové zakotvení díla, ukazuje postavy bez nutnosti dané skutečnosti jazykově popsat. Text v komiksu přes velkou variabilitu a možnosti, které se od tohoto pojetí v konkrétních případech odchyľují, je vnímán

²²⁴ Termín bublina přejímám od Groensteena (2005), nicméně jeho termín viněta, kterým je označován jednotlivý obraz komiksu, v této práci nahrazujeme termínem obraz.

²²⁵ Termín zvukové efekty přejímám od McClouda (2008). Zvukový efekt je původně termínem z oblasti filmu, ovšem v rámci komiksu označuje zapsané „zvukové efekty“, tedy nejrůznější zvuky – a nejen zvuky – vepsané do obrazu komiksu. Mezi komunitami tvůrců a čtenářů komiksů se používá i zkratky sfx (z angl. sound effects). Groenstein (2005) naproti tomu používá termín onomatopoeie.

²²⁶ Termín recitativ přejímám od Groensteena (2005). Je tím míněn text, který komentuje situaci zpravidla z pohledu nezúčastněného vypravěče, ale existují tu velké individuální rozdíly. Formálně je možno recitativ nejčastěji vymezit jako text, který není ani zvukovým efektem, ani uzavřen do bubliny, ale zpravidla do hranatého rámečku (ovšem i bez něj), který je umístěn k hornímu okraji obrazu. Umístění i ohraničení se však může značně lišit dílo od díla.

²²⁷ Podobné spojení můžeme spatřovat např. v grafických básních Stéphanu Mallarmého či v kaligramech. Spojení, které využívá poetika, tedy využití grafického uspořádání básně k zdůraznění sdělení, či přímo zakódování klíče k řešení a interpretaci básně do její grafické podoby je jednou z forem, kdy dochází k prolínání básnického a výtvarného umění. Básně psané do obrazců, kaligramy, jsou dalším stupněm prolnutí těchto dvou uměleckých forem.

²²⁸ Stranou ponechám rámeček, přestože Groenstein (2005) silně vyzdvihuje jeho funkci v celkovém plánu komiksu. Viz Groenstein (2005), str. 57n.

zpravidla jako jakési libreto, a to zejména v případě bublin. Recitativ představuje obvykle vnější vstup vypravěče, je to komentář s určitým odstupem, který je do jisté míry mimo konkrétní děj.²²⁹ Zvukové efekty oproti tomu mohou být chápány více na rozhraní mezi obrazem a textem, přestože se jedná primárně o informaci zvukovou, která dokresluje děje a stavy, probíhající na obrazech. Jsou zpravidla vloženy do obrazu bez orámování a jejich umístění je mnohdy diktováno pravidly kompozice obrazu. Zvukové efekty jsou v případě korejských komiksů jednoznačně nejčastěji realizovány pomocí slov zobrazujících.

Při posuzování vztahu obrazu a textu v komiksovém obraze je důležitým faktem, že každý text v komiksu, pokud je začleněn do obrazu, podléhá zároveň principům výtvarného umění, ať už je vložen do bublin, do rámečku či neohrazen. Každý obraz má svou kompozici, jejíž součástí se v případě vložení textu stává nezbytně i tento text. Není například možné, aby bublina, která funguje jako dvojrozměrný „plakát“ s textem, zakrývala důležitý prvek obrazu, např. výraz tváře postavy, předmět, o němž se hovoří atd.²³⁰ Totéž platí pro jakýkoliv text v komiksu.²³¹ Text se v komiksovém obraze stává součástí obrazu, a to v různé míře podle jeho typu. Nejmenší podíl na obrazové kompozici – nejmenší míru zásahu do obrazu – představuje recitativ, který má zpravidla stabilní pozici v rámečku u horního okraje. Vyšší míru začlenění do obrazu představují bubliny, které musí být vhodně tvarovány a umístěny, aby nedocházelo k výše zmíněnému zakrývání či k záměně mluvčího.²³² Nejvyšší míru propojení s obrazem – i když co se týče podílu zabrané plochy, mohou bubliny značně převažovat – mají zvukové efekty, které již tím, že nejsou ohraničeny a tím „označeny jako text“, mohou fungovat nejen jako nositelé významu, ale jako plnoprávné složky obrazové kompozice. Text v komiksu může být vyveden také nejrůznějšími způsoby. Existuje škála možností, jimiž může být text graficky pozměňován, jako je tvar, velikost písma – efekty zvětšování – „narůstání“ či naopak zmenšování „ubíhání“, zvýraznění - např. tučné písmo, okraje písmen, barva, různé grafické fonty umocňující emocionální nádech textu či zdůrazňující postoj mluvčího, umístění do „bublin“ či vně, grafická typologie okrajů bublin,

²²⁹ Text v komiksu však ve speciálních případech nemusí mít žádnou zjevnou souvislost s obrazem, jak uvádí McCloud. Viz McCoud (2008), str. 154.

²³⁰ Jako ilustraci je možno uvést český film s prvky komiksu „Kdo chce zabít Jessii?“ (režie Václav Vorlíček, 1966), kde v některých scénách bylo s bublinami s výroky komiksových postav manipulováno jako s deskami.

²³¹ Avšak existují i odchylky od tohoto pravidla.

²³² O problematice umístování bublin do komiksového obrazu („viněty“) srovnej Groensteen (2005), str. 86n.

interpunkční znaménka (např. vykřičník, spojení otazník-vykřičník, tři tečky při nedokončené výpovědi atd.) a další. Z analýzy komiksů vyplývá, že se nejčastěji projevují u zvukových efektů, což dokládá výše uvedené tvrzení o blízkém vztahu obrazu a zvukových efektů. Všechny tyto prvky také hrají roli při interpretaci obrazu a samozřejmě i při jeho dalším zapojení do sekvence obrazů.

3.3.1.2 Forma zvukových efektů

V komiksech se slova zobrazující nejvýrazněji projevují jako zvukové efekty, a proto bude stranou ponechán překlad slov zobrazujících v bublinách a recitativech, který se řídí pravidly pro překlad literárních textů, jež jsou popsány.²³³ Zaměříme se nejprve na různé formální prvky, které ovlivňují v konečném důsledku i překlad slov zobrazujících, a to na grafickou stránku tzv. zvukových efektů. Zdůraznění výtvarné funkce zvukových efektů vedle jejich funkce textové považuji za důležité z několika důvodů. Předně, každý text v komiksu je součástí komplexního systému a jeho role grafická je neopomenutelná. Pro text v komiksu autor musí zvolit minimálně umístění, ohraničení, velikost a font, když pomineme další možné efekty. Dále lze říci, že zvukového efektu může či nemusí být použito ke zdůraznění určitých objektů či částí obrazu, což má samozřejmě vliv na jejich formu. Nakonec v případě manhwa hraje velkou roli i fakt, že písmena nejsou uskupena lineárně, ale do slabičných skupin, což představuje další grafický potenciál - zvukové efekty mohou být například rozděleny nějakým objektem, aniž by byly vnímány jako zvukové efekty dva, což by hrozilo v případě evropského komiksu.

Obraz je médium, které je chápáno zpravidla jako trojrozměrné, má určitou hloubku, perspektivu, dané rozměry, tvar atd. Text v bublině je oproti tomu vnímán jako dvojrozměrný. Text zvukového efektu však můžeme vnímat rovněž trojrozměrně – je umístěn do určitého prostoru, kde dochází k „realizaci“ zvuku. Pokud si obraz rozdělíme pracovním na tři vrstvy, vrstvu obrazu, bubliny a zvukového efektu, pak v konkrétním obrazu dochází k překrývání všech těchto vrstev, jež musí být vzájemně v harmonickém vztahu. Zvukové efekty sice nejsou ohraničené jako bubliny, ale nejsou ani přímou výtvarnou složkou obrazu, což dokazuje fakt, že se vrstvy mohou překrývat.²³⁴

²³³ Jediným omezením, které u překladu slov zobrazujících v textech recitativů a bublin oproti klasickým literárním textům vzniká, je hledisko rozsahu, neboť příliš opisný překlad by mohl mít problémy vměstnat se do vymezených rámečků a bublin.

²³⁴ Viz Groensteen (2005), str. 86n. Příklady překrývání viz příloha 3.

Pokusím se nyní popsat způsob zachycení slov zobrazujících – zvukových efektů – na příkladech z překladů korejských komiksů. První hledisko je pozice zvukového efektu v rámci obrazu vzhledem k dalším komponentům a různým vrstvám obrazu. V komiksech se vyskytuje několik typů umístění zvukového efektu. Vzhledem k tzv. vrstvám obrazu, o kterých jsme se zmínili výše, můžeme jako první a nejméně problematický vyčlenit zvukový efekt, který je umístěný tak, že nedochází k žádnému překrývání s vrstvou bubliny a v krajním případě i s vrstvou obrazu (viz příloha 3).²³⁵ Pokud dojde k překrývání vrstev, můžeme je pak rozčlenit do mnoha stupňů podle míry překrývání a počtu zahrnutých vrstev. Běžným případem je například umístění zvukových efektů do volného prostoru, ve kterém se nenachází žádný (respektive žádný obrazově realizovaný) komponent obrazu, tedy například obloha, holá pláň apod. V tomto případě je překrývání minimalizováno. Můžeme pozorovat zřetelnou tendenci vyhýbat se překrývání postav, zejména pak jejich obličejovým částem, které obvykle nesou zásadní informaci nebo zrcadlí důležitou emoci.²³⁶ V případech malého či málo významného překrývání vrstev jsou zvukové efekty umístěny do volného prostoru např. vedle nebo kolem určitého objektu či postavy na obraze. Zde je nutno zmínit, že různorodé způsoby umístění zahrnují i rozdělení zvukového efektu určitým objektem obrazu, např. v centru obrazu je umístěna postava, která je „obklopena“ dvojslabičným zvukovým efektem, z něž každá slabika je umístěna z jedné strany postavy. Z překladatelského hlediska představuje tento způsob zvýšené nároky na volbu vhodného ekvivalentu. Obecně řečeno, pro čtenáře neznalého korejského písma a jeho struktury se tento rozdělený zvukový efekt vizuálně jeví jako zvukové efekty dva. Protože se však jedná o zvukový efekt jediný, byť rozdělený, je nutno tomu přizpůsobit jak překlad, tak lettering, neboli v tomto případě přepsání zvukového efektu jeho překladem.²³⁷

Narozdíl od výše uvedených případů dochází často rovněž k různým způsobům silnějšího překrývání vrstev obrazu. Souvislost zde můžeme vidět v hierarchizaci informací poskytovaných různými vrstvami, potřebě zdůraznění (a tedy vysunutí na

²³⁵ Tento přístup je diskutabilní, neboť i v prázdném – zcela bílém obrazu, ve kterém je pouze zvukový efekt – je vrstva obrazu implicitně přítomna. Přesto se domnívám, že existují jisté případy, kdy obraz je zcela prázdný a jedinou informací zprostředkovává zvukový efekt. Viz příloha 4.

²³⁶ Zpravidla se v blízkosti obličejů postav vyskytují zejména zvukové efekty související s fyziologickými nebo psychickými stavy postavy, jako např. oddechování, uchichtnutí, odfrknutí nosem apod., jež jsou vyvedeny velmi malými písmeny.

²³⁷ Termínem lettering se označuje „zápis písma dialogů či narativních textů dovnitř kresby“ (Groensten (2005), str. 196), což analogicky vztahujeme i na zápis písmen zvukových efektů.

povrch obrazu) té které vrstvy k dosažení požadovaného efektu. Zvukové efekty na rozdíl od bublin mohou překrývat téměř jakýkoliv obraz, aniž by došlo k výraznější ztrátě informace, protože překrývajícím médiem není uzavřený prostor bubliny, ale jen obrysy písmen. Nicméně, v případě velkých či výrazně vyvedených zvukových efektů, jež jsou typické zejména pro bojové scény, je překrývání obrazu srovnatelné s překrýváním u bublin.

Vzácně se může vyskytnout překrytí zvukového efektu obrazem. Zvukový efekt se stává součástí pozadí a může být překryt postavou či objektem v popředí do té míry, že se stane nečitelným.

Další možností zobrazení zvukového efektu, kterého je využíváno ve vypjatých dramatických scénách, zobrazených často na dvojarchu pomocí několika málo obrazů, je propojení těchto obrazů jedním zvukovým efektem. Daleko častější a méně příznakový je naproti tomu přesah zvukového efektu přes hranice rámečku nebo ubíhání ke kraji stránky, který naznačuje, stejně jako v předchozím případě, trvání určitého zvuku. Tyto různé možnosti zachycení zvukových efektů v rámci obrazu jsou ilustrovány příklady v příloze 3.

3.3.2 Překlad zvukových efektů

Otázka překladu zvukových efektů v korejštině a češtině naráží na několik problémů. Jsou to rozdíly v rozvinutí českého a korejského komiksového prostředí, kdy v češtině na rozdíl od korejštiny chybí ustálený repertoár zvukových efektů, jimiž by bylo možno nahradit zvukové efekty korejské. Dále je to rozdíl v početnosti slov zobrazujících v obou jazycích, s nímž se pevně pojí nutnost přeložit každý zvukový efekt, tedy i taková slova zobrazující, jež nemají v češtině ekvivalent. Nyní již přistoupím k podrobnému zkoumání komiksových slov zobrazujících, a to k jejich distribuci v komiksovém textu a možnostech jejich překladu. Jádrem této kapitoly bude problematika zvukových efektů, které představují velkou většinu slov zobrazujících, které se v komiksech vyskytují. Kromě zvukových efektů jsou slova zobrazující distribuována i méně často v bublinách a zdaleka nejméně v recitativech. Frekvence onomatopoií v bublinách a recitativech je dána stylem autora, nicméně lze říci, že jednoznačně převažující skupinou onomatopoií jsou v těchto textech onomatopoeie zvolací a emocionální (výkřiky radosti, překvapení, bolesti a dalších okamžitých vzruchů), pokud nejsou zachyceny zvukovým efektem. Podle Groensteena (2005) se komiksy, které často využívají různých citoslovců a výkřiků, snaží o vyzdvižení tzv.

efektu orálnosti, „přirozené řeči“.²³⁸ Tato slova zobrazující mají velmi podobné vlastnosti jako slova zobrazující v literárních textech, které jsou analyzovány v předcházejícím textu. Dále se těmito případy nebudu podrobněji zabývat a hlavní pozornost bude nyní směřovat k zvukovým efektům v komiksech a jejich překladu do češtiny.

Co se týče překládání zvukových efektů, existují v podstatě tři grafické možnosti. Prvním, čtenářsky nejpříjemnějším způsobem, je odstranění původních zvukových efektů a jejich náhrada překladovým ekvivalentem. Při tomto přímém nahrazení je nutná zručnost grafika při citlivém odstraňování a nahrazování zvukového efektu vzhledem k obrazu, neboť zvukový efekt může zasahovat poměrně významně do obrazu a jeho odstraněním by mohla vznikat rušivá „bílá místa“.

V případě, že zvukový efekt je silně zakomponován do obrazu, se může volit druhá možnost překladu - připsání jakéhosi titulku k původnímu zvukovému efektu, čímž dochází k jeho zdvojení. V tomto případě vyvstává další otázka grafické podoby překladu – zda kopírovat původní podobu zvukového efektu či vložit jen neutrální překlad, který má stejnou formu u všech zvukových efektů, ať už jsou jakékoliv. V komiksech použitých pro účely této práce se vyskytuje jistý kompromis obou přístupů – překlady jsou formálně ve většině případů jednotné (stejný font písma, sklon atd.), ale podle předlohy je upravena velikost písma, orientace aj.

Třetí možností je zvukový efekt nepřekládat a ponechat jej v původní podobě a jazyce. Tímto způsobem se pro čtenáře neznalého originálního jazyka komiksu posouvá zvukový efekt – jazykový – na čistě obrazový efekt, jehož význam je nutno si domyslet.

V praxi se vyskytují tyto tři přístupy, jejichž motivací může být i fakt, že ve čtenářské obci panují různé názory na zvukové efekty a jejich potřebnost k pochopení děje. Existují dva krajní názory, které na tomto místě mohou vhodně ilustrovat funkci zvukových efektů v komiksu. Prvním názorem je, že zvukové efekty jsou velmi důležitou složkou výtvarnou i velmi důležitým elementem jazykovým a významovým, který dodává komiksu dějovost, napětí, zakotvenost a integritu. Druhým protichůdným názorem je ten, že zvukový efekt je pouze grafickým elementem, který dokresluje situaci a jeho ladění a význam můžeme odhadnout i bez aktivního vnímání jeho doslovného významu, a to na základě různých grafických prostředků (např. výše zmíněné velikosti písma, font, poloha atd.). Zejména u asijských komiksů, jež jsou psány v jiných

²³⁸ Viz Groensteen (2005), str. 156.

znakových soustavách než v latině, čímž jsou pro většinu západních čtenářů nečitelné, se vyskytuje také názor, že zvukové efekty retardují příběh a zpomalují jeho percepci.²³⁹

V dílech, která byla v této práci analyzována, se vyskytují všechny uvedené přístupy.²⁴⁰ Pokud se však zaměříme na první a druhý případ, který je předmětem tohoto zkoumání, tedy případy, kdy je zvukový efekt přeložen a podle typu letteringu buď nahrazuje originál, nebo je k originálu připsán jako jeho titulek, je nutno analyzovat možnosti, jak tato slova zobrazující překládat. Hlavním rozdílem oproti překladu slov zobrazujících v literárních dílech je nutnost překladu každého slova zobrazujícího, které má formu zvukového efektu, českým ekvivalentem v rámci kontextu. Nemůže tedy být slovo zobrazující vypuštěno, jeho význam vynechán nebo nahrazen odpovídajícím významem obsaženým ve slovese, pomocném příslovci, přídavném jménu či jiným opisem. Překladatel zde stojí před úkolem nalézt slovo odpovídající významově, ale často i formálně.²⁴¹

Tuto závaznost překladu je možno srovnat např. s překladem poezie. Jak uvádí Levý (1983), překladatel má tři možnosti, jak postupovat při překladu onomatopoeie, a to překlad, substituce a transkripce. Překlad je možný, pokud existuje přesný lexikální ekvivalent, např. onomatopoeie smíchu *haha*, která je shodou okolností stejná v korejštině i češtině. Další příklady na překlad uvádíme dále. Můžeme pozorovat jisté rozpětí v přesnosti či volnosti překladu určitého slova zobrazujícího, neopomenutelné je v takovém případě i stylistické zabarvení korejského slova zobrazujícího a české onomatopoeie, které může být rozdílné. Korejská slova zobrazující, vzhledem k jejich vyšší frekvenci v literárních textech, můžeme posuzovat jako stylisticky méně příznaková, než onomatopoeie v češtině, kde jsou chápány nejčastěji jako slova dětské řeči, tedy s různými příznaky od mazlivého až po pejorativní. Volba se samozřejmě musí přizpůsobit celkovému kontextu díla a předpokládanému čtenáři. Například komiksová série *Platina* má cílovou skupinu dětí staršího školního věku, případně středoškoláků, kde překlad „dětskou“ onomatopoií nepůsobí rušivě, zatímco v sérii *Ohnivý Inferno*,

²³⁹ Nakolik je však příčinou právě neporozumění originálnímu jazyku komiksu nebo neznalost přeložené onomatopoeie se můžeme jen domýšlet, jak o tom svědčí např. diskuze na komiksovém portálu www.estetiquerealm.com.

²⁴⁰ Pro potřeby této práce bylo analyzováno čtrnáct knih komiksů, jež jako přímé překlady z korejštiny zatím v češtině vyšly, jejichž seznam je uveden v bibliografii. Devět z těchto publikací jsem přímo srovnala s originály, která pro účely této práce byly laskavě zapůjčeny nakladatelstvím Talpress.

²⁴¹ Mám zde na mysli např. délku nebo počet slabik, který může být závazný u zvukových efektů rozdělených nějakým objektem v obraze.

kteřá je vzhledem k řůzným erotickým prvřkům určena pro dospělě, by takový řeklad působil nevhodně.

Pokud neexistuje římý řeklad, je nutno volit substituci, tedy náhradu jiným výrazem, které vyjadřuje stejný význam, jako korejské slovo zobrazující. Za substituci v našem řířadě považujeme takové nahrazení slova zobrazujícího, které nemá povahu onomatopoeie, ať už řrimární či sekundární,²⁴² řířadně výrazu řřímou odvozeného od onomatopoeie (např. rumraj, Ohnivý Inferno 2, str. 100) ale jedná se o vyjádření jiné, a to popisem nebo vnitřní (hypotetickou) řřímou řečí (např. „Co to?“ Legenda 1, str. 135, „peče se“ Platina 2, str. 36 apod.). Toto řešení se sice vzdaluje funkci řřímého zobrazení, zachycení nějakého zvuku, děje či vzhledu pomocí slov zobrazujících, ale je zachován a řředán význam a smysl. Při vhodné volbě výrazu můžeme i tento způsob hodnotit jako relevantní a funkční v řřípadech, kdy je nesnadné najít vhodný řeklad.

Poslední způsob, který zmiňuje Levý, tedy transkripce, jejíž využití při řřekladu poezie má v určitých řřípadech své nezpochybnitelné opodstatnění, se při řřekladu zvukových efektů v komiksu zpravidla ukazuje jako nefunkční. Zvukový efekt v komiksu má řředevším dokreslovat určitou scénu, dávat jí význam, zdůrazňovat význam již řřítomný. Význam je však pevně vázán na formu, a to i v řřípadech onomatopoií, jak dokazuje výše Jan Matěj Kořínek (1934). V jeho pojetí každý jazyk vytváří onomatopoeie svým specifickým způsobem, který odpovídá obvyklému hláskovému složení a možnostem daného jazyka. Jistý řřenost onomatopoií je pravděpodobně možný u jazyků blížkých, řřířadně jazyků, jež jsou v těsném kontaktu.²⁴³ Pokud však jsou si jazyky natolik vzdálené, jako je čeština a korejšřina, domnívám se, že řřenost významu řprostřednictvím transkripce není možný, až na izolované řřípady náhodných shod.²⁴⁴ V analyzovaných řřekladech není řřakticky metody transkripce slov zobrazujících u zvukových efektů užíváno, proto uvádím řřříklad na do značné míry nevhodný řřevod ze sborníku výstavy Mistrovská díla korejských komiksů. Tento sborník i v řřekladu bublin prozrazuje slabiny, proto řřekladatel zřřejmě i v řřípadech slov zobrazujících, které se řřekládají nesnadno a vyžadují velmi dobrou znalost onomatopoií obou jazyků, volil

²⁴² Sekundární onomatopoií myslím zejména onomatopoeie vznikající díky relativně větší volnosti v novotvoření onomatopoií obecně. Takové novotvary vyžaduje např. řřeklad zvuků vydávaných draky, řřeklad nestandardně změněných slov zobrazujících apod.

²⁴³ Tak můžeme pozorovat v současnosti šíření řřezných onomatopoií z angličřtiny do češtiny, jako např. ups (woops), wow apod.

²⁴⁴ Srov. výše řřříklad haha.

transkripci, která však je nefunkční - např. \ominus *sūk* lehce, jemně; rychle, prudce uváděno jako „sik“ apod.

Komiksy, které byly do češtiny přeloženy a jež jsou předmětem této práce, přes dosud malý počet, představují z hlediska tematiky i cílové skupiny čtenářů pět různých kategorií. V každé sérii můžeme pozorovat i odlišnou frekvenci zvukových efektů, respektive slov zobrazujících, již prezentuje tabulka 19. Délka jednoho dílu je vždy přibližně stejná, jedná se o zhruba 160 až 170 stran.

Název série a díl	Žánr a cílová věková skupiny	Počet zvukových efektů
Legenda 1	Fantasy, dívčí	186
Legenda 2	Fantasy, dívčí	189
Kill Me, Kiss Me 1	Romantické + bojové, dívčí	134 ²⁴⁵
Kill Me, Kiss Me 2	Romantické + bojové, dívčí	128
Kill Me, Kiss Me 3	Romantické + bojové, dívčí	144
Kill Me, Kiss Me 4	Romantické + bojové, dívčí	125
Kill Me, Kiss Me 5	Romantické + bojové, dívčí	127
Platina 1	Dětské, fantasy	190
Platina 2	Dětské, fantasy	103
NOW 1	Fantasy, chlapecké	221
NOW 2	Fantasy, chlapecké	181
Ohnivý Inferno 1	Bojové, pro dospělé	474
Ohnivý Inferno 2	Bojové, pro dospělé	382
Ohnivý Inferno 3	Bojové, pro dospělé	446

Tabulka 19 Korejské komiksy přeložené do češtiny přímo z korejštiny

Jak vidno, četnost zvukových efektů je nejvyšší u série Ohnivý Inferno, nejnižší u série Platina. Příčinou rozdílů je jednak odlišný styl autora, jednak obsah komiksu. Obecně řečeno, pokud je děj dramatický, např. obsahuje řadu bojových scén, vyskytují se

²⁴⁵ K sérii Kill me, Kiss me se nepodařilo získat korejský originál, proto počty zvukových efektů se vztahují jen k českému překladu.

zvukové efekty častěji a jsou i graficky výraznější, než zvukové efekty ve scénách bez dramatické náplně, kde je i jejich frekvence nižší.

3.3.2.1 Nestandardní varianty slov zobrazujících

Nejprve se zaměřím na prostou identifikaci slova zobrazujícího v podobě zvukového efektu. Různá pozice zvukového efektu v obraze např. různé zakrývání, může překlad ztížit. Nejzávažnějším fenoménem, který se u slov zobrazujících v komiksech projevuje ve větší míře a jenž může výrazně znesnadňovat identifikaci slova zobrazujícího s určitým slovníkovým tvarem, je však nestandardní tvoření variant, které se u komiksových onomatopoií projevují. McCloud (2008), přestože se ve svém postřehu o způsobech zachycení zvukové informace v komiksech soustřeďuje zejména na text v bublině, nabízí možné vysvětlení: „Komiksoví tvůrci už po léta zápolí s desítkami jejích (bublin) variací v marné snaze zachytit ve vizuálním médiu zvuk. ... Dokonce i variace v druzích písma a letteringu, jak v bublinách, tak mimo ně, hovoří jasně o tom, že bitva o zachycení samotné podstaty zvuku vesele zuří dál.“ (McCloud 2008, str. 134). Je možné posuzovat nestandardní fenomény, které budou nyní analyzovány, jako projevy této „bitvy o zachycení samotné podstaty zvuku“, ovšem nesmíme také zapomínat, že každý text v komiksu, a zvukové efekty nejvíce, jsou zároveň složkou vizuálního obrazu a jeho kompozice. Nestandardní varianty v případě zvukových efektů mohou být zapříčiněny snahou o vyváženost obrazové kompozice, grafické zdůraznění určitého objektu, na druhou stranu však nelze vyloučit významový příznak, např. u prodloužení slova zobrazujícího pro zdůraznění trvání apod. Při následující analýze těchto fenoménů bude nutno vést tyto možnosti v patrnosti.

Nejnápadnějším fenoménem i z grafického hlediska je „dloužení“ slova zobrazujícího (viz příloha 3), které je velmi frekventované a má řadu forem, z nichž popíšeme některé nejobvyklejší.

Nejčastěji se může jednat o opakování stejné slabiky, neboli o úplnou reduplikaci. Přestože v běžném jazyce, i v jazyce literárním, jsou poměrně vzácné trojnásobné a vícenásobné reduplikace, jichž se v komiksech vyskytuje velké množství, a to trojnásobných, čtyřnásobných a výjimečně se vyskytují i násobky přesahující desítku. V některých případech můžeme být však na pochybách, zda jde o jedno reduplikované slovo zobrazující, nebo o více jednotlivých slov, jež jsou řazena vedle sebe. Zde je nutné vzít v potaz i vizuální složku a zvážit např. rozložení odstupů, mezer, oddělující či

naopak spojující složky obrazu. Tento první typ mnohonásobně reduplikovaných slov zobrazujících představuje základní typ reduplikace, který nečiní problémy při identifikaci se slovníkovým tvarem, a tedy s nalezením jeho správného významu a následného překladu. Např.:

깔깔깔 *kkalkkalkkal* veselý smích – trojnásobná reduplikace²⁴⁶ (Legenda 1, str. 48)

쿵쿵쿵쿵쿵 *kchungkchungkchungkchung* buch, bušení srdce – pětinasobná reduplikace (Legenda 1, str. 53)

Druhý typ „dloužení“, na nějž je nutno u slov zobrazujících v komiksu upozornit, vychází z reduplikace, která je ovšem doplněná různými hláskovými změnami.

1) Reduplikována je pouze druhá ze slabik, např.:

우르르르 *urŭrŭrŭ* (<우르르 *urŭrŭ*) hromadně, ve skupině (Platina 1, str. 46)

푸하하하 *pchuhahaha* (<하하 *haha*) haha, hlasitý smích (Legenda 1, str. 44)

2) Slovo je prodlouženo uvnitř, což značí, že krajní slabiky zachovávají zcela či přibližně vzhled původního slova zobrazujícího a prostor mezi nimi je vyplněn slabikami, jež jsou zpravidla různě variované slabiky okrajové, a to přední i zadní, případně reduplikovaná slabika prostřední u tříslabičných, např.:

드르르렁 *tŭrŭrŭrŭng* (<드르렁 *tŭrŭrŭng*) chrápat (Legenda 1, str. 31)

3) Další způsob dloužení slova zobrazujícího spočívá v rozdělení původního jednoslabičného slova na dvě nebo více slabik. Dochází k tomu zejména opakováním vokálu. Časté jsou i případy, že zmizí finální konsonant. Např.:

과앙 *kwaang* (<광 *kwang*) prásk, bum (Legenda 1, str. 61)

퍼억 *pchŏök* (<펼 *pchŏk*) plesk, silný úder (Legenda 1, str. 38)

²⁴⁶ Onomatopoeie *깔깔* *kkalkkal* je ve své základní podobě dvouslabičná, nejedná se tedy v pravém slova smyslu o úplnou reduplikaci, která by měla podobu čtyřslabičnou.

쿠웅 *kchuung* (<쿵 *kchung*) prásk, buch (Ohnivý Inferno 1, str. 17)

까아악 *kjaaak* (<까 *kjak*) jé - výkřik překvapení (Legenda 1, str. 113)

빠아아아앙 – *ppaaaang* (<빵 *ppang*) buch, s úderem (Platina 1, str. 93)

쇄아아 – *swaaa* (<쇄 *swa*) šustění, svist (Legenda 1, str. 10)

- 4) Vyskytují se také případy, kdy je před původní slovo zobrazující předsunuta redukovaná slabika jeho základu, obvykle s odtrženou slabičnou finálou. Např.:

두둥 *tutung* (<둥 *tung*) bum, bum (Ohnivý Inferno 1, str. 96)

Tyto různé variace připomínají částečné reduplikace pravidelné a jejich význam je zpravidla prodloužení zvuku, pohybu či děje, jeho trvání, v případě posledním také opakování děje s možným zesilováním intenzity apod.

V případě nepravidelných prodloužení není vždy snadné pro nerodilého mluvčího korejštiny identifikovat správný původní tvar a nalézt přesný význam, neboť uvedené prodloužené verze nejsou zpravidla pojaty jako samostatná hesla žádného slovníku, a proto k dohledání správného významu je nutná velká zkušenost s různými možnostmi nepravidelného dloužení, případně konzultace s rodilým mluvčím.

Na souhrnném příkladu různých podob slova zobrazujícího v komiksu Legenda 1, která jsou odvozena od základového slova zobrazujícího *작* *čwak* cák, šplouch, bude nyní demonstrován repertoár různých nestandardních podob, různě vzdálených původnímu hláskovému skladu této onomatopoeie.

- 1) aspirovaná a reduplikovaná forma *작작작작* *čchwakčchwakčchwakčchwak* (str. 133) – naznačuje opakování děje
- 2) prodloužená forma *좌악* *čwaak* (str. 129) – naznačuje trvání
- 3) prodloužená forma, kde se vypuštěna finála *좌아아* *čwaaa* (str. 172) – naznačuje jemnější zvuk
- 4) forma odvozená od této podoby, kdy je však původní finála nahrazena jinou *좌앗* *čwaat*²⁴⁷ (str. 172) - naznačuje výraznější zvuk

²⁴⁷ V transliteraci má podobu *čwaas*.

V posledním příkladu pozorujeme, že prodloužený tvar je uzavřen nikoliv původním konsonantem, který bychom zde očekávali, ale ㅅ *s*, jehož užití v podobných finálních pozicích je typické pro zapsanou hovorovou řeč, např. při chatování apod.²⁴⁸

Pro úplnost je třeba zmínit ještě druhý, v běžném jazyce nestandardní fenomén, jenž se projevuje u slov zobrazujících v komiksech, a to užití původního reduplikovaného slova zobrazujícího, které však nemá prostou formu, pouze jako holý kmen, bez opakování.²⁴⁹ Nutno však dodat, že tento typ nestandardní varianty slova zobrazujícího neztěžuje jeho identifikaci se slovníkovým tvarem, a z hlediska překladu tedy představuje mnohem menší problém, než varianty uvedené výše. Můžeme je také posuzovat jako elipsu, jež vzniká z původní slovesné odvozeniny nereduplikovaného slova zobrazujícího. V příkladu užití slova zobrazujícího 흔들 *hŭndŭl* kýv můžeme tento tvar analyzovat jako zkrácenou formu – kmen, původního slova zobrazujícího 흔들흔들 *hŭndŭlhŭndŭl* kývat se, nebo jako elizi ze slovesné odvozeniny 흔들거리다 *hŭndŭlkŏrida* kývat se, houpat se.²⁵⁰

Pak Tong-gŭn (2008) upozorňuje také na fakt, že se v komiksech používají nezřídka i slova zobrazující, která ve slovníku nejsou vůbec zařazena a která byla vytvořena nově ilustraci určité situace, jež se odehrává na daném obraze.²⁵¹ Pro překladatele přichází v takovém případě v úvahu jen doplnění českého překladu podle kontextu na základě odhadu významu daného slova zobrazujícího, jak je dán obrazových zachycením situace nebo vyplývá z předchozího či následného děje.

Nyní přistoupím k několika srovnávacím analýzám překladu zvukových efektů v korejských komiksech do češtiny. Jako příklad bylo zvoleno slovo zobrazující, které má v analyzovaných komiksech mimořádně vysokou frekvenci a také mimořádnou variabilitu. Jedná se o mimetikum 쓱 *ssŭk* lehce, jemně; rychle, prudce (Legenda 2, str. 147), jež se objevuje zejména v mimořádně frekventované podobě 쓱 *sŭk* (Legenda 1, str.

²⁴⁸ Kromě zmíněného doplnění finálního -ㅅ -*s* se v chatingu, a analogicky také v komiksu, objevuje nebo může objevit doplnění otevřené slabiky finálou -ㅇ -*ng*, -ㅁ -*m* nebo -ㅂ -*p*, např. 하읏 *hais* (하이 *hai*) Hi (angl. pozdrav), 그런강 *kŭrŏngang* (그런가 *kŭrŏnga*) je to tak?, 아닌감 *aningam* (아닌가 *aninga*) není to tak?, 넵 *nep* (네 *ne*) ano, atp. Kromě těchto jevů se vyskytuje i příklon k fonetickému pravopisu a stírání rozdílů mezi otevřeným a uzavřeným *o*, jako např. v případě 뉁이 *manhi* – 마니 *mani*, 싫어 *sirhŏ* – 시료 *sirjo* i 시료 *sirjo*, kde je změněna i hranice slabiky. Co se týče slov zobrazujících, jsou pro chatung nej důležitější dvě oblasti, kterými je úsměv, případně smích a vyjádření překvapení. Viz podrobněji Ri Sŭng-dža (2006), str. 25.

²⁴⁹ Slovo zobrazující může být dokonce doplněno jakýmsi komentářem, např. v podobě značky x2, jež naznačuje, že původní slovo je složeno ze dvou uvedených kmenů.

²⁵⁰ Viz Pak Tong-gŭn(2008), str. 43.

²⁵¹ O podobném novotvoření v případě chatungového slangu se zmiňuje i Ri Sŭng-dža (2006), str. 26.

81) a dále jako 스으 sũk (Inferno 1, str. 42), 스으 sũ (Legenda 1, str 11), 스으으 sũũ (Legenda 1, str. 149) a dokonce 스... sũ... (NOW 1, str. 138).

Škála překladů je zde velmi široká, protože mimetikum má dva odlišné významy, jež oba velmi dobře doplňují velké množství nejrůznějších situací. Mimetikum 쓱 ssũk se používá zejména k popisu pohybů, zejména vykonávaných lidskými postavami, které mají charakter buď lehkosti, jemnosti, nebo rychlosti, prudkosti. V analyzovaných komiksech se objevuje např. v kontextu dotek, škubnutí rukou, natažení ruky (k útoku), natažení ruky (podání předmětu), uchopení ruky jiné postavy, pohlazení po tváři, sáhnutí rukou do nějakého předmětu, pohyb celým tělem, pohyb směrem k jiné postavě, pohled na jinou postavu atd. V jiných kontextech je nacházíme také jako pohyb při psaní, kreslení štětcem, nebo práce s dalšími nástroji či pohyb s předměty atd. Protože čeština nemá vhodné onomatopoeie, které by mohlo vyjádřit celé toto spektrum různých kontextů, jsou překlady velmi různé. Např.:

1) Onomatopoeie:

Příchod postavy (ducha) – ššššust (Legenda 1, str. 146)

Dotek jiné postavy – och (Ohnivý Inferno 1, str. 13)

Škubnutí rukou – ach (Ohnivý Inferno 1, str. 18)

Nápřah rukou – aaaach (Ohnivý Inferno 1, str. 42)

Pohlazení po tváři – ach (Ohnivý Inferno 1, str. 79)

Pohled vzhůru – ssss (Ohnivý Inferno 2, str. 134)

Dotek rukou na hrudi – sssss (Ohnivý Inferno 2, str. 134)

Chycení za ruku – sua (Ohnivý Inferno 2, str. 183)

2) Mimetika:

Prudké uchopení předmětu - škub (Legenda 1, str. 89)

Rychlé uchopení za ruku - chňap (Legenda 1, 105)

Odstrčení jiné postavy – švih (Ohnivý Inferno, str. 14)

Rychlý pohyb při loupání – vžum vžum (Legenda 2, str. 147)

Vztyčení se – švih (NOW 1, str. 126)

Můžeme pozorovat velkou variabilitu překladů, které jsou vázány na kontext daný situací a aktuálním obrazem, a to v obou základních významech. Jedná se o překlady onomatopoiemi, emocionálními interjekcemi, výrazy, které mohou být s určitou nadsázkou označeny za mimetika (např. švih). Je nutno však také zmínit, že značné množství variant tohoto mimetika zůstává ve všech analyzovaných komiksech nepřeloženo.

Druhým příkladem je rovněž problematické slovo zobrazující 빠직 *ppadžik*. V tomto případě narážíme na problém již s identifikací základního tvaru a zjištění jeho významu a následně i adekvátního překladu. Z výše analyzovaných slovníků obsahuje toto heslo pouze jediný, a to Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) Velký slovník standardní korejštiny, kde je však pouze uvedeno, že se jedná o zkratku, případně severokorejský výraz pro slovo zobrazující 빠지직 *ppadžidžik*. Uvedeno je zde celkem pět významů, a to zasyčet (např. při kontaktu mokrého s horkým předmětem), ulevit větry, natrhnout se, ronit kapky potu a jako pátý je význam uvedený jako severokorejský, a to být v neuspokojivém rozpoložení (např. čekat). Různost významů vede nutně ke zkoumání kontextů, ve kterém je slovo zobrazující užito, aby bylo možno identifikovat, který z výše uvedených významů je v daném kontextu vhodný. Při bližším zkoumání se ukázalo, že toto slovo zobrazující se vyskytuje téměř bez výjimky u postav v kombinaci se značkou „kříž z naběhlých žil“,²⁵² který naznačuje rozčilení nebo hněv. Také kontext, ve kterém se toto slovo zobrazující vyskytuje, naznačuje konflikt s nespokojenou či přímo hněvivou reakcí dané postavy. Na základě těchto vodítek je možno usuzovat, že význam slova zobrazujícího 빠직 *ppadžik* je pravděpodobně „ve velkém hněvu, rozhořčeně, našťvaně“ nebo význam podobný. Z uvedených výkladů se blíží kontextu, ve kterém se onomatopoeie vyskytuje, pouze význam poslední, uváděný jako severokorejský. Není ovšem vyloučeno, že se za užitím tohot slova obrazného v daném kontextu skrývá metafora.²⁵³ Přestože v tomto případě není skutečně možné spolehlivě nalézt vhodný překlad nebo identifikovat význam ze slovníků, kontext je dostatečně bezpečným vodítkem při překladu tohoto slova zobrazujícího. Jsou to onomatopoeie grr (Legenda 1, str. 13), případně varianty grrrr (Legenda 1, str. 32), nebo překlad pomocí neukončené výpovědi - To snad... (Inferno 1, str. 93). Všechny tyto překlady postihují hněvivou reakci

²⁵² Z anglického označení „cross popping veins“, původně tato značka pochází z japonských komiksů manga, kde má význam velkého hněvu nebo pobouření.

²⁵³ V úvahu pak přichází i možnost první, jako metafora prudké reakce, srov. česky prskat ve smyslu zlobit se.

určité postavy. Problém s překladem tohoto slova zobrazujícího bylo možno vyřešit díky jednoznačnému opakujícímu se kontextu, ve kterém se vyskytuje. Přesto vidíme různé strategie jeho překladu, a to jak onomatopoií, tak v posledním případě prostřednictvím zachycení domnělé vnitřní řeči postavy.

Shrňme-li výše uvedené možnosti překladu slov zobrazujících z korejštiny do češtiny, pak vidíme tři hlavní možnosti:²⁵⁴

- 1) Překlad odpovídající onomatopoií.
- 2) Vyjádření významu přibližně odpovídající onomatopoií či mimetikem v češtině na základě kontextu.
- 3) Zachycení významu slova zobrazujícího jiným způsobem, a to popisem situace nebo pomocí hypotetické vnitřní řeči postavy. K této poslední možnosti se překladatel uchyluje jako ke krajní možnosti převodu významu slova zobrazujícího, jehož význam se mu nedaří vhodně zachytit jinou onomatopoií v češtině. Uveďme ještě několik příkladů:

웅성 웅성 웅성 *ungsöng ungsöng ungsöng* ruch – překlad: ruch ulice (Legenda 1, str. 119)

웅성 웅성 *ungsöngungsöng* ruch – překlad: co se to... (Legenda 1, str. 58)

웅성 웅성 *ungsöngungsöng* ruch – překlad: rumraj (Inferno 2, str. 100)

에엥 *eeng* v kontextu překvapení – překlad: co to...? (Legenda 1, str. 135)

Každá z těchto možností je volena podle povahy určitého slova zobrazujícího a na základě analýzy kontextu. V řadě případů můžeme uvažovat o několika možnostech, jak ilustruje příklad tří různých překladů onomatopoeie *웅성 웅성 ungsöngungsöng*. Poslední možností, kterou jsme však v analyzovaných překladech evidovali minimálně, je možnost vytvoření nové onomatopoeie. Jisté problémy při překladu a hledání vhodného slova zcela nepochybně souvisí i s poměrně malou a krátkou tradicí komiksové tvorby v české společnosti, a tedy i nedostatečně vyvinutým repertoárem vhodných onomatopoií, které by se s určitou pravidelností aplikovaly při překladu daných slov zobrazujících, případně do určitých kontextů, jak můžeme pozorovat např. u překladů korejských komiksů do angličtiny. Je otázkou, zda se tato situace změní natolik, že pro překlad onomatopoií z korejských komiksů bude možno v budoucnu použít jakýsi

²⁵⁴ Viz příloha 4.

slovník zvukových efektů, kde budou nejčastější a nejvhodnější možnosti popsány a sumarizovány.

3.4 Shrnutí

Na srovnání překladů literárních textů a komiksů jsem se pokusila znázornit rozdíly mezi frekvencí a distribucí slov zobrazujících v korejštině a češtině. U překladu sice pochopitelně neexistuje jediná „správná“ možnost, ale více, přesto se domnívám, že srovnání korejského originálu a českého překladu ilustrovalo názorně nepoměr mezi početností a tendencí k užívání slov zobrazujících v korejštině a češtině. Jak se objevuje i ve slovnících, a to zejména překladových, je zpravidla volen místo přímého překladu jinou onomatopoií opis, vysvětlení významu, jež je zpravidla ještě nutno pro názornost doplnit příkladovými větami. Příkladové věty, v nichž je určité slovo zobrazující zasaženo do určitého kontextu, byť minimálního, mohou být velmi účinným nástrojem, kterým se dá význam mnohých slov zobrazujících vhodně vyjádřit. V analyzovaných slovnících však tohoto potenciálu není dostatečně využíváno.

Při překladech slov zobrazujících v literárních textech a komiksech je nejdůležitějším činitelem právě kontext, který dává konkrétní význam určitému slovu zobrazujícímu. Strategie překladu se u obou typů textů značně liší. U literárních textů jsme mohli pozorovat nejrůznější typy vyjádření, od překladu odpovídající českou onomatopoií, vyjádření příslovcem či vhodným slovesem, až po vypuštění významu slova zobrazujícího z překladu. U překladu komiksových zvukových efektů, které jsou vyjádřeny slovy zobrazujícími, vyvstává nutnost překladu každého zvukového efektu, tedy přímé náhrady českým ekvivalentem. Zde se objevují náhrady onomatopoiemi, mimetiky, ale i dalšími výrazy, jako citoslovci, podstatnými jmény či nominálními frázemi, jež popisují danou situaci, nebo částí hypotetické vnitřní řeči postavy, jež dokresluje její psychické rozpoložení vhodněji, než např. doslovný fonetický převod či náhrada citoslovcem. Zcela vyjíměčně se vyskytují i transkripce korejských slov zobrazujících do češtiny, ovšem tento postup neumožňuje zpravidla přenesení významu korejského slova obrazného do češtiny a transkribované slovo zůstává jen shlukem hlásek bez významu. Je možné, že se s narůstajícím počtem překladů vyvine pro překlad komiksů určitý standart, který by byl aplikovatelný na určité typické situace doprovázené opakujícími se zvukovými efekty.

Závěr

V této práci jsem se pokusila analyzovat onomatopoeie a mimetika v současné korejštině, pro něž používám souhrnný termín slova zobrazující.

V první kapitole bylo představeno množství nejrůznějších pohledů na slova zobrazující, z nichž jsem postupně postupně formulovala celkovou definici. Jako slova zobrazující jsou pojímány tzv. pravé onomatopoeie, tedy slova napodobující zvuky, a mimetika, tedy slova zobrazující vjemy ostatních smyslů, zejména vizuální. Pro korejštinu je rovněž důležitá otázka zařazení slov zobrazujících k určitému slovnímu druhu, kde panují značné rozdíly mezi různými autory. Tyto rozdíly dokládám ilustračním výčtem přístupů jihokorejských, severokorejských i zahraničních koreanistů. Převažuje sice hodnocení slov zobrazujících jako více či méně samostatné části příslovcí, avšak v řadě případů se objevuje hodnocení jiné, nejvýznamněji vymezení jako nového samostatného slovního druhu.

Další oblast, na niž jsem se zaměřila, je otázka množství slov zobrazujících v korejštině ve srovnání s češtinou. Tuto otázku jsem uvedla teoretickým vymezením hranic slov zobrazujících chápaných v užším a širším smyslu (včetně jejich odvozenin), neboť rozdíly v tomto vymezení považuji za jednu z příčin rozdílných údajů řady badatelů. Pokouším se rovněž o přímé srovnání korejských a českých slov zobrazujících na základě slovníkových excerpce. Podle těchto excerpce je v korejštině více než 29 tisíc slov zobrazujících, zatímco v češtině byly nalezeny jen necelé 2 tisíce (oboje chápané v širším smyslu). Na několika příkladech jsem se pokusila ilustrovat hlavní rozdíly mezi slovy zobrazujícími v korejštině a češtině. Jsou to zejména rozdíly v míře uplatnění hláskové symboličnosti, jež v korejštině oproti češtině má velmi široké uplatnění, rozdíly ve slovtvorných prostředcích a v neposlední řadě výrazné rozdíly ve formě a expresivitě slov zobrazujících v obou jazycích. Zatímco v korejštině je ve variantách i v odvozeninách zřetelný původní slovní základ (z čehož vyplývá i následná expresivita dané odvozeniny), v češtině jsou tyto základy vlivem hláskových a slovtvorných změn již často nezřetelné, s čímž souvisí i následná ztráta expresivity.

Korejská slova zobrazující jsou vymezována na základě čtyř hlavních rysů, jež jsou podrobně popsány v kapitole 2 a ilustrovány na příkladech. Jedná se o principy hláskové symboličnosti, reduplikace, dalšími rysy jsou specifická slovtvorba a typické syntaktické funkce společně s velmi omezenou kompatibilitou. Hláskovou symboličnost a reduplikace jsem se pokusila porovnat s obdobnými jevy v češtině, kde se sice rovněž

projevují, ale v daleko menší míře. Představení slovo tvorby slov zobrazujících začínám přehledem hlavních slovo tvorných prostředků, jimiž jsou slova zobrazující odvozována od sloves. Následně jsou představeny bohaté slovo tvorné možnosti při odvozování sloves, doplněné o prostředky, jimiž jsou odvozována příslovce. Tyto odvozeniny jsou obvykle zahrnovány mezi slova zobrazující vymezená v širším smyslu. V podkapitole 2.4 jsem se pokusila popsat nejen syntaktické funkce slov zobrazujících, ale i jejich omezenou kompatibilitu se slovesy a jmény. Tato problematika je však velmi komplikovaná, neboť zahrnuje otázky polysémie a homonomie řady slov zobrazujících, zejména jedná-li se o varianty. Tato otázka, jak se domnívám, vyžaduje ještě podrobnější zkoumání.

V kapitole 3 jsem analyzovala dva typy textů, jež jsou na slova zobrazující v korejštině bohaté. Literární texty jsem zde pojala jako zástupce textů psaných, komiksy jakožto možné zástupce textů mluvených. Důraz je v této kapitole kladen na srovnání korejštiny a češtiny z hlediska překladu slov zobrazujících, čímž navazuji na podkapitolu 1.3, ve které srovnávám množství slov zobrazujících v obou jazycích. Nejprve jsem se soustředila na způsob a možnosti zachycení slov zobrazujících a jejich významu ve slovnících. Zkoumané slovníky se do jisté míry liší ve způsobu zachycení slov zobrazujících, stejně jako ve výběru variant či v pojetí definice hesla. Význam slov zobrazujících, pro něž je typická velká variabilita, není snadné přesně definovat či nalézt vhodné hledisko, z něž by definice významu byla jednoznačná a odlišovala dostatečně různé varianty. Domnívám se proto, že je vhodné doplnění definice významu příkladovými větami, které podají informaci o kontextu a podmínkách, v němž může být dané slovo zobrazující užito.

Při analýze konkrétních literárních textů jsem postupovala tak, že z korejských textů byla excerpována slova zobrazující a následně byla příslušná místa dohledána v českém překladu. Byly tak odhaleny základní strategie, které se při překladu slov zobrazujících z korejštiny do češtiny objevují. Je to překlad českou onomatopoií, jenž byl ale nejméně častý, dále náhrada jiným výrazem či opisem, což byla možnost nejfrekventovanější, nebo vypuštění překladu, jež bylo také málo frekventované.

U překladu komiksů je situace odlišná v tom, že se slova zobrazující objevují v naprosté většině ve formě tzv. zvukových efektů, jež jsou pevně svázány s obrazem komiksu. Vystává zde proto potřeba překládat každé slovo zobrazující, jež má formu zvukového efektu. V daleko větší míře než u překladů literárních se zde projevuje

překlad česko onomatopoií. Velmi frekventovaný je překlad pomocí jmen či adverbii. Řidce se také vyskytuje překlad vnitřní řeči, zejména v případě, že daný zvukový efekt vyjadřuje určitá vnitřní hnutí postav. Tyto strategie jsou ilustrovány v textu na několika příkladech a v příloze 4.

Slova zobrazující v korejštině jsou mimořádně rozvinutou kategorií slov, již jsem se pokusila představit z různých hledisek. Nedostatečně prozkoumána zůstává oblast hovorové řeči, kde se mi nepodařilo nashromáždit dostatečně vypovídající podklady. Málo probádaná zůstala také otázka sémantická, jež je zmiňována zpravidla jen jako doplnění formálních charakteristik slov zobrazujících v korejštině zejména v kapitole 2. V neposlední řadě zůstává otevřená mimořádně náročná otázka etymologie a jazykového vývoje, z níž v práci zmiňuji jen určité obecně uznávané poznatky. Doufám však, že jsem ve své práci podala komplexní synchronní pohled na slova zobrazující v korejštině, jejichž specifičnost ve srovnání s češtinou ještě více vyniká.

Bibliografie

- AHN, Sang-Cheol, *An Introduction to Korean Phonology*. Hanshin Publishing, Soul 1973.
- BLOOMFIELD, Leonard, *Language*. Ruskin House, Londýn 1965 (Přetisk původního vydání 1933).
- BRUKNER, Josef, FILIP, Jiří, *Poetický slovník*. Mladá Fronta, Praha 1997.
- ČECHOVÁ, Marie, *Čeština – řeč a jazyk*. ISV nakladatelství, Praha 1996.
- ČERMÁK, František, *Jazyk a jazykověda*. Karolinum, Praha 2001.
- ČERNÝ, Jiří, *Úvod do studia jazyka*. Rubico, Olomouc 1998.
- ČEJKA, Mirek, *Česká lexikologie a lexikografie*. Masarykova univerzita, Brno 1992.
- DOKULIL, Miloš, *Tvoření slov v češtině 1 : Teorie odvozování slov*. Nakladatelství Československé akademie věd, Praha 1962.
- ECO, Umberto, *Skeptikové a těšitelé*. Argo, Praha 2006.
- FABRE, Andre, *L'étude des Onomatopées et Mots expressifs*. Soul University, Soul 1967.
- FILIPEC, Josef, ČERMÁK, František, *Česká lexikologie*. Academia, Praha 1985.
- GALE, James Scarth, *A Korean-English Dictionary*. Soul 1927.
- GROENSTEEN, Thierry, *Struktura komiksu*. Host, Brno 2005.
- CHOLODOVIČ, Alexandr, *Očerk gramatiky korejského jazyka (Nárys gramatiky korejského jazyka)*. Izdatelstvo literatury na innastrannykh jazykach, Moskva 1954.
- IHM, Ho Bin, HONG, Kyung Pyo, CHANG, Suk In, *Korean Grammar for International Learners*. Yonsei University Press, Soul 2001.
- McCLOUD, Scott, *Jak rozumět komiksu*. BB/art, Brno 2008.
- KIM, Soohee, Korean partial reduplication. In: *CLS (Chicago Linguistic Society) 32*, Chicago 1996, str. 179-189.
- KOPEČNÝ, František, *Základy novočeské skladby*. SPN, Praha 1962.
- KOŘÍNEK, Jan Matěj, *Studie z oblasti onomatopoiie. Příspěvek k otázce indoevropského ablautu*. Praha 1934.
- KRUMML, Milan, *Comics: Stručné dějiny*. Comics Centrum, Praha 2007.
- LEE, Hansol, *Korean Grammar*. School of Oriental and African Studies, New York 1989.
- LEVÝ, Jiří, *Umění překladu*. Panorama, Praha 1983.
- MALIŠ, Otakar, MACHOVÁ, Svatava, SUK, Josef, *Současný český jazyk: Lexikologie*. Karolinum, Praha 1997.
- MARTIN, Samuel Elmo, *A Reference Grammar of Korean*. Tuttle Publishing, Tokio 1992.
- MLUVNICE ČEŠTINY II. TVAROSLOVÍ. Kol. autorů, Academia, Praha 1986.

- MAZUR, Jurij Nikolajevič, *Gramatika korejského jazyka*. Muravej-Gajd, Moskva 2001.
- OBERFALZEROVÁ, Alena, Onomatopoeia and iconopeia – as a means of expressing expressivity in Mongolian. In: *Mongolo – Tibetica Pragensia '09*. Karolinum, Praha 2009, str. 20 – 60.
- PAK, G. A., *Словообразование на базе изобразительных слов*. In: *Korejský jazyk*. Izdatel'stvo vostočnoj literatury, Moskva 1961, str. 182 – 200.
- PRŮŠA, Igor, Dějiny a současnost japonských sdělovacích prostředků. In: *Nový Orient* 2009, č. 64, str. 9 – 13.
- PŘÍRUČNÍ MLUVNICE ČEŠTINY*. Kol. autorů, Nakladatelství Lidové noviny, Brno 1995.
- PULTR, Alois, *Mluvnice korejštiny I : Hláskosloví a tvarosloví*. Karolinum, Praha 1978.
- PUCEK, Vladimír, Korejské písmo. In: *Úvod do čínského, japonského a korejského písma I.: Vznik a vývoj*. SPN, Praha 1975.
- PUCEK, Vladimír, *Mluvnice korejštiny II. Syntax*. SPN, Praha 1986.
- PUCEK, Vladimír, *Lexikologie korejštiny*. Karolinum, Praha 1997.
- PUCEK, Vladimír, *Gramatika korejského jazyka*. Karolinum, Praha 2005.
- PUCEK, Vladimír, BUŠKOVÁ, Marta, *Jazyková politika v Koreji*. Karolinum, Praha 2000.
- RAMSTEDT, Gustav John, *A Korean Grammar*. Izdatel'stvo Inostranej Literatury, Moskva 1951 (Přetisk původního vydání Helsinky 1939).
- REJZEK, Jiří, *Český etymologický slovník*. Leda, Praha 2001.
- REJZEK, Jiří, *Český etymologický slovník*. [monografie na CD ROM], Leda, Praha 2008.
- RUSÍNOVÁ, Zdeňka, *Tvoření slov v současné češtině*. Masarykova univerzita, Brno 1993.
- SABIN, Roger, *Comics, Comix & Graphic Novel: A History of Comic Art*. Phaidon Press 2003.
- SAUSSURE, Ferdinand, *Kurz obecné lingvistiky*. Academia, Praha 2008.
- SOHN, Ho-min, *The Korean Language*. Cambridge University Press, Cambridge 1999.
- ŠMILAUER, Vladimír, *Novočeská skladba*. SPN, Praha 1966.
- ŠMILAUER, Vladimír, *Novočeské tvoření slov*. SPN, Praha 1971.
- WATASHI RIKO, Westernizace mangy. *Komiks.cz* [online]. 21. 12. 2009, <<http://www.komiks.cz/clanek.php?id=748>>
- YOO, Jaeok, *Trends in Korean Comics Publishing*. [online] 15. 5. 2010, <<http://www.accu.or.jp/appreb/report/abd/34-1/abd3412.html>>

Periodika

- The Korea Times*. [online]. 20 . 5. 2010, <<http://www.koreatimes.co.kr/www/index.asp>>

Korejské zdroje

ČCHÄ Wan (채완), Üisöngö ütchäöüi tcheksütchübjöl tchüksöng (의성어 의태어의 텍스트별 특성) [Specifika onomatopoií a mimetik v textech]. In: *Kugökungmunhak* 2002, číslo 132, str. 121 – 151.

ČCHÄ Wan (채완), *Hangugöüi üisöngö ütchäö* (한국어의 의성어와 의태어) [*Korejská onomatopoeie a mimetika*]. Söultähakkjo čhulpchanbu, Soul 2003.

ČCHÖ Čöng-hu (최정후), *Čosönö hakkäron* (조선어학개론) [*Teorie gramatického systému korejštiny*]. Kwahak päkkwasadžön čhulpchanbu, Pchjongjang 1983.

ČO Čä-su (조재수), *Kugö sadžön pchjönčchanron* (국어 사전 편찬론) [*Teorie edice Slovníku korejštiny*]. Kwahaksa, Soul 1984.

ČO Hüi-čchön (조희천), Üisöngüitchäö olparo ssüdža (의성의태어를 옳바로 쓰자) [Pišme správně onomatopoeie a mimetika]. In: *Čunggukčosönönum* 1988, číslo 4, str. 59 – 60.

ČÖNG Čä-do (정재도), Usüm sinjungmal (웃음 시늉말) [Slova napodobující smích]. *Hangülsäsosik* 2005, číslo 389, str. 9 – 16.

ČOSÖNÖ MUNBÖP (조선어 문법) [*Gramatika korejštiny*]. Pchjongjang 1960.

HAN Hä-jön (한해연), Handžopönjogesöüi üisöngüitchäö sajonge tähajö (한조변역에서의 의성의태어사용에 대하여) [O užívání onomatopoií a mimetik v překladech z čínštiny do korejštiny]. In: *Čunggukčosönönum* 2005, číslo 5, str. 29 - 31.

HÖ Ung (허웅), *Kugö ūmunron* (국어 음운론) [*Korejská fonetika*]. Semmunhwasa, Soul 1991.

I Ik-söp (이익섭), *Kugöhak käsöl* (국어학 개설) [*Souhrnná gramatika korejštiny*]. Hakjönsa, Soul 1986.

JUN Hjo-sik (윤효식), Pönjogesöüi üisöngüitchäöčchöri (번역에서의 의성의태어처리) [Organizace onomatopoií a mimetik v překladech]. In: *Čunggukčosönönum* 1986, číslo 6, str. 46 – 48.

KIM Hang-njön (김학련), *Čosön munhwaö munböp kjuböm* (조선문화어문법규범) [*Standarty gramatiky korejské kulturní řeči*]. Pchjongjang 1976.

KIM Hong-böm (김홍범), Hangugöüi sangdžingö jöngu : Hjöngtchäron džök tchüksöngüro čungsimüro (한국어의 상징어 연구 : 형태론적 특성으로 중심으로) [Zkoumání korejských slov symbolických : Morfologické rysy]. In: *Hangül* 1995, číslo 228/6, str. 219 – 256.

KIM Hong-böm (김홍범), Hangugö sangdžingöüi ümunrondžök tchüksöng (한국어 상징어의 음운론적 특성) [Fonetické rysy korejských slov symbolických]. In: *Hankungmalkjojuk* 1996, číslo 7, str. 31 – 52.

KIM Hong-böm (김홍범), Hangugöüi sangdžingö jöngu : Tchongsarondžök tchüksöngüro čungsimüro (한국어의 상징어 연구 : 통사론적 특성을 중심으로) [Zkoumání korejských slov symbolických : Syntaktické rysy]. In: *Säkugökjokjuk* 1998, číslo 55, str. 103 – 130.

KIM Hong-böm (김홍범), Hangugö sangdžingö sadžönüi pchjönčchan pangan (한국어 상징어 사전의 편찬 방안) [Plán vytvoření slovníku korejských slov symbolických]. In: *Hangül*, 1998, číslo 239, str. 137 – 159.

KIM Hong-böm, PAK Tong-gün (김홍변, 박동근), Sinmun kisa čemoge ssüin sangdžingöüi punsök (신문 기사 제목에 쓰인 상징어의 분석) [Analýza slov symbolických užívaných v novinových titulcích]. In: *Pädalmal* 2001, číslo 29, str. 53 - 70.

KIM Hong-böm, PAK Tong-gün (김홍변, 박동근), Hangugö sangdžingö sadžönüi pchjönčchan silče (한국어 상징어 사전의 편찬의 실제) [Realita vytváření slovníku korejských slov symbolických]. In: *Sadžönpchjönčchanhak jöngu* 2001, číslo 11-2, str. 347 – 352.

KIM Tong-so (김동소), Dirükchü Hüindülling čö, hangugö üisöng ütchäö jöngu (디르크 흰들링 저, 한국어 의성 의태어 연구) [Dílo Dirka Fündlinga, výzkum korejských onomatopoií a mimetik]. In: *Kugökungmunhak* 1986, číslo 95, str. 465 – 468.

KUGÖ 1-1 (국어 1-1) [*Korejština 1-1*]. Ministerstvo školství, Soul 2003.

MUNHWAÖ HAKSÜP ČCHAMKOSÖ (문화어 학습참고서) [*Příručka ke studiu kulturní řeči*]. Pchjongjang 1973.

MUN Se-jöng (문세영), *Urimalsadžön* (우리말사전) [*Slovník korejštiny*]. Soul 1950 (Přetisk původního vydání 1938).

NAM Ki-sim, KO Jöng-gün (남기심, 고영근), *Pchjodžun kugö munböbron* (표준 국어 문법론) [*Teorie standardní gramatiky korejštiny*]. Tchapčchulpchansa, Soul 1997.

- PAK Tong-gŭn (박동근), Hjungnămarŭi natchmal mandŭlgi (흥내말의 낱말 만들기) [Vytváření nových slov od slov imitujících]. In: *Hangŭl* 1997, číslo 236, str. 137 – 160.
- PAK Tong-gŭn (박동근), Hangugŏ hjungnămarŭi ŭimi kudžo jŏngu (한국어 흥내말의 의미 구조 연구) [Výzkum struktury významu korejských slov imitujících]. In: *Kŏngugomunhak* 1999, číslo 23-24, str. 363 – 388.
- PAK Tong-gŭn (박동근), „Usŭmpchjohjŏn hjungnămal“ŭi ŭimi kisul“ („웃음표현 흥내말“의 의미 기술) [Formování významu u slov imitujících smíchu]. In: *Hangŭl* 2000, číslo 247, str. 159 – 189.
- PAK Tong-gŭn (박동근), Urŭmpchjohjŏn hjungnămarŭi jŏngu (울음표현 흥내말의 연구) [Zkoumání slov imitujících pláče a volání]. In: *Hangŭl* 2005, číslo 267, str. 141 – 175.
- PAK Tong-gŭn (박동근), Hangungmanhwa tcheksŭtchŭŭi hjungnămal sajong jangsang (한국만화 텍스트의 흥내말 사용 양상) [Užívání slov imitujících v textech korejských komiksů]. In: *Kjŏreŏmunhak* 2008, číslo 41, str. 33 – 58.
- RI Kŭ-bă (리귀배), *Čosŏnŏ munbŏpron* (조선어문법리론) [*Teorie gramatiky korejštiny*]. Peking 1988.
- RI Sŭng-dža (리승자), Intchŏnetchŭ čhătchingŏŭi sajongjangsŏng (인터넷 채팅언어의 사용양상) [Používání internetového jazyka chatingu]. In: *Čunggukčosŏnŏnum* 2006, číslo 2, str. 24 - 28.
- RJŎM Čong-njul, KIM Jŏng-hwang (렘종률, 김영황), *Munbŏpron : Čosŏn ŏhakkwajong* (문법론 - 조선어학과용) [*Gramatika korejštiny pro účely výuky*]. Pchjongjang 1990.
- SŎ Čŏng-su (서정수), *Kugŏ munbŏp* (국어 문법) [*Gramatika korejštiny*]. The Deep-Rooted Tree Publishing House, Soul 1994.
- SONG Mun-džun (송문준), Sori hjungnămarŭi ssikarŭme tăhajŏ (소리 흥내말의 씨가름에 대하여) [O slovně druhové příslušnosti zvukových slov imitativních]. In: *Hangŭl* 1988, číslo 200/6, str. 139 – 164.
- WANG Mun-jong, MIN Hjŏn-sik (왕문용, 민현식), *Kugŏ munbŏpronŭi ihă* (국어 문법론의 이해) [*Porozumění teorii korejské gramatiky*]. Kămunsa, Soul 1996.

Sborníky

Undertanding Hunmin-jŏngŭm. (Soubor studií obsahující originál dekretu a jeho korejský a anglický překlad). Hanshin Publishing Company, Soul 1990.

Manhwa, 100 Years of Korean Cartoon. (Sborník výstavy). Soul 2009.

Slovníky

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön (한국 민족 문화 대백과 사전) [Encyklopedie korejské národní kultury]. Hanguk čöngsin munhwa jönguwön, Soul 1992.

I Ki-wön (이기원). *Hangugöüi üisöngöwa ütchäö* (한국어의 의성어와 의태어) [Korejská onomatopoeie a mimetika]. Hankungmunhwasa, Soul 2007.

Jönse hangugösadžön (연세 한국어사전) [Slovník korejštiny univerzity Yonseí]. Tusandong, Soul 2004.

KR DIC YAHOO.COM (Soubor několika slovníků na portálu yahoo.com). [online slovníky], 20. 5. 2010, <<http://kr.dic.yahoo.com/>>

Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny]. Kungnipkugöwön, Soul 2008.

Pchjodžun kugö täsadžön (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny]. [online slovník], 20. 5. 2010, <<http://124.137.201.223/>>

SEJONG (Korpus současné korejštiny). [online databáze], 20. 5. 2010, <www.sejong.or.kr>

HANGUGÖ KÜRIGO HANGUGÖ (한국어 그리고 한국어) (stránka a online databáze zaměřená na slova zobrazující) [online databáze] 20. 5. 2010, <<http://www.hangeul.pe.kr/>>

Primární literatura a překlady

HAN, Mal-suk. *Období dešťů*. In: Informační bulletin ČKS 2005.

KARA a WOO, Soo Jung. *Legenda 1*. Talpress, Praha 2009.

KARA a WOO, Soo Jung. *Legenda 2*. Talpress, Praha 2009.

KIM, Tong-in. *Píseň provázející lod'*. In Světová literatura 1974, číslo 6.

KIM, Yeon Joo. *Platina 1*. Talpress, Praha 2009.

KIM, Yeon Joo. *Platina 2*. Talpress, Praha 2009.

Kkok ilgöjahal hanguktanpchjön 35 sön (꼭 읽어야할 한국단편 35 선) [35 korejských povídek, které si musíte určitě přečíst]. Ed. I Pjöng-njöl (이병렬), Tchaimkihök, Soul 2003.

LEE, Young Yuu. *Kill me, Kiss me 1*. Egmont, Praha 2008.

- LEE, Young Yuu. Kill me, Kiss me 2. Egmont, Praha 2008.
- LEE, Young Yuu. Kill me, Kiss me 3. Egmont, Praha 2008.
- LEE, Young Yuu. Kill me, Kiss me 4. Egmont, Praha 2009.
- LEE, Young Yuu. Kill me, Kiss me 5. Egmont, Praha 2009.
- LIM, Dall-Young a KIM, Kwang-Hyun. *Ohnivý Inferno 1*. Talpress, Praha 2009.
- LIM, Dall-Young a KIM, Kwang-Hyun. *Ohnivý Inferno 2*. Talpress, Praha 2009.
- LIM, Dall-Young a KIM, Kwang-Hyun. *Ohnivý Inferno 3*. Talpress, Praha 2009.
- PARK, Sung Woo. *NOW 1*. Talpress, Praha 2009.
- PARK, Sung Woo. *NOW 2*. Talpress, Praha 2009.
- Tváře a osudy: moderní korejské povídky*. Brody, Praha 1999.
- Ukradené jméno: moderní korejské povídky*. Brody, Praha 2006.

Seznam příloh

Příloha 1 Excerpce Českého etymologického slovníku

Příloha 2 Excerpce slov zobrazujících z Pchjodžun kugŏ täsadžon (표준국어대사전) [Velký slovník standardní korejštiny]

Příloha 3 Umístění zvukových efektů v komiksovém obraze

Příloha 4 Typy překladů zvukových efektů v komiksech

Příloha 1 Excerpce Českého etymologického slovníku

Pozn. Slova jsou řazena v řádcích. Hesla slovníku jsou vyznačena tučně, ostatní slova jsou jejich odvozeniny uvedené ve slovníku.

Značky:

L – latina

R – ruština

F – francouzština

N – němčina

A – angličtina

Šp – španělština

Mal – malajština

Hol – holandština

Lap – laponština

Aha	Ach	Achich	Ech
Och	Babrat se	Zbabrat	Babravý
Bafat	Bafnout	Vyfafnout	Baf
Bachor	Balalajka (R)	Balamutit	Balamucení
Bančit	Nabančit	Zbančit	Barbar (L)
Barbarský (L)	Barbarství (L)	Batoh	Batožina
Bečet	Zabečet	Bečivý	Bez („keř“)
Bezový	Bezinka	Bezinkový	Bimbat
Bim bam	Tik tak	Pif paf	Binec
Binknout	Binovat (nár.)	Bingo (A)	Bizarní
Bizarnost	Blábolit	Blábol	Blaf
Blbý	Blbost	Blb	Blbec
Blbeček	Blbina	Blbnout	Zblbnout
Oblbnout	Vyblbnout se	Přiblblý	Blekotat
Blekotavý	Zablekotat	Blít	Poblít (se)
Vyblít (se)	Blivajz (expr.)	Bobtnat	Nabobtnat
Boltec	Bomba (L)	Bombička (L)	Bombový (L)
Boom (A)	Boubel	Boubelatý	Buclatý
Bouchat	Bouřit	Bouře	Bouřka
Bouřlivý	Bouřlivák	Bouřňák	Vzbouřit (se)
Pobouřit (se)	Vybouřit (se)	Rozbouřit (se)	Zabouřit
Box (A)	Boxovat (A)	Boxer (A)	Boxerský (A)
Boxerky (A)	Brblat	Brebentit	Bréca
Brečet	Brek	Obrečet	Pobrečet si
Vybrečet (se)	Zabrečet (si)	Rozbrečet (se)	Probrečet
Ubrečený	Breptat	Brept	Brepta
Vybreptat	Brkat	Brknout	Brloh
Brnět	Brňavka	Zabrnět	Brnkat
Brnkání	Zabrnkat	Vybrnkat	Brouk
Brouček	Broukat	Zabroukat	Pobrukovat
Bručet	Bručoun	Bručivý	Zabručet

Brumlat	Brundibár (N)	Břeskný	Břinkat
Zabřinkat	Břinkavý	Bubák	Buben
Bubínek	Bubnový	Bubínkový	Bubeník
Bubenický	Bubnovat	Zabubnovat	Vybubnovat
Bublina	Bublina	bublinový	Bubřet
Nabubřet	Nabubřelý	bučet	Bučivý
Zabučet	buchta	Buchtička	Bukač
Bulit	Ubulený	Bum	Bumbat
Bušit	Zabušit	zbušit	Být
Býčí	Býček	Bejkovec	Bejčit
Bzdít	bzikat	Bzikavka	Bzučet
Bzukot	bzučivý	Bzučát	Bžunda
cákat	Cáknout	Cákanec	Camrat
Nacamrat se	Capat	Capavý	cápota
Cápek	Cecek	ceknout	ceknout
cikáda	Cinkat	cinkot	Cinkavý
zacinkat	Cmrndat	courat	Coura
courák	cpát	Nacpat	Ucpat
Zacpat	vecpat	Procpat	Přecpat
Crčet	Crčivý	cucat	Cucnout
cucavý	Cucák	Nacucat se	Ucucnout
vycucnout	Cucflek	cupat	Cupitat
cvakat	Cvaknout	zacvaknout	Procvaknout
Cvrček	Cvrčet	Cvrkot	Cvrkat
Cvrlikat	cvrnkat	Cvrnknout	Čača (Šp)
Čapnout	Načapat	čečetka	Čejka
Čenichat	Čenich	Vyčenichat	Začenichat
Pročenichat	Očenichat	Čep	Čepovat
Načepovat	Dočepovat	Výčep	Výčepní
čepel	Čepelka	čeřit	Zčeřit
rozčeřit	čírka	Čížek	čmelák
Čmelík	Čurat	čůrek	Počurat se
Vyčurat se	načurat	Čurák	čvachtat
Čvachtanice	Čváchel	deptat	Zdeptat
Děšť	Dešťový	deštivý	Deštný
deštník	Dešťovka	Detonace (F)	Detonační
Dlask („pták“)	drandit	Drcat	Drcnout
Drc	Drkotat	Drkotavý	Zadrkotat
Přidrkat	drkat	drnčet	Drnčivý
Zadrnčet	Rozdrnčet se	Drndat	Drndavý
Vydrndat	drnkat	Drnkací	Drnkavý
Zadrnkat	Drozd	Ducat	Dudlík
Dudlat	Dumlat	Dumping (A)	Dumpingový
dunět	Dunivý	zadunět	Dupat
Dupy dup	Dupák	Dupačky	Zadupat
Rozdupat	Udupat	Vydupat	Dupárna
dušat	Udušat	facka	Fackovat
Fanfára (N)	fičet	Flákat se	Flákač

flákárna	profláknout	Poflakovat se	Odfláknout
Vyfláknout se	Fláknout („uhodit“)	Flák	Naflákat
Zflákat	zaflákat	Flétna (N)	Flétnistka
Flétnový	Flinkat se	Flink	Odflinknout
Flirt (A)	Flitr (N)	fňukat	Foukat
Nafouknout	Náfuka	Sfouknout	Vyfouknout
Fouňa	frčet	Frr	Frkat
Frnkout	frnk	Fuč (N)	Fučet
Fuj	fujavice	Funět	Gondola (It)
gondoliér	Gong (A – Mal)	Hafan	Hafat
Haf	fu	Halabala	Halali (N)
Haprovat (N)	havran	Havraní	Hekat
hekání	Heknout	huhňat	Huhňavý
Hhip(hurá) (A)	hlahol	Hlaholit	Zahlaholit
Hlas	Hlasový	Hlasitý	Hláska
hláskový	Hláskovat	Hlasivka	Hlasivkový
Hlásat	Hlasatel	Hlásit	Hlásič
Rozhlásit	Rozhlas	Prohlásit	Vyhlásit
Vyhláška	Ohlásit	Ohlas	Ohlášky
Hlasovat	hlodat	Hlodák	Hlodavý
Hlodavec	nahlodat	Ohlodat	Vyhlodat
Hltat	Hlt	Hltan	Hltavý
Zhltnout	Pohltit	Zahlit	Hluk
Hlouček	Hlučný	Hlučet	zahlučet
Shluk	Shlukovat se	hnípat	homole
Homolka	Homolovitý	Hotentot (Hol)	Houkat
Houkání	Houkačka	Zahoukat	odhouknout
houpat	Houpavý	Houpačka	Zahoupat
rozhoupat	Pohoupat	Pohupovat	Zhoupnout
Vyhoupnout (se)	Přehoupnout (se)	housti	Hudec
hovado	Hovádko	Hovor	Hovorový
Hovorný	Hovorovost	hovořit	Pohovořit
Rozhovor	hrčet	hrdlička	Hrdličkovat se
Hrkat	Hrkot	hrknout	Vyhrknout
Hroch	hrůza	Hrůzný	Hrozný
Hroznýš	hrozivý	Hrozit	Pohrozit
Zahrozit	Vyhrožovat	Výhrůžka	Ohrozit
Ohrožení	Hrozitánský	hučet	Hučení
Hukot	Hučivý	zahučet	Prohučet
Přihučet	hudrovat	Zahudrovat	Hudry hudry
huhlat	Huhňat	hulákat	Hulá
Hola	Hups	hup	Hupsnout
Husa	Husička	husí	House
housátko	Husák	Hvízdat	Hvízdnout
Hvizd	Hvízdavý	zahvízdat	Pohvizdovat (si)
hýkat	Hýkání	Hýk	Chamtivý
chamtivost	Chamtivec	Ham	Chechtat se
Chechtavý	Chechtot	Zachechtat se	Rozchechtat se

Uchechnout se	Chichotat se	chlastat	Prochlastat
Vychlastat	Zchlastat se	ochlasta	Chlemtat
Chlemstat	chlípný	Chlípnost	chlípník
chlopeň	chlopečovitý	Chlubit se	Chlouba
chlubivý	Pochlubit se	Vychloubat se	Vychloubačný
Chlup	Chloupek	Chlupatý	Chlupáč
chlupatět	Ochlupení	Chopit (se)	Pochopit
Pochop	Uchopit	úchop	Vzchopit se
Schopný	chramstnout	Schramstnout	chrápat
Chrapot	chraptět	Chrapivý	Chrást
Chrastí	chrastit	Chrastivý	chrastítko
Zachrastit	Chrčet	Chrčivý	Zahrčet
Chrchat	Chrchel	Zachrchat	Odchrchat
Chrlit	Chrlič	Vychrlit	Chrnět
Vychrnět se	Prochrnět	chrobák	Chrochtat
Chrochtavý	Zachrochtat	Chroptět	Chroptivý
Zachroptět	chroupat	chroupavý	chroust
chroustat	Chrstnout	Vchrstnout	Vychrstnout
Chrupat	Chrupavý	Chrup	Chrupavka
chrupka	chřástal	Chřípí	Chřípka
Chřipkový	chvála	Chválit	Pochválit
Pochvala	Pochvalný	Vy(na)chválit	Schválit
Schválení	Chvalitebný	Chvástat se	Chvástavý
Chvastoun	-chvátit	Chvat	Schvátit
Uchvátit	Úchvatný	Zachvátit	Záchvat
Obchvat	chvost	Chýlit (se)	Schýlit
Nachýlit	náchylný	vychýlit	Výchylka
Uchýlit (se)	Úchylný	Úchylka	Odchýlit (se)
Odchylný	Příchylný	chytat	Chytit
Chyták	Chytlavý	nachytat	Pochytat
Schytat	Vychytat	Podchytit	Přichytit
Zachytit	Uchytit	Úchyt	Jásat
Jásavý	Jásot	Zajásat	rozjásat
Ječet	Jek	Jekot	jektat
Jeřáb („pták, stroj“)	Jeřábník	Jeřábnice	jeřábnický
Jílavavec	jiříčka	jo	Jó
Jubileum (L)	Jukat	Vykukovat	Juknout
vyjukaný	juk	Kachna	Kachní
Kachnička	Kakadu (N - Mal)	Káně	kapat
Kapání	Kapátko	Kapačka	kapavka
Kapka	Kapkovitý	Kapalný	Kapalnět
Zkapalnit	Kapalina	Kapalinový	Kapánek
Pokapat	Nakapat	Úkápnout	Překapávaný
Kašel	Kašlat	Zakašlat	Odkašlat (si)
prokašlat	Vykašlat (se)	Nakašlat	Pokašlávat
kavka	Kavčí	kdákat	kdákání
zakdákat	kejhat	Kivi (Maor)	klábosit
Klábosení	poklábosit	Klaka (F)	Klapat

Klapot	Klapnout	sklapnout	zaklapnout
klapka	Klapkový	klenout	Klenutí
klenutý	Klenba	klenbový	Klenák
Překlenout	klepat	Klepnout	Klepání
Klepna	zaklepat	Poklepat	Vyklepat
Oklepat (se)	Rozklepat (se)	Klika (F)	Klimpr (N)
Klip (A)	Klišé (F)	Klokoč	Kloktat
klokot	klokotavý	Klopit	klopený
Sklopit	Vyklopit	Obklopit	překlopit
Příklopit	Příklop	Poklop	Poklopec
Záklopka	Klopotit se	Klopotný	Klopota
klopýtat	klopýtnout	Klopýtavý	kluk
klouček	Klučina	Klukovský	klukovina
klusat	Klus	Klusák	Klusácký
přiklusat	Odklusat	Vyklusávat	Poklus
kničet	Knokaut (A)	kňourat	Kňourání
Kňouravý	kňoural	Kňučet	Kňučení
Kohout	Kohoutí	kohoutek	Kohoutkový
kohoutový	Kohoutit se	kokot	kokrhat
Kokrháč	Kokrhavý	zakokrhat	Koktat
Koktavý	Kokta	Zakoktat	vykoktat
komár	Komáří	Kos	kosice
kosák	koukat	kouknout	Kukadla
Kukátko	kukuč	Rozkoukat se	Zakoukat se
Odkoukat	Okoukat (se)	Okouknout	Prokouknout
Vykouknout	Vykuk	koukol	Krach (N)
krákat	Krákorat	Kraksna (N)	Krcálek
Kriminál (N)	Kriminální (N)	Kriminálník (N)	Krimilalita (N)
kriminalista(N)	Kriminalistický (N)	Kriminalistika (N)	Kriminálka (N)
Kriminalizovat (N)	krkat	Krknout (si)	krkavec
Krkavčí	Kroketa (F)	kropit	Kropicí
Kropenka	pokropit	skropit	Zkropit
Vykropit	kručet	Zakručet	křáp
Křápat	křaplavý	křeček	křečkovat
křepelka	křičet	křik	Křiklavý
křikloun	zakřičet	Překřičet	Vykřiknout
Okřiknout	Pokřikovat	kříšť	křoupat
Křupavý	Křupky	křupan	zakřupat
kuckat	kukačka	kulich	Kulíšek
Kuňkat	Kuňka	kuňkavý	kur
kuří	Kurník	Kurovitý	Kuře
Kuřátko	Kuřecí	kvákat	Kvičet
Kvikot	Kvikat	kviknout	vykviknout
Zakvičet	kvílet	Kvílení	Kvílivý
Zakvílet	Kvočna	Kvokat	Kýč (N)
kýchat	kýchnout	Kýchací	kýchavý
Rozkýchat se	labužník	Labužnický	Labužnictví
lamentovat	lamentace	lapat	Lapit

lapač	Lapačka	lapka	Zalapat
Polapit	Lapák	lát	lechtat
Lechtivý	lelek	lelkovat	Leptat
Lept	rozleptat	Vyleptat	Lkát
Lkavý	Zalkat	Lob (A)	Lokat
Loknout si	Lok	Nalokat se	Lopata
Lopatka	Lopatička	Lopatkový	lopatový
Lopotit (se)	Lopota	Lopotný	louskat
louskáček	Rozlousknout	Zálusk	Lulat
lupat	Lupnout	Slupnout	zalupat
Luskat	mamlas	mečet	Mečivý
zamečet	Mekat	meknout	mektat
Mektavý	zamektat	Miňonka (f)	Mlaskat
Mlasknout	Mlaskavý	zamlaskat	Pomlaskávat
mlsat	Mlsný	Mls	Pamlsek
mlsoun	Namlsat se	Smlsnout si	Zmlsaný
mluvit	Mluvení	Mluvicí	Mluvný
mluvní	Mluva	Mluvka	Mluvčí
Mluvnice	Mluvnický	Mluvidla	Mluvítko
Domluvit (se)	Omluvit (se)	Omluva	Smluvit (se)
Smlouva	Přemluvit	Promluvit	Přimluvit se
Přímluva	Přímluvce	Zamluvit	Namluvit si
Odmlovat	Vymlovat se	Pomlouvat	Pomluva
Pomlouvavný	mňoukat	Zamňoukat	mrmlat
mrně	mrňavý	Mrňous	Mrož (R - lap.)
Mroží	mručet	Mručení	mručivý
muknout	mukat	Muk	munlat
ňafat	Mumlání	Zamumlat	Nedutat
Němý	Němota	Oněmět	Netopýt
netopýří	niněra	no	Odchlípnout (se)
Odchlíplý	Ovace (lat)	Pac	packa
Pacička	pacinka	Packat	páchat
Pachatel(ka)	Spáchat	Napáchat	páchnout
Pach	Zapáchat	Zápach	Pančovat (Rak-N)
Patka (N)	Patrola (N)	Pavián (niz)	Pěnkava
pěnkavovitý	Píča	Pifka	Píka (N-F)
Pikat (se)	Pikola (it)	Pind'our	Pindík
pind'a	Ping-pong (A)	Pingpongový (A)	pinkat
Pípa (N)	Pípat	Pípnout	Pípání
Pípavý	zapípat	Piplat (se)	Piplavý
Vypiplat	pískat	písknout	Pískání
Pískot	písklavý	Pískle	Zapískat
Odpískat	Vypískat	Pisoár (F)	Píštěl (N)
plácát	Plácnout	plácnutí	plácačka
poplácat	Oplácát	Naplácát	Vyplácát
Splácát	Překlácát	Zaplácát	Uplácát
Rozplácnout	placka	Placička	Plakát (N)
Plakátovat (N)	Pleskat	Plesknout	pleskot

Pleskavý	Plískanice	plivat	Plivnout
Plivátko	Plivanec	Poplivat	Naplivat
Zaplivat	Odplivnout si	Uplivnout si	Vyplivnout
Podroušený (N)	pošramotit	praskat	Prasknout
Praskot	Praskavý	Prasklina	Popraskat
rozpraskat	Práskat	Prásknout	Prásknutí
Napráskat	vypráskat	Zpráskat	Práskač
pražit	Pražný	Pražírna	Upražit
zpražit	prcat	Proprcat	Drcat
Zaprcat si	Prča	prdět	Prdnout si
Prd	prdel	prdelka	Prdelatý
Proprat	Uprdnout si	Zaprat	Vyprdět se
Sprdnout	Napadnout	Vypadnout se	prchat
Prchnout	prchlavý	Prchlivý	prchlivost
Uprchnout	Uprchlík	Rozprchnout se	Vyprchat
prskat	Prskavý	Prskavka	Naprskat
poprskat	Vyprsknout	prýskat	Oprýskaný
Vodprejsknout	prznit	zprznit	pšoukat
Pšouk	Puč (N)	Pučista (N)	Pučistický (N)
puchnout	opuchnout	Opuchlý	opuchlina
napuchnout	pukat	Puknout	Puklý
puklina	vypuknout	Propuknout	Puma
Pumový	pumpa	Pumpička	pumpovat
Zapumpovat	napumpovat	Rozpumpovat	pupek
Pupík	Pupeční	Pusa (N)	Pusinka (N)
Pusinkovat (N)	puštík	Pykat	Odpykat (si)
ráčkovat	Ráchat se	Vyráchat se	rachotit
Rachot	Rachtat	Rachotina	Rachota
rámus	rámusit	Rap (A)	Rapový (A)
Raper (A)	raroh	rašit	Vyrašit
rehek	repetit	Reptat	Reptání
Retušovat (N)	Retuš (N)	Rochně	Rochnit se
Rokle	Roklina	Rouhat se	Rouhání
rouhavý	Rozcapit se	Rum (N)	Rumiště (N)
Rumplovat (N)	Rupat	rupnout	Rupnutí
Ryčet	ryk	Zaryčet	ržát
zaržát	řachnout	Řehnit se	Řehtat
Řehtání	řehot	řehtačka	zařehtat
Řehtavý	řici	Říkat	Řečený
Říkanka	Říkadlo	Pořekadlo	Nařknout
Naříkat	Nářek	Odřici/odřeknout	Odříkat si
Podřeknout se	Prořeknout se	Přeřeknout se	Přeřeknutí
Uřknout	Vyřknout	Vyříkat si	Výrok
Zřici se/zřeknout se	Zařeknout se	říhat	Řihání
řinčet	řvát	řvaní	Řev
Řvavý	Řvoun	schlíplý	sípat
Sípavý	Skica (N)	Skicovat (N)	Skicář (N)
skočit	Skok	Skokový	Skokan(ka)

skokanský	Skočná	Doskočit	Doskok
Doskočiště	Naskočit	Náskok	Nadskočit
Odskočit	Odskok	Poskočit	Poskok
Podskočit	Proskočit	Přeskočit	Přeskok
Přiskočit	Přískok	Rozskočit (se)	Seskočit
Seskok	Uskočit	Úskok	Úskočný
Vyskočit	Výskok	Zaskočit	Záskot
skorec	skřehotat	Skřehot	skřek
Skřípat	skřípět	Skřípnout	skřípění
Skřípání	skřípavý	Skřípec	skřivan
Skřivánek	Skřivánčí	skučet	Smeč (A)
Smečovat	Smečář(ka)	Smečářský	Soptit
sova	Soví	sůva	srkat
srkavý	Usrknout	sršeň	Sršní
sršet	Stehlík	straka	Stračí
Strnad	vyrnadit	Stříkat	Stříknout
Stříkací	Stříkavý	Stříkanec	Střík
Stříkačka	Ostříknout	Ostřikovač	Postříkat
Postřík	Rozstříknout se	Ustříknout	Vystříknout
Výstřík	střízlík	supět	Supění
Zasupět	přisupět	odsupět	svišť
svišťet	Svist	sýček	sýc
Sýkora	Sýkorka	Sysel	Syslí
syslit	šelest	šelestit	Šeptat
Šepot	šeptavý	Zašeptat	pošeptat
Vyšeptalý	ševelit	Zaševelit	šiška
Šišatý	šištice	Šišinka	Šišatět
šišlat	Šišlavý	Zašišlat	škemrat
Škemravý	vyškemrat	Škorpit se	Škrkavka
Škrtat	Škrt	odškrtat	proškrtat
přeškrtat	Seškrtat	Vyškrtat	Zaškrtat
Škrundat	škvařit	Škvár	Škvarek
Škvarkový	Přiškvařit (se)	Rozškvařit	Seškvařit
Uškvařit	Vyškvařit	škvor	škvrně
šlapat	Šlapací	Šlapadlo	Šlapka
šlápota	došlápnout	Došlap	Našlapat
Našlapovat	Nášlapný	Obšlápnout	Pošlapat
Prošlapat	Přešlapovat	Přešlap	Přišlápnout
Rozšlapat	Sešlapat	Ušlapat	Vyšlapat
Zašlapat	šmidlat	Šnaps (N)	šňupat
šňupací	šňupavý	Šok (A)	šokovat
Šokující	šoupat	šoupnout	Šoupátko
Šoupálek	ošoupat	Odšoupnout	Pošoupnout
Pošoupat	Přešoupnout	Přišoupnout	Rozšoupnout se
Vyšoupnout	Zašoupnout	šoustat	špaček
šperk	Šperkový	šperkovnice	Šproch
Šprtat (se)	Šprt	Našprtat se	Šramotit
šramot	Pošramotit	štěbetat	Štěkat

Štěknout	Štěk	Rozštěkat se	vyštěknout
Zaštěkat	štěrk	Štěrkový	štír
Štírek	Štkát	Štkavý	Štrachat (se)
Přištrachat se	Vyštrachat (se)	štulec	Šukat
šum	Šumět	šumicí	šumivý
šumák	Šuměnka	Vyšumět	Zašumět
šustit	Šustnout se	Šustot	Šustivý
zašustit	Šuškat (si)	Šveholit	Šveholení
švihat	švihnout	švih	Švihadlo
švihák	Švihácký	Našvihat	Prošvihnout
Rozšvihat	Sešvihat	Vyšvihnout (se)	Zašvihnout
Zášvih	švitořit	Švitorný	Švitorka
Tamtam (F)	Tango (šp)	Tangový	tápat
Tápání	tápavý	Zatápat	Tatraman (N)
Tečovat (A)	Tečovaný (A)	Teč (A)	Tepat
tepaný	Tep	Tepot	Vytepat
Tetelit se	Zatetelit se	tetřev	Tetřívka
Tik (F)	tikat	tikání	Tingltangl (N)
Tip (A)	Tipovat (A)	Otipovat (A)	Vytipovat si (A)
Zatipovat si (A)	tipec	tiplice	Tiptop (A)
titěrný	titěrnost	Tkát	tkaní
tkáň	Tkanina	tkanice	Tkanička
Tkanivo	Tkadlec	Tkadlena	Tkalcovský
Tkalcovna	Potkat	Utkat	Vetkat
tlachat	Tlachání	Tlach	Tlachavý
vytlachat	tlama	tlampač	tlapa
Tlapka	tlapička	Tleskat	tlesknout
Potlesk	Vytleskávat	zatleskat	tokat
Tombola (it)	Top (A)	topor	topůrko
Trajdat	trajda	Tramtárie	Trap (N)
Trapem	trkat	Trknout	Otrkat se
Potrkat	trouba	Trubka	Trubice
Trubač	troubel	Troubit	Odtroubit
roztroubit	Vytroubit	Zatroubit	Trsat
Trsací	Trsátko	trubec	Truskavec
Trylek (N)	Trylkovat (N)	Trysk	Tryskat
vytrysknout	třískat	třísknout	Otřískat
Rozstřískat	vytřískat	Ztřískat	Ťuhýk
Ťukat	Ťuknout	Naťuknout	Oťukat
Vyťukat	Zaťukat	Tuš (N)	Tušový (N)
Tuš (N)	Úpět	Úpěnlivý	Zaúpět
Vábit	vábení	Vábný	Vábnička
Odvábit	Přivábit	Zvábit	Včela
Viola (It)	Violový (it)	Violista (it)	Violistka (it)
Vlaštovka	Vlaštovčí	Vlaštovičník	Volat
Volání	Volající	Volaný	Odvolat
Obvolat	Povolat	Povolání	povoláný
Provolat	Předvolat	Přivolat	Svolat

Vyvolat	Zvolat	Zavolat	Vrčet
Vrčivý	Zavrčet	vrkat	Zavrkat
Vrnět	Zavrňět	Vrzat	Vrznout
Vrzavý	Rozvrzat	zavrzat	vřeštět
Vřeštivý	Vřešťan	Zavřeštět	Vřískat
Vřísknout	Vřískot	Vřískavý	zavřísknout
Vstřebat	vtip	Vtipný	Vtipálek
vtipkovat	důvtip	Důvtipný	Dovtípit se
Vůl	Volský	Volovina	vyjukaný
Vyjukat	Vyjuknout	jukat	juk
vypouklý	výr	Vejrat	výskat
výsknout	výskot	Zavýsknout	Výt
Vytí	Zavýt	Whist (A)	Zajíkat se
Zajímavý	zbrklý	Zbrklost	Zip (A)
Znít	znění	Znělý	znělost
Znělka	Doznít	Odeznít	Rozeznít
Vyznít	Zaznít	zunkat	Vyzunknout
Zurčet	Zurčivý	Zuřit	Zuřivý
Zuřivost	Rozzuřit (se)	Žargon (F)	žebat
Žebavý	Žebrák	žebračka	žebrota
Žebroit	žežulka	žížala	žuchnout
Žuchnutí			

가마반드르	나직이	다불대	망울	바르작대	사뻐하다	아득히	자리자리하다	하얗다
가마반드리르하다	나직하다 01	다부락	맛춤	바르작바르작	사뻐히	이등	자리자리하다	하얗지다
가마반지르하다	나탈	다부락거리다	매끄럽	바르작바르작하다	사뻐	이등거리다	자리자리	하얗
가마아득	나탈거리다	다부락다부락	매끄럽거리다	바르작	사뻐거리다	아등거리다	자리자리하다	하얗거리다
가마아득하다	나탈나탈	다부락다부락하다	매끄럽대	바르작거리다	사뻐대	아등그리다	자리자리하다	하얗대
가마아득히	나탈대	다부락대	매끄럽대	바르작바르작	사뻐사뻐하다	아등바등	자리자리하다	하얗하다
가만	나탈 01	다부락 01	매끄럽대	바르작바르작하다	사뻐이	아등바등하다	자리자리하다	하얗하작
가만이만	나탈거리다	다부락 02	매끄럽하다	바름바름	사뻐하다	아등아등하다	자리자리하다	하얗하작하다
가만이만하다	나탈나탈	다부락하다	매끄럽지다	바름바름하다	사살사살	아따	자리자리하다	하얗하다
가만히	나탈대	다불다불	매끈	바름하다	사살사살	아따 01	자리자리하다	하얗하진
가무리지다	나탈거리다	다불다불하다	매끈거리다	바름바름하다	사살사살하다	아따	자리자리하다	하얗하진하다
가무리치다	나탈나탈	다불다불하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가무트름	나탈나탈	다불다불하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가무트름하다	나탈대	다불다불하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가무트름히	나탈거리다	다불다불하다 01	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물	나탈나탈	다백	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물	나탈나탈하다	다백거리다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물하다	나탈나탈히	다백다백	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물거리다	나탈대	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물대	나탈	다백대	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물	나탈	다백다백	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물하다	나탈거리다	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물히	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물 01	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물 02	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물하다 01	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물가물하다 02	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물거리다	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다
가물대	나탈나탈	다백다백하다	매끈대	바름바름하다	사살사살하다	아따 01	자리자리하다	하얗하진하다

겉숨겉숨	노리착지근	대롱궁거리다	무뚝무뚝 01	방싯방싯	셀셀 01	알큰	잘강	해치작해치작하다
겉숨겉숨하다	노리착지근하다	대롱궁대다	무뚝무뚝하다	방싯방싯하다	셀셀 02	알큰알큰	잘강거리다	해하다
겉숨하다	노리착지근히	대롱궁대롱궁	무뚝이	방싯이	셀셀거리다 01	알큰알큰하다	잘강대다	해해 01
겉숨히	노리치근	대롱궁대롱궁하다	무뚝하다 01	방싯하다	셀셀거리다 02	알큰하다	잘강이다	해해거리다
겉쪽겉쪽	노리치근하다	대롱대다	무뚝히	배가닥	셀셀대다 01	알큰히	잘강잘강	해해닥
겉쪽겉쪽하다	노리치근히	대롱대롱	무뚝무뚝	배가닥거리다	셀셀대다 02	알키살키	잘강잘강하다	해해닥거리다
겉쪽이	노릿	대롱대롱하다	무뚝무뚝하다	배가닥대다	셀셀하다 01	알키살키하다	잘강하다	해해닥대다
겉쪽하다	노릿이	대충대충	무뚝하다	배가닥배가닥	셀셀하다 02	알다	잘크라지다	해해닥하다
겉뚝겉뚝	노릿하다	택대구루루	무룩무룩	배가닥배가닥하다	셀쪽	알뚝배기	잘파닥 01	해해닥해해닥
겉뚝겉뚝하다	노질노질	택대구루루하다	무룩하다	배가닥하다	셀쪽거리다	알뚝빼기	잘파닥 02	해해닥해해닥하다
겉뚝하다	노질노질하다	택대굴	무룩하다	배각 01	셀쪽대다	알뚝알뚝	잘파닥거리다 01	해해대다
겉뚝히	노착지근	택대굴거리다	무무하다 01	배각거리다	셀쪽셀쪽	알뚝알뚝하다	잘파닥거리다 02	해해하다
겉찍겉찍	노착지근하다	택대굴대다	무시무시	배각대다	셀쪽셀쪽하다	알박알박	잘파닥대다 01	헬금
겉찍이	노착지근히	택대굴택대굴	무시무시하다	배각배각	셀쪽이	알박알박하다	잘파닥대다 02	헬금거리다
겉찍하다	녹녹	택대굴택대굴하다	무엇무엇	배각배각하다	셀쪽하다	알숨알숨	잘파닥잘파닥 01	헬금대다
겉찍	녹녹하다	택대그르르	무정 01	배각하다 01	셋-	알숨알숨하다	잘파닥잘파닥 02	헬금하다
겉찍겉찍	녹녹히	택대글택대글	무정스럽다	배꼬다	셋노랴다	알음알음	잘파닥잘파닥하다	헬금헬금
겉찍겉찍이	녹신 01	탱	무정스레	배꼬이다	셋노래지다	알음알음하다	01	헬금헬금하다
겉찍겉찍하다	녹신 02	탱가당	무정하다 01	배끗	셋말장다	알작배기	잘파닥잘파닥하다	헬긋
겉찍이	녹신거리다	탱가당거리다	무정히	배끗거리다	셋말개지다	알작빼기	02	헬긋거리다
겉찍하다	녹신녹신 01	탱가당대다	무지러지다	배끗대다	셋말개지다	알작알작	잘파닥하다 01	헬긋대다
가름	녹신녹신 02	탱가당대다	무척 01?	배끗배끗	생그레	알작알작하다	02	헬긋하다
가름가름	녹신녹신하다 01	탱가당탱가당	무춤무춤	배끗배끗하다	생글	알죽배기	잘팍 01	헬긋헬긋
가름가름하다	녹신녹신하다 02	탱가당탱가당하다	무춤	배끗하다	생글거리다	알죽빼기	잘팍 02	헬긋헬긋하다
가름하다	녹신대다	탱가당하다	무춤거리다	배돌다	생글대다	알죽알죽	잘팍거리다 01	헬끔
가름히	녹신하다 01	탱갈	무춤대다	배들거리다	생글방글	알죽알죽하다	02	헬끔거리다
가름가름	녹신하다 02	탱갈거리다	무춤무춤	배들대다	생글방글거리다	알죽알죽	잘팍대다 01	헬끔대다
가우듬	녹실히	탱갈대다	무춤무춤하다	배들배들	생글방글대다	알살 01	02	헬끔하다
가우듬하다	녹실 01	탱갈탱갈	무춤하다	배들배들하다	생글방글하다	알살하다 01	잘팍이다	헬끔헬끔
가우듬히	녹실녹실	탱갈탱갈하다	목직	배듬	생글방글	앗 01	잘팍잘팍 01	헬끔헬끔하다
가우똥	녹실녹실하다	탱강 01	목직목직	배듬하다	생글방글거리다	앙 01	02	헬끔
가우똥가우똥	녹실하다	탱강 02	목직목직이	배듬히	생글방글대다	앙 02	잘팍잘팍하다 01	헬끗거리다
가우똥가우똥하다	녹진	탱강거리다	목직목직하다	배딱	생글방글하다	앙가조춤	02	헬끗대다
가우똥거리다	녹진거리다	탱강대다	목직이	배딱거리다	생글생글	앙가조춤하다	잘팍하다 01	헬끗하다
가우똥대다	녹진녹진	탱강대다	문덕 01	배딱대다	생글생글하다	앙글	02	헬끗헬끗
가우똥하다	녹진녹진하다	탱강탱강하다	문덕문덕	배딱배딱	생글하다	앙글거리다	잠바당	헬끗헬끗하다
가우똥랑	녹진대다	탱강하다	문덕문덕하다	배딱배딱하다	생긋	앙글대다	잠바당거리다	헬 01
가우똥랑가우똥랑하다	녹진하다	탱그랑	문덕문덕하다	배딱이	생긋거리다	앙글방글	잠바당대다	헬 02
가우똥거리다	녹진히	탱그랑거리다	문덕 01	배딱하다	생긋대다	앙글방글하다	잠바당잠바당	헬행연
가우똥대다	녹질녹질	탱그랑대다	문덕 01	배뚜로	생긋방긋	앙글앙글	잠바당잠바당하다	헬행연하다
가우똥하다	녹질녹질하다)	탱그랑탱그랑	문뚝문뚝	배뚜름	생긋방긋거리다	앙글앙글하다	잠바당하다	헬행연히
가우똥랑	녹질하다)	탱그랑탱그랑하다	문뚝	배뚜름하다	생긋방긋대다	앙금살살	02	헬행히
가우똥거리다	놀놀 01	탱그랑하다	문뚝문뚝	배뚜름히	생긋방긋하다	앙금앙금	잠박거리다	허 01
가우똥다	놀놀하다 01	탱글탱글	문문 01	배뚜적거리다	생긋방긋	앙금앙금하다	잠박대다	허 02

계두덜계두덜하다	맹장맹장 01	막신거리다	수긱	어름더름	절버덜절버덜하다	호름 01
계두덜대다	맹장맹장 02	막신대다	수긱하다	어름더름하다	절버덜절버덜하다	호름거리다
계름	맹장맹장하다 01	막신벽신하다	수긱하다	어름어름하다	절버덜하다	호름대다
계름쟁이	맹장맹장하다 02	막신벽신하다	수긱하다	어름어름하다	절버덜하다	호름하다
게시시	맹거덜거리다	막실벽실하다	수긱하다	어름적어름적하다	절버덜거리다	호름호름하다
게시시하다	맹거덜대다	막실벽실하다	수긱하다	어름적대다	절버덜대다	호름거리다
게실게실하다	맹거덜맹거덜하다	막적	수긱하다	어름적어름적	절버덜맹거덜하다	호름대다
게입스레	맹거덜하다	막적거리다 01	수긱하다	어름적어름적하다	절버덜하다	호름호름하다
계염	맹질거리다	막적거리다 02	수긱하다	어리떨떨하다	절버덜하다	호름호름하다
계염스럼다	맹질대다	막적대다 01	수긱거리다	어리떨떨	절버덜대다	호름
게으르다	맹질맹질	막적대다 02	수긱대다	어리똥똥하다	절버덜대다	호름
게으름	맹질맹질하다	막적벽적 01	수긱대다	어리마리	절버덜절버덜하다	호름거리다
게으름뱅이 01	맹경 01	막적벽적 02	수긱수긱하다	어리마리하다	절버덜절버덜하다	호름대다
게으름쟁이	맹경 02	막적벽적하다 01	수긱수긱하다	어리멍청	절버덜하다	호름하다
게을러빠지다	맹경거리다	막적벽적하다 02	수긱수리	어리멍청하다	절버덜하다	호름호름하다
게을리	맹경대다	막적이다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게저분하다	맹경헛대다	번둥	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게저분히	맹경헛대다	번둥번둥	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게저분근	맹경헛대다	번둥번둥하다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게저지근하다	맹그렁 01	번드럼	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게저지근히	맹그렁 02	번드럼	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게정거리다	맹그렁거리다	번드레	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게정계정	맹그렁대다	번드레하다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게정계정하다	맹그렁맹그렁	번드르르	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게정대다	맹그렁맹그렁하다	번드르르하다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게지레	맹그렁하다	번둥	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게질거리다	맹그렁하니	번둥거리다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게질계질	맹글맹글	번둥대다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게질계질하다	맹렘 01	번둥번둥	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
게질대다	맹렘 02	번둥번둥	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
겜겜	맹행거리다	번둥이다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
겜겜하다	맹행대다	번둥하다	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
겜러빠지다	맹행하다 01	번둥 01	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
겜러터지다	맹행하다 02	번둥 02	수긱수리	어리멍청	절버덜하다	호름
겜리	도간도간	번둥거리다 01	수긱수리	어리멍청	절버덜거리다	호름
겜경 02	도그르르	번둥거리다 02	수긱수리	어리멍청	절버덜거리다	호름
겜경열열	도근	번둥대다 01	수긱수리	어리멍청	절버덜대다	호름
고기작	도근거리다	번둥대다 02	수긱수리 01	어리멍청	절버덜대다	호름
	도근막거리다	번둥번들 01	수긱수리 02	어리멍청	절버덜막거리다	호름
	도근막대다	번둥번들 02		어리멍청	절버덜막거리다	호름

고리탈람	고리탈람하다	빈주그대하다	승송하다 01	어서석거리다	절커덩	흔 01
고리탈람하다	도드락하다	빈죽	승송히	어서석대다	절커덩거리다	흔 02
고린내	도란 01	빈죽거리다	승어리	어서석어서석	절커덩대다	흔한다 01
고릿고릿	도란거리다	빈죽대다	승일	어서석어서석하다	절커덩절커덩	흔한다 02
고릿고릿하다	도란도란	빈죽빈죽	승일거리다	어서석하다	절커덩절커덩하다	흔히
고만두다	도란도란 02	빈죽빈죽하다	승일승일 01	어석 01	절커덩하다	흔 01
고만이다	도란도란 03	빈지럽다	승일승일 02	어석거리다	절커덩	흔거리다
고무라크	도래도래하다	빈지레	승일승일하다	어석대다	절커덩거리다	흔근대다
고무라크고무라크하다	도래도래 01	빈지레하다	승일하다	어석대다	절커덩	흔근하다
고무라크대	도래빠지다	빈지르르	쉐	어석다석하다	절커덩절격	흔근흔근하다
고무작	도렛	빈지르르하다	쉐	어석버석	절격절격하다	흔근히
고무작거리다	도렛도렛	빈질	쉐	어석버석하다	절격하다	흔까닥
고무작고무작	도렛도렛이	빈질거리다	쉐	어석어석	절격	흔까닥거리다
고무작고무작하다	도렛도렛하다	빈질대다	쉐	어석어석하다	절격	흔까닥대다
고물	도렛이	빈질빈질	쉐하다	어석하다	절격대다	흔까닥하다
고물거리다	도렛하다	빈질빈질하다	쉬	어성버성	절격이다	흔까닥홀까닥
고물고물	도름도름	빈찍 01	쉬임	어성버성하다	절격절격	흔까닥홀까닥하다
고물고물하다	도름도름 01	빈찍 02	쉬임쉬임	어수룩	절격절격하다	흔까닥홀까닥하다
고물대	도르르	빈찍대다	쉬임쉬임하다	어수룩이	절격	흔까닥
고밀고밀	도르르 02	빈찍대다	쉬임쉬임	어수룩하다	절격거리다	흔까닥거리다
고밀고밀하다	도르르하다	빈찍반쪽 01	쉬임쉬임	어스뽕거리다	절격대다	흔까닥대다
고박고박	도르르	빈찍반쪽 02	쉬공	어스뽕대다	절격이다	흔까닥
고박대	도리반	빈찍반쪽하다	쉬공쉬공	어스뽕어스뽕	절격절격	흔까홀까
고부라들다	도리반거리다	빈찍이다	쉬공쉬공하다	어스뽕어스뽕하다	절격절격하다	흔까홀까
고부라뜨리다 01	도리반대다	빈찍하다	쉬공쉬공하다	어스뽕어스뽕하다 01	절격절격하다	흔까홀까
고부라뜨리다	도리반도리반	빈가다	쉬공하다	어스뽕어스뽕하다 02	절격절격하다	흔까홀까
고부랑	도릿	빈가다	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격	흔까홀까
고부랑거리다	도릿거리다	빈대다	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격거리다	흔까홀까
고부랑고부랑	도릿대다	빈대다	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격대다	흔까홀까
고부랑길	도릿도릿	빈다다	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격이다	흔까홀까
고부랑대	도릿도릿하다	빈사다	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격절격	흔까홀까
고부랑이	도릿도마	빈장대다	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격절격	흔까홀까
고부랑고부랑하다	도손	빈장대리	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격절격하다	흔까홀까
고부랑이	도손거리다	빈정대리	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격절격	흔까홀까
고부랑고부랑하다	도손대다	빈치다	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격	흔까홀까
고부랑길	도손도손	빈 01	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격	흔까홀까
고부랑대	도손도손하다	빈거벗기다	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격	흔까홀까
고부랑이	도트름도트름하다	빈거벗기다	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격	흔까홀까
고부랑하다	도트름도트름	빈거벗기	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격	흔까홀까
고부랑대	도트름도트름하다	빈거숭이	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격	흔까홀까
고부랑이	도트름도트름	빈격	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격	흔까홀까
고부스름	도트름	빈격거리다	쉬	어스뽕어스뽕하다 01	절격	흔까홀까
고부스름하다	도트름	빈격대다	쉬	어스뽕어스뽕하다 02	절격	흔까홀까
		빈격벌적	쉬	어스뽕어스뽕하다	절격	흔까홀까
		빈격벌적하다	쉬	어스뽕어스뽕하다	절격	흔까홀까
		빈격벌적하다	쉬	어스뽕어스뽕하다	절격	흔까홀까

곰딱곰딱	되롱되롱하다	빙글빙글하다	시금시금하다	억억하다 01	조르르거리다	화들짝 화들짝하다
곰살곰살	되롱되롱하다	빙글빙글하다	시금시금하다	억억박적	조르르대다	화들하다
곰살곰살하다	되우똥거리다	빙글빙글하다	시금시금하다	억억억죽	조르르조르르하다	화들화들하다
곰살하다	되우똥대다	빙글하다	시금틸틸하다	억억억죽하다	조르르하다	화들
곰실	되우똥되우똥하다	빙곳 01	시금하다	억억스레	조르르거리다	화들거리다
곰실거리다	되차	빙곳 02	시금히	억억스레	조르르대다	화들대다
곰실곰실 01	되차거리다	빙곳거리다 01	시금메지다	억억손	조르르조르르하다	화들화들
곰실곰실하다	되차대다	빙곳거리다 02	시금벌적	억억	조르르	화들화들하다
곰실대다	되차되차	빙곳대다 01	시금벌적거리다	억억갈다	조르르 01	화들 01
곰작	되차되차하다	빙곳대다 02	시금벌적대다	억억같이	조르르 02	화들 02
곰작거리다	되차이다	빙곳범곳 01	시금벌적대다	억척꾸리기	조르르대다 01	화들대다 01
곰작곰작	되차	빙곳범곳 02	시금벌적하다	억척빼기	조르르화들	화들화들
곰작곰작하다	되차거리다	빙곳범곳하다 01	시금시금하다	억척스레	조르르화들	화들화들하다
곰작대다	되차대다	빙곳범곳하다 02	시금시금하다	억척스레	조르르	화들
곰작이다	되차대다	빙곳이	시난고난	억척이	조르르하다	화들
곰작하다	되차대다	빙곳이 02	시난고난하다	억척	조르르하다	화들
곰지락	되차되차	빙곳대다 01	시드렘부드렘	억척	조르르화들	화들
곰지락거리다	되차되차하다	빙곳대다 02	시드렘부드렘하다	억척	조르르화들	화들
곰지락곰지락	되차이다	빙곳대다 03	시드렘시드렘	억척	조르르	화들
곰지락곰지락하다	되통스레	빙곳하다 01	시드렘시드렘하다	억척	조르르거리다	화들
곰지락대다	두근두근	빙곳 01	시드렘동망	억척	조르르대다	화들
곰지락하다	두근	빙곳 02	시드렘동망	억척	조르르	화들
곰질	두근거리다	빙곳 03	시드렘부드	억척	조르르화들	화들
곰질거리다	두근대다	빙곳거리다 01	시드렘부드하다	억척	조르르화들	화들
곰질곰질	두근대다	빙곳거리다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰질곰질하다	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰질대다	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰질하다	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰질	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰볼거리다	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰볼곰볼	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰볼곰볼하다	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰볼대다	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰볼하다	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰다 04	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰박	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰박곰박	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰박곰박하다	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰박하다	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰삭	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰삭거리다	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰삭곰삭	두근대다	빙곳대다 01	시드렘부드하다	억척	조르르	화들
곰삭곰삭하다	두근대다	빙곳대다 02	시드렘부드하다	억척	조르르	화들

꼼삭대다	꼼삭하다	꼼삭거리다	꼼삭병실하다	시롱시롱하다	일금숨숨하다	조잔대다	활딱하다
꼼삭01	꼼삭하다	꼼삭대다	병실병실하다	시롱하다	일금숨숨하다	조잔부리	활딱활딱하다
꼼솔꼼솔하다	꼼솔하다	꼼솔거리다	병실하다	시롱등당	일금얼음하다01	조잔조잔하다	활딱활딱하다
꼼솔꼼솔신	꼼솔거리다	꼼솔대다	병실병실하다	시름시름	일기설기	조잘거리다	활랑대다
꼼솔꼼솔하다	병실병실하다	꼼솔대다	병실병실하다	시무룩이	일기설기하다	조잘대다	활랑활랑
꼼솔01	병실이	꼼솔거리다	병실이	시무룩하다	일기설설하다	조잘조잘01	활랑활랑하다
꼼솔거리다	병실이	꼼솔대다	병실이	시물01	일김덜김	조잘조잘02	활짝
꼼솔꼼솔01	병실하다	꼼솔대다	병실하다	시물거리다	일덜덜하다	조잘조잘하다01	활진
꼼솔꼼솔02	병하다	꼼솔대다	병하다	시물대다	일락낙울락,	조잘조잘하다02	활작
꼼솔꼼솔하다01	베들다	꼼솔대다	베들다	시물새물	일락배락,	조접들다	활진
꼼솔꼼솔하다02	베속01	베속01	베속01	시물새물하다	일리공덜리공	조착	활활
꼼솔대다	베속02	베속거리다	베속02	시물시물	일리공덜리공하다	조착거리다	활활
꼼솔하다	베속하다	베속대다	베속하다	시물시물하다	일력	조착대다	활활
꼼이꼼이	베속베속	베속대다	베속베속	시물거리다	일력덜력	조착조착	활활
꼼이치다	베속이	베속대다	베속이	시물대다	일력덜력하다	조착조착하다	활활
꼼자	베속하다	베속대다	베속하다	시물시뭇	일력덜력하다	조접	활활
꼼작거리다	베슬하다	베슬거리다	베슬하다	시물시뭇하다	일령01	조접거리다	활활
꼼작꼼작	베슬거리다	베슬대다	베슬거리다	시물이	일령거리다01	조접대다	활활
꼼작꼼작하다	베슬대다	베슬대다	베슬대다	시물이	일령거리다02	조접조접	활활
꼼작대다	베슬베슬	베슬베슬	베슬베슬	시무리	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼작하다	베슬베슬하다	베슬베슬하다	베슬베슬하다	시무리하다	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼치다01	베슬베슬하다	베슬베슬하다	베슬베슬하다	시무리거리다	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼공01	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리대다	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼단꼼단	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼광01	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼광거리다	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령하다	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼광대다	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼까다름다	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령하다	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼죄	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼죄죄	번덜덜하다	번덜덜하다	번덜덜하다	시무리부령하다	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼죄죄하다	보각거리다	보각거리다	보각거리다	시뻐장다	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼죄하다	보각대다	보각대다	보각대다	시뻐개지다	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼광02	보각보각	보각보각	보각보각	시뻐애지다	일령대다01	조접조접하다	활활
꼼광하다02	보각보각하다	보각보각하다	보각보각하다	시뻐영다	일령대다02	조접조접하다	활활
꼼평히	보골거리다	보골거리다	보골거리다	시뻐예지다	일령대다01	조접조접하다	활활
꾸구01	보골대다	보골대다	보골대다	시뻐	일령대다02	조접조접하다	활활
꾸구거리다	보골보골	보골보골	보골보골	시설02	일령대다01	조접조접하다	활활
꾸구구	보골보골하다	보골보골하다	보골보골하다	시설거리다	일령대다02	조접조접하다	활활
꾸구대다	보그그하다	보그그하다	보그그하다	시설곳다	일령대다01	조접조접하다	활활
꾸기다01	보그그	보그그	보그그	시설대다	일령대다02	조접조접하다	활활
꾸기적	보그르하다	보그르하다	보그르하다	시설대다02	일령대다01	조접조접하다	활활

구기적거리다	두린거리다	보근보근하다	시실떨다	일북일북하다	끈북끈북하다	회북이다
구기적구기적하다	두린대다	보글보글하다	시실맛다	일북일북	끈북하다	회북이다
구기적대다	두린두린	보글거리다	시실스럼다	일북일북하다	끈끈하다	회북이다
구집살	두린두린하다	보글대다	시실시설	일북이	끈끈하다 01	회북회뜯
구깃	두린빠지다	보글보글	시설시설하다	일북집	끈끈히	회북회뜯하다
구깃거리다	두렛 01	보글보글하다	시설시설하다	일북	줄거리 01	회뜯거리다
구깃구깃	두렛 02	보대끼다	시시 01	일북거리다	줄금	회뜯대다
구깃구깃하다	두렛거리다	보도둑	시시거리다	일북대다	줄금거리다	회뜯회뜯하다
구덕구덕	두렛대다	보도둑거리다	시시덕	일북떨봉	줄금거리다	회뜯회뜯하다
구덕구덕하다	두렛두렛 01	보도둑대다	시시덕거리다	일북떨봉하다	줄금대다	회뜯거리다
구두털	두렛두렛 02	보도둑보도둑	시시덕대다	일북떨봉하다	줄금줄금	회뜯회뜯
구두털거리다	두렛두렛이	보도둑보도둑하다	시시덕시시덕	일북이	줄금줄금	회뜯회뜯
구두털구두털	두렛두렛하다 01	보도둑보도둑하다	시시덕시시덕하다	일북지다	줄금줄금하다	회뜯회뜯
구두털구두털하다	두렛두렛하다 02	보복 01	시시덕이다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구둑구둑	두렛하다	보복보도둑	시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구둑구둑이	두렛거리다	보복보도둑하다	시시덕대다	일북반짝	줄금줄금하다	회뜯거리다
구둑구둑하다	두룩거리다	보복보도둑하다	시시덕대다	일북반짝하다	줄금줄금하다	회뜯거리다
구드러지다	두룩대다	보복보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구들구들	두룩두룩	보복보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구들구들하다	두룩두룩하다	보드름	시시덕시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구르릉	두르다	보드름거리다	시시덕이다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구르릉거리다	두르르	보드름대다	시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구르릉구르릉	두르르	보드름보도둑	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구르릉구르릉하다	두르르하다	보드름보도둑하다	시시덕시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구르릉대다	두르르	보드름보도둑	시시덕이다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리구리	두르르	보드름보도	시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리구리하다	두르르	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리다	두리 01	보드름보도	시시덕시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리터분	두리두리 01	보드름보도	시시덕시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리터분하다	두리두리하다 01	보드름보도	시시덕시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리털털	두리둥둥	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구리털털하다	두리둥둥	보드름보도	시시덕시시덕하다	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구린내	두리둥실	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구렛구렛	두리번	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구렛구렛하다	두리번거리다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구렛하다	두리번대다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구무럭	두리번두리번	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구무럭거리다	두리번두리번하다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구무럭구무럭	두렛	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
구무럭구무럭하다	두렛거리다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두렛대다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두렛두렛	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두렛두렛하다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두미두미	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두미두미하다	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두부부	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다
	두부부	보드름보도	시시덕시시덕	일북	줄금줄금하다	회뜯거리다

구불대다	불레레하다	보시닥대다	익기실키하다	좌르륵	후들후들하다
구불떡거리다	틀리다 01	보시닥보시닥하다	없다 01	좌르륵거리다	후들후들하다
구불떡구불떡하다	동 05	보시닥하다	없둑패기	좌르륵대다	후둑후둑하다
구불떡구불떡하다	동그리니	보시락	없둑뻐기	좌르륵좌르륵하다	후둑후둑하다
구불떡대다	동그리미	보시락거리다	없둑뻐기	좌르륵좌르륵하다	후둑후둑하다
구불러거리다	동그리다 01	보시락대다	없둑뻐기	좌르륵대다	후둑후둑하다
구불러구불러하다	동그렸다	보시락보시락하다	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럭구불럭하다	동그레지다	보시락보시락하다	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럭대다	동그스름	보시락보시락하다	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럼	동그스름하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럼구불럼하다	동그스름히	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럼구불럼하다	동글뼉데	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럼구불럼하다	동글뼉데데하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불럼하다	동글뼉적	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불 02	동글뼉적하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불구불	동글다 01	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불구불이	동글뼉	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불구불하다	동글뼉하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불이	동글리다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구불하다	동글수레	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구수하다 01	동글수레	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구수하다 01	동글수레	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구수하다 02	동글뼉뼉	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구수하다 03	동글뼉뼉	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구수구수하다 01	동글뼉죽	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구수구수하다 02	동글뼉죽하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시럼	동곳이	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시럼거리다	동곳하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시럼구시럼	동기당기	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시럼구시럼하다	동기당당	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시럼대다	동당거리다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시럼하다	동당대다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시시	동당당	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구시시하다	동당당하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구실구실	동당하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구실구실하다	동당 01	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구쟁블	동당거리다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구죽죽이	동당대다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구지럼블	동당당당	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구질구질	동당당하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구질구질하다	동당 01	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구터분	동당거리다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
구터분하다	동당대다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
	동당당당	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
	동당당하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
	동당실	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
	동당하다	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다
	동당 01	보시시	없둑뻐기	좌르륵하다	후둑후둑하다

부다 03	부다 01	부다 02	부다 03	부다 04	부다 05	부다 06	부다 07	부다 08	부다 09	부다 10	부다 11	부다 12	부다 13	부다 14	부다 15	부다 16	부다 17	부다 18	부다 19	부다 20	부다 21	부다 22	부다 23	부다 24	부다 25	부다 26	부다 27	부다 28	부다 29	부다 30	부다 31	부다 32	부다 33	부다 34	부다 35	부다 36	부다 37	부다 38	부다 39	부다 40	부다 41	부다 42	부다 43	부다 44	부다 45	부다 46	부다 47	부다 48	부다 49	부다 50	부다 51	부다 52	부다 53	부다 54	부다 55	부다 56	부다 57	부다 58	부다 59	부다 60	부다 61	부다 62	부다 63	부다 64	부다 65	부다 66	부다 67	부다 68	부다 69	부다 70	부다 71	부다 72	부다 73	부다 74	부다 75	부다 76	부다 77	부다 78	부다 79	부다 80	부다 81	부다 82	부다 83	부다 84	부다 85	부다 86	부다 87	부다 88	부다 89	부다 90	부다 91	부다 92	부다 93	부다 94	부다 95	부다 96	부다 97	부다 98	부다 99	부다 100

급속급속하다	들척들척하다	부르부르릉하다	쌍곳쌍곳	오뎅(복지)	지근지근하다 02	휘읍
급속급속하다	들척들척하다	부르릉부르릉하다	쌍곳쌍곳거리다	오뎅(복지)	지근	휘읍하다
급속하다	들척이다	부르릉하다	쌍곳쌍곳대다	오뎅(복지)	지근거리다	휘음히
급하다	들척지근	부릉	쌍곳쌍곳하다	오뎅거리다	지근대다	휘유
급방급방	들척지근하다	부릉거리다	쌍곳쌍곳	오뎅랑거리다	지끈지끈하다	휘유하다
급실급실하다	들추덕거리다	부릉대를	쌍곳이	오뎅랑대다	지끈01	휘유휘유하다
급실급실하다	들추덕출덕	부릉부릉하다	쌍곳하다	오뎅랑오뎅랑	지끈거리다	휘직
급저기	들추거리다	부리부리	쌍곳거리다	오뎅오뎅랑	지끈대다	휘직거리다
급작스럽다	들추대다	부부 06	쌍곳대다	오뎅오뎅(복지)	지끈대다	휘직대다
공01	들추들추	부비적거리다	쌍곳쌍곳	오뎅오뎅하다	지끈지끈하다	휘직휘직하다
공공하다 01	들충거리다	부비적대다	쌍곳쌍곳거리다	오뎅오뎅하다	지끈지끈01	휘진거리다
기립기립	들충대다	부비적부비적	쌍곳쌍곳대다	오뎅	지끈지끈02	휘진대다
기름기름	들충들충	부비적부비적하다	쌍곳쌍곳	오뎅	지끈지끈03	휘진휘진
기름기름	들치근	부서뜨리다	쌍곳쌍곳하다	오뎅	지끈지끈이	휘진휘진하다
기름기름하다	들크무레하다	부서석	쌍곳쌍곳	오뎅오뎅	지끈지끈하다	휘진휘진히
기름하다	들크무레하다	부서석거리다	쌍곳이	오뎅오뎅하다	지끈	휘정
기신01	들큰	부서석대다	쌍곳하다	오뎅오뎅하다	지끈거리다	휘정거리다
기신기신	들큰거리다	부서석대다	쌍곳하다	오뎅	지끈대다	휘정대다
기신기신하다	들큰대다	부서석부서석	쌍년	오로록	지끈이	휘정휘정
기신대다	들큰들큰	부서석부서석하다	쌍놈	오로록하다	지끈	휘정휘정하다
기염기염	들큰들큰하다	부서석하다	쌍동01	오로록	지끈지끈	휘주근하다
기염기염하다	들큰하다	부서뜨리다	쌍동거리다	오로록	지끈	휘주근히
기우등	들큰쌔쌔	부석01	쌍동대다	오롱조롱	지끈대다	휘출대다
기우등하다	들큰쌔쌔하다	부석거리다	쌍동쌍동	오롱조롱이	지끈이	휘출휘출
기우등히	들윈거리다	부석대다	쌍둥이	오롱조롱이	지끈대다	휘출휘출
기우똥	들윈대다	부석부석 01	쌍말	오롱조롱이	지끈	휘출휘출하다
기우똥거리다	들윈들윈	부석부석 02	쌍말하다	오로로오로르	지끈지끈	휘출휘출하다
기우똥기우똥	들윈대다	부석부석하다 01	쌍소리	오로르하다 01	지끈지끈하다	휘청
기우똥기우똥하다	들윈대다	부석부석하다 02	쌍근	오로르하다 02	지끈	휘청거리다
기우똥대다	들윈대다	부석하다 01	쌍근거리다	오로르 01	지끈01	휘청대다
기우똥대다	들윈대다	부수다	쌍근대다	오로르 02	지끈02	휘청대다
기우똥기우똥	들윈대다	부수거리다	쌍근대다	오로로오로르	지끈거리다 01	휘청휘청
기우똥기우똥	들윈대다	부수지르다	쌍근대대다	오로로오로르	지끈거리다 02	휘청휘청
기우똥기우똥	들윈대다	부승	쌍근대대	오로르 01	지끈대다 01	휘출대다
기우똥기우똥	들윈대다	부승부승	쌍근대대	오로르 02	지끈대다 02	휘출대다
기우똥대다	들윈대다	부승부승하다	쌍근대대	오로르 01	지끈	휘출하다
기울거리다	들윈대다	부승하다	쌍근대대	오로르 02	지끈지끈 01	휘출휘출
기울기울	들윈대다	부스대다	쌍근대대	오로르 01	지끈지끈 02	휘출휘출하다
기울기울하다	들윈대다	부스대대	쌍근대대	오로록	지끈지끈하다 01	휘출휘출
기울다	들윈대다	부스대대	쌍근대대	오로록오로록	지끈지끈하다 02	휘출휘출
기울대다	들윈대다	부스대대	쌍근대대	오로록이	지끈하다 01	휘출휘출
	들윈대다	부스터부스터	쌍근대대	오로록	지끈	휘출휘출
	들윈대다	부스터부스터하다	쌍근말밖	오로록하다	지끈	휘출휘출

까박이다	팔그락팔그락	불통히	쌩긋거리다	속작거리다	질끔질끔하다	홀기다
까부랑거리다	팔그락팔그락하다	부패	쌩긋대다	속작대다	질끔하다	홀기죽
까부랑까부랑 01	팔그랑	부패거리다	쌩긋쌩긋거리다	속작북작	질끔질끔	홀기죽거리다
까부랑까부랑 02	팔그랑거리다	부패대다	쌩긋쌩긋대다	속작북작대다	질깃질깃	홀기죽죽
까부랑까부랑하다	팔그랑대다	부패쌩긋	쌩긋쌩긋하다	속작북작하다	질깃질깃하다	홀기죽죽하다
01	팔그랑말그랑	부패쌩긋쌩긋하다	쌩긋쌩긋	속작옥작	질끈	홀기죽죽기죽
까부랑까부랑하다	팔그랑말그랑하다	부패 03	쌩긋쌩긋하다	속작옥작하다	질끈질끈	홀기죽죽기죽하다
02	팔그랑하다	부패 01	쌩긋이	속조이다	질끈질끈	홀기죽죽기죽하다
까부랑대다	팔까닥	부궤	쌩긋하다	속죄다	질끔	홀기죽죽
까부랑거리다	팔까닥거리다	부궤부궤	쌩긋거리다	속죄이다	질끔거리다	홀기죽거리다
까부랑하다	팔까닥대다	부궤부궤하다	쌩긋대다	속죄이다	질끔대다	홀기죽대다
까부장거리다	팔까닥대다	부궤이	쌩긋쌩긋	올각	질끔질끔	홀기죽할기죽
까부장까부장	팔까닥대다	부궤하다	쌩긋쌩긋	올각거리다	질끔질끔하다	홀기죽할기죽하다
까부장까부장하다	팔까닥말까닥하다	부궤부궤거리다	쌩긋쌩긋거리다	올각대다	질끔부궤	홀기죽할기죽하다
까부장대다	팔까닥이	부궤대다	쌩긋쌩긋대다	올각올각	질끔부궤대다	홀기죽할기죽하다
까부장하다	팔까닥대다	부궤하다	쌩긋쌩긋하다	올각올각	질끔부궤대다	홀기죽할기죽하다
까부장히	팔까닥당	부궤부궤대다	쌩긋쌩긋	올각올각	질끔부궤대다	홀기죽할기죽하다
까불	팔까닥당거리다	부궤부궤대다	쌩긋쌩긋	올각올각	질끔부궤대다	홀기죽할기죽하다
까불거리다	팔까닥당대다	비거격	쌩긋이	올강	질끔 01	홀기죽할기죽하다
까불까불 01	팔까당	비거격거리다	쌩긋하다	올강거리다	질끔 02	홀기죽할기죽하다
까불까불 02	팔까당대다	비거격대다	쌩긋	올강대다	질끔거리다	홀기죽할기죽하다
까불까불하다 01	팔까당말까당하다	비거격거리다	쌩긋쌩긋	올강불강	질끔대다	홀기죽할기죽하다
까불까불하다 02	팔까당말까당하다	비거격대다	쌩긋쌩긋	올강불강	질끔대다 01	홀기죽할기죽하다
까불다 01	팔까당말까당하다	비거격거리다	쌩긋쌩긋	올강불강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불대다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불딱	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불딱거리다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불딱까불딱	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불딱대다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불딱하다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불랑	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불랑까불랑	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불랑대다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불랑하다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불짝	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불짝거리다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불짝까불짝	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불짝대다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까불짝하다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까스스	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까스스하다	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까슬	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다
까슬까슬	팔까당말까당하다	비거격비거격	쌩긋쌩긋	올강올강	질끔대다 02	홀기죽할기죽하다

꺼물	떨떨하다	팬들대다 02	알막하다	팔팔 07	찰찰거리다 02
꺼물꺼물	피등피등하다	팬들팬들 01	알라당절라당	찰찰거리다 04	찰찰거리다 04
꺼물꺼물하다	피뚝거리다	팬들팬들하다 01	알람	찰찰대다 02	찰찰대다 04
꺼물꺼물 02	피뚝피뚝하다	팬들팬들하다 02	알람대다	찰찰하다	찰찰하다
꺼물꺼물하다 02	피뚝피뚝	팬들	알람알람 01	찰카닥	찰카닥
꺼버	피뚝	팬들거리다	알람알람하다 01	찰카닥거리다	찰카닥거리다
꺼버꺼버	피뚝거리다	팬들대다	알람절람	찰카닥대다	찰카닥대다
꺼버꺼버하다	피뚝거리다	팬들팬들하다	알람절람거리다	찰카닥찰카닥	찰카닥찰카닥하다
꺼부리지다	피뚝대다	팬들이다	알람절람대다	찰카닥찰카닥	찰카닥찰카닥하다
꺼부렁꺼부렁	피뚝피뚝하다	팬들하다	알람절람하다	찰카닥	찰카닥
꺼부렁꺼부렁하다	피뚝하다	팬팬스럼다	알람절람하다	찰카닥거리다	찰카닥거리다
꺼부정	피뚝	팬팬스레	알람절람	찰카닥대다	찰카닥대다
꺼부정거리다	피뚝거리다	팬팬하다	알람절람하다	찰카닥찰카닥	찰카닥찰카닥
꺼부정꺼부정	피뚝대다	팬팬히	알람 01	찰카닥찰카닥하다	찰카닥찰카닥하다
꺼부정꺼부정하다	피뚝하다	팬작	알람 02	찰카닥	찰카닥
꺼부정대다	피뚝	팬작거리다	알람 03	찰각	찰각
꺼부정하다	피뚝거리다	팬작대다	알람 01	찰각거리다	찰각거리다
꺼부정히	피뚝대다	팬작팬작	알람하다 02	찰각대다	찰각대다
꺼물 01	피뚝피뚝하다	팬작팬작하다	알람하다 03	찰각이다	찰각이다
꺼물꺼물 01	피뚝	팬자이다	알카닥	찰각찰각	찰각찰각
꺼물꺼물 02	피뚝대다	팬자하다	알카닥거리다	찰각찰각하다	찰각찰각하다
꺼물꺼물하다 01	피뚝	팬지레	알카닥말카닥	찰각하다	찰각하다
꺼물꺼물하다 02	피뚝거리다 01	팬지레하다	알카닥말카닥하다	찰강	찰강
꺼물대다	피뚝거리다 02	팬지르	알카닥말카닥	찰강거리다	찰강거리다
꺼물떡	피뚝대다 01	팬지르르	알카닥대다	찰강대다	찰강대다
꺼물떡꺼물떡	피뚝대다 02	팬질	알카닥대다	찰강이다	찰강이다
꺼물떡대다	피뚝떡 01	팬질거리다	알카닥말카닥	찰강찰강	찰강찰강
꺼물떡대다 01	피뚝떡 02	팬질대다	알카닥말카닥하다	찰강찰강하다	찰강찰강하다
꺼물떡대다 02	피뚝떡하다 01	팬질팬질	알카닥말카닥	찰강하다	찰강하다
꺼물떡이다	피뚝떡하다 02	팬질 01	알카닥말카닥	찰바당	찰바당
꺼물떡	피뚝이다	팬질 02	알카닥말카닥	찰바당거리다	찰바당거리다
꺼물떡거리다	피뚝대다	팬질거리다	알카닥말카닥	찰바당대다	찰바당대다
꺼물떡대다	피뚝대다	팬질대다	알카닥말카닥	찰바당찰바당	찰바당찰바당
꺼물떡	피뚝이다	팬질팬질하다	알카닥말카닥	찰바당찰바당하다	찰바당찰바당하다
꺼물떡하다	피뚝하다	팬작이다	알카닥말카닥	찰바당	찰바당
꺼물떡하다 02	피뚝하다	팬작팬작 01	알카닥말카닥	찰바당거리다	찰바당거리다
꺼물떡거리다	피뚝거리다	팬작팬작 02	알카닥말카닥	찰방	찰방
꺼물떡대다	피뚝대다	팬작팬작하다	알카닥말카닥	찰방거리다	찰방거리다
꺼물떡	피뚝대다	팬작이다	알카닥말카닥	찰방대다	찰방대다
꺼물떡하다	피뚝떡	팬작하다	알카닥말카닥	찰방이다	찰방이다
꺼물떡하다 02	피뚝떡하다	팬하다	알카닥말카닥	찰방찰방	찰방찰방
꺼물	꺼물	팬들대다 02	알각거리다	찰방찰방하다	찰방찰방하다

꺼끗꺼끗하다	꾸드럭하다	빨빨02	왜자하다	째그덕하다
꺼끗꺼끗하다	꾸드럭거리다	빨빨거리다	왜죽	째그덕거리다
꺼끗대다	꾸들기다	빨빨대다	왜죽거리다	째그덕대다
꺼01	꾸뚜	빨빨하다	왜죽얼음	째그덕얼음
꺼02	꾸럿01	빨빨진	왜죽대다	째그덕째그덩
꺼각01	꾸럿02	빨빨진거리다	왜죽왜죽	째그덩째그덩하다
꺼각02	꾸럿거리다	빨빨진빨진하다	왜죽왜죽하다	째그덩하다
꺼각거리다01	꾸럿대다	빨빨진하다	왜죽	째그라뜨리다
꺼각거리다02	꾸럿뚜렛01	빨빨진하다	왜죽거리다	째그라뜨리다
꺼각대다01	꾸럿뚜렛02	빨빨작거리다	왜죽대다	째글째글
꺼각대다02	꾸럿뚜렛이	빨빨작대다	왜죽비죽	째글째글하다
꺼각하다01	꾸럿뚜렛하다01	빨빨작빨작	왜죽비죽하다	째곳
꺼각하다02	꾸럿뚜렛하다02	빨빨작하다	왜죽왜죽하다	째곳대다
꺼죽	꾸럿이	빨빨죽	왜죽왜죽하다	째곳이
꺼죽거리다01	꾸럿하다	빨죽	왜죽비틀	째곳째곳
꺼죽거리다02	꾸룩거리다	빨죽거리다	왜죽비틀하다	째곳째곳하다
꺼죽꼭01	꾸룩대다	빨죽대다	왜	째곳하다
꺼죽꼭02	꾸룩대다	빨죽빨죽	왜떡	째곳대다01
꺼죽꼭하다01	꾸룩꾸룩	빨죽빨죽하다	왜떡거리다	째곳대다02
꺼죽꼭하다02	꾸룩꾸룩하다	빨죽빨죽하다	왜떡대다	째곳대다
꺼죽대다01	꾸르르01	빨죽이	왜떡왜떡	째곳대다
꺼죽대다02	꾸르르02	빨죽하다	왜떡왜떡하다	째곳대다01
꺼죽하다01	꾸르르하다	빨죽이	왜떡01	째곳대다02
꺼죽하다02	꾸르르하다	빨죽대다	왜떡02	째곳대다01
꺼죽01	꾸르르	빨죽빨죽	왜떡거리다	째곳대다02
꺼죽거리다	꾸릿거리다	빨죽빨죽하다	왜떡대다	째곳대다01
꺼죽꼭죽	꾸릿대다	빨죽이	왜떡01	째곳대다02
꺼죽꼭죽하다	꾸릿꾸릿	빨죽하다	왜떡02	째곳대다
꺼죽대다	꾸릿꾸릿하다	빨죽	왜떡	째곳대다01
견덕	꾸릿하다	빨빨이	왜떡	째곳대다02
견덕거리다	꾸벅	빨빨하다	왜떡대다	째곳대다01
견덕견덕	꾸벅02	빨01	왜떡대다	째곳대다02
견덕견덕하다	꾸벅거리다	빨그레	왜떡가당	째곳대다01
견덕견덕하다01	꾸벅대다	빨그레하다	왜떡가당거리다	째곳대다02
견덕견덕하다02	꾸벅대다	빨그레하다	왜떡가당대다	째곳대다01
견죽01	꾸벅꾸벅	빨글	왜떡가당가당	째곳대다02
견죽거리다	꾸벅꾸벅하다	빨글거리다	왜떡가당가당하다	째곳대다01
견죽꼭죽	꾸벅이	빨글대다	왜떡가당가당하다	째곳대다02
견죽꼭죽하다	꾸부럭	빨글빨글	왜떡가당가당	째곳대다01
견죽대다	꾸부럭거리다	빨글빨글하다	왜떡가당가당	째곳대다02
견덕	꾸부럭대다	빨글하다	왜떡가당가당	째곳대다01
견덕거리다	꾸부럭꾸부럭	빨곳01	왜떡가당가당	째곳대다02
견덕견덕	꾸부럭꾸부럭하다	빨곳02	왜떡가당가당	째곳대다01
견덕견덕하다	꾸적거리다	빨곳02	왜떡가당가당	째곳대다02
견덕견덕하다01			왜떡가당가당	째곳대다01
견덕견덕하다02			왜떡가당가당	째곳대다02

깨지럭깨지럭	띠글띠글	빼죽하다 01	우들쩍우들쩍	찢가닥찢가닥하다
깨지럭대다	띠글띠글하다	빼죽하다 02	우들쩍우들쩍하다	찢가닥하다
깨지럭찌지럭하다	땡땡	빼트작	우들쩍하다	찢거덕
깨지럭하다	땡땡하다 01	빼트작거리다	우들투들	찢거덕거리다
깨질	타글타글	빼트작대다	우들투들하다	찢거덕대다
깨질거리다	타글타글하다	빼트작빼트작	우들푸들	찢거덕찢거덕하다
깨질깨질	타다닥	빼트작빼트작하다	우들푸들하다	찢거덕찢거덕하다
깨질깨질하다	타다닥거리다	빼트작이다	우등부등	찢거덕하다
깨질대다	타다닥대다	빼트작하다	우등부등하다	찢거덩
깨질하다	타다닥타다닥	빼틀	우등우등 01	찢거덩거리다
껴씩	타다닥타다닥하다	빼틀거리다	우등우등 02	찢거덩대다
껴씩거리다	타닥	빼틀대다	우등우등하다 01	찢거덩찢거덩하다
껴씩하다	타닥거리다	빼틀빼틀	우등우등하다 02	찢거덩찢거덩하다
껴씩대다	타닥대다	빼틀빼틀하다	우등통	찢거덩하다
꼬기다	타닥타닥	뽕 01	우등통하다	찢격
꼬기작	타닥타닥하다	뽕 02	우등푸등	찢격거리다
꼬기작거리다	타달	뽕뽕 01	우등푸등하다	찢격대다
꼬기작꼬기작	타달거리다	뽕뽕거리다	우드드	찢격이다
꼬기작꼬기작하다	타달대다	뽕뽕이 01	우드드하다	찢격찢격
꼬기작대다	타달타달	뽕뽕하다	우드득	찢격찢격하다
꼬김살	타달타달하다	뽕뽕 02	우드득거리다	찢격하다
꼬깃	타드락 01	뽕뽕대다	우드득대다	찢경
꼬깃거리다	타드락 02	뽕뽕	우드득우드득	찢경거리다
꼬깃꼬깃	타드락거리다 01	뽕뽕거리다	우드득우드득하다	찢경대다
꼬깃꼬깃하다	타드락거리다 02	뽕뽕대다	우드득하다	찢경이다
꼬깃대다	타드락대다 01	뽕뽕뽕뽕	우드득우드득 01	찢경찢경
꼬꼬덥	타드락대다 02	뽕뽕뽕뽕하다	우드득우드득하다 01	찢경찢경하다
꼬꼬덥거리다	타드락타드락 01	뽕들	우들	찢경하다
꼬꼬덥꼬꼬덥	타드락타드락 01	뽕들거리다	우들거리다	찢그럭
꼬꼬덥대다	타드락타드락 02	뽕들대다	우들대다	찢그럭거리다
꼬꼬덥하다	타드락타드락하다 01	뽕들뽕들	우들뜰	찢그럭대다
꼬꾸라뜨리다	타드락타드락하다 02	뽕들뽕들하다	우들뜰하다	찢그럭찢그럭
꼬꾸라지다	타드락하다	뽕죽거리다	우들우들 01	찢그럭찢그럭하다
꼬꾸라뜨리다	타드랑	뽕죽대다	우들우들 02	찢그럭하다
꼬닥꼬닥 01	타드랑거리다	뽕죽뽕죽	우들우들하다 01	찢그령
꼬닥꼬닥이	타드랑대다	뽕죽뽕죽하다	우들우들하다 02	찢그령거리다
꼬닥이	타드랑타드랑	뽕뽕	우들우들하다 02	찢그령대다
꼬닥하다	타드랑타드랑하다	뽕뽕거리다	우뚝	찢그령찢그령
꼬당꼬당	타드랑하다	뽕뽕대다	우뚝우뚝	찢그령찢그령하다
꼬당꼬당하다	타랑	뽕뽕하다	우뚝우뚝하다	찢그령하다
꼬독꼬독	타랑거리다	뽕 01	우뚝이	찢까닥
꼬독꼬독이	타랑대다	뽕거리다	우뚝하다	찢까닥거리다
꼬독꼬독하다	타랑타랑	뽕그레	우뚝	찢까닥대다
	타랑타랑하다	뽕그레하다	우뚝거리다	찢까닥찢까닥

꼬득이	타랑하다	뱅그르	우똥대	썰까닥	썰까닥하다
꼬득하다	타래타래	뱅그르르	우똥렁거리다	썰까닥하다	썰까닥하다
꼬드러지다	타래타래하다	뱅그르르하다	우똥렁대다	썰까	썰까대다
꼬들꼬들	타박02	뱅글	우똥렁우똥렁	썰각	썰각거리다
꼬들꼬들하다	타박거리다	뱅글거리다	우똥렁우똥렁하다	썰각대다	썰각썰각
꼬르륵	타박대다	뱅글대다	우똥우똥	썰각썰각	썰각썰각하다
꼬르륵거리다	타박타박	뱅글뱅글 01	우똥우똥하다	썰각	썰각하다
꼬르륵꼬르륵	타박타박 02	뱅글뱅글 02	우똥	썰끼덕	썰끼덕
꼬르륵꼬르륵하다	타박타박하다 01	뱅글뱅글하다 01	우똥거리다	썰끼덕거리다	썰끼덕거리다
꼬르륵대다	타박타박하다 02	뱅글뱅글하다 02	우똥대다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬르륵하다	타발	뱅글하다	우똥우똥	썰끼덕썰끼덕	썰끼덕썰끼덕
꼬록	타발거리다	뱅긱	우똥우똥하다	썰끼덕하다	썰끼덕하다
꼬록거리다	타발대다	뱅긱거리다	우똥우똥하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬록꼬록	타발타발	뱅긱대다	우똥우똥하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬록꼬록하다	타발타발하다	뱅긱뱅긱	우똥우똥하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬록대다	타분	뱅긱긱	우라부라	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬리타분하다	타분하다	뱅긱이	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬리타분하다	타분거리다	뱅긱하다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬리타분하다	타분대다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬리타분하다	타분타분	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬리타분하다	타분타분하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라	타슬	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라거리다	타슬거리다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타슬대다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타슬타슬	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타슬타슬하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타시	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타시랑	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타시랑거리다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타시랑대다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타시랑타시랑	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬무라꼬무라	타시랑타시랑하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물02	타실	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물거리다	타실타실	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물꼬물	타실타실하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물꼬물하다	타올거리다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물대다	타올대다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물하다	타올타올	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬물대다	타올타올하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬밀꼬밀	타올	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬밀꼬밀하다	타올거리다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박 03	타올대다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박거리다	타올타올	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박꼬박 01	타올타올하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박꼬박 02	타팔거리다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박꼬박하다	타팔대다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박대다	타팔타팔	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박이	타팔타팔하다	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다
꼬박하다	타	뱅긱대다	우라부라하다	썰끼덕대다	썰끼덕대다

꼭꼭 01	탈씩하다	빠꼭	우북하다	찜버덩
꼭꼭 02	탈카닥	빠꼭거리다	우불구불	찜버덩거리다
꼭꼭 03	탈카닥거리다	빠꼭대다	우불구불하다	찜버덩대다
꼭꼭거리다	탈카닥대다	빠꼭빠꼭	우불꾸불	찜버덩찜버덩
꼭꼭대다	탈카닥탈카닥	빠꼭빠꼭하다	우불꾸불하다	찜버덩찜버덩하다
꼭꼭하다	탈카닥탈카닥하다	빠꼭하다	우비다	찜버덩하다
끈뚝	탈카닥하다	빠꼭	우비어넣다	찜병
끈뚝거리다	탈카당	빠꼭빠꼭	우비어파다	찜병거리다
끈뚝끈뚝	탈카당거리다	빠꼭빠꼭하다	우비적	찜병대다
끈뚝끈뚝하다	탈카당대다	빠끔 01	우비적거리다	찜병이다
끈뚝대다	탈카당탈카당	빠끔 02	우비적대다	찜병찜병
끈뚝하다	탈카당탈카당하다	빠끔거리다	우비적우비적 01	찜병찜병하다
끈들	탈카당하다	빠끔대다	우비적우비적 02	찜병하다
끈들거리다	탈각	빠끔빠끔 01	우비적우비적하다 01	찜
끈들끈들	탈각거리다	빠끔빠끔 02	우비적우비적하다 02	찜찜
끈들끈들하다	탈각대다	빠끔빠끔하다 01	우빃	찜찜거리다
끈들대다	탈각이다	빠끔빠끔하다 02	우빃거리다	찜찜대다
끈들하다	탈각탈각	빠끔하다	우빃대다	찜찜하다
끈질끈질	탈각탈각하다	빠끔히	우빃우빃	찜
끈질끈질하다	탈각하다	빠덕빠덕	우빃우빃하다	찜뚝
꼴까닥	탈강	빠덕빠덕하다	우백지백	찜뚝거리다
꼴까닥거리다	탈강거리다	빠덩빠덩	우백지백하다	찜뚝대다
꼴까닥꼴까닥	탈강대다	빠덩빠덩하다	우석거리다	찜뚝찜뚝
꼴까닥꼴까닥하다	탈강이다	빠드리지다	우석대다	찜뚝찜뚝하다
꼴까닥대다	탈강탈강	빠드럭	우석우석	찜뚝하다
꼴까닥하다	탈강탈강하다	빠드럭거리다	우석우석(x/북)	찜찜 01
꼴깍	탈강하다	빠드럭대다	우석우석하다	찜찜 02
꼴깍거리다	탈타리	빠드럭빠드럭	우선우선	찜찜이
꼴깍꼴깍	탈탈 01	빠드럭빠드럭하다	우선우선하다	찜찜하다
꼴깍꼴깍하다	탈탈거리다	빠드럭하다	우수수	찜 01
꼴깍대다	탈탈대다	빠드름	우수수하다	찜찜
꼴깍이다	탈탈이	빠드름하다	우슬거리다	찜찜거리다
꼴깍하다	탈탈하다	빠드름	우슬대다	찜찜대다
꼴꼴 01	탈파닥	빠드름빠드름하다	우슬우슬	찜찜하다 01
꼴꼴 02	탈파닥거리다	빠듬	우슬우슬하다	찜찜하다 02
꼴꼴 04	탈파닥대다	빠듬하다	우시시	찜하다
꼴꼴거리다 01	탈파닥탈파닥	빠르적	우시시하다	찌걱
꼴꼴거리다 02	탈파닥탈파닥하다	빠르적거리다	우실거리다	찌걱거리다
꼴꼴대다 01	탈파닥하다	빠르적대다	우실대다	찌걱대다
꼴꼴대다 02	탐바당	빠르적빠르적	우실령거리다	찌걱찌걱
꼴꼴하다 01	탐바당거리다	빠르적빠르적하다	우실령대다	찌걱찌걱하다
꼴꼴하다 02	탐바당대다	빠릇	우실령우실령	찌걱하다
꼴딱	탐바당탐바당	빠릇거리다	우실령우실령하다	찌각 01
꼴딱거리다	탐바당탐바당하다	빠릇대다	우실우실	찌각 02

폼실하다 폼작 폼작거리다 폼작폼작 폼작폼작하다 폼작대다 폼작이다 폼작하다 폼지락 폼지락거리다 폼지락폼지락 폼지락폼지락하다 폼지락대다 폼지락하다 폼질 폼질거리다 폼질폼질 폼질폼질하다 폼질대다 폼질하다 폼작 폼작거리다 폼작폼작 폼작폼작하다 폼작말썽 폼작말썽하다 폼작대다 폼작이다 폼작하다 폼트락 폼트락거리다 폼트락폼트락 폼트락폼트락하다 폼트락대다 폼틀 폼틀거리다 폼틀폼틀 폼틀폼틀하다 폼틀대다 폼틀하다 폼폼 폼폼하다 01 폼폼폼 폼폼폼하다	터덕터덕 터덕터덕하다 터덜 터덜거리다 터덜대다 터덜터덜 터덜터덜하다 터덜터덜 01 터덜터덜 02 터덜터덜거리다 01 터덜터덜거리다 02 터덜터덜대다 01 터덜터덜대다 02 터덜터덜터덜 01 터덜터덜터덜 02 터덜터덜터덜하다 터덜터덜터덜하다 02 터덜터덜하다 터덜렁 터덜렁거리다 터덜렁대다 터덜렁터덜렁 터덜렁터덜렁하다 터덜렁하다 01 터덜렁하다 02 터덜터덜하다 01 터덜터덜하다 02 터덜렁 터덜렁거리다 터덜렁대다 터덜렁터덜렁 터덜렁터덜렁하다 터덜렁하다 01 터덜렁하다 02 터덜터덜하다 01 터덜터덜하다 02 터덜렁 터덜렁거리다 터덜렁대다 터덜렁터덜렁 터덜렁터덜렁하다 터덜렁하다 01 터덜렁하다 02 터덜터덜하다 01 터덜터덜하다 02 터덜렁 터덜렁거리다 터덜렁대다 터덜렁터덜렁 터덜렁터덜렁하다 터덜렁하다 01 터덜렁하다 02 터덜터덜하다 01 터덜터덜하다 02 터덜렁 터덜렁거리다 터덜렁대다 터덜렁터덜렁 터덜렁터덜렁하다 터덜렁하다 01 터덜렁하다 02 터덜터덜하다 01 터덜터덜하다 02 터덜렁 터덜렁거리다	백백이 02 백백하다 백백지근 01 백백지근 02 백백지근하다 01 백백지근하다 01 백백지근 백백지근하다 백백적지근하다 01 백백 백백거리다 백백대다 백백뻘뻘 백백뻘뻘하다 백백렵다 백백래 백백태하다 백백르르 백백르르하다 백백 백백거리다 백백대다 백백뻘뻘 백백뻘뻘하다 백백이다 백백하다 백백 01 백백 02 백백거리다 01 백백거리다 02 백백대다 01 백백대다 02 백백뻘뻘 01 백백뻘뻘 02 백백뻘뻘하다 01 백백뻘뻘하다 02 백백거리다 백백대다 백백뻘뻘 백백뻘뻘하다 백백이다 백백하다 백백	우죽우죽 우죽우죽하다 우즐 우즐거리다 우즐대다 우즐렁거리다 우즐렁대다 우즐렁 우즐렁우즐렁하다 우즐렁우즐렁하다 우즐우즐 우즐우즐하다 우즐거리다 우즐대다 우즐우즐 우즐우즐하다 우즐이다 우즐우중 우즐중 우즐중하다 우즐끈 우즐끈거리다 우즐끈대다 우즐끈딱 우즐끈딱거리다 우즐끈딱대다 우즐끈뚝뚝 우즐끈뚝뚝거리다 우즐끈뚝뚝대다 우즐끈우즐끈 우즐끈우즐끈하다 우즐끈지끈 우즐끈지끈거리다 우즐끈지끈대다 우즐끈지끈하다 우즐끈하다 우즐지 우즐지거리다 우즐지대다 우즐지작우즐지작 우즐지작우즐지작하다 우즐지작하다 우즐르르 우즐르르 02	쟁쟁하다 쟁쟁 쟁쟁거리다 쟁쟁대다 쟁쟁쟁쟁 쟁쟁쟁쟁하다 쟁쟁하다 쟁쟁렁 쟁쟁렁거리다 쟁쟁렁대다 쟁쟁렁쟁쟁렁 쟁쟁렁쟁쟁렁하다 쟁쟁렁하다 쟁쟁쫘쫘 쟁쟁쫘쫘하다 쟁쟁라들라 쟁쟁라들라하다 쟁쟁라지다 쟁쟁라트리다 쟁쟁랑 쟁쟁랑이 쟁쟁랑쟁쟁랑 쟁쟁랑쟁쟁랑하다 쟁쟁랑하다 쟁쟁리다 쟁쟁글쟁글 쟁쟁글쟁글하다 쟁쟁노 쟁쟁로 쟁쟁로록거리다 쟁쟁로록대다 쟁쟁로록쟁로록 쟁쟁로록쟁로록하다 쟁쟁로록하다 쟁쟁로 쟁쟁로거리다 쟁쟁로대다 쟁쟁로록 01 쟁쟁로록 02 쟁쟁로록하다 01 쟁쟁로록하다 02 쟁쟁로록하다 쟁쟁로르 쟁쟁로르 02

파담담대다
 파담대다
 파담팡
 파담팡거리다
 파담팡파담팡
 파담팡파담팡
 파담팡대다
 파들파들
 파들파들하다
 파르르
 파르르하다
 파르르풍
 파르르풍거리다
 파르르풍파르르풍
 파르르풍대다
 파르르풍하다
 파를
 파를거리다
 파를풍
 파를풍용하다
 파를대다
 파를하다
 파웁
 파웁거리다
 파웁파웁
 파웁파웁하다
 파웁대다
 파웁하다
 파웁
 파웁
 파팍
 파팍거리다
 파팍대다
 파팍하다
 팡02
 팡팡
 팡팡거리다
 팡팡대다
 팡팡이다
 팡팡하다
 팡팡
 팡팡거리다
 팡팡대다
 팡팡이다
 팡팡하다
 팡팡
 팡팡거리다
 팡팡대다
 팡팡이다
 팡팡하다
 팡팡
 팡팡거리다
 팡팡대다
 팡팡이다
 팡팡하다

털각거리다
 털각대다
 털각이다
 털각털각
 털각털각하다
 털각하다
 털강
 털강거리다
 털강대다
 털강이다
 털강털강
 털강털강하다
 털강하다
 털각
 털각거리다
 털각대다
 털각털각
 털각털각하다
 털각하다
 털랑
 털랑거리다
 털랑대다
 털랑이다
 털랑털랑
 털랑털랑하다
 털랑하다
 털레
 털레거리다
 털레대다
 털레털레
 털레털레하다
 털레하다
 털버
 털버거리다
 털버대다
 털버털버
 털버털버하다
 털버하다
 털빙
 털빙거리다
 털빙대다
 털빙털빙
 털빙털빙하다
 털빙하다
 털뻥
 털뻥거리다
 털뻥대다
 털뻥털뻥
 털뻥털뻥하다
 털뻥하다

뻘뻘대다
 뻘뻘이다
 뻘장대다
 뻘장대리
 뻘지르다
 뻘치다
 뻘거벗기다02
 뻘거벗다
 뻘거숭이
 뻘각01
 뻘각02
 뻘각거리다
 뻘각대다
 뻘각뻘각01
 뻘각뻘각02
 뻘각뻘각하다
 뻘끈
 뻘끈거리다
 뻘끈대다
 뻘끈뻘끈
 뻘끈뻘끈하다
 뻘떡
 뻘떡거리다
 뻘떡대다
 뻘떡뻘떡
 뻘떡뻘떡하다
 뻘떡이다
 뻘떡하다
 뻘떡
 뻘떡거리다
 뻘떡대다
 뻘떡뻘떡
 뻘떡뻘떡하다
 뻘떡이다
 뻘떡하다
 뻘떡
 뻘떡거리다
 뻘떡대다
 뻘떡뻘떡
 뻘떡뻘떡하다
 뻘떡이다
 뻘떡하다
 뻘떡
 뻘떡거리다
 뻘떡대다
 뻘떡뻘떡
 뻘떡뻘떡하다
 뻘떡이다
 뻘떡하다

옥다02
 옥다
 옥닥거리다
 옥닥대다
 옥닥옥닥
 옥닥옥닥하다
 옥시글
 옥시글거리다
 옥시글대다
 옥시글독시글
 옥시글독시글하다
 옥시글옥시글
 옥시글옥시글하다
 옥신
 옥신거리다
 옥신대다
 옥신옥신
 옥신옥신하다
 옥신옥신01
 옥신옥신하다
 옥실01
 옥실거리다
 옥실대다
 옥실옥실
 옥실옥실하다
 옥실독실
 옥실독실하다
 옥실옥실하다
 옥실옥실하다
 옥어지다
 옥옥01
 옥옥하다01
 옥이다
 옥지글
 옥지글하다
 옥작
 옥작거리다
 옥작대다
 옥작옥작
 옥작옥작거리다
 옥작옥작대다
 옥작옥작하다
 옥작옥작하다
 옥작옥작하다
 옥작옥작하다
 옥작
 옥작거리다
 옥작대다
 옥작옥작
 옥작옥작하다
 옥작
 옥작거리다
 옥작대다
 옥작옥작
 옥작옥작하다

쪽쪽01
 쪽쪽02
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다
 쪽쪽
 쪽쪽거리다
 쪽쪽대다
 쪽쪽쪽쪽
 쪽쪽쪽쪽하다

꾸롱거리다	텀텀거리다 01	뽕뽕거리다	웁웁거리다	움움거리다	쭈쭈거리다
꾸롱꾸롱하다	텀텀거리다 02	뽕뽕거리다	웁웁거리다	움움거리다	쭈쭈거리다
꾸롱대다	텀텀대다 01	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸러터분하다	텀텀대다 02	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸러팁팁하다	텀텀하다 01	뽕뽕하다	웁웁하다	움움하다	쭈쭈하다
꾸무럭	테석테석	뽕뽕하다	웁웁하다	움움하다	쭈쭈하다
꾸무럭거리다	테석테석하다	뽕뽕하다	웁웁하다	움움하다	쭈쭈하다
꾸무럭꾸무럭	텀 02	뽕뽕하다	웁웁하다	움움하다	쭈쭈하다
꾸무럭꾸무럭하다	텀텀	뽕뽕하다	웁웁하다	움움하다	쭈쭈하다
꾸무럭대다	토닥	뽕뽕거리다	웁웁거리다	움움거리다	쭈쭈거리다
꾸무럭하다 01	토닥거리다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸무적	토닥대다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸무적거리다	토닥이다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸무적꾸무적	토닥토닥	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸무적꾸무적하다	토닥토닥하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸무적대다	토닥하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸물	토닥토닥	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸물거리다	토닥토닥	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸물꾸물	토닥토닥	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸물꾸물하다	토닥토닥	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸물대다	토닥토닥하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸물하다	토닥하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌	토물토물	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌거리다	토물토물하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌꾸벌 01	토드락	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌꾸벌 02	토드락거리다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌꾸벌하다	토드락대다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌대다	토드락이다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌이다	토드락토드락	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸벌하다	토드락토드락하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부리틀다	토드락하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부러뜨리다	토들토들 01	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부리지다	토들토들 02	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부러뜨리다	토들토들하다 01	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부럭	토막토막	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부럭거리다	토질 01	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부럭길	토질 02	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부렁꾸부렁	토실토실	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부렁꾸부렁하다	토실토실하다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부렁대다	토실하다 01	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부렁이	툽 02	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부렁하다	툽탁	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부럭하다	툽탁거리다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다
꾸부럭대다	툽탁대다	뽕뽕대다	웁웁대다	움움대다	쭈쭈대다

꿀꺽꿀꺽하다	통통 02	뽀뽀하다	옹뎡이	쫄쫄쫄쫄하다
꿀꺽대다	통통거리다	뽀뽀득	옹뎡이지다	쫄쫄쫄쫄하다
꿀꺽이다	통통걸음	뽀뽀득거리다	옹뎡그려지다	쫄쫄 01
꿀꺽하다	통통대다	뽀뽀득뽀득	옹성	쫄쫄 02
꿀꺽럭	통통하다 01	뽀뽀득뽀득하다	옹성거리다	쫄쫄거리다
꿀꺽럭거리다	통통하다 02	뽀뽀득뽀득하다	옹성대다	쫄쫄대다
꿀꺽럭꿀꺽럭	튀기다 01	뽀뽀득하다	옹성옹성	쫄쫄하다 01
꿀꺽럭꿀꺽럭하다	튀김 02	뽀뽀득	옹성옹성하다	쫄쫄하다 02
꿀꺽럭대다	트레트레하다	뽀뽀득거리다	옹승그리다	쫄
꿀꺽럭하다	트레트레하다	뽀뽀득대다	옹승크리다	쫄쫄
꿀꺽	트득	뽀뽀득뽀득	옹실옹실	쫄쫄
꿀꺽거리다	트득하다	뽀뽀득하다	옹실옹실하다	쫄쫄거리다
꿀꺽꿀꺽	튼	뽀뽀득	옹얼거리다	쫄쫄대다
꿀꺽꿀꺽하다	튼하다	뽀뽀득거리다	옹얼거리다	쫄쫄쫄쫄하다
꿀꺽대다	티석티석	뽀뽀득대다	옹얼대다	쫄쫄쫄쫄하다
꿀꺽이다	티석티석하다	뽀뽀득뽀득 01	옹얼옹얼	쫄쫄하다
꿀꺽하다	팅탕	뽀뽀득뽀득 02	옹얼옹얼하다	쫄쫄쫄쫄하다
꿀꺽	팅탕하다	뽀뽀득하다 02	옹옹	쫄쫄쫄쫄하다
꿀꺽거리다		뽀뽀득하다 01	옹절	쫄쫄구멍
꿀꺽꿀꺽		뽀뽀득하다 02	옹절거리다	쫄쫄대다
꿀꺽꿀꺽하다		뽀뽀득하다 01	옹절대다	쫄쫄대다
꿀꺽대다		뽀뽀득하다 02	옹절옹절	쫄쫄대다
꿀꺽이다		뽀뽀득하다	옹절옹절하다	쫄쫄대다
꿀꺽하다		뽀뽀득	옹크리다	쫄쫄대다
꿀꺽럭		뽀뽀득	위격	쫄쫄대다
꿀꺽럭거리다		뽀뽀득	위격거리다	쫄쫄대다
꿀꺽럭꿀꺽		뽀뽀득	위격대다	쫄쫄대다
꿀꺽꿀꺽하다		뽀뽀득	위격위격	쫄쫄대다
꿀꺽대다		뽀뽀득	위격위격하다	쫄쫄대다
꿀꺽이다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르하다	쫄쫄대다
꿀꺽럭		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭거리다		뽀뽀득	위그르르하다	쫄쫄대다
꿀꺽럭꿀꺽		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르하다	쫄쫄대다
꿀꺽대다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽이다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르하다	쫄쫄대다
꿀꺽럭		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭거리다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭꿀꺽		뽀뽀득	위그르르하다	쫄쫄대다
꿀꺽꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽대다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽이다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭거리다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭꿀꺽		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽대다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽이다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽하다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭거리다		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다
꿀꺽럭꿀꺽		뽀뽀득	위그르르	쫄쫄대다

코롱대다	이주각	이08	차람차람01
코롱코롱하다	이주걱거리다	이주걱거리다	차람차람02
코롱하다	이주걱대다	이주걱대다	차람차람하다
코리	이주각이주걱	이주각이주걱하다	차람하다01
코리코리하다	이주각이주걱하다	이주각이주걱하다	차람하다02
코리타분	이죽01	이죽01	차람히
코리타분하다	이죽거리다	이죽거리다	차르랑
코린내	이죽대다	이죽대다	차르랑거리다
코릿코릿	이죽비죽	이죽비죽	차르랑대다
코릿코릿하다	이죽비죽하다	이죽비죽하다	차르랑차르랑
코멧하다	이죽베죽	이죽베죽하다	차르랑차르랑하다
코슬코슬	이죽베죽하다	이죽베죽하다	차르랑하다
코슬코슬하다	이죽애죽	이죽애죽하다	차르르
코타분하다	이죽애죽하다	이죽애죽하다	차르르하다
콧	이죽아죽	이죽아죽	차름차름
콧콧	이죽아죽하다	이죽아죽하다	차름차름하다
콧콧거리다	이죽이죽	이죽이죽	차박
콧콧대다	이죽이죽하다	이죽이죽하다	차박거리다
콧콧하다	이죽저죽	이죽저죽	차박대다
콧콧01	이죽저죽하다	이죽저죽하다	차박차박
콧콧거리다	이지러지다	이지러지다	차박차박하다
콧콧하다	이지렁	이지렁	차분거리다
콧콧02	이지렁떨다	이지렁떨다	차분대다
콧콧01	이지렁스럼다	이지렁스럼다	차분차분
콧콧02	이지렁스레	이지렁스레	차분차분02
콧콧01	이질거리다	이질거리다	차분차분하다
콧콧02	이질대다	이질대다	차분차분하다02
콧콧01	이질애질	이질애질	차분차분히
콧콧02	이질애질하다	이질애질하다	차분이
콧콧01	이질이질	이질이질	차분하다
콧콧02	이질이질하다	이질이질하다	차분피월
콧콧01	이히히	이히히	차분피월하다
콧콧02	익죽	익죽	차일피일
콧콧거리다	익죽거리다	익죽거리다	차일피일하다
콧콧대다	익죽대다	익죽대다	차일피일하다
콧콧뚝	익죽익죽	익죽익죽	차질씩
콧콧뚝하다	익죽익죽하다	익죽익죽하다	차질씩거리다
콧콧하다	인성만성	인성만성	차질씩대다
콧콧	일곳	일곳	차질씩차질씩
콧콧거리다	일곳거리다	일곳거리다	차질씩차질씩하다
콧콧대다	일곳대다	일곳대다	차질씩하다
콧콧이다	일곳알곳	일곳알곳	차즘차즘
콧콧하다	일곳알곳하다	일곳알곳하다	차차01

칼칼하다 칼칼하다 01 칼칼거리다 칼칼대다 칼칼이다 칼칼찰라 칼칼찰라하다 칼칼 01 칼칼거리다 칼칼대다 칼칼찰라 칼칼찰라하다 칼칼하다 01 칼칼 칼칼 01 칼칼거리다 칼칼거리다 01 칼칼대다 칼칼대다 01 칼칼이다 칼칼이다 01 칼칼찰랑 칼칼찰랑 01 칼칼찰랑하다 칼칼찰랑하다 01 칼칼하다 칼칼하다 01 칼칼히 칼칼히 칼바다 칼바닥거리다 칼바닥대다 칼바닥찰바닥 칼바닥찰바닥하다 칼바닥하다 칼바닥 칼바닥거리다 칼바닥대다 칼바닥대다 칼바닥찰바닥 칼바닥찰바닥하다 칼바닥하다 칼바 칼바거리다 칼바대다 칼바이다	폼페다	팬들대다 팬들팬들하다 팬들 02 팬들 03 팬그르르 팬그르르하다 팬글패글 팬글팬글하다 팬팬 01 팬팬 02 팬팬거리다 01 팬팬거리다 02 팬팬대다 01 팬팬대다 02 팬팬하다 01 팬팬하다 02 팬팬하다 03 팬팬하다 04 팬팬히 01 팬팬히 02 팍 01 팍 02 팍팍 01 팍팍 02 팍팍거리다 팍팍대다 팍팍하다 01 팍팍하다 02 팍하다 01 퍼덕 퍼덕거리다 퍼덕대다 퍼덕이다 퍼덕퍼덕 퍼덕퍼덕하다 퍼덕하다 퍼덕 퍼덕거리다 퍼덕대다 퍼덕퍼덕 퍼덕퍼덕하다 퍼덕퍼덕 퍼덕퍼덕하다 퍼덕하다 퍼덕	칼대다 칼대다 01 칼거리다 칼대다 칼대당 칼대당하다 칼대 칼대거리다 칼대대다 칼대이다 칼대다 칼대다 칼대 01 칼대 02 칼대령하다 01 칼대령하다 02 칼대령 칼대령거리다 칼대령대다 칼대령대다 01 칼대령대다 02 칼대령대다 03 칼대령대다 04 칼대령히 01 칼대령히 02 칼대 01 칼대 02 칼대팍 01 칼대팍 02 칼대팍거리다 칼대팍대다 칼대팍하다 01 칼대팍하다 02 칼대하다 01 칼대덕 칼대덕거리다 칼대덕대다 칼대덕이다 칼대덕퍼덕 칼대덕퍼덕하다 칼대덕퍼덕하다 칼대덕하다 칼대덕	칼대다 칼대다 01 칼대거리다 칼대대다 칼대당 칼대당하다 칼대 칼대거리다 칼대대다 칼대이다 칼대다 칼대다 칼대 01 칼대 02 칼대령하다 01 칼대령하다 02 칼대령 칼대령거리다 칼대령대다 칼대령대다 01 칼대령대다 02 칼대령대다 03 칼대령대다 04 칼대령히 01 칼대령히 02 칼대 01 칼대 02 칼대팍 01 칼대팍 02 칼대팍거리다 칼대팍대다 칼대팍하다 01 칼대팍하다 02 칼대하다 01 칼대덕 칼대덕거리다 칼대덕대다 칼대덕이다 칼대덕퍼덕 칼대덕퍼덕하다 칼대덕퍼덕하다 칼대덕하다 칼대덕

꿀하다 02 꿀하다 03 꿀 꿀그렁 꿀그렁거리다 꿀그렁대다 꿀그렁꿀그렁 꿀그렁꿀그렁하다 꿀그렁하다 꿀다 꿀다거리다 꿀다대다 꿀다떡 꿀다떡꿀다떡 꿀다떡꿀다떡하다 꿀다떡하다 꿀다꿀다 꿀다꿀다하다 꿀다하다 꿀당 꿀당거리다 꿀당대다 꿀당꿀당 꿀당꿀당하다 꿀당하다 꿀당꿀 꿀당꿀거리다 꿀당꿀대다 꿀당꿀꿀당꿀 꿀당꿀당꿀하다 꿀당꿀하다 꿀덕 꿀덕거리다 꿀덕대다 꿀덕떡 꿀덕떡거리다 꿀덕떡대다 꿀덕떡꿀덕떡 꿀덕떡꿀덕떡하다 꿀덕떡하다 꿀덕떡거리다	퍼슬퍼슬하다 퍼슬퍼슬하다 퍼슬 01 퍼석 퍼석퍼석 퍼석퍼석하다 퍼석하다 퍼신 퍼신퍼신 퍼신퍼신하다 퍼신퍼신하다 퍼신퍼 01 퍼신퍼 02 퍼퍼거리다 퍼퍼대다 퍼퍼하다 02 퍼퍼하다 퍼똥 퍼똥거리다 퍼똥대다 퍼똥똥똥 퍼똥똥하다 퍼똥 퍼똥거리다 퍼똥대다 퍼똥이다 퍼똥똥똥 퍼똥똥하다 퍼똥 퍼똥거리다 01 퍼똥거리다 02 퍼똥대다 01 퍼똥대다 02 퍼똥똥 01 퍼똥똥 02 퍼똥똥하다 01 퍼똥똥하다 02 퍼똥 퍼똥거리다 퍼똥대다 퍼똥이다 퍼똥퍼똥 퍼똥퍼똥하다 퍼똥하다	찰찰하다 찰찰하다 찰강 찰강거리다 찰강대다 찰강이다 찰강찰강 찰강찰강하다 찰강하다 찰파 찰파다 찰파다거리다 찰파대다 찰파찰파 찰파찰파하다 찰파다하다 찰파 찰파거리다 찰파대다 찰파이다 찰파찰파 찰파찰파하다 찰파하다 찰바당 찰바당거리다 찰바당대다 찰바당찰바당 찰바당찰바당하다 찰바당하다 찰방 찰방거리다 찰방대다 찰방이다 찰방찰방 찰방찰방하다 찰방하다 찰알 02 찰알거리다 찰알대다 찰알찰알 찰알찰알하다 찰알 01 찰알 02 찰알채말하다 찰알머리

				푸닥거리다 푸닥대다 푸닥푸닥하다 푸더덕 푸더덕거리다 푸더덕대다 푸더덕푸더덕 푸더덕푸더덕하다 푸더덕하다 푸덕 푸덕거리다 푸덕대다 푸덕이다 푸덕푸덕 01 푸덕푸덕 02 푸덕푸덕하다 01 푸덕푸덕하다 02 푸덕하다 푸두둑 01 푸두둑거리다 01 푸두둑대다 01 푸두둑푸두둑 푸두둑푸두둑하다 푸두둑하다 푸두둥 푸두둥거리다 푸두둥대다 푸두둥푸두둥 푸두둥푸두둥하다 푸두둥하다 푸둥푸둥 푸둥푸둥하다 푸드덕 푸드덕거리다 푸드덕대다 푸드덕푸드덕 푸드덕푸드덕하다 푸드덕하다 푸드드 푸드드거리다 푸드드대다 푸드드푸드드 푸드드푸드드하다 푸드드하다			철커덕대다 철커덕철커덕 철커덕철커덕하다 철커덕하다 철커덩 철커덩거리다 철커덩대다 철커덩철커덩 철커덩철커덩하다 철커덩하다 철꼭 철꼭거리다 철꼭대다 철꼭이다 철꼭철꼭 철꼭철꼭하다 철꼭하다 철ќ 철ќ거리다 철ќ대다 철ќ이다 철ќ철ќ 철ќ철ќ하다 철ќ하다 철퍼덕 철퍼덕거리다 철퍼덕대다 철퍼덕철퍼덕 철퍼덕철퍼덕하다 철퍼덕하다 철퓌 철퓌거리다 철퓌대다 철퓌철퓌 철퓌철퓌하다 철퓌하다 침버덩 침버덩거리다 침버덩대다 침버덩침버덩 침버덩침버덩하다 침버덩하다 침병 침병거리다

			푸드득 01 푸드득 02 푸드득거리다 01 푸드득거리다 02 푸드득대다 01 푸드득대다 02 푸드득푸드득 01 푸드득푸드득 02 푸드득푸드득하다 01 푸드득푸드득하다 02 푸드득하다 01 푸드득하다 02 푸드등 푸드등거리다 푸드등대다 푸드등푸드등 푸드등푸드등하다 푸드등하다 푸득 01 푸득 02 푸득거리다 01 푸득거리다 02 푸득대다 01 푸득대다 02 푸득푸드 01 푸득푸드 02 푸득푸드하다 01 푸득푸드하다 02 푸득하다 01 푸득하다 02 푸들 01 푸들거리다 푸들대다 푸들쩍 푸들쩍거리다 푸들쩍대다 푸들쩍푸들쩍 푸들쩍푸들쩍하다 푸들쩍하다 푸들푸들 푸들푸들하다 푸떡			첩병대다 첩병이다 첩병첩병 첩병첩병하다 첩병하다 첩첩 01 첩첩 02 첩첩 03 첩첩 04 첩첩이 첩첩하다 01 첩첩하다 02 첩첩하다 03 첩첩히 01 첩첩히 02 첩 01 첩거덩 첩거덩거리다 첩거덩대다 첩거덩첩거덩 첩거덩첩거덩하다 첩거덩하다 첩경 첩경거리다 첩경대다 첩경첩경 첩경첩경하다 첩경하다 첩그렁 첩그렁거리다 첩그렁대다 첩그렁첩그렁 첩그렁첩그렁하다 첩그렁하다 초근초근 초근초근하다 초근 초근거리다 초근대다 초근초근 초근초근 02 초근초근하다 초근초근하다 02 초근하다

피식피식하다	척척이
피식피식하다	척척거리다
피씩	척척때다
피씩하다	척척뚱뚱
피씩거리다	척척뚱뚱하다
피씩때다	척척하다
피씩피씩	친친이
피씩피씩하다	친친하다 01
피뻑	친친하 01
피뻑거리다	칠떡이
피뻑때다	칠떡거리다
피뻑하다	칠떡때다
핀둥	칠떡칠떡
핀둥거리다	칠떡칠떡하다
핀둥때다	칠림
핀둥핀둥	칠림거리다
핀둥핀둥하다	칠림때다
핀들	칠림칠림
핀들거리다	칠림칠림하다
핀들때다	칠림하다
핀들핀들	칠림
핀들핀들하다	칠림거리다
핑 01	칠림때다
핑 02	칠림이다
핑그르르	칠림일렁하다
핑그르르하다	칠림칠림
핑글핑글	칠림하다
핑글핑글하다	칠림
핑핑 01	칭얼거리다
핑핑 02	칭얼때다
핑핑 03	칭얼칭얼
핑핑 04	칭얼칭얼하다
핑핑거리다	칭칭 01
핑핑때다	칭칭 02
핑핑하다 01	칭칭거리다
핑핑하다 02	칭칭때다
핑핑하다 03	
핑핑하 01	

Příloha 3 Umístění zvukových efektů v komiksovém obraze

Obr. 1 Umístění do prázdného prostoru

(Platina 2)

Obr. 2 Bojová scéna obsahující téměř výhradně zvukové efekty

(NOW 2)

Obr. 3 Umístění zvukového efektu kolem postavy. Překlad je uprostřed pod postavu.

(NOW 1)

Obr. 4 Překrývání zvukového efektu (vrchní vrstva) bublinou (vrchní vrstva).

(Legenda 1)

Obr. 5 Překrývání zvukového efektu (prostřední vrstva) bublinou (vrchní vrstva).

(NOW 1)

Obr. 6 – Překrývání zvukového efektu (spodní vrstva) obrazem (vrchní vrstva)

(NOW 1)

Obr. 7 – Zvukový efekt (spodní vrstva) překrýván obrazem (prostřední vrstva) a bublinou (vrchní vrstva)

(NOW 1)

Obr. 8 – Přesah zvukového efektu do několika obrazů.

(NOW 2)

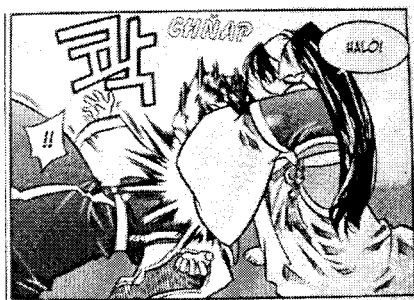
Obr. 9 – Přesah zvukového efektu do více obrazů.

(NOW 1)

Příloha 4 Typy překladů zvukových efektů v komiksech

Obr. 1 Překlad zvukového efektu českou onomatopoií.

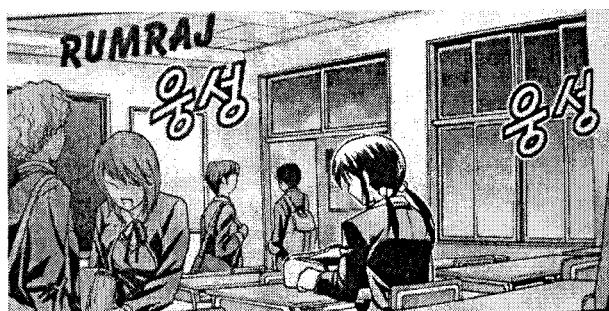
(NOW 1)

Obr. 2 Náhrada zvukového efektu českou onomatopoií (originál odstraněn)

(Legenda 1)

Obr. 3 Překlad zvukového efektu jménem onomatopoického původu.

(Inferno 2)

Obr. 4 Překlad zvukového efektu vysvětlením

(Inferno 2)

Obr. 5 Překlad zvukového efektu vnitřní řečí

(NOW 1)